ASEAN STUDIES CENTRE
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL

BASJ
ISSN 2822-0935 (Online)

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม -มิถุนายน) 2569 I Vol. 10 No. 1 (January - June) 2026

ศูนย์อาเซียนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ISSN: 2539-6269

THAIJO

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา Buddhist ASEAN Studies Journal (BASJ)
ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2569 ISSN: 2539-6269 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ในมิติของศาสนา การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและศิลปวัฒนธรรม ของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและบุคคลทั่วไปในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน และประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน

หมายเหตุ

1. วารสารพุทธอาเซียนศึกษา (Buddhist ASEAN Studies Journal: BASJ) รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษบทความทุกบทความทางกองบรรณาธิการจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องตามรูปแบบ แล้วจึงส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยพิจารณา ทั้งนี้บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ไม่ส่งคืน

2. ทัศนะหรือข้อคิดเห็น ภาพประกอบหรือตารางใดๆของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านเป็นความรับผิดชอบส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. บทความจะต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อนหรือพบว่าคัดลอกผลงานผู้อื่น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

สำนักงาน ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โทรศัพท์ 035-248505
อีเมล์ mcuasean@gmail.com
พิสูจน์อักษร/ศิลปกรรม พระมหาเกรียงศักดิ์ อินฺทปญฺโญ, ดร. ดร.สุรัตน์ คำโสภา
พระก้องเกียรติ สุวฑฺฒนปญฺโญ
จำนวนที่พิมพ์ พิมพ์ที่
เผยแพร่ออนไลน์ https://so07.tci-thaijo.org/index.php/basj/submissions

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระพระพรหมวัชรธีราจารย์, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระเทพวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระสิทธิวัชรบัณฑิต, ผศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
พระเทพวัชราจารย์, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันพระไตรปิฎกศึกษา
พระเมธีวรญาณ, ผศ.ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รศ.ดร.สุมาลี ไชยศุภรากุล	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์อาเซียนศึกษา
รศ.ดร.ชัยวัฒน์ มีสันฐาน	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์อาเซียนศึกษา
ผศ.ดร.สุภาพรรณ เพิ่มพูล	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์อาเซียนศึกษา

บรรณาธิการ พระมหาจีรวัฒน์ กนฺตวณฺโณ, รศ.ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ พระสวณัฐกร ฐิตปรกฺกโม พระครูสุภัทรธรรมบัณฑิต

กองบรรณาธิการ

พระครูสังฆวิริยะกิจ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาเกรียงศักดิ์ อินฺทปญฺโญ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาเสรีชน นริสฺสโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาขวัญชัย ปุตฺตวิเสโส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อัจศรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร. สมชาย ดำเนิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ศิริโสภา สันติทฤษฎีกร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์สาวิณี รอดสิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
อาจารย์ชลิดา แย้มศรีสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
อาจารย์อาทร พร้อมพัฒนภัค	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
Johan Richard Weintre, Ph.D.	Jame Cook University, Australia
Alvin Aguilar Sario, Ph.D.	University of Santo Tomas, Philippines
Hadje Cresencio Sadje	University of London, UK
Dr. John Johnston	The University of Arizona

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร

จากการที่วารสารเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารผลงานวิจัย ตลอดจนข้อค้นพบใหม่ๆระหว่างนักวิจัยและสังคมภายนอก ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารทางวิชาการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง โปร่งใสสอดคล้องกับมาตรฐานการตีพิมพ์นานาชาติและจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความตามข้อกำหนดของ Committee on Publication Ethics (COPE) วารสารพุทธอาเซียนศึกษา(Buddhist ASEAN Studies Journal: BASJ) ของศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้กำหนดจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อนและไม่มีการส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์ไปที่วารสารฉบับอื่นๆ ในเวลาเดียวกันกับที่ส่งวารสารฉบับนี้

2. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้ง เมื่อผู้นิพนธ์นำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานของตน ไม่มีการทำผิดจริยธรรมการวิจัย ในทุกประเด็น เช่น การคัดลอกข้อมูลโดยไม่มีอ้างอิง หรืออ้างอิงไม่ถูกต้อง (Plagiarism) รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความให้มีความสอดคล้องถูกต้องตรงกันกับในเนื้อหา

3. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานมีความถูกต้อง รายงานข้อมูลและผลที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ และรับผิดชอบต่อความคิดเห็นหรือข้อสรุปในบทความที่นำมาตีพิมพ์ โดยเนื้อหาและข้อมูลในบทความ ต้องไม่มีการแสดงความส่อเสียด ให้ร้ายหรือทำให้บุคคล กลุ่มบุคคลหน่วยงานใด ๆ ได้รับความเสียหายเดือดร้อน

4. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ” โดยได้ตรวจสอบคำผิด การเว้นวรรค การขึ้นย่อหน้า หัวข้อ รวมถึงการใช้ภาษาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทั้งหมดและมีรูปแบบการตีพิมพ์ทั้งบทความเป็นไปตามข้อกำหนดของวารสารนี้ สำหรับการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในบทความ ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องทางหลักไวยากรณ์อย่างดีแล้ว

5. ผู้นิพนธ์และผู้นิพนธ์ร่วมที่มีชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเขียนบทความจริงและรับรู้ถึงการจัดส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ มิได้จ้างวานให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในผลงานเป็นผู้เขียนให้

6. ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ หรือต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน (ถ้ามี) สำหรับการกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในกิตติกรรมประกาศนั้น สามารถทำได้ โดยผู้เขียนบทความควรขออนุญาตจากผู้ที่ผู้เขียนประสงค์จะขอบคุณให้รับทราบก่อน

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ โดยให้มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง ผลงานน่าเชื่อถือ มีความใหม่ ชัดเจน สอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และต้องรักษามาตรฐาน รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมีความทันสมัยอยู่เสมอ

2. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น หากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมินและติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความ

3. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอนแต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

4. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ เหตุจากความสงสัยหรือความไม่แน่ใจ และต้องให้โอกาสแก่ผู้นิพนธ์ หาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น ๆ เสียก่อน โดยต้องปฏิบัติต่อผู้นิพนธ์ด้วยความเป็นธรรม ปราศจากอคติหรือความลำเอียง ไม่ทำให้ผู้นิพนธ์ต้องได้รับความอับอายจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้นิพนธ์ทั้งทางวาจาหรือทางลายลักษณ์อักษร

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

6. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และทีมบริหาร

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

2. ผู้ประเมินบทความต้องมีวินัยและตรงต่อเวลาในระยะเวลาของการประเมินบทความ โดยต้องให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำตามหลักวิชาการเท่านั้นและห้ามใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ทำให้ผู้นิพนธ์อ่านแล้วรู้สึกอับอาย

3. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความและจนกว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร (Confidentiality)

4. ผู้ประเมินบทความต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมินแต่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย เพื่อให้บทความเกิดคุณค่าในเชิงวิชาการเพิ่มขึ้นนอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย

5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์บรรณาธิการ และทีมบริหาร

บทบรรณาธิการ

ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดทำวารสารพุทธอาเซียนศึกษา (Buddhist ASEAN Studies Journal: BASJ) เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษา ในมิติของศาสนา การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและศิลปวัฒนธรรม ของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและบุคคลทั่วไปในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน และประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน โดยทำการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ได้แก่ ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม –เดือนมิถุนายน และ ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม –เดือนธันวาคม

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา (Buddhist ASEAN Studies Journal: BASJ) มุ่งเน้นและส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไปได้เผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัยและองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ กองบรรณาธิการวารสารพุทธอาเซียนศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจุดประกายความคิดและเปิดโลกทัศน์ทางวิชาการ ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะหรือติชมประการใด กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

พระมหาจีรวัฒน์ กนฺตวณฺโณ, รศ.ดร.
บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ.....ข
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร.....ค
บทบรรณาธิการ.....จ

A Buddhist Based Model for Preventing Bullying Victimization in Modern Society..... 1
(Phramaha Wuthichai Panyavuddho, Phramaha Nanthakorn Piyabhani, Phra Medhavinaiyaros)
ศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร.....16
(Phra Nguyen Dinh Ngoc Bao, พระมหายงยุทธ ธีรธมฺโม)
An Effective Way of English Writing Skills of Grade 10 High School Students at Si Hlaung Village in Myanmar.....26
(Ven. Nandiya, Narongchai Pintrymool, Methaphan Phothitheerarot)
An Effective Way of Teaching English through Mass Media: A Case Study of High School Students in Myanmar.....38
(Vilarsa, Narongchai Pintrymool, Veerakarn Kanokkamalade)
The Problems of Public Speaking Skills of B.Ed. First Year Students at Faculty of Education in Mahachulalongkornrajavidyalaya University.....48
(Ven. Dhammananda, Narongchai Pintrymool, Methaphan Phothitheerarot)
ศึกษาวิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร.....61
(พระศุภากร ณฏฐิโก, พระเมธีวรญาณ, สุเทพ พรมเลิศ)
ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร.....71
(พระวัชรินทร์ ธมฺมวชิโร, พระเมธีวรญาณ, สุเทพ พรมเลิศ)
A Study of English Final Consonant Sound Spoken by First Year Students at Faculty of Education in Mahachulalornkornrajavidyalaya University.....83
(Miss. Nang Swe Yin, Veerakarn kanokkamalade, Narongchai Pintrymool)
ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีต่อความสุขในงาน ในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....90
(สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล)
ศึกษาวิเคราะห์ผลของกรรมในโลณผลสูตร.....97
(พระจักรพล จนฺทโส, พระครูสิริรัตนบัณฑิต)

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ศึกษาวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวปุตตมังสสูตร.....107
(จรียา กาญจนวรพันธุ์, พระมหายุทธนา นรเชฏโฐ)
ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร.....118
(พระแดนดิน คเวสโก, พระครูสิริรัตนบัณฑิต)
ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก.....128
(พระครูสังฆวรกิจ (สมหมาย อธิปญฺโญ), พระมหายงยุทธ ธีรธมฺโม, อุดม จันทิมา)
A Study of English Communication Skills of Students at Government High School in Meiktila Township of Myanmar.....137
(Tejobhasa, Veerakarn Kanokkamalade)
การพัฒนาการใช้ Facebookเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....146
(ชนกานต์ กิ่งก้าน)
A STUDY OF THE PROBLEMS IN ENGLISH ESSAY WRITING SKILLS OF GOVERNMENT HIGH SCHOOL STUDENTS At AYE LAR TOWN IN MYANMAR.....158
(Ven. Paññâloka, Veerakarn Kanokkamalade, Narongchai Pintrymool)
English Language (English) Learning of Diploma Students at Tant kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar.....172
(Ven. Khemaka, Veerakarn Kanokkamalade, Narongchai Pintrymool)
การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา กรุงเทพมหานคร.....186
(พระพงษ์ศักดิ์ ภทฺทรนาโค (ทองดี))
พุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านนาตาด จังหวัดอุดรธานี.....200
(น้ำฝน พินิจมนตรี, กนกวรรณ กรุณาฤทธิโยธิน, บุญเลิศ โอฐสู)
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....212
(ทัณฑิกา ขุนบุญจันทร์, ธนิกาญจน์ พิพิธวณิชการ)
วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง.....225
(นลินรัตน์ เปลี่ยนผึ้ง, ธนิกาญจน์ พิพิธวณิชการ)

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

A Study of Speaking Skills of Grade 10 Students at Government High School in Myittha Town of Myanmar.....241
(Ven Tayzatharmi, Veerakarn Kanokkamalade, Narongchai Pintrymool)
การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง.....250
(ชาตรี แจ่มศรี, ธนิกาญจน์ พิพิธวณิชการ)
ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร.....264
(พระอธิการวรเชต ขนฺติวโร (สร้อยเพชร),พระครูสิริรัตนบัณฑิต, พระมหายงยุทธ ธีรธมฺโม)
วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร.....275
(ภัชญาภา ธนากฤตกษิดิศ, พระมหายุทธนา นรเชฏโฐ)
พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต).....286
(เจนณรงค์ สำเภานนท์, พระราชวัชรธรรมวาที, บุญเลิศ โอฐสู

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ.....296
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารพุทธอาเซียนศึกษา.....302
แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธอาเซียนศึกษา.....303

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

A Buddhist Based Model for Preventing Bullying Victimization in Modern Society

[1]Phramaha Wuthichai Panyavuddho, Phramaha Nanthakorn Piyabhani,
[2]Phra Medhavinaiyaros
[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
[2]Mahamakut Buddhist University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: wuthichai.niy@mcu.ac.th

Abstract

This research investigated the complex issue of bullying victimization in modern society through a Buddhist perspective, focusing on three objectives; 1) to investigate the problematic situations and impacts of bullying victimization in modern society; 2) to identify the causes and prevention methods according to contemporary and Buddhist principles; 3) to propose a conceptual model based on the integration of Buddhist principles for preventing bullying victimization. The research utilized a qualitative methodological approach. The process included examining psychological theories, Buddhist concepts, and subjective narratives, followed by thematic analysis and integration of findings to develop and propose a novel model.

Research findings showed that (1) bullying constituted a serious global problem affecting youth regardless of their background, with the rise of cyberbullying having exacerbated the issue. The repercussions of bullying extended beyond the victims, negatively affecting bullies, families, communities, and society as a whole. (2) Further examination of its causes and prevention methods suggested strong alignment between Buddhist strategies and contemporary methods. Rooted in Buddhist principles, the research identified twelve causal factors and proposed five preventive strategies. (3) Ultimately, the study presented a three-tiered approach model for preventing bullying victimization: social (community support), individual (resilience building), and holistic (breaking the cycle of kamma). This comprehensive framework provided actionable measures for effective prevention and long-term solutions.

Keywords: Buddhist Principles, Bullying Victimization, Prevention strategies, Cyberbullying, Prevention Model

Introduction

Bullying has emerged as a critical global challenge with far-reaching implications for youth worldwide. UNESCO's 2019 data reveal a staggering statistic: approximately one-third of the world's youth experiences bullying. The consequences of bullying extend far beyond immediate physical interactions with research documenting severe long-term psychological, social, and

academic impacts on victims. Far from being mere child's play, bullying represents a serious societal issue with devastating consequences that cost lives and damage communities.

Despite extensive scientific efforts to understand this type of aggression, existing prevention programs have struggled to provide comprehensive solutions. Existing psychological research has approached bullying through various theoretical frameworks, most notably Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory (1997). This model examines the complex interplay of social, cognitive, personality, and environmental factors that contribute to aggressive behaviors. However, current prevention programs have demonstrated limited effectiveness, with studies showing only a 20-23% decrease in bullying behavior and a 17-20% reduction in victimization (McCallion and Feder, 2013). This implies that approximately 80% of bullying cases remain unaddressed, highlighting a significant gap in existing intervention strategies.

The proposed research sought to bridge this critical gap by introducing an innovative approach that integrates Buddhist philosophical insights with contemporary psychological understanding. The research argues that existing models may be overlooking intrinsic mental and holistic processes that could be crucial in understanding and preventing bullying. Drawing from a diverse and carefully selected group of participants, the research encompasses a comprehensive examination of bullying victimization across multiple dimensions. The study involves an intricate network of stakeholders, including Buddhist scholars, mental health professionals, school administrators, student council members, and most critically, students who have directly experienced bullying. Primarily focused in Thailand where researcher residing, the research involves participants ranging from 13 to 18 years old, representing a critical age group where bullying experiences can have profound long-term psychological impacts. It examines not just contemporary experiences of bullying, but also explores historical narratives and philosophical perspectives that can provide deeper insights into human behavior, conflict resolution, and emotional intelligence.

The target audience for this research is manifold, extending far beyond traditional academic boundaries. Academic researchers in Buddhist studies, social sciences, and interdisciplinary fields will find rich theoretical insights, while practical stakeholders such as educators, school administrators, and mental health professionals will discover potentially transformative intervention strategies. The research aims to provide a holistic framework that can be adapted by policymakers, community leaders, parents, and social workers seeking effective approaches to addressing bullying.

In summary, the study aimed to develop a novel conceptual model that goes beyond traditional psychological frameworks by offering a holistic approach to a global social challenge.

By analyzing historical aggression in Buddhist scriptures and identifying prevention measures, the research aims to provide a comprehensive understanding of bullying that considers both external and intrinsic factors. This approach connects Buddhist philosophical insights with contemporary social science, promising a revolutionary perspective that offers transformative strategies for prevention of bullying victimization in modern society.

Research Objectives

1. To study the problematic situations and impacts of bullying victimization in modern society.

2. To identify the causes of bullying victimization and its prevention methods according to anti-bullying principles and the Buddhist doctrines.

3. To develop and propose a conceptual model based on the integration of Buddhist principles for preventing bullying victimization in modern society.

Conceptual Framework

The conceptual framework exhibits significant research processes in the form of process flow diagram. Figure 1 illustrates methodology to answer three research questions. Accordingly, Group 1 is to answer; What are the problematic situations, causes and impacts of bullying victimization in modern society? Group 2 is for the question; How do Buddhist doctrines describe the characteristics of bullying victimization and suggest its prevention? Group 3 How can Buddhist principles be incorporated into conceptual models for understanding and preventing bullying victimization in modern society?

Research Methodology

The present dissertation employs a mixed methods approach, which incorporates documentary

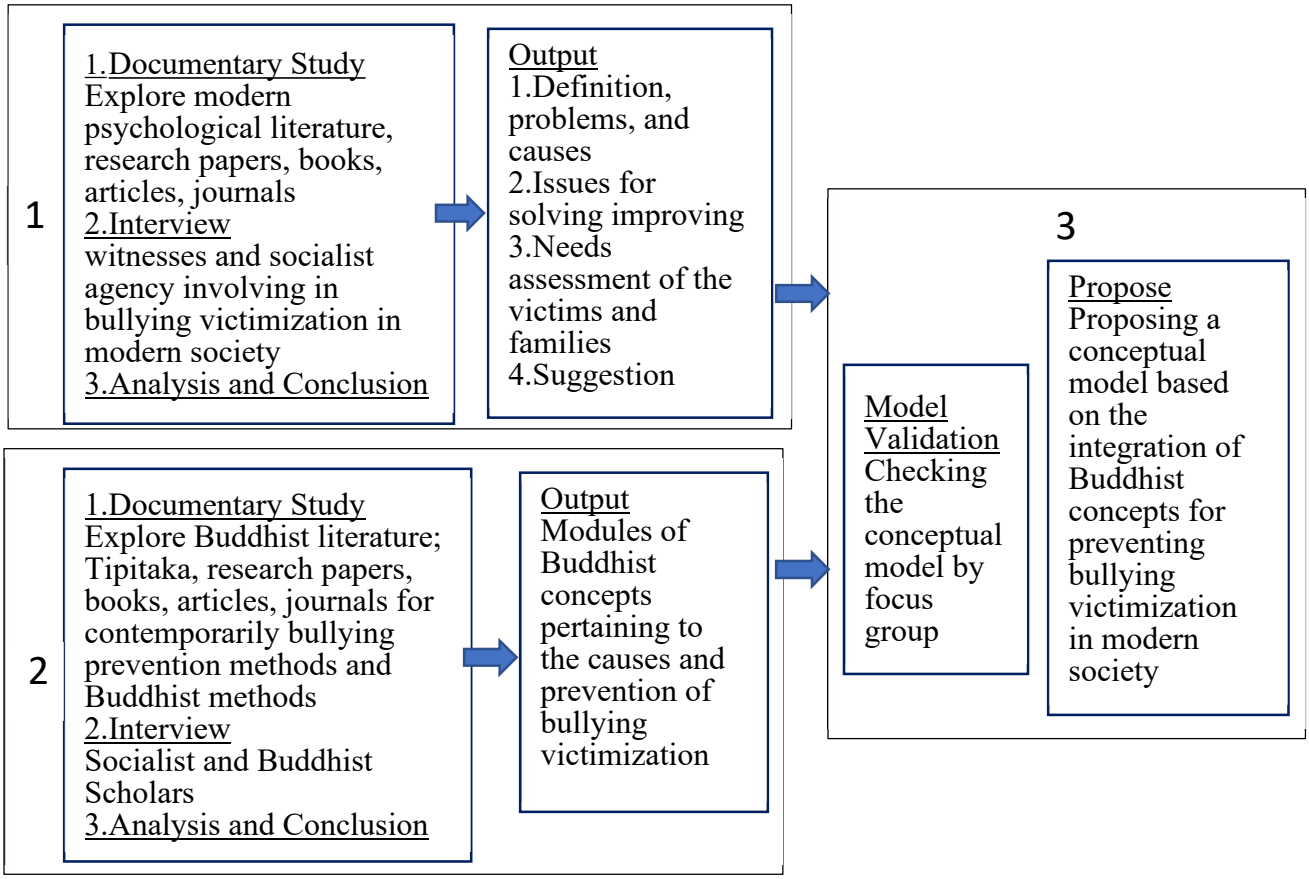

Fig.1 Conceptual Framework

research and qualitative methodology. This deductive research, creating a hypothesis based on previous theories, begins with examining psychological theories, Buddhist concepts and narratives as well as subjective experiences. The research methodology can be divided into five stages as follows.

1. Documentary Data Collection: The first section examines the nature of bullying victimization from contemporary studies. Material in this part is gathered from academic work such as dissertation and University's websites, peer reviewed articles and official publications. The second section revisits the narratives and doctrines that are compatible with the modern definition of bullying victimization. The primary sources are from the Theravāda Tipitaka, including the secondary source of commentaries, sub-commentaries, textbooks, research works, Buddhist journals and articles.

2. In-depth Interview and Questionnaire: Data was collected through in-depth interviews with seven individuals who had direct experience with victims and bullies, as well as through online surveys. The qualitative data from both sources revealed key challenges faced by underserved students and informed recommendations for improving prevention programs.

3. Data Analysis: Content analysis investigates collected data enabling us to find explicit and implicit content. The relevant Buddhist doctrines are selected and compare to existing models. The key aspects derived from content analysis serve as the basis for thematic analysis to identify patterns for model development.

4. Model Formation and Validation: This process relates and unifies all fully detailed modules into one correlated model. The final stage of model formation is model validation. By revisiting case studies and commendation from scholars, the final models are applied to describe the phenomenon and suggest prevention methods before proposing a conceptual model.

5. Conclusion, Discussion, and Suggestion: The last stage concludes the findings and suggests how the models can be applied to prevent the phenomena outside the narratives of literature. In addition, the chapter introduces guidance for further study.

Research Results

Objective 1. Bullying and victimization are serious and widespread problems affecting youth around the world, regardless of socioeconomic background. UNESCO estimates that one-third of students globally experience bullying. The problem's prevalence varies dramatically across different regions, affecting adolescents from diverse contexts - ranging from 7% in Tajikistan to 74% in Samoa, and spanning 44% of adolescents in Afghanistan to 35% in Canada (UNESCO, 2019). In Thailand alone, a survey found that nearly 92% of children aged 10 to 15 have been bullied (Paoin, 2024).

With the advancement of technological accessibility and widely usage of social media among youth, cyberbullying victimization gets more and more prevalence. This form of aggression inflicts deep psychological and physical wounds on victims, impacting their well-being in both the short and long term. Charoenwanit (2018) found that over one-third of Thai high school and vocational students experienced cyberbullying, with significant impacts on academic performance, higher risk of dropping out, health, and mental well-being. Recent studies show that victims of cyberbullying are at higher risk for depression, anxiety, low self-esteem, and attempted suicide (Sjursø, 2021) (Campbell, Spears, Slee, Butler, and Kift, 2012) (Hinduja and Patchin, 2010). A. Ninklung (personal communication, May 20, 2024) shared a concerning story about his nephew, after participating in a summer ordination program. "He's in trauma. I saw bruises on his face, but he said 'nothing's happened' I knew that something's happened. He refused to go to the temple and withdrawn from society. Now he just stays home and plays game. My mom has to take care of him"

The negative consequences extend beyond victims. The incidences caused heart breaking distress to parents and loved ones leading to costly lawsuits against schools and community organizations with settlements reaching millions of US dollars, fundamentally acquired from taxpayers (CBS New York, 2023) (Charlesworth, 2018). Additionally, the damage cost of victimization is hidden in school absences and drop out, as well as the need for mental health services for victims. Furthermore, when bullying is tolerated by becoming a subculture, it creates a climate of fear and intimidation that can negatively impact and overshadow the overall well-being of the entire schools or communities.

Objective 2. Researchers find risk factors for both bullying victims and perpetrators across four levels: social, school, family, and individual. Socially, Fitriati and Tabroni (2023) noted that victims often lack close friends, face social disorganization, and have low school connectedness, while perpetrators are influenced by peer pressure and delinquent associations. At the school level, both groups are affected by unclear rules, inadequate supervision, and a culture that tolerates bullying (Fitriati and Tabroni, 2023). Family-related factors include poor supervision, dysfunctional family dynamics, low-income backgrounds, lack of parental warmth, and exposure to abuse or domestic violence (Fraga, Soares, Peres and Barros, 2022). Individually, victims tend to have poor social skills, low self-esteem, physical differences, chronic illnesses, or disabilities, whereas perpetrators commonly exhibit impulsivity, lack of empathy, poor academic performance, criminal behavior, and a history of trauma (Kaltiala-Heino, Fröjd and Marttunen, 2010).

While contemporary research primarily emphasizes observable, measurable factors, the Buddhist perspective, in contrast, offers complementary insights through holistic and internal dimensions. From a holistic perspective, Buddhism offers explanations for bullying victimization through the concept of action and its consequences (Kamma and Vipāka). According to Buddhist teachings, experiences of being bullied are attributed to the ripening effects of past negative actions (bad kamma).

> It's when someone makes hurtful choices by way of body, speech, and mind. Having made these choices, they're reborn in a hurtful world, where hurtful contacts strike them. Touched by hurtful contacts, they experience hurtful feelings that are exclusively painful. (F.L. Woodward, 2001, p. 238)

At the social level, contributing factors include the absence of wise mentors and good friends (*Asappurisasaṁsevo*), inevitable exposure to harmful influences (Bāla), and lack of proper social rules (Vinaya). At the individual level, Buddhist philosophy highlights a series of causal factors leading to victimization: lack of proper education or not hearing the true teachings

(*Asaddhammassavanam*) and deficiencies in self-prevention mechanisms including lacking of faith (*Asaddhā*), improper attention (*Ayonisomanasikāra*), undeveloped mindfulness and situational awareness (*Asatāsampajaññan*), poor sensory restraint (*Indriyaasaṁvaro*), and committing harmful conduct (*Tīṇi duccaritānī*). The presence of five psychological hindrances (*Nīvaraṇā*), and fundamental Ignorance (*Avijja*) further compound these issues.

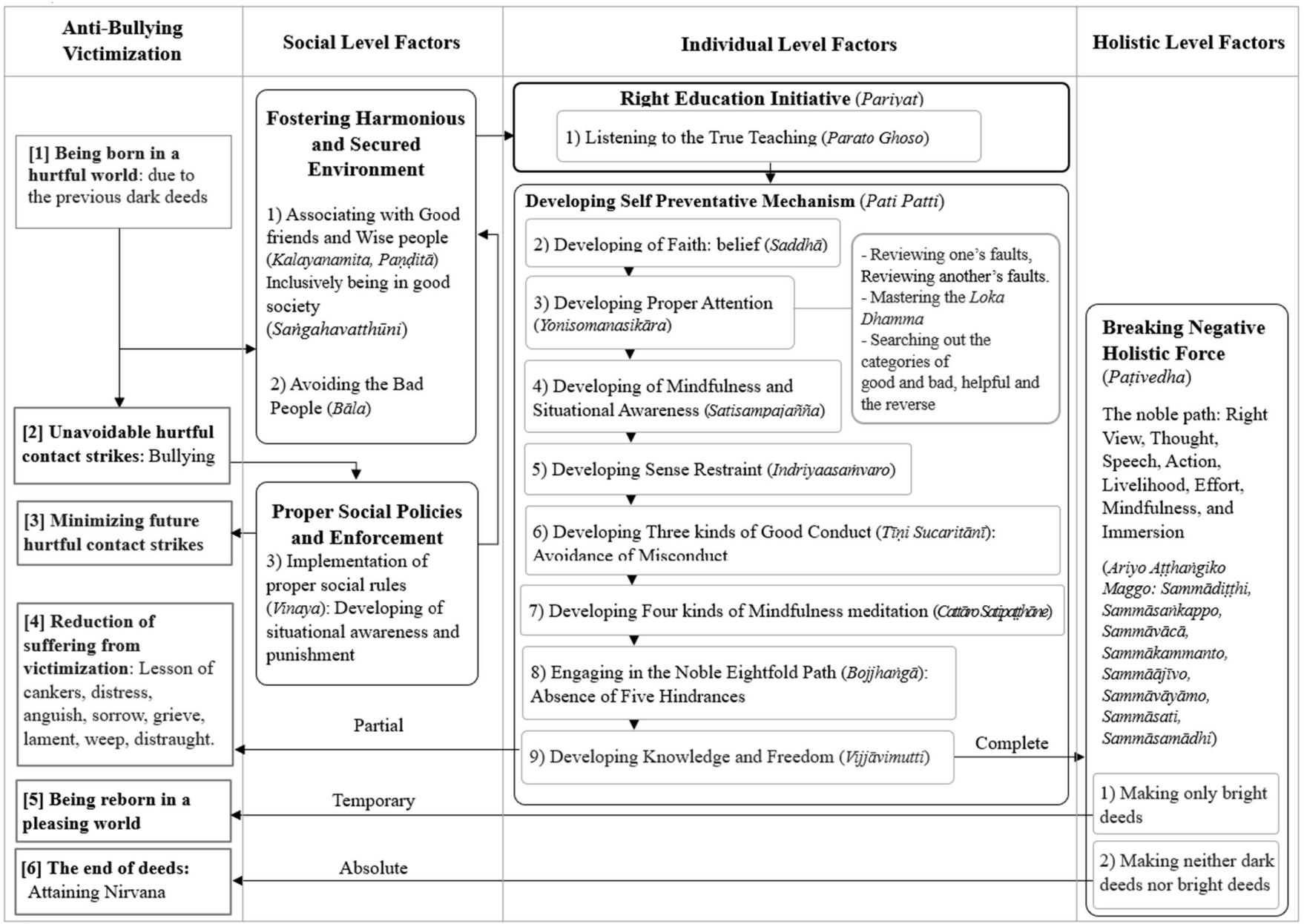
Consequently, Ignorance *Avijja* initiates the chain of Dependent Origination (*Paṭiccasamuppāda*, S II 1–2) with suffering as the final result. "With ignorance as condition, ..., sorrow, lamentation, pain, displeasure, and despair come to be. Such is the origin of this whole mass of suffering. This, bhikkhus, is called dependent origination." (Bhikkhu Bodhi, 2000, p. 533) Buddhadāsa Bhikkhu (2020) explained that *Paṭiccasamuppāda* can occur as a complete cycle in a single moment, rather than requiring three lifetimes to unfold.

Objective 3. Having analyzed the various causal factors identified, this research proposes a three-tiered framework for addressing bullying victimization. The framework encompasses social, individual, and holistic levels incorporating factors based on Buddhist principles that counter attack the causes and contribute to effective prevention methods.

Buddhist Principles for the prevention of bullying victimization at social level

1. Supportive Environment: A supportive environment creates social conditions that discourage bullying and provide resources for those who experience it. This includes first, community support networks embodying spiritual friendship (*Kalyāṇamittatā*) that provide emotional and practical assistance. The Maṅgala Sutta (Sn 259) listed the types of skillful behavior that give blessings and protection. "Not associating with the fools, but associating with the wise" (Norman, 2001, p. 32).

Creating a positive and supportive environment relies on the healthy relationships within the individual's social circles. By fostering the qualities of a good friend in all students as norms, we can create a more harmonious school environment. The Saṅgahavatthu Sutta (A II 248) outlines the building blocks of good relationships. Buddha referred to a significant concept of gathering and sustaining community through *Saṅgahavatthūni* four ways of being inclusive: giving (*dānaṁ*), kindly words (*peyyavajjaṁ*), taking care (*atthacariyā*), and equality (*samānattatā*).

วารสารพุทธจิตวิทยาศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

2. Secured Environment: A secured environment focuses on creating physical and emotional safety through clear boundaries about acceptable behavior, establishing proper social policies and enforcement (*Vinaya*). The principles of *Vinaya*, monastic code of conducts, can be applied to the modern setting in various ways.

First, the *Vinaya* outlines detail procedures for scrutinizing offenses, confession, making amends, and resolving not to repeat transgressions. In addition, *Vinaya* text contains sample cases and judgement for future reference.

Second, in matters concerning the community, the *Vinaya* establishes democratic decision-making processes and committee where important issues are discussed and resolved collectively. Third, for serious offenses, actions that undermine community harmony may be brought before a qualified committee for adjudication, potentially resulting in expulsion from community.

Buddhist Principles for the prevention of bullying victimization at individual level

1. Right Education Initiative: This aspect focuses on providing individuals with the knowledge and skills (*Pariyatti*) by listening from the wise mentors. In Buddhism, learning about and living in accordance with the reality of nature (Dhamma) are crucial components for avoiding misbehaviors and achieving wellbeing. In Sukhumāla Sutta (A I 146-147) and Pāṭāla Sutta (SN 36.4), Buddha cited that, on one hand, individuals who lack proper instruction is prone to committing immoral acts and experiencing distress. On the other hand, a well-instructed person, when faced with difficult circumstances, can experience it with equanimity, free from sorrow, grief, lamentation, or distress.

2. Developing Self-Preventive Mechanisms: This component based on the Avijjā Sutta (A V 113-116) focuses on building personal qualities and habits that serve as internal protection.

1) Developing of Faith or confidence (*Saddhā*) can help prevent victimization by building inner strength and resilience in individuals, empowering them against bullying.

2) Cultivating Proper attention (*Yonisomanasikāra*). Dutiyakusala Sutta (S V 91) describes the importance of Proper attention considering it as the foundation of developing the awakening factors and skillful living; mindfulness, investigation of principles, energy, rapture, tranquility, immersion, and equanimity.

3) Enhancing Mindfulness and Situational awareness (*Sati Sampajañña*). Satisampajañña Sutta (A IV 337) emphasizes the significance of mindfulness and situational awareness as internal factor for conscience and prudence, sense restraint, ethical conduct, right immersion, right

knowledge and vision, disillusionment and dispassion, which are the vital condition for an individual to the liberation from bullying and victimization.

4) Practicing sense restraint (*Indriyaasaṁvaro*) through conscience and prudence helps us control our senses and guard against external temptations. On one hand, sense restraint (*Indriyaasaṁvaro*) combined with a sense of moral conscience and concern for the consequences (*Hiri Ottapa*) can lead to ethical conduct. This transformation can prevent bullying behavior and help the bully become a more positive person. On the other hand, sense restraint cultivated alongside mindfulness and situational awareness creates a strong foundation that allows individuals to navigate the world with greater awareness, reducing vulnerability to bullying. It also encourages prospective victim to be mindful of the negative words such as cyberbullying content, hateful comments, and negativity on social media platforms.

5) Developing three kinds of good conduct (*Tīṇi sucaritānī*): avoidance of misconduct. It is a universal logic that bad conduct poses problems for individuals and society, whereas the good conduct benefits all. According to the Cunda Sutta (A V 266-268), the three kinds of good conduct are: First, bodily purity: Abstaining from taking life, stealing, and sexual misconduct. Second, Verbal purity: Abandoning slanderous speech, harsh speech, idle babble. Instead, speaking words worth treasuring, that are timely, worth listening to and focused on beneficial aims. Third, mental purity: Being free from malice, having uncorrupted thoughts, and maintaining right view. This approach fosters a culture of kindness and respect. These qualities can promote positive behavior while discouraging wrongdoing, empowering individuals to manage their emotions and prevent bullying.

6) Practicing the four kinds of mindfulness meditation (*Cattāro Satipaṭṭhānā*). The description and importance of the four kinds of mindfulness meditation are in the latter part of Duccarita Sutta (S V 188).

> … a bhikkhu dwells contemplating the body in the body … feelings in feelings … mind in mind … phenomena in phenomena, ardent, clearly comprehending, mindful, having removed covetousness and displeasure in regard to the world. When, bhikkhu, based upon virtue, established upon virtue, you develop these four establishments of mindfulness in such a way, then, whether night or day comes, you may expect only growth in wholesome states, not decline. (Bhikkhu Bodhi, 2000, p. 1663)

Through practice, focusing on present moment experience strengthens the mind's ability to concentrate and avoid distractions. This can foster strong self-esteem, inner peace, and confidence, making one less vulnerable to manipulation or emotional attacks.

7) Engaging in the seven factors of enlightenment (*Bojjhaṅgā*): absence of five hindrances. While the Seven Awakening Factors (*Bojjhaṅgā*) in Buddhism primarily focused on spiritual development, they can offer valuable insights and tools applicable to preventing bullying victimization. In the Āvaraṇanīvaraṇa Sutta (S V 95-96), the Buddha explain the five hindrances along with their antidote, the seven awakening factors which should be developed for the direct knowledge, complete understanding, and giving up of the emotional obstacles.

8) Developing knowledge and freedom (*Vijjāvimutti*). *Vijjāvimutti* signifies the ultimate goal in Buddhism. It represents the complete liberation from suffering achieved through the attainment of insight (*Vijjā*) and liberation (*Vimutti*). This state emerges from the consistent practices of the individual principles mentioned above.

While external social interventions are important, our positive or negative experiences primarily originate within the mind. Therefore, individual preventive factors, including mental practices and personality development, are responsible for mitigating suffering and fostering a harmonious culture.

Buddhist Principles for the prevention of bullying victimization at holistic level

From a Buddhist perspective, the law of *kamma* is the law that governs all of experiences. The Buddha stated this concept recorded in the Vitthāra Sutta (A V 244).

> There is a dark deed with and dark result; a bright deed with and bright result; a deed that is both dark and bright, with a dark and bright result; and the deed that is neither dark nor bright, with a result neither dark nor bright, which being itself a deed conduces to the waning of deeds.? (Woodward, 2001, p. 240)

It is important to remember that kamma is not deterministic. Individuals always have the power to change our destiny through our thoughts, words, and actions. Holistic factors for preventing bullying victimization include:

1. Living a virtuous life: holistic factor no.1 is abstaining from wrongdoing and making only bright deeds in present existence. In Mahācattārīsaka Sutta (M III 74-75) Buddha recommended individuals to abstain from the Wrong speech (*Micchāvācā*) and only use the Right speech (*Sammāvācā*) and to abstain from the Wrong action (*Micchākammanto*) and only do the Right action (*Sammākammanto*). This can potentially lead to a more favorable and secured rebirth, minimizing further occurrence of verbal and physical bullying.

2. Ending the cycle of living: This is achievable by completing the Noble Eightfold Path (*Ariyo Aṭṭhaṅgiko Maggo*). In the Vibhaṅga Sutta (SN 45.8), this core teaching in Buddhism represents the path to enlightenment encompassing the right doings; right view, right thought, right speech, right action, right livelihood, right effort, right mindfulness, right immersion, right knowledge, and right freedom. This holistic factor addresses the deeper karmic patterns, ultimately leading to complete liberation from suffering by not returning to reborn again.

By implementing interventions across all three levels, this framework provides both immediate practical strategies and long-term transformative solutions aligned with Buddhist principles of *Pariyatti*, *Paṭipatti*, *Paṭivedha*.

Knowledge from research

This research makes significant theoretical contributions by expanding the traditional social-ecological framework (Bronfenbrenner, 1979) through the integration of Buddhist principles, offering a more comprehensive understanding of bullying victimization. While existing models primarily focus on observable social interactions and environmental factors, this study's incorporation of Buddhist philosophy adds essential spiritual and philosophical dimensions that deepen our understanding of the bullying phenomenon. The enhanced theoretical framework acknowledges not only the immediate social contexts but also the internal psychological processes, karmic influences, and aspects that influence bullying actions and consequences. This integration represents a novel approach that bridges the gap between contemporary psychological theories and ancient wisdom traditions.

Beyond its theoretical significance, this integrated approach offers practical advantages by providing culturally adaptable and sustainable intervention strategies, addressing critical gaps in current prevention programs that struggle with long-term effectiveness. The theoretical contribution becomes evident in how this approach expands upon Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory (Bronfenbrenner, 1979), which forms the basis of many contemporary prevention programs. While the ecological model effectively maps external influences through its macro, exo, meso, and microsystems, the Buddhist framework adds three crucial dimensions: social (through Kalyāṇamitta or wise friendship), individual (through mindfulness and ethical development), and holistic (through understanding of karmic consequences). This enhanced framework provides a more comprehensive foundation for prevention strategies, suggesting that effective interventions must address both external factors emphasized by contemporary programs and internal transformational processes highlighted in Buddhist teachings. By integrating these

principles, the model goes beyond simply equipping tools to combat bullying—it aims to create better communities, fostering positive change for everyone involved.

At the social tier, the model incorporates modern community support concepts from programs like PBIS Positive Behavioral Interventions & Supports. (n.d.) and KiVa Antibullying Program (n.d.), while adding Buddhist principles of wise companionship (Kalyāṇamitta) and harmonious relationships (Saṅgahavatthūni). This integration creates a more comprehensive approach than either system alone. While KiVa focuses on bystander intervention, the Buddhist perspective enriches this by emphasizing friendship quality and moral development, creating deeper foundations for sustainable change.

The individual tier synthesizes traditional Buddhist practices with modern psychological interventions. While programs like Olweus focus on behavioral modification, this model incorporates Buddhist concepts of mindfulness (Sati), proper attention (Yonisomanasikāra), and ethical conduct. Where PBIS implements behavioral expectations and reinforcement, Buddhist additions of self-awareness practices and understanding of life's nature (Lokadhamma) create deeper foundations for personal transformation. This combination offers more robust individual resilience-building than existing programs.

The framework's third tier addresses holistic factors, representing its most innovative contribution. This introduces long-term perspectives and spiritual dimensions absent from contemporary programs while maintaining cultural adaptability. The model can be implemented in secular settings by presenting Buddhist concepts universally—discussing kamma as cause-and-effect relationships or mindfulness as emotional regulation techniques. This adaptability maintains effectiveness across different contexts. The holistic approach focuses on long-term transformation rather than immediate behavior modification, distinguishing it from existing prevention models that primarily target short-term behavioral changes.

Conclusion

Bullying victimization represents a pervasive global crisis that has expanded into digital spaces through cyberbullying, causing significant psychological and physical harm to victims, bullies, families, schools, and communities. Contemporary frameworks for explaining and preventing focus exclusively on observable factors, present social environments, and current relationships. While there are some similarities at the social level and individual, the Buddhist based model incorporates a unique holistic factor addressing karma, past actions and future consequences across multiple lifetimes. This approach fosters a deeper understanding of the

underlying issues associated with bullying victimization. By emphasizing self-development, Buddhist methods promote education on the realities of life, mindfulness and ethical cultivation, which potentially enhance the effectiveness of existing prevention programs.

Suggestions

The important contribution from this research is that the proposed model offers benefits collectively across three groups; the victims, the bullies, and the community. For victims, the model encourages supportive friendships while developing self-protective skills like mindfulness, ethical conduct and self-control. Understanding *kamma* helps victims reframe bullying experiences as opportunities for growth rather than simply suffering. For bullies, the model addresses root causes of aggressive behavior, promotes empathy, and offers alternative paths to positive social manners. For the community, it provides a framework for creating safe environments with clear expectations and emphasizes bystander responsibility. By fostering compassion and understanding as norms, it creates a more positive social climate that breaks cycles of negativity.

While this research provides a valuable foundation, further exploration is needed. First, the model requires real-world testing across diverse settings to validate its effectiveness and encourage wider adoption. Second, the current model lacks empirical support and was developed from a relatively small sample size. Future research should include larger, more diverse samples to enhance generalizability. Third, the model would benefit from an expanded research scope. Future studies should explore additional Buddhist traditions beyond Theravada, including Mahayana and Vajrayana perspectives, to create a more comprehensive approach.

References

Bodhi, B. (Trans.). (2000). *The connected discourses of the Buddha: A translation of the Saṃyutta Nikāya* (Vols. 1–3). Wisdom Publications.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Buddhadāsa Bhikkhu. (2020). *Paṭiccasamuppāda: Practical dependent origination* (S. Schmidt, Trans.). Buddhadāsa Foundation.

Campbell, M., Spears, B., Slee, P., Butler, D., & Kift, S. (2012). Victims' perceptions of traditional and cyberbullying, and the psychosocial correlates of their victimization. *Emotional and Behavioural Difficulties, 17*(3–4), 389–401. https://doi.org/10.1080/13632752.2012.704316

Charoenwanit, S. (2018). The relationship of cyber-bullying and academic achievement, general health, and depression in adolescents in Thailand. *Walailak Journal of Science and Technology (WJST), 16*(4), 231–241. https://doi.org/10.48048/wjst.2019.4059

Fitriati, F., & Tabroni, I. (2023). Bullying: Students' soul shakes, destroyed, and lost learning motivation—How to bring it all back? *Indonesian Journal of Applied and Industrial Sciences, 2*(1), 81–92. https://doi.org/10.55927/esa.v2i1.2756

Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2010). Bullying, cyberbullying, and suicide. *Archives of Suicide Research, 14*(3), 206–221. https://doi.org/10.1080/13811118.2010.494133

Kaltiala, R., Fröjd, S., & Marttunen, M. (2009). Involvement in bullying and depression in a 2-year follow-up in middle adolescence. *European Child & Adolescent Psychiatry, 19*(1), 45–55. https://doi.org/10.1007/s00787-009-0039-2

KiVa Antibullying Program. (n.d.). https://www.kivaprogram.net

Fraga, S., Soares, S., Peres, F. S., & Barros, H. (2022). Household dysfunction is associated with bullying behavior in 10-year-old children: Do socioeconomic circumstances matter? *Journal of Interpersonal Violence, 37*(15–16), NP13877–NP13901. https://doi.org/10.1177/08862605211006352

McCallion, G., & Feder, J. (2013). *Student bullying: Overview of research, federal initiatives, and legal issues* (Congressional Research Service Report No. 6). Congressional Research Service.

Norman, K. R. (Trans.). (2001). *The group of discourses (Sutta-Nipāta)* (2nd ed.). Pali Text Society.

Paoin, W. (2024, January 22). Bullying in school [Interview by K. Sukkhajjasakul]. *Thai News Agency*. https://tna.mcot.net/sureandshare-1197496

Positive Behavioral Interventions & Supports. (n.d.). What is PBIS? https://www.pbis.org/about

Sjursø, I. R. (2021). *Traditional and cyber victimization: Emotional problems and perceived teacher support* (Doctoral dissertation, University of Stavanger, Norway). Norwegian Centre for Learning Environment and Behavioral Research in Education, Faculty of Arts and Education. https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2723939?show=full

UNESCO Institute for Statistics. (2018). *New SDG 4 data on bullying*. http://uis.unesco.org/en/news/new-sdg-4-data-bullying

Woodward, F. L. (Trans.). (2001). *The book of the gradual sayings (Aṅguttara Nikāya)* (Vol. 2). Pali Text Society.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร

AN ANALYTICAL STUDY OF THE VIRTUE OF GOOD PERSON IN SAPPURISA SUTTA

[1]Phra Nguyen Dinh Ngoc Bao, พระมหายงยุทธ ธีรธมฺโม

[1]Phra Nguyen Dinh Ngoc Bao, Phramaha Yongyut Dhiradhammo.

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

[1]Corresponding Author's Email: Suthienbao@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญของสัปปุริสสูตรในพระไตรปิฎก 2) ศึกษาคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร 3) วิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือและงานวิทยานิพนธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับพระสูตรนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1) โครงสร้างและสาระสำคัญของสัปปุริสสูตรในพระไตรปิฎกนี้ เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกายอุปริปัณณาสก์ เล่มที่ 14 ในอนุปทวรรค สัปปุริสสูตรเป็นพระสูตรที่ 3 ของวรรคนี้ว่าด้วยพระพุทธเจ้าตรัสแสดงทั้งธรรมะของคนดีและธรรมะของคนชั่ว หรือสัปปุริสธรรมและอสัปปุริสธรรม ทรงแสดงธรรมเรื่องนี้แก่ภิกษุทั้งหลาย อยู่ที่พระวิหารเชตวันอารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐีเขตพระนครสาวัตถี

2) คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตรมี 7 ประการ คือ (1)ธัมมัญญุตา รู้จักธรรม (2)อัตถัญญุตา รู้จักอรรถ (3)อัตตัญญุตา รู้จักตน (4)มัตตัญญุตา รู้จักประมาณ (5)กาลัญญุตา รู้กาลเวลา (6)ปริสัญญุตา รู้จักชุมชน (7)ปุคคลัญญุตา รู้จักบุคคล ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดี สามารถช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตที่ดีงามและไปสู่สันติสุข เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของตนเอง

3) วิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตรเห็นได้ว่า การฝึกฝนและพัฒนาตนให้เป็นคนดีหรือพัฒนาตนให้เป็นสัตบุรุษ ต้องพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อดำเนินชีวิตอย่างบริสุทธิ์ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ช่วยให้เกิดความสงบภายในความเข้าใจในสัจธรรมและความหลุดพ้น เพื่อกำจัดกิเลสและตัณหาที่ครอบงำจิตใจ เพื่อให้จิตใจหลุดพ้นจากความยึดติดทั้งหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: สัปปุริสธรรม, คุณสมบัติ, คนดี

Abstract

This research aims to achieve three objectives: (1) to study the structure and essential content of the Sappurisa Sutta in the Tipitaka, (2) to examine the qualities of a noble person as presented in the Sappurisa Sutta, and (3) to analyze these qualities. The study employs a

documentary research methodology, drawing from primary sources such as the Tipitaka and its commentaries, as well as related books and dissertations. The findings of the study are as follows:

1) The structure and essential content of the Sappurisa Sutta reveal that it is recorded in the Majjhima Nikāya, Uparipaṇṇāsaka, within the Anupada Vagga, as the third discourse in the section. In this sutta, the Buddha expounds on the characteristics of a noble person (sappurisa-dhamma) and an ignoble person (asappurisa-dhamma). This discourse was delivered to the monks at Jetavana Monastery, the park of Anāthapiṇḍika, in Sāvatthī.

2) The Sappurisa Sutta outlines seven essential qualities of a noble person: (1) Dhammaññutā (knowledge of the Dhamma), (2) Atthaññutā (knowledge of meaning), (3) Attaññutā (knowledge of oneself), (4) Mattaññutā (knowledge of moderation), (5) Kālaññutā (knowledge of proper timing), (6) Parisāññutā (knowledge of society), and (7) Puggalaññutā (knowledge of individuals). These qualities define a sappurisa or noble individual, guiding them toward a virtuous life and inner peace. They serve as principles for moral and mental development.

3) The analysis of these qualities suggests that the cultivation of noble character is fundamentally aligned with the Threefold Training (sīla, samādhi, paññā). This development process involves moral discipline (sīla), mental concentration (samādhi), and wisdom (paññā), which purify one's life, provide clarity of purpose, and elevate one's mind. The practice of these principles leads to inner peace, insight into ultimate reality, and liberation from defilements and cravings.

Keywords: Sappurisa-dhamma, The virtue, Good person.

บทนำ

พระพุทธศาสนามุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน หลักธรรมในพระไตรปิฎก เช่น "สัปปุริสธรรม" ซึ่งเป็นหลักธรรมของคนดีที่ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า ได้รับการยกย่องในฐานะหลักการที่สามารถสร้างความสมดุลและความเจริญในชีวิตทั้งส่วนบุคคลและสังคม โดยเฉพาะในพระสูตร "สัปปุริสสูตร" มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1996) ที่อธิบายถึงคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีไว้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญในปัจจุบันคือการที่หลักธรรมเหล่านี้ยังไม่ได้รับการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้อย่างลึกซึ้งในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้สังคมเผชิญกับความเสื่อมทางคุณธรรม เช่น การขาดความรับผิดชอบ การเห็นแก่ตัว และการละเมิดสิทธิ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ หลักสัปปุริสธรรม เช่น การรู้จักตน (อัตตัญญุตา) การรู้จักประมาณ (มัตตัญญุตา) และการรู้จักบุคคล (ปุคคลัญญุตา) มีศักยภาพสูงในการช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านี้ หากมีการศึกษาและปรับใช้ในชีวิตจริง

การศึกษานี้มีความสำคัญเพราะจะช่วยเปิดเผยแนวทางเชิงลึกในการพัฒนาตนเองและสร้างความดีตามหลักพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจในคุณธรรมและจริยธรรมที่แท้จริง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมในยุคปัจจุบัน การศึกษาและการวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตรจึงไม่เพียงช่วยส่งเสริมความเข้าใจหลักธรรมในระดับทฤษฎี แต่ยังสร้างกรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ในพระไตรปิฎกมีองค์ความรู้เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะพระสุตตันตปิฎก ซึ่งประมวลพุทธพจน์ที่สำคัญของพระพุทธเจ้า พระสุตตันตปิฎกคือ พระธรรมเทศนา หรือคำบรรยายธรรมต่าง ๆ มีเนื้อหากล่าวถึงบุคคล เหตุการณ์ และสถานที่ เป็นเรื่องราว ทำให้น่าสนใจและน่าศึกษา

เมื่อสนใจและศึกษาในพระไตรปิฎก จะเห็นได้ว่าหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า สอนให้เป็นคนดี ละเว้นจากการทำความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ผุดผ่อง การดำรงชีวิตของมนุษย์ควรอาศัยหลักทางธรรมและการมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ตลอดจนประกอบสัมมาอาชีวะ ในทางสุจริต คือทางกาย วาจาและใจ พุทธศาสนาสอนในเรื่องผลของบาปกรรมใครทำกรรมดี ก็จะได้ผลดี ใครทำความชั่วก็จะได้รับผลไม่ดี (Amphon Wongsopha, 2012) ผู้ที่ได้เรียกว่าคนดี ก็คือหมายถึงคนมีปัญญา คนมีคุณธรรม จะเรียกว่าสัตบุรุษ หรือบัณฑิตก็ได้

ในที่นี้คนดี ก็คือคนที่ประกอบกรรมดีทั้งกาย วาจา และใจ งดหรือละเว้นกรรมชั่ว ทั้งกาย วาจา และใจ นอกจากนั้นยังประกอบด้วยการประพฤติตนอยู่ในศีลในธรรม รู้จักแบ่งปันสิ่งดีดี ให้กับผู้อื่นและรู้จักเจริญสติเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจอย่างต่อเนื่อง ลักษณะของคนดี คือ คนเป็นผู้มีจิตใจงาม จะทำอะไรก็ไม่ทำเพื่อเบียดเบียนผู้อื่น มีความปกติ มีความเห็นชอบ เห็นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความสุข ความทุกข์ ความเจริญอยู่ตัวของเราเอง คนดีเป็นผู้ยินดีในการให้ ให้ด้วยความเคารพ แม้ว่าเป็นขอทานก็ให้ด้วยความเคารพ ไม่โยนให้ทิ้งให้ ให้ด้วยความอนุเคราะห์ คนดีมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีปกติที่ไม่คิดเห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ และความสุขของส่วนรวมตลอดเวลา นี่คือลักษณะของคนดี (Montri Theerathamphiphat, 1997)

ส่วนสัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2014) หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตที่เป็นเหตุเป็นผลให้บรรลุเป้าหมายหน้าที่ประกอบด้วย 1. ธัมมัญญุตา (รู้หลักหรือรู้จักเหตุ) ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าใจในสิ่งที่ ตนปฏิบัติตามเหตุผล มีหลักการอย่างไร จะต้องทำอย่างไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น ๆ 2. อัตถัญญุตา (รู้ความมุ่งหมายหรือรู้จักผล) ผู้ปฏิบัติ ต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนทำว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร และรู้ว่าสิ่งที่ตนกำลังทำนั้น จะบังเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นั่นหมายความว่า ต้องรู้ผลที่มาจากเหตุ รู้เป้าหมาย รู้หลักการที่ตนปฏิบัติเพื่อจะได้ดำเนินการอย่างถูกต้องตาม เป้าหมายนั้น 3. อัตตัญญุตา (รู้จักตน) รู้ตามความเป็นจริง ตัวเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะเพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น โดยรู้ภูมิปัญญา คือ รู้ว่าตนเอง มีคุณสมบัติ มีความสามารถอย่างไร และรู้จักพัฒนาตนเอง ส่วนรู้ภูมิธรรม คือ รู้แนวทางการ ดำเนินชีวิตของตนโดยการยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมเพื่อนำมาปฏิบัติส่งเสริมให้ตนและคน รอบข้างอยู่อย่างมีความสุขได้ 4. มัตตัญญุตา (รู้จักประมาณ) เพื่อให้รู้จักความพอดี เช่น รู้จัก ประมาณในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูดการปฏิบัติกิจ และทำกิจต่าง ๆ กล่าวคือ ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานรวมถึงการดำเนินชีวิต ซึ่งหลักธรรมนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้จักยินดีในสิ่งที่ตนมี ไม่ทำอะไรเกินตัว จนทำให้ตนเองและ

ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อน และสามารถประกอบกิจการงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ 5. กาลัญญุตา (รู้จักกาล) เพื่อให้รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบ กิจ ทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่า เวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูก เวลา ตลอดจนรู้จักกะเวลาและวางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล 6. ปริสัญญุตา (รู้จักชุมชน) คือ รู้จักถิ่น เพื่อให้รู้จักที่ชุมนุมและชุมชน รู้การอันควรต้องทำกิริยามารยาทอย่างนี้ ควรต้อง พูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบาเพ็ญประโยชน์อย่างไร ต้องปฏิบัติอย่างไร ให้ถูกต้องทั้งด้านกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น 7. ปุคคลัญญุตา (รู้จักบุคคล) เพื่อให้รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล ว่าโดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น และ รู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องด้วย เพื่อ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนหรือวางตัวให้เหมาะสมตามฐานะทั้งของเราและของผู้อื่น รวมถึงรู้จักที่จะเลือกคบหาบุคคลที่ควรคบ เป็นเหตุให้รู้จักแต่ละบุคคลโดยละเอียดถี่ถ้วน ทำให้ ได้คบหาแต่คนดี หรือทำให้เลือกใช้คนทำงานได้ถูกต้อง (Thaweesak Sukkamon, 2018)

คุณสมบัติของคนดี หมายถึงบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อฝึกฝนตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ทำให้จิตใจสงบ ทำให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ทำให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง และมีเป้าหมายในชีวิต ในสัปปุริสสูตร พระพุทธเจ้าตรัสแสดงทั้งธรรมะของคนดีและธรรมะของคนชั่ว หรือสัปปุริสธรรมและอสัปปุริสธรรม มีธรรม ๒๖ ประการในสัปปุริสสูตรเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเนื้อหามีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงคุณสมบัติของ "คนดี" ที่ควรประพฤติปฏิบัติตาม และเป็นแนวทางเพื่อดำเนินชีวิตที่ดีงามและไปสู่สันติสุข เพื่อลดละกิเลสตัณหา สัตบุรุษหรือคนดีย่อม “ไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่นเพราะความเป็นผู้มีสกุล มีทรัพย์ มียศ ได้จีวร บิณฑบาต และคิลานปัจจยเภสัชบริขาร เพราะความเป็นพหูสูตร เพราะความเป็นพระวินัยธร เพราะเป็นพระธรรมกถึก เพราะเป็นผู้ถือธุดงค์วัตร เพราะเป็นผู้ได้รูปฌาณสมาบัติและอรูปฌาณสมาบัติ” (Mahachulalongkornrajavidyalaya, 1996) ซึ่งคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีจะช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตที่ดีงามและไปสู่สันติสุข เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของตนเอง เป็นการปฏิบัติของสัตบุรุษหรือคนดีมีคุณธรรม และประพฤติปฏิบัติด้วยวิธีฝึกสติ ทำสมาธิ เจริญภาวนาเพื่อกำจัดกิเลสและตัณหาที่ครอบงำจิตใจ เพื่อให้จิตใจหลุดพ้นจากความยึดติดทั้งหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิทยานิพนธ์ วิจัยในเรื่องศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร ที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ ในพระไตรปิฎก เพื่อให้มีความเข้าใจถึงในเนื้อหาและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตรว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญเพียงใด และธรรมใดเป็นธรรมของสัตบุรุษและธรรมใดของอสัตบุรุษ เพื่อสามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดี และนำไปประพฤติปฏิบัติตามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญของสัปปุริสสูตร
2. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร
3. เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตรจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยแบ่งตามแหล่งข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้ศึกษาจากคัมภีร์ชั้นอรรถกถา ฉบับภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารทั้งงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือและบทความวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร” เพื่อนำมาใช้ประกอบในการวิจัยครั้งนี้

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ (พระไตรปิฎก, อรรถกถา, หนังสือ, วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้:

1) การตรวจสอบและคัดแยกข้อมูล (Data Verification and Selection):

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเอกสารที่รวบรวมได้คัดแยกแจกแจงข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นการวิจัย ได้แก่ โครงสร้างและสาระสำคัญของสัปปุริสสูตร, คุณสมบัติของคนดี (สัปปุริสธรรม ๗ ประการ), และการวิเคราะห์คุณสมบัติเหล่านี้ตามแนวคิดต่างๆ (โดยเฉพาะในบริบทของไตรสิกขาตามที่ระบุในบทคัดย่อและโครงสร้างวิทยานิพนธ์)

2) การอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหา (Reading and Comprehending the Content):

การอ่านเอกสารที่คัดแยกมาอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา แนวคิด หลักการ และการตีความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัปปุริสสูตรและคุณสมบัติของคนดี ทำความเข้าใจบริบทของพระสูตร ความเป็นมาและความสำคัญ

3) การจำแนกและจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Classification and Categorization):

จัดกลุ่มข้อมูลที่ได้ตามหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างและสาระสำคัญของสัปปุริสสูตร (เช่น ที่มา, สถานที่, ผู้ฟัง, โครงสร้างการแสดงธรรม)

(2) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร (คำจำกัดความของสัปปุริส, ความหมายของสัปปุริสธรรม 7 ประการแต่ละข้อ)

(3) กลุ่มข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์คุณสมบัติของคนดี (การเชื่อมโยงสัปปุริสธรรมกับหลักธรรมอื่น เช่น ไตรสิกขา, การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน, การเปรียบเทียบกับแนวคิดอื่นๆ หากมี)

(4) กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับอสัปปุริสธรรมเพื่อเปรียบเทียบ (แม้หัวข้อหลักเน้นคนดี แต่การกล่าวถึงอสัปปุริสก็เป็นส่วนหนึ่งของพระสูตร)

4) การวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงลึก (In-depth Content Analysis):

การพิจารณาเนื้อหาในแต่ละหมวดหมู่ที่จัดไว้ วิเคราะห์ความหมาย ความสำคัญ และความเชื่อมโยงของหลักธรรมในสัปปุริสสูตร

เปรียบเทียบแนวคิดหรือการตีความจากแหล่งข้อมูลต่างๆ (พระไตรปิฎก, อรรถกถา, งานวิชาการ) เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลายและยืนยันความถูกต้อง วิเคราะห์คุณสมบัติของคนดี (สัปปุริสธรรม 7) โดยเชื่อมโยงกับหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ตามที่ระบุในวัตถุประสงค์ข้อ 3 โดยพิจารณาว่าคุณสมบัติแต่ละข้อนั้นเกี่ยวข้องหรือส่งเสริมการปฏิบัติในด้านศีล สมาธิ หรือปัญญาอย่างไร

3. การสังเคราะห์และสรุปผล (Synthesis and Conclusion):

นำผลการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 4 มาสังเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยแต่ละข้อ สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมด เชื่อมโยงผลการวิเคราะห์เข้ากับกรอบแนวคิดของการวิจัย

4. การเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิเคราะห์ (Organization and Presentation of Results):

เมื่อได้ข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสาร และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งนำเสนอรายงานผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญของสัปปุริสสูตรนี้ เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกายอุปริปัณณาสก์ เล่มที่ 14 ในอนุปทวรรค มีทั้งหมด 10 พระสูตรด้วยกัน ซึ่งสัปปุริสสูตรเป็นพระสูตรที่ 3 ของวรรคนี้ ว่าด้วยพระพุทธเจ้าตรัสแสดงทั้งธรรมะของคนดีและธรรมะของคนชั่ว หรือสัปปุริสธรรมและอสัปปุริสธรรม ทรงแสดงธรรมเรื่องนี้แก่ภิกษุทั้งหลาย อยู่ที่พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตพระนครสาวัตถี (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ความเป็นมาหรือสาเหตุของสัปปุริสสูตรนี้ เป็นไปตามอัธยาศัยของผู้อื่น หมายความว่า พระสูตรเหล่าใดที่พระพุทธเจ้าทรงเล็งดูอัธยาศัย ความพอใจ ความชอบใจ อภินิหารที่จะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อความประพฤติปฏิบัติ ทำให้ตรัสรู้ได้ พระพุทธเจ้าจะทรงแสดงเรื่องนั้นหรือเทศน์เรื่องนั้นให้ฟัง

เนื้อหาสาระที่พระพุทธเจ้าตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า ธรรมของอสัตบุรุษและธรรมของสัตบุรุษมี 26 คู่ มีใจความว่า อสัตบุรุษยกตนข่มท่านเพราะสกุล เพราะยศ เพราะเป็นผู้ได้จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจยเภสัชบริขาร เพราะความเป็นพหูสูตร เพราะความเป็นพระวินัยธร เพราะเป็นพระธรรมกถึก เพราะเป็นผู้ถือธุดงค์วัตรเพราะเป็นผู้ได้รูปฌาณสมาบัติและอรูปฌาณสมาบัติ

ส่วนสัตบุรุษย่อมพิจารณาเห็นดังนี้ว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลง ย่อมไม่หมดสิ้นไปเพราะสกุล เพราะยศ เพราะเป็นผู้ได้จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจยเภสัชบริขาร เพราะความเป็นพหูสูตร เพราะความเป็นพระวินัยธร เพราะเป็นพระธรรมกถึก เพราะเป็นผู้ถือธุดงค์วัตร เพราะเป็นผู้ได้รูปฌาณสมาบัติและอรูปฌาณสมาบัติผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ประพฤติธรรมอันสมควร คนทั้งหลายก็ต้องบูชาสรรเสริญ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สัตบุรุษทำการปฏิบัติแต่ภายใน ทำความไม่มีตัณหาแต่ภายในเท่านั้น ไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่นเพราะความเป็นผู้มีสกุล มีทรัพย์ มียศ ได้จีวร บิณฑบาต และคิลานปัจจยเภสัชบริขาร เพราะความเป็นพหูสูตร เพราะความ

เป็นพระวินัยธร เพราะเป็นพระธรรมกถึก เพราะเป็นผู้ถือธุดงค์วัตร เพราะเป็นผู้ได้รูปฌาณสมาบัติและอรูปฌาณสมาบัติ

2. ศึกษาคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร ผลการวิจัยพบว่า หลักสัปปุริสธรรม มีคุณธรรม 7 ประการของคนดีที่พระพุทธศาสนาเน้นย้ำที่สัตบุรุษหรือคนดีควรประพฤติและปฏิบัติได้แก่ 7 ข้อ คือ

(1) ธัมมัญญุตา การรู้จักธรรม คือการรู้ถึงสิ่งที่ถูกต้อง ช่วยให้รู้จักสาเหตุของสถานการณ์ตามความเป็นจริง

(2) อัตถัญญุตา การรู้จักผล คือมีความสามารถในการพิจารณาถึงผลของการกระทำ รู้ว่าผลเกิดจากเหตุเสมอ

(3) อัตตัญญุตา การรู้จักตน คือการรู้ศักยภาพและข้อจำกัดของตนเอง รู้จักข้อดีและข้อเสียของตนแล้วประพฤติตนให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน

(4) มัตตัญญุตา การรู้จักประมาณ คือการรู้ความพอดีหรือความพอเพียง ช่วยให้การทำทุกสิ่งทุกอย่างให้อยู่ในความพอดี

(5) กาลัญญุตา การรู้จักกาลเวลา คือการรู้จักทำสิ่งที่เหมาะสมในเวลาที่เหมาะสม ช่วยให้รู้จักคุณค่าของกาลเวลา รู้กาลเวลาเหมาะสมใช้ในการประกอบทำกิจหน้าที่การงานของตน

(6) ปุคคลัญญุตา การรู้จักบุคคล คือการเข้าใจลักษณะและความสามารถของผู้อื่น ช่วยให้รู้จักปฏิบัติตนและวางตัวอย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

(7) ปริสัญญุตา การรู้จักชุมชน คือการรู้วิธีปฏิบัติตนในสังคม ช่วยให้ปฏิบัติตนกับบุคคลนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ผู้รู้จักบุคคลย่อมเลือกคบผู้มีสติปัญญาผู้ฉลาดเพื่อทำให้เกิดประโยชน์และความก้าวหน้าในชีวิต

สัปปุริสธรรมทั้ง 7 ประการนี้เป็นคุณสมบัติทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น นำผู้ปฏิบัติไปสู่ความเจริญก้าวหน้า เพื่อสามารถฝึกฝนอบรมตนเอง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และแก้ไขปัญหาในการพัฒนาตนให้เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้มีจิตใจสูง ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญภายในเพื่อเป็นองค์แห่งการตรัสรู้ เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เพื่อความหลุดพ้น เป็นไปเพื่อดับกิเลส ออกจากกองทุกข์ เป็นแนวทางปฏิบัติของสัตบุรุษหรือคนดี

3. วิเคราะห์คุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตร เห็นได้ว่าหลักสัปปุริสธรรม ประกอบด้วยหลักธรรม 7 ประการ คือรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้กาลเวลา รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดี สามารถช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตที่ดีงามและไปสู่สันติสุข เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของตนเอง เป็นการปฏิบัติของสัตบุรุษหรือคนดีมีคุณธรรมและประพฤติปฏิบัติด้วยวิธีฝึกสติ ทำสมาธิ เจริญภาวนา เพื่อกำจัดกิเลสและตัณหาที่ครอบงำจิตใจ เพื่อให้จิตใจหลุดพ้นจากความยึดติดทั้งหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

จากการวิจัยคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีกับหลักสัปปุริสธรรม พบว่าการฝึกฝนและพัฒนาตนให้เป็นคนดีหรือพัฒนาตนให้เป็นสัตบุรุษ ต้องพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อดำเนินชีวิตอย่างบริสุทธิ์ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ช่วยให้เกิดความสงบภายในความเข้าใจในสัจธรรมและความหลุดพ้น เพื่อกำจัดกิเลสและตัณหาที่ครอบงำจิตใจ เพื่อให้จิตใจหลุดพ้นจากความยึดติดทั้งหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

การนำสัปปุริสธรรม 7 ประการเชื่อมโยงกับการปฏิบัติศีล ช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถรักษาศีลด้วยความมีสติและปัญญา จะทำให้เกิดสภาวะจิตที่สงบและการรู้ในตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทางจิตใจ ศีลส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขในสังคมโดยรวม เพราะเมื่อบุคคลในสังคมปฏิบัติศีลอย่างเคร่งครัด จะทำให้เกิดความเชื่อถือซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบและปราศจากความขัดแย้ง ส่งผลให้สังคมมีความสุขและเป็นที่สงบสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางสู่ความสุขและความมั่นคงในชีวิต

การนำสัปปุริสธรรม 7 ประการเชื่อมโยงกับการปฏิบัติฝึกสมาธิ ช่วยให้การฝึกสมาธิสมดุลมีเป้าหมายและสอดคล้อง สมาธิเป็นรากฐานของการพัฒนาจิต และเป็นสะพานไปสู่ปัญญา ทำให้จิตมีความมั่นคงและแน่วแน่เพื่อทำให้จิตสงบลดความฟุ้งซ่านเพื่อรู้จักตนเองมากขึ้น เข้าใจอารมณ์ความคิดและพฤติกรรมของตนเอง เพื่อสันติภายในมีจิตใจสงบเย็นและเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางจิตเป็นองค์ประกอบหลักของวิถีพุทธเพื่อสู่การตรัสรู้ที่แท้จริง

การนำสัปปุริสธรรม 7 ประการเชื่อมโยงกับการปฏิบัติพัฒนาปัญญา เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองทั้งคุณธรรมและจิตใจ ผู้มีปัญญาจะใช้สัตบุรุษธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจการทำงานและการปฏิบัติธรรม ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

ดังนั้น สัตบุรุษหรือคนดีที่มีคุณสมบัติ ต้องเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติ ศีล สมาธิ และปัญญาให้สมบูรณ์ เป็นเส้นทางสู่การพัฒนาทางจิตใจและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ศีลเป็นรากฐานของความมั่นคงทางจิต สมาธิ ช่วยทำให้จิตใจสงบ ปัญญา ทำให้เกิดความรู้แจ้งอันบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่นำพาผู้ปฏิบัติให้เข้าถึงสันติภายใน เพื่อกำจัดกิเลสและตัณหาที่ครอบงำจิตใจ เพื่อให้จิตใจหลุดพ้นจากความยึดติดทั้งหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

สรุป

สัตบุรุษธรรม 7 ประการ เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการปฏิบัติ ศีล สมาธิ และปัญญา ให้สมบูรณ์ คนดีในสัปปุริสสูตรจะเป็นผู้มีศีล เป็นผู้มีระเบียบวินัยในชีวิต เป็นผู้ควบคุมกายและวาจาเรียบร้อย มีความสุภาพในการพูดและการกระทำ ไม่ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญเริ่มจากการรักษาศีล การรักษาศีลเปียบเหมือนรากแก้วของต้นไม้แห่งการพัฒนา สัตบุรุษจะรักษาศีลด้วยความสำรวมระวัง เปรียบดังผู้ที่ถือแก้วน้ำที่เต็มไปด้วยน้ำใสบริสุทธิ์ ระมัดระวังไม่ให้น้ำหกแม้แต่หยดเดียว การรักษาศีลของสัตบุรุษนั้นไม่ได้ทำเพื่ออวดอ้าง แต่ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ เหมือนดอกบัวที่บานอยู่ในน้ำ สวยงามด้วยตัวของมันเอง โดยไม่ต้องประกาศความงาม

คนดีตามสัปปุริสสูตรจะมีจิตใจที่แน่วแน่ มั่นคง ตั้งมั่น สงบ ไม่หวั่นไหว ในด้านสมาธิ สัตบุรุษพัฒนาจิตใจให้มั่นคงดุจขุนเขา ไม่หวั่นไหวต่อลมแห่งโลกธรรม การเจริญสมาธิของสัตบุรุษนั้นเป็นไปอย่างสงบเรียบง่าย เหมือนสายน้ำที่ไหลเอื่อยๆ ไม่เร่งรีบ แต่ก็ไม่หยุดนิ่ง มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะบรรลุสมาธิระดับใด ก็ไม่นำมาอวดอ้าง เหมือนท้องฟ้าที่กว้างใหญ่แต่ไม่เคยประกาศความกว้างของตน

คนดีหรือสัตบุรุษในสัปปุริสสูตรย่อมเป็นผู้มีปัญญาความรอบรู้ พัฒนาความเข้าใจในสัจธรรมอย่างลึกซึ้ง เหมือนผู้ที่ขุดบ่อน้ำ ยิ่งขุดลึกก็ยิ่งพบน้ำที่ใสสะอาด ปัญญาของสัตบุรุษนั้นไม่ได้อยู่ที่การจดจำตำรา แต่อยู่ที่ความเข้าใจอย่างแท้จริง เหมือนแสงเทียนที่สว่างขึ้นในความมืด ช่วยให้มองเห็นสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง

ทั้งสามด้านนี้เชื่อมโยงกันอย่างกลมกลืน เหมือนสายน้ำสามสายที่ไหลมาบรรจบกัน ศีลเป็นเหมือนฝั่งที่มั่นคง สมาธิเป็นเหมือนน้ำที่นิ่งใส และปัญญาเป็นเหมือนแสงจันทร์ที่สะท้อนบนผิวน้ำ ทำให้เห็นความจริงที่อยู่เบื้องลึก การพัฒนาทั้งสามด้านนี้ดำเนินไปพร้อมกัน เหมือนการเดินทางที่ต้องก้าวไปข้างหน้าอย่างสมดุล ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง

สัตบุรุษผู้พัฒนาตนตามหลักไตรสิกขานี้ จึงเป็นเหมือนต้นไม้ที่เติบโตอย่างสมบูรณ์ มีรากแก้วคือศีลที่หยั่งลึก มีลำต้นคือสมาธิที่มั่นคง และมีกิ่งก้านใบคือปัญญาที่แผ่กว้าง หยิบยื่นร่มเงาแห่งความร่มเย็นให้แก่ผู้อื่นโดยไม่เคยคิดอวดอ้างความสูงใหญ่ของตน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยคุณสมบัติของคนดีในสัปปุริสสูตรนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีที่ปรากฏในพระสูตร เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยอยากให้ผู้ใคร่ศึกษาได้นำเอาข้อมูลของงานวิจัยนี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป รวมถึงให้ศึกษาข้อปฏิบัติของสัตบุรุษหรือคนดีในอีกหลายแง่มุมว่าหลักสัปปุริสธรรมมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับหลักการปฏิบัติด้วยวิธีฝึกสติ ทำสมาธิ เจริญภาวนา เพื่อกำจัดกิเลสและตัณหาที่ครอบงำจิตใจอย่างไรบ้าง เพราะการปฏิบัติ ศีล สมาธิ และปัญญาให้สมบูรณ์ เป็นเส้นทางสู่การพัฒนาทางจิตใจและการดำเนินชีวิตของสัตบุรุษหรือคนดีเป็นหลักธรรมที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจิตใจของตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษหรือคนดีอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยพบว่า มีข้อมูลหลายส่วนที่น่าสนใจเพื่อการทำการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) แนวทางการส่งเสริมและปลูกฝังคุณสมบัติของผู้มีสัปปุริสธรรมสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา

2) การเปรียบเทียบคุณธรรมของคนดีในพระไตรปิฎกกับแนวคิดจริยธรรมร่วมสมัย

3) การวิเคราะห์ผลกระทบการนำสัปปุริสธรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาสังคมปัจจุบัน

ดังนั้น จึงนำเสนอหัวข้อดังกล่าวเหล่านี้ไว้ โดยเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัยและเป็นฐานข้อมูลสำหรับทำวิจัยต่อไป

References

Amphon Wongsopha. (2012). A study of the Sappurisadhamma principles in Buddhism (Doctoral dissertation, Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University).

Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). Thai Tipiṭaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya edition. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing Press.

Mahachulalongkornrajavidyalaya. (2017). Thai Atthakathā (Commentaries): Mahachulalongkornrajavidyalaya edition. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing Press.

Montri Theerathamphiphat. (1997). Ethics and leadership: A study of Thai university scholars' perspectives toward political leaders (Master's thesis, Master of Arts Program in Thai Language, Graduate School, Mahidol University).

Phra Brahmagunabhorn (Phra Prayut Payutto). (2014). Dictionary of Buddhism: Compendium of Buddhist doctrines (27th ed.). Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand: Mahachulalongkorn rajavidyalaya University Press.

Phra Brahmagunabhorn (Phra Prayut Payutto). (2018). Dictionary of Buddhism: Compendium of Buddhist terminology (31st ed.). Bangkok, Thailand: Sahadhammika Printing Co., Ltd.

Thaweesak Sukkamon. (2018). The application of Sappurisadhamma principles in the integrated administration of Pa Nai Subdistrict Municipality, Phrao District, Chiang Mai Province. Journal of Buddhist Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, 9(1), 72–73.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

An Effective Way of English Writing Skills of Grade 10 High School Students at Si Hlaung Village in Myanmar

[1]Ven. Nandiya, Narongchai Pintrymool, Methaphan Phothitheerarot

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: ashinnandiya1989@gmail.com

Abstract

The objectives of the research aim 1) to study the level of English writing skills of Grade 10 students at the high school in Si Hlaung Village, Yinmarbin Township, Sagaing Region, Myanmar, and 2) to propose effective ways to improve English writing skills of Grade 10 students in the same area. This research employed a mixed-method approach, including both quantitative and qualitative methods. For the quantitative part, the sampling groups were 20 students (10 male and 10 female) from the high school in Si Hlaung Village. The research instrument was a structured questionnaire focusing on grammar, sentence structure, coherence, and organization. The results showed that students' English writing skills were at a low to moderate level, with major difficulties in grammar and sentence construction. For the qualitative part, semi-structured interviews were conducted with 5 English teachers. The results of the interviews indicated that students lacked confidence and had few opportunities for writing practice. Teachers reported using peer feedback, group work, and basic writing exercises but lacked sufficient resources and training. The research proposes that effective strategies for improving English writing skills include using diverse teaching methods, integrating technology, creating a supportive learning environment, and providing regular feedback and teacher development programs.

Key Words: English Writing Skills, Grade 10 Students, Writing Difficulties, and Teaching Strategies

Introduction

English writing skills play a crucial role in students' academic and professional success, serving as a fundamental tool for communication, critical thinking, and self-expression. In Myanmar, particularly in rural areas such as Si Hlaung Village in Yinmabin Township, English writing skills are an essential component of the high school curriculum. However, challenges persist in

achieving proficiency among students due to various factors such as limited resources, inadequate teaching methods, and a lack of exposure to English outside the classroom. The transition to globalized education has placed increasing demands on Myanmar's education system to improve English language proficiency among students, particularly in writing. Writing is not merely about grammar and vocabulary; it involves organizing thoughts, expressing ideas coherently, and adhering to structural conventions. For Grade 10 students, who are at a critical stage of their education, effective writing skills significantly influence their overall academic achievement and readiness for higher education or career opportunities.

According to Haider and Chowdhury, CLT (Communicative Language Teaching) is ineffective due to constraints like the scarcity of qualified teachers in rural areas, and the absence of the ideal class size, resources, and teaching methods. While the majority of high school English teachers are qualified in terms of their educational backgrounds and training, only a small percentage of them have a strong background in the English language. Despite this, English proficiency among students hasn't improved. Because of their social standing, opportunities for higher education, and employment, students appear motivated to learn English, but they also appear to be afraid of it due to the teachers' systematic teaching techniques. (Haider, Z., M., & Chaowdhury, T.M, 2012)

At the personal, social, and international levels, language is crucial in the negotiation of power and relationships. English was well on its way to becoming a common language by the end of the twentieth century, and it was frequently used for international communication among those who did not understand this language and have English as a second or third language. Due to a number of factors, including colonial history, economics, information sharing, travel, and popular culture, English has truly become a global language. (Harmer, J., 2007)

Bryne (Bryne, D., 1979) defined writing as the process of turning our ideas into language. It is a very complicated talent that calls for both physical and mental effort on the writer's part. Writing is the last and possibly most challenging skill that students acquire, if they ever do, according to Walters. (Walters, L., 1983) The same sentiment is expressed by Bryne, who claims that writing takes deliberate mental effort and is neither simple nor automatic.

Dey, Sharma & Chawla, and Joshihave all highlighted the significant influence of location on English writing proficiency. Their studies revealed a notable disparity in the writing skills of students based on their locality. Specifically, students from urban schools demonstrated higher performance in writing assignments compared to their rural counterparts. (Dey, S., 1991)

According to the studies conducted by Mohire a significant proportion of English teachers lacked professional preparation to effectively teach the subject. Additionally, Singh (1984) observed that teachers with postgraduate qualifications in English consistently outperformed non-postgraduate teachers in terms of teaching effectiveness. (Mohire, V.N., 1989)

Moreover, the lack of knowledge among teachers regarding various writing instructional methods hindered students' writing abilities. The analysis of teachers' linguistic and communicative skills concerning their classroom functions revealed that many teachers lacked sufficient writing ability. Although teachers demonstrated grammatical competence in evaluating pupil errors, their stylistic competence was comparatively lacking.

Objectives of the Study

This research paper employs both quantitative and qualitative methods to investigate the English writing skills of Grade 10 students in Si Hlaung Village, Yinmarbin Township, Sagaing Region, Myanmar. The study focuses on two primary objectives:

1. To study the level of English writing skills of Grade 10 students at the high school of Si Hlaung Village.
2. To propose ways to develop the English writing skills of Grade 10 students at the high school of Si Hlaung Village.

Research Method

The research method for this study adopts a mixed-method design, combining both qualitative and quantitative research elements. This method allows for a comprehensive investigation of the problems related to English writing skills among Grade Ten students, offering a deeper understanding of the subject matter and its impact on academic achievement.

Research Design

This study employed a mixed-methods design, integrating both qualitative and quantitative approaches to thoroughly investigate the English writing skills of Grade Ten students in Si Hlaung Village, Myanmar. The combination of survey data and qualitative interviews enabled a comprehensive understanding of the factors influencing students' writing performance, including demographic, educational, and environmental variables.

Research Tools

The study utilized both quantitative tools (structured questionnaires) and qualitative tools (semi-structured interviews and classroom observations). Microsoft Excel was used for organizing and analyzing survey data, while thematic coding was applied to qualitative responses for pattern identification.

Data Collection

Primary data were collected through structured surveys and open-ended questionnaires administered to Grade Ten students and teachers. Interviews and classroom observations further enriched the dataset. Secondary data were obtained from academic journals, educational reports, and previous research studies relevant to English writing skills.

The research utilizes questionnaires to collect quantitative data from 20 Grade 10 students, assessing their proficiency in various aspects of English writing, including grammar, vocabulary, sentence structure, and coherence. Additionally, interviews are conducted with 5 high school teachers to gain qualitative insights into the challenges faced in teaching English writing and the strategies currently employed in the classroom.

Data Analysis

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics (mean, standard deviation) and inferential techniques (e.g., correlation analysis) in Microsoft Excel. Qualitative data, collected through interviews and open-ended responses, were transcribed and coded using a thematic

analysis framework. Integration of both data types enabled triangulation of findings, ensuring validity and richer interpretation.

Finding of Research

1. Component I: Writing Experiences and Challenges of Teachers (20 Items).

Survey Question	Most Frequent Responses	Percentage of Respondents	Mean	Standard Deviation	Level of Opinion
Which specific areas of English writing do you find most challenging for your students?	Organization and coherence	40%	2.8	0.48	Moderate
How often do you incorporate writing exercises or assignments in your English lessons?	Once a week	80%	2.8	0.45	Moderate
Which teaching methods or instructional strategies do you find most effective in improving students' writing skills?	Peer feedback and group discussions	60%	3.6	0.89	Moderate
How do you address individual differences in students' writing abilities and learning styles?	Small group instruction	60%	3.4	0.55	Moderate
Which writing-related challenges are influenced by factors outside the classroom?	Home environment and language background	80% (combined)	1.8	0.84	Moderate
How often do you integrate technology or	Occasionally	80%	2.2	0.45	Moderate

Survey Question	Most Frequent Responses	Percentage of Respondents	Mean	Standard Deviation	Level of Opinion
digital tools to enhance students' writing skills?					
How does the development of writing skills impact academic performance?	Neutral effect	40%	3.4	1.14	Low
How frequently do you collaborate with other teachers for writing instruction across subjects?	Occasionally	80%	2.2	0.45	Moderate
Which resources or materials are most helpful in supporting English teaching?	Online writing tools or platforms	40%	2.4	1.14	Low
Does students' confidence in writing abilities impact performance?	Yes, to some extent	60%	2.0	0.71	Moderate
Have mass media tools helped reach disengaged students?	Agree	60%	3.6	0.55	Moderate
How do you ensure accessibility to mass media tools for all students?	Important	80%	3.8	0.45	Moderate
Have you encountered negative consequences using mass media tools?	Agree	60%	3.6	0.55	Moderate

Survey Question	Most Frequent Responses	Percentage of Respondents	Mean	Standard Deviation	Level of Opinion
How do you balance mass media tools with other methods?	Somewhat important	60%	3.4	0.55	Moderate
Advice for teachers using mass media tools	Important	60%	3.6	0.55	oderate
How do you involve students in selecting and using mass media tools?	Somewhat important	60%	3.4	0.55	Moderate
How do you incorporate feedback from students on mass media tools?	Important	60%	3.6	0.55	Moderate
Ethical considerations in using mass media tools	Important	80%	3.8	0.45	Moderate
How do you stay updated on new mass media tools?	Important	60%	3.6	0.55	Moderate
How do you see the role of mass media tools evolving in the future?	Somewhat important	60%	3.4	0.55	Moderate

The survey results reflect the opinions of teachers regarding various aspects of English writing skills and the challenges faced in teaching them. Teachers identified organization and coherence as the most challenging area for students, and the use of peer feedback and group discussions was considered the most effective teaching strategy. Writing exercises were mostly incorporated once a week, and small group instruction was commonly used to address individual differences in students' writing abilities.

1. Interview Response Writing Experiences and Challenges of Teachers (5 - Questions)

Teachers believe that strong English writing skills significantly contribute to students' overall academic development and future opportunities. They expressed optimism that their strategies could help students improve.

Teachers emphasized the importance of motivation and engagement in students' success. To enhance motivation, they foster a positive writing environment by encouraging and cheering students.

1. Perceptions of Students' Writing Abilities and Challenges (10 Items)

Survey Question	Response Categories (Frequency & Percentage)	Mean	Standard Deviation	Opinion Level
Confidence in English Writing Skills	Very Confident (2, 10%), Confident (5, 25%), Neutral (12, 60%), Not Confident (1, 5%)	2.6	0.75	Moderate
Most Enjoyable Aspect of Writing	Expressing Ideas Creatively (3, 15%), Persuasive Arguments (3, 15%), Describing Events (9, 45%), Stories (4, 20%), Other (1, 5%)	2.9	1.09	Low
Positive/Negative Experiences in Writing	Strongly Positive (5, 25%), Somewhat Positive (4, 20%), Neutral (7, 35%), Somewhat Negative (4, 20%)	2.5	1.10	Low
Seeking Feedback on Assignments	Always (1, 5%), Often (6, 30%), Sometimes (10, 50%), Rarely (3, 15%)	2.8	0.79	Moderate
Helpful Writing Techniques	Outlining (5, 25%), Examples/Evidence (5, 25%), Sentence Variation (5, 25%), Peer Feedback (4, 20%), Other (1, 5%)	2.6	0.23	High
Confidence in Writing Tasks	Essays (3, 15%), Creative Writing (4, 20%), Letters/Emails (9, 45%), Reports/Summaries (4, 20%)	2.7	0.98	Low
Confidence in Writing Tasks (Repeat)	Essays (4, 20%), Creative Writing (6, 30%), Letters/Emails (8, 40%), Reports/Summaries (2, 10%)	2.4	0.94	Low

Survey Question	Response Categories (Frequency & Percentage)	Mean	Standard Deviation	Opinion Level
Importance of Writing Skills for Academic Performance	Very Important (4, 20%), Important (9, 45%), Neutral (3, 15%), Not Very Important (4, 20%)	2.4	1.04	Low
Self-Directed Writing Practice Frequency	Daily (2, 10%), Several Times a Week (3, 15%), Once a Week (6, 30%), Rarely (9, 45%)	3.1	1.02	Low
Improvement in Writing Skills Over the Year	Yes, significantly (1, 5%), Yes, Somewhat (13, 65%), No, Same (3, 15%), No, Worsened (3, 15%)	2.4	0.82	Moderate

The results of the survey on students' perceptions of their English writing abilities and challenges reveal the following key points:

Confidence in Writing: Most students rated their confidence as neutral, with only a small percentage feeling very confident.

Enjoyable Aspects of Writing: Describing events or experiences was the most enjoyable, while other aspects like expressing ideas or persuasive arguments were less favored.

Positive/Negative Experiences: Responses were mixed, with most students indicating neutral or somewhat positive experiences in writing.

Feedback-Seeking Behavior: Students often sought feedback but rarely did so consistently, indicating a moderate reliance on teacher input.

Helpful Techniques: Strategies like outlining, using examples, and varying sentence structures were widely appreciated.

Preferred Writing Tasks: Confidence was highest in tasks like letters and emails, with less confidence in essays and creative writing.

Importance of Writing Skills: Writing was considered moderately important for academic performance, though not universally valued highly.

Self-Practice Frequency: Students engaged in writing practice infrequently, with many practicing rarely outside class.

Skill Improvement: Most students felt their writing skills had improved somewhat over the year, though significant progress was less common.

Overall, students demonstrated moderate confidence and engagement in writing, with a need for enhanced motivation, strategy-focused teaching, and consistent practice.

1. Perceptions of Students' Writing Abilities and the Challenges (5. Questions)

Responses From Students

Challenging Writing Tasks: Students found tasks requiring creative expression and persuasive arguments particularly challenging due to difficulties in generating ideas and structuring arguments effectively.

Planning and Organizing Assignments: Most students relied on strategies such as outlining and using specific examples to plan and organize their writing effectively.

Impact of Feedback: Receiving insightful feedback positively influenced students' writing performance, improving their approach and understanding of effective writing practices.

Confident Writing Topics: Students felt most confident writing on familiar topics related to their personal environment, such as "My Parents" or "My School," as these resonate with their experiences.

Peer Feedback: Peer feedback was generally viewed positively, as students felt comfortable and supported by familiar peers, enhancing their motivation and enjoyment of the process.

In summary, students expressed mixed levels of confidence in their writing abilities but emphasized the value of structured approaches, relevant feedback, and familiar topics in overcoming challenges and building competence.

Result of Research Based on Objectives

Objective 1: To study the level of English writing skills of Grade 10 students at the high school of Si Hlaung Village

The findings from both teacher and student surveys reveal that the English writing proficiency of Grade 10 students in Si Hlaung Village is at a low to moderate level. Based on the student questionnaire (10 items), most students reported neutral confidence in their writing abilities, with only a minority expressing high confidence. Tasks such as writing essays or engaging in creative writing were generally found to be more challenging, while students felt more

confident writing letters or emails, especially when the topics were personally relatable, such as "My Parents" or "My School."

Furthermore, students indicated infrequent self-practice, with 45% reporting that they rarely wrote outside of class. When evaluating writing improvement, 65% acknowledged some improvement over the year, though only 5% claimed significant progress. This suggests a gradual but limited development in writing skills.

Teachers' responses supported these findings. The most challenging areas identified for students were organization and coherence, as well as grammar and sentence construction. Writing exercises were typically assigned only once a week, and digital tools were rarely used, indicating limited exposure to diverse writing experiences. Teachers also observed that students lacked confidence and motivation, and external factors such as the home environment and language background significantly affected their performance.

Objective 2: To propose ways to develop the English writing skills of Grade 10 students at the high school of Si Hlaung Village

Based on teacher and student responses, several strategies emerged as potentially effective for enhancing students' writing skills. Teachers recommended peer feedback, group discussions, and small group instruction as methods to address students' diverse learning needs. These approaches were found to be moderately effective and helped foster a collaborative environment for learning.

Interviews with teachers revealed the importance of motivating students through encouragement and creating a positive, supportive writing environment. Teachers emphasized that relevant feedback and student engagement were key to improving writing performance.

Students themselves identified helpful strategies such as outlining, using examples, and sentence variation, all of which contributed to better planning and organization. Additionally, they appreciated peer feedback for its emotional support and motivational value.

Conclusion

This study has explored the challenges faced by Grade 10 students in Si Hlaung Village, Yinmabin Township, Myanmar, in developing English writing skills, and has identified key factors

affecting their academic performance. Through a mixed-method approach, combining both quantitative and qualitative data collection, the research sheds light on significant areas of concern, including grammar, sentence structure, coherence, and organization in writing.

The findings reveal that students face considerable difficulties in generating ideas, organizing their thoughts, and producing coherent written work. Factors such as limited self-practice, low confidence, and external influences, including the home environment and cultural factors, exacerbate these challenges. Despite this, students recognize the importance of writing skills for academic success but often struggle with motivation and consistency in practice. Teachers, on their part, report that while they utilize strategies such as peer feedback and group discussions, there is still a gap in effective instruction tailored to the needs of individual students.

References

Haider, Z. M., & Chaowdhury, T. M. (2012). Responsibilities of CLT from curriculum to classroom: A review of the English language instructions at Bangladeshi secondary school. International Journal of English Linguistics, 2(4), 12–22. https://doi.org/10.5539/ijel.v2n4p12

Harmer, J. (2007). The practice of English language teaching (4th ed., pp. 14–15). Pearson Education Limited.

Walters, L. (1983). A theoretical model for teaching students to write. English Teaching Forum, 21(3), 2–8.

Byrne, D. (1979). Teaching writing skills (pp. 1–2). Oxford: Longman.

Dey, S. (1997). A critical appraisal of the abilities of the students in some aspects of English as a second language and finding out some linguistic factors [Ph.D. thesis, University of Kalyani]. In M. B. Buch (Ed.), Fifth survey of research in education (Vol. 1, p. 79). New Delhi: NCERT.

Mohire, V. N. (1989). A critical analysis of methods and means of teaching English applied at the undergraduate level [Ph.D. thesis, Shivaji University]. In M. B. Buch (Ed.), Fifth survey of research in education (Vol. 1, p. 15). New Delhi: NCERT.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

An Effective Way of Teaching English through Mass Media: A Case Study of High School Students in Myanmar

[1]Vilarsa, Narongchai Pintrymool, Veerakarn Kanokkamalade

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: wilar848@gmail.com

Abstract

The objectives of the research aim 1) to explore the role of mass media in developing English writing proficiency, and 2) to examine the effects of mass media exposure on the English writing proficiency of Grade 10 students at No (2), Central Workshop Service, Basic Education High School, Amarapura Township, Mandalay. This research employed a mixed-method approach, combining quantitative and qualitative methods. For the quantitative part, surveys were conducted with students to assess their engagement with mass media and its influence on their writing skills. For the qualitative part, interviews were conducted with both students and teachers to gain deeper insights. The findings revealed that while mass media is moderately used in English language learning, its direct impact on writing proficiency is limited. Students often engage with mass media platforms, but lack proper guidance on how to use them for educational purposes. Teachers also reported challenges in incorporating mass media into classroom instruction due to technical barriers and potential distractions. However, the study highlights the potential of mass media to enhance writing skills when used alongside traditional teaching methods. The study recommends targeted training for both teachers and students on effective media use and the development of customized educational content to

support writing skill development. These results offer useful implications for integrating mass media into English language instruction in Myanmar.

Keywords: Mass media, English learning, writing skills, high school, Myanmar.

Introduction

Language plays a very important role as a catalyst in the progress of human civilization. Language has been the basic tool of human communication, which relates the individual to the social environment. In the 21st century, all student needs critical thinking, communication, collaboration, and creativity. These are basic skills and fundamental requirements for undergraduate students. In our country, academic performance is generally judged through a

periodic examination system. The undergraduate level is four years altogether and covers all coursework works attendance, assignments, presentation of individual or groups, a mid-term exam and a final exam. The extracurricular activities have assumed importance and preference in this field and are also being considered along with academic performance. Technology is becoming an integral part of any modern classroom. As a teacher, it is important that you can recognize and understand the usefulness of various types of technology you might find in your classroom. In the past, when a teacher wanted to show something to the whole class, probably, he or she probably had to draw or write on a blackboard or whiteboard to use on an overhead projector. Information technology contributes to a change in the learning environment to improve the functionality of the learning experience.

Therefore, L. William Rivers states in his work of 'Mass media and Modern Society', "The electronic media: movies, radio, television have histories differing sharply in some respects from those of the printed media. Products of the industrial and technological revolution, the electronic media first appeared when the democratic movement was full-blown and when urbanization had brought together multitudes whom they could address simultaneously. For those reasons, the electronic media were democratized from the start and have always appealed to popular rather than to class audiences. Unlike the printed media, they require that their viewers or listeners attend to them in a single body; indeed, one characteristic of either radio or television is instantaneous transmission. For instance, we can pick up a copy of a book that has lain undisturbed on a library shelf for the past ten years and read it in utter solitude. But if we switch on the television set too late, our favorite program is gone forever, and the millions who viewed it have become occupied with something else. Soon, however, the home video tape will change all this." (L. William, Rivers., 1971)

"The term 'mass communication' has sometimes been defined in two ways: communication by the media and communication for the masses. Mass communication, however, does not mean communication for everyone. The media tend to select their audiences; audiences likewise select among and within the media". (Voelker Francis and Ludmila, 1972)

New media technologies offer several opportunities to the young audience to build an electronic network that connects people and information via computers. The new media have brought about globalization, according to Fleur. (Fleur, 2003) Rice defined new media as

communication technologies that enable or facilitate user-to-user interactivity and interaction between users and information. The Internet replaced the one-to-many web of communication.

According to Richards and Rodgers, (Richards, Jack C. and Rodgers, Theodore S. , 2014) language teaching approaches can be categorized into three main types: the structural approach, the functional approach, and the communicative approach. The structural approach emphasizes the teaching of grammar rules and sentence patterns, while the functional approach focuses on teaching language in context, and the communicative approach emphasizes the development of communicative competence in learners. The communicative approach is particularly relevant to the use of mass communication media in language teaching, as it emphasizes the importance of authentic language input and the development of listening and speaking skills.

The new media networked information will continue to grow at a rapid pace in the future. The number of access points to the Internet is expanding in number, variety, and mobility.

Bukhari's (Bukhari, A.Z., 2006) Mass-Media and Methods of Education is a seminal text that addresses the role of mass media in the evolving educational landscape. Bukhari asserts that in modern education systems, various forms of media, such as broadcast programs, films, and the press, have become integral parts of the educational process. The author emphasizes the enormous impact that mass media can have on education and highlights the need for educators to recognize and leverage the potential of mass media resources in teaching and learning.

Dhavan's Technologies for Communications provides a comprehensive overview of various technologies that have transformed the way we communicate in the modern world. The author delves into the intricacies of how these technologies work, their impact on society and culture, and their potential uses in education. (Dhavan, P. K., 2011)

"Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy" by H. Douglas Brown. (Dhavan, P. K., 2019) It is an excellent resource for high school teachers in Myanmar who are looking to improve their English language teaching skills. The book provides a comprehensive and interactive approach to language pedagogy that can be applied to any classroom setting.

Moreover, addressing the limitations of traditional English language teaching approaches and promoting communicative language teaching can improve students' speaking and listening skills. Future research should focus on exploring innovative strategies and technologies that can overcome the challenges of teaching English in Myanmar and promote effective language learning.

Objectives of the Research

This research paper has two objectives: 1) to study the role of mass media for the development of English writing proficiency among Grade 10 high school students, 2) to investigate the effects of mass media exposure on the English writing proficiency of Grade 10 high school students in No (2), Central Workshop Service, Basic Education High School, Amarapura Township, Mandalay.

Research Methods

This study employs a mixed-method research approach, utilizing both qualitative and quantitative research methods to gather data on the use of mass communication media for English language learning among high school students and teachers in Myanmar. Qualitative research methods will include interviews, while quantitative research methods will involve questionnaires.

Research Design

This design involves the use of both qualitative and quantitative data collection methods to provide a comprehensive understanding of the topic.

Sample Size

The sample size for this study will be 5 teachers and 20 students. No (2), Central Workshop Service, Basic Education High School, Amarapura Township, Mandalay.

Data Collection

Two methods will be used to collect data:

Survey: A survey questionnaire will be distributed to both teachers and students. The questions will focus on the frequency and types of mass media used (e.g., television, internet, social media), as well as participants' perceptions of the benefits and challenges associated with media-based learning.

Interviews: Semi-structured interviews will be conducted with selected teachers and students to obtain in-depth insights into their experiences with using mass media as a tool for improving English writing proficiency. The interviews will follow a flexible guide to ensure consistency while allowing for deeper exploration of relevant issues.

Data Analysis

Qualitative Data Analysis: The data collected through interviews will be analyzed using thematic analysis. Key themes will be identified to understand participants' experiences and attitudes toward using mass media in English language teaching and learning.

Quantitative Data Analysis: The survey data will be analyzed using descriptive statistics (such as frequencies, percentages, and means) to summarize the responses and identify trends in the use and impact of mass media on English writing proficiency.

Results of Data Analysis

Below is a consolidated table summarizing the overall results of all survey questions on the role of mass media in teaching and learning English:

The Role of Mass Media in Teaching English (20 Items)

Survey Questions	Frequency	Mean	SD	Level
Q1: What types of mass media tools do you use in your language teaching?	4, 1	3.2	0.45	Moderate
Q2: How often do you use mass media tools to support your language teaching?	3, 2	3.4	0.55	Moderate
Q3: What are some specific examples of how you use mass media tools to enhance your teaching?	2, 3	3.6	0.55	Moderate
Q4: How do you measure the effectiveness of mass media tools in your teaching?	4, 1	3.2	0.45	Moderate
Q5: Do you think mass media tools are more effective than traditional methods?	2, 3	3.6	0.55	Moderate
Q6: Have you seen improvement in student engagement when using mass media tools?	2, 3	3.6	0.55	Moderate
Q7: Do you use mass media tools to connect with teachers for professional development?	1, 4	3.8	0.45	Moderate
Q8: Have you received training on the effective use of mass media tools?	2, 1, 1, 1	3.2	1.30	Low

Survey Questions	Frequency	Mean	SD	Level
Q9: What challenges have you encountered when using mass media tools?	3, 2	2.8	1.10	Low
Q10: How do you ensure the use of mass media aligns with curriculum objectives?	1, 3, 1	4.0	0.71	Moderate

General Trends: Most responses indicate a moderate level of agreement on the usefulness and effectiveness of mass media in teaching English.

Q10 (Ensuring curriculum alignment) received the highest mean score (4.0), indicating its critical importance to teachers.

Challenges and Training: Teachers expressed lower levels of satisfaction and confidence in areas such as training received (Q8, Mean = 3.2, SD = 1.30) and challenges faced when using mass media tools (Q9, Mean = 2.8, SD = 1.10).

Here is the consolidated table for the survey questions on the role of mass media in teaching and learning English:

Survey Questions	Frequency	Mean	SD	Overall Level
Q11: Do you feel that mass media tools have helped you reach students who may have been disengaged in traditional classroom settings?	5	4.0	0.71	Moderate
Q12: How do you ensure that the use of mass media tools is accessible to all students, regardless of their access to technology?	5	3.4	0.55	Moderate
Q13: Have you ever encountered any negative consequences when using mass media tools for language teaching?	5	2.8	0.84	Moderate
Q14: How do you balance the use of mass media tools with other teaching methods?	5	3.2	0.84	Moderate
Q15: What advice would you give to other language teachers who are considering using mass media tools in their teaching?	5	3.0	1.00	Low
Q16: How do you involve students in the selection and use of mass media tools in your language teaching?	5	3.4	1.14	Low

Survey Questions	Frequency	Mean	SD	Overall Level
Q17: How do you incorporate feedback from students when using mass media tools in your language teaching?	5	2.8	0.45	Moderate
Q18: What ethical considerations do you take into account when using mass media tools in your language teaching?	5	3.6	0.55	Moderate
Q19: How do you stay up to date on new mass media tools and their potential applications in language teaching?	5	3.6	0.90	Low
Q20: How do you see the role of mass media tools evolving in language teaching in the future?	5	3.8	1.10	Low

High Engagement and Potential: Q11 ("Do you feel that mass media tools have helped you reach disengaged students?") showed a high mean score (4.0, SD = 0.71), indicating that teachers perceive these tools as effective in reaching traditionally disengaged students.

Accessibility and Balancing Methods: Questions on accessibility (Q12, Mean = 3.4) and balancing with traditional methods (Q14, Mean = 3.2) also reflected moderate agreement. However, ensuring equitable access remains a critical challenge, as indicated by the relatively lower means.

Challenges and Negative Consequences: Participants reported moderate levels of agreement regarding the presence of challenges and negative consequences when using mass media tools (Q13, Mean = 2.8, SD = 0.84).

Ethical and Evolving Practices: Teachers recognized the importance of ethical considerations (Q18, Mean = 3.6) and staying updated on new tools (Q19, Mean = 3.6).

Areas for Improvement: Responses related to incorporating student feedback (Q17, Mean = 2.8, SD = 0.45) and involving students in the selection process (Q16, Mean = 3.4, SD = 1.14) were comparatively lower.

Future Outlook: Q20 ("How do you see the role of mass media tools evolving in the future?") received a moderately positive score (Mean = 3.8, SD = 1.10), showing optimism about their growing impact in language teaching.

While mass media tools are valued for their role in improving engagement and reaching diverse learners, challenges such as training, accessibility, and balancing teaching methods require further attention to maximize their effectiveness.

Interview with Teachers About the Role of Mass Media in Teaching English

The interview responses indicate that mass media play a significant role in making English teaching more interactive and effective. Despite facing challenges and lacking formal training, teachers recognized the value of integrating mass media tools with traditional methods to improve the teaching-learning process. Looking forward, they emphasized the importance of training and shared optimistic views about the potential of mass media in the future of language education.

The Impact of Mass Media in Learning English (Students' Survey)

Survey Questions	Frequency	Mean	S.D.	Overall Level
Q1: Which mass media do you frequently use for learning English?	2, 18	2.9	0.31	Moderate
Q2: How often do you engage with mass media in English for language learning?	4, 8, 8	3.2	0.77	Moderate
Q3: What specific types of content or programs do you find most beneficial for improving English skills?	2, 12, 6	3.2	0.62	Moderate
Q4: Do you think mass media are more effective than traditional materials for learning English?	2, 8, 6, 4	3.6	0.94	Low
Q5: Have you experienced an increase in English proficiency using mass media?	6, 8, 2, 4	3.2	1.11	Low
Q6: Do you use mass media to connect with other English learners for language exchange or practice?	5, 15	3.5	0.89	Low
Q7: Have you received guidance on utilizing mass media effectively for learning English?	2, 18	3.8	0.62	Moderate
Q8: What challenges have you encountered when using mass media for learning English?	3, 11, 6	3.2	0.67	Moderate
Q9: How do you ensure that your use of mass media aligns with your learning goals?	5, 11, 4	3.0	0.69	Moderate
Q10: Have you faced any negative consequences or distractions when using mass media for learning English?	5, 7, 8	3.2	0.81	Moderate

The table summarizes the findings from ten survey questions regarding the impact of mass media on teaching and learning English. The data highlights the respondents' perspectives

on the effectiveness, usage patterns, and challenges associated with mass media in this context. Below is a detailed explanation.

Interview with Students About the Impact of Mass Media on Learning English

1. Respondents mostly held a *neutral* opinion (90%) regarding the mass media they frequently use. The mean score of 2.9 with a standard deviation of 0.31 indicates a *moderate level* of opinion. This suggests that respondents are not strongly inclined towards using any particular medium for learning English.

2. A significant portion of respondents reported engaging with mass media *sometimes* (40%) or *often* (40%). With a mean of 3.2 and a standard deviation of 0.77, the engagement level is also rated as *moderate*.

3. While most respondents remained *neutral* (60%), some expressed agreement (10%) or disagreement (30%). The mean score of 3.2 with a standard deviation of 0.62 reflects a *moderate level* of usefulness for specific content types, emphasizing varied preferences among users.

4. Opinions were distributed, with a notable percentage expressing *disagreement* (30%) or *strong disagreement* (20%). A mean score of 3.6 and a standard deviation of 0.94 categorized this as a *low level* of agreement, indicating skepticism about the superiority of mass media over traditional methods.

5. Responses showed a mix of *not important* (30%) and *somewhat important* (40%), resulting in a mean score of 3.2 and a higher standard deviation of 1.11. This suggests a *low level* of perceived impact on proficiency improvement.

6. Most respondents reported *disagreement* (75%) on using mass media for language exchange, with a mean of 3.5 and a standard deviation of 0.89. The results reflect a *low level* of practice in this area, indicating potential underutilization of collaborative tools.

7. The majority disagreed (90%) with receiving adequate guidance. With a mean score of 3.8 and a standard deviation of 0.62, this is categorized as a *moderate level*. The findings indicate a need for more structured support and recommendations for effective use.

8. Challenges were rated as *somewhat challenging* (15%), *challenging* (55%), or *very challenging* (30%). The mean score of 3.2 and a standard deviation of 0.67 reflect a *moderate level*, emphasizing the need to address these difficulties.

9. Respondents mostly rated this as *somewhat important* (55%), leading to a mean score of 3.0 with a standard deviation of 0.69. This is a *moderate level*, suggesting room for improvement in aligning media use with learning objectives.

10. Negative consequences were rated as *neutral* (35%) or *disagree* (40%). The mean score of 3.2 and a standard deviation of 0.81 suggest a *moderate level* of challenges, indicating the need for strategies to minimize distractions.

The findings reveal that while mass media play a significant role in supporting English language learning, their full potential is not being realized due to challenges like a lack of guidance, skepticism about their effectiveness compared to traditional methods, and limited use for collaborative purposes. Addressing these issues could enhance the impact of mass media on learning outcomes.

Conclusion

This study concludes that mass media have the potential to significantly enhance English language learning for high school students in Myanmar, especially in improving engagement and supporting interactive instruction. However, its current impact remains at a moderate level due to several key challenges, including limited access to resources, insufficient teacher training, and technical difficulties. While students and teachers recognize the value of mass media, particularly in developing listening and speaking skills, its integration into writing instruction is still limited. To fully realize the benefits of mass media, there is a need for strategic efforts such as providing targeted training for teachers, developing media-based learning materials, and addressing infrastructure gaps. Moreover, promoting ethical and collaborative use of media can further strengthen its role in education. With proper implementation, mass media can become an effective tool for transforming English teaching and learning in Myanmar's high schools.

References

Brown, H. D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Pearson Education, 2019, pp. 291-322.

Bukhari, A. Z. Mass-Media and Methods of Education. New Delhi: Anmol Publications Pvt. Ltd., 2006, pp. 15-18.

Dhavan, P. K. Technologies for Communications. New Delhi: ALP Books, 2011, pp. 125-138.

Fleur. “Globalization and the Law.” Journal of Legal Education, Parson, 2003, p. 578.

Richards, Jack C., and Rodgers, Theodore S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014, pp. 5-7.

Rivers, L. William. The Mass Media and Modern Society. San Francisco: Rinehart Press, 1971, p. 16.

Voelker, Francis, and Ludmila. Mass Media Forces in Our Society. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1972, p. 1.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

The Problems of Public Speaking Skills of B.Ed. First Year Students at Faculty of Education in Mahachulalongkornrajavidyalaya University

[1]Ven. Dhammananda, Narongchai Pintrymool, Methaphan Phothitheerarot
[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: vendhammananda199@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the problems of public speaking skills of B.Ed. students at the Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University; and 2) to propose the solutions to improve public speaking skills of B.Ed. students at the Faculty of Education in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The study employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative methods. A questionnaire was used to collect quantitative data from 50 first-year B.Ed. students, and in-depth interviews were conducted with 5 lecturers for qualitative insights. Descriptive statistics including Frequency, Percentage, mean ($\bar{x}$), and Standard Deviation (S.D.) were used to analyze the quantitative data, while content analysis was used for the qualitative data from interviews.

The general background of the student respondents showed that 37 (74%) were male and 13 (26%) were female. A plurality of respondents (40%) was aged 24 years and above, indicating a relatively mature student profile, while 38% were 20–23 years old and 22% were 17–19 years old. According to the questionnaire results, most students encountered considerable difficulties in public speaking. Overall, the level of public speaking problems was moderately high (average $\bar{x} \approx 3.40$, S.D. ≈ 1.0 on a 5-point scale), indicating frequent challenges. Key problem areas included pronunciation clarity, applying proper grammar, forming sentences, and anxiety or lack of confidence when speaking before an audience. In contrast, the students demonstrated high agreement (average $\bar{x} \approx 3.63$, S.D. ≈ 0.9) with various proposed strategies to improve their public speaking skills. Notably, strategies such as regular speaking practice, peer feedback, thorough topic preparation, and use of audio-visual aids received strong support (many items rated in the "High" level). Qualitative findings from lecturer interviews corroborated the quantitative results: students' public speaking difficulties stem largely from fear of mistakes, limited English exposure, and insufficient confidence. Lecturers recommended practical solutions including creating a supportive speaking environment, providing more speaking opportunities, integrating public speaking training into the curriculum, and using techniques like mindfulness and gradual exposure to reduce anxiety.

Keywords: Public Speaking Problems; B.Ed. Students; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Introduction

Public speaking is widely regarded as a crucial skill for personal and professional development. It is the process of delivering a message or speech to an audience with a specific purpose (Lucas, 2009). Mastering public speaking can build self-confidence, enhance communication abilities, and enable individuals to influence others. As Nikitina (2011) describes, public speaking is "an art of making a speech before an audience", and almost everyone encounters situations requiring public speaking at some point. Strong oral communication skills are beneficial in education, business, and community leadership (Spencer, 2021). Words have the power to inform, persuade, and inspire, and effective spoken communication can be even more impactful than written text in many contexts. According to Lucas (2009), public speaking allows people to share their ideas publicly and influence an audience, a tool employed by prominent figures throughout history. Business magnate Warren Buffett once noted that improving public speaking is an investment that "will last you 50 or 60 years" and can greatly boost one's career and influence (O'Hair, Rubenstein, & Stewart, 2016). Given these benefits, it is understandable that public speaking is emphasized in higher education curricula to prepare students for future opportunities.

Despite its importance, public speaking often induces anxiety and poses difficulties, especially for those speaking a second language. In the context of Buddhist universities in Thailand, such as Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU), many first-year students in the Faculty of Education must use English for presentations and class activities, which can be challenging if they lack confidence or sufficient language proficiency. Public speaking anxiety is common among students and can stem from fear of judgment, limited experience, or inadequate skill in organizing and delivering a speech (Hayaramae, 2016). For instance, a study by Sahidee Hayaramae (2016) found that Thai postgraduate students often experienced significant anxiety in English public speaking situations due to unfamiliarity with the language and fear of making mistakes.

At MCU's Faculty of Education, first-year B.Ed. students (including many Buddhist monk students) are expected to develop English communication skills as part of their curriculum. However, anecdotal evidence and preliminary observations indicate that these students often feel anxious about speaking English in public, have trouble articulating their thoughts clearly, or avoid presentations. These issues can impede their academic performance and future teaching

careers. Therefore, it is essential to systematically study what specific problems in public speaking these first-year B.Ed. students encounter and to identify feasible ways to help them overcome such problems.

Objectives of the Study

1. To study the problems of public speaking skills of first-year B.Ed. students at the Faculty of Education in Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
2. To propose practical solutions to improve the public speaking skills of first-year B.Ed. students at the Faculty of Education in Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Research methods

Population and Sample

The population of this research encompassed all first-year Bachelor of Education students at the Faculty of Education, MCU, during the academic year 2024–2025, as well as English lecturers in the faculty. From this population, a sample of 50 B.Ed. first-year students was selected to participate in the quantitative survey. Additionally, five lecturers from the Faculty of Education (who teach English or communication-related subjects) were purposively selected as key informants for qualitative interviews. All participants were given an explanation of the study's purpose, and consent was obtained before data collection. The student respondents were given adequate time and assurance of anonymity to encourage honest responses.

Research Tools

Questionnaire: The main research instrument for quantitative data was a structured questionnaire divided into three parts:

Part 1: Personal Information. This section gathered demographic data such as gender (male or female), age group, and academic background of the student respondents.

Part 2: Problems in Public Speaking Skills. This section, it is especially aimed to answer the research questions of this research, designed about the problems of public speaking skills by using a Five-Point Likert Scale to measure the 50 B.Ed. students consisting of five choices: strongly agree, agree, moderately, disagree, and strongly disagree.

The criteria are provided as the following;

Rating Score Interpretation of the Score

Rating Score	Interpretation of the Score
5	Strongly agree
4	Agree
3	Moderately
2	Disagree
1	Strongly disagree

Part 3: Ways to Improve Public Speaking Skills. This section is to find out the ways to improve public speaking skills for B.A. students about public speaking skills through authentic material that they have encountered. Therefore, this section is especially aimed to use the questionnaire, by using a Five-Point Likert Scale to measure the 60 B.A. students, consisting of five choices of the criteria provided as the following;

Accordingly, the mean value of data derived from each statement will be investigated as the following;

Very high = 4.50 – 5.00
High = 3.50 – 4.49
Moderately high = 2.50 – 3.49
Low = 1.50 – 2.49
Very low = 1.00 – 1.49

Part 4: Open-ended Feedback. Finally, the questionnaire provided a space for respondents to write any additional comments or suggestions regarding their public speaking problems and improvements. Each interview lasted approximately 30–45 minutes.

Data Collection

Quantitative Data Collection: After obtaining necessary permissions, the questionnaire was distributed to the 50 first-year B.Ed. student respondents. The researcher coordinated with class instructors to administer the questionnaires during a convenient time. Respondents were instructed on how to rate each item and assured that their responses would be confidential and used only for research. All 50 questionnaires were completed and returned, yielding a 100% response rate (since the questionnaires were usually filled out on-site). The researcher checked each for completeness. The demographic information (Part 1) and Likert-scale responses (Parts 2 and 3) were then coded and entered into the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for analysis.

Qualitative Data Collection: The five lecturer interviews were conducted individually in a quiet setting to allow for a frank and comfortable discussion. Each interview was audio-recorded with the interviewee's consent to ensure accurate capture of responses. The researcher also took brief notes during the conversations. The interviews, conducted primarily in English, were later transcribed verbatim for analysis. In addition to interviews, the researcher collected secondary data from relevant documents – such as prior research studies, academic articles, and textbooks on public speaking – to support and triangulate the findings. These secondary sources provided context on typical public speaking issues and strategies, and their insights were compared with the primary data during analysis and discussion.

Data Analysis

Quantitative Analysis: The survey data were analyzed using descriptive statistical techniques. For each questionnaire item (problem or solution statement), the frequency and percentage of responses for each scale point (1–5) were calculated to see the distribution of opinions. More importantly, the Mean ($\bar{x}$) and Standard Deviation (S.D.) for each item were computed using SPSS. The mean indicates the average level of difficulty (for problem items) or level of agreement (for solution items), while the standard deviation shows the variability of responses. These statistics allowed the researcher to summarize which public speaking problems are most severe on average and which improvement strategies are most endorsed by students. For example, a high mean on a problem statement (e.g., $\bar{x} > 3.5$) would suggest many students find that aspect very difficult. The interpretation categories described above were applied to each mean: means were labeled as "High" difficulty/agreement, "Moderately High," etc., accordingly. The results are presented in tables for clarity, showing each statement's mean, S.D., and interpreted level.

Qualitative Analysis: The interview transcripts and any open-ended responses from the questionnaires were analyzed using content analysis. The researcher read through all qualitative data multiple times to familiarize with the content. Key themes and recurring ideas were identified and coded. For instance, in the "problems" domain, if multiple lecturers mentioned "students lack confidence" or "students are afraid of making mistakes," these were coded under a theme like "lack of self-confidence/fear." formed a theme of "language proficiency problems." In the "solutions" domain, suggestions like "provide more practice opportunities," "use mindfulness or meditation to calm nerves," and "have students practice in small groups first" were noted and grouped into themes such as "increasing practice & exposure," "anxiety reduction techniques," and "peer support." The qualitative findings were then summarized in narrative form, and representative quotes from the lecturers were extracted to illustrate each theme. These

qualitative insights were compared with the quantitative results – for example, if students rated "lack of confidence" as a major issue, the researcher checked if lecturers also highlighted confidence problems – to provide a more comprehensive understanding. The triangulation of data helped validate the findings.

Results

The research objective 1 was to identify the problems in public speaking faced by first-year B.Ed. students. Based on the questionnaire responses, it is evident that the students encountered a range of difficulties. Table 1 below presents a summary of the results for the 15 problem statements.

No.	The problems of public speaking skills	Mean $\bar{x}$	S.D.	Interpretation
1	The challenging of pronounce words clearly in public speaking.	3.7400	.87622	High
2	The applying proper grammar rules on speaking in front of an audience.	3.5000	1.03510	High
3	The difficulty for me to complete coherent sentence on public peaking.	3.6800	1.03884	High
4	The feeling of nervous and anxious in large audience.	3.3200	.95704	Moderately High
5	The challenging of eye contact with the audience in public speaking.	3.4800	1.01499	Moderately High
6	The difficulties to use body language while speaking.	3.1600	1.18425	Moderately High
7	The difficulty of lack confidence in speech.	3.1800	.96235	Moderately High
8	The difficulties to control voice tone in presentations.	3.3400	1.06157	Moderately High
9	The difficulties to be uncomfortable participating in public speaking	3.3000	1.09265	Moderately High

No.	The problems of public speaking skills	Mean $\bar{x}$	S.D.	Interpretation
10	The difficulties to stage anxiety in public speaking.	3.4400	1.10951	Moderately High
11	Feeling more confident in small groups than a large audience.	3.5800	1.17959	High
12	The difficulties of organizing's ideas in public speaking.	3.4400	.90711	Moderately High
13	The difficulties of managing time effectively in public speaking.	3.4800	.88617	Moderately High
14	The difficulties of lack of motivation in public speaking.	2.9800	1.18649	Moderately High
15	The difficulties to change speaking style in public.	3.3200	1.03884	Moderately High
	Total	**47.8413333**	**14.561136**	**Moderately High**

Overall, addressing **Research Question 1**, the findings show that first-year B.Ed. students at MCU face a psychological, and performance-related problems in public speaking. The most acute problems are in language speech organization, coupled with audience-related anxiety (fear and confidence issues). Nearly all items have mean scores above 3.0, meaning these issues are non-trivial for a large portion of students. In fact, if we take an average across all 15 problem items, we get approximately $\bar{x}$ = 3.40 with S.D. ≈ 1.0, which can be interpreted as an overall moderately high level of difficulty in public speaking for the objective one.

The research objective 2 was to identify and evaluate ways to solve the public speaking problems of the students. The questionnaire's Part 3 asked students to indicate their agreement with various proposed improvement strategies. Table 2 presents the summary of responses for the 15 solution statements.

No.	The solutions of public speaking skills	Mean $\bar{x}$	S.D.	Interpretation
1	Practicing public speaking regularly.	3.9800	.97917	High
2	Recording helps public speaking improvement.	3.7000	.76265	High

No.	The solutions of public speaking skills	Mean $\bar{x}$	S.D.	Interpretation
3	Feeling more confident preparing detail notes for speech.	3.8000	1.03016	High
4	Practicing in front of a mirror improves body language and gestures.	3.3800	.94524	High
5	Finding useful to practice public speaking in front of friends.	3.6800	.95704	High
6	Researching and understanding topic thoroughly speaking.	3.6200	1.08590	High
7	Practicing relaxation techniques reduce anxiety in public speaking.	3.5200	1.09246	High
8	Watching English videos with subtitles learn proper sentence structure.	3.6000	1.01015	High
9	Practicing English speaking daily become more fluent.	3.7000	1.05463	High
10	Focus on basic grammar structures to improve public speaking.	3.5200	1.05444	High
11	Knowing all types of public speaking.	3.4400	1.26427	Moderately High
12	Preparation is very important in public speaking.	4.0600	1.03825	High
13	The difficulties of managing time effectively in public speaking.	3.7400	.92162	High
14	Interesting the topic clearly is important in public speaking.	3.8000	.94761	High
15	Talking with friends a topic regularly is an important way.	3.5200	1.16479	High
	Total	**51.7746667**	**14.2212427**	**High**

In summary, **Research 2,** the findings show the student respondents believe that a combination of regular practice, thorough preparation, language improvement, and anxiety management techniques will help solve their public speaking problems.

result of an in-depth interview with five lecturers

After interview to five lecturers, there was finding result from five different individuals (Asst.Phrof.Dr.PhraNarong Thanawutto, Dr.Phramaha Viradej Adhipanno, Dr. Alfel Ebol Obguia, Dr.

Varavamsa, Dr. Supit Pongsiri,) regarding the challenges and solutions for public speaking among B.Ed. first year students at the Faculty of Education in Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

According to objective one:(1) The respondents agree that pubic speaking is a challenging task for students and identify several problems that students must face, including fear, lack of confidence, forgetting the topic, ineffective time management and difficulty expressing ideas.

According to objective tow: (2) To solve these problems, the respondents suggest several strategies, such as providing training in speaking skills, preparing and practicing the speech beforehand, tailoring the speech to the audience's interests, giving more opportunities to practice speaking in front of others, and incorporating public speaking into the university curriculum.

The summary of the respondents' comments also suggests survey research and in-person interviews to have a better understanding of the issues and solutions related to public speaking that the students are facing. All things considered, the answers emphasize the significance of public speaking abilities for university pupils and offer helpful suggestions to improve these abilities.

Discussion

The findings of this study shed light on the specific public speaking challenges of first-year B.Ed. students at a Thai Buddhist university and point to potential remedies. It is useful to discuss these results in relation to broader research and theoretical perspectives on public speaking and second-language communication anxiety.

1. Public Speaking Anxiety and Confidence Issues: One of the prominent themes in the results is **communication apprehension** – many students reported feeling nervous, anxious, or lacking confidence when speaking English in front of others. This result is consistent with prior studies in similar contexts. For example, Hayaramae (2016) found that Thai graduate students experienced significant public speaking anxiety stemming from fear of negative evaluation and limited speaking opportunities. In the present study, the majority of students agreed that they feel more confident speaking in small groups than to a large audience, and “stage anxiety” (stage fright) was a moderately high problem (Table 1, items 1.4, 1.11, 1.10). The qualitative interviews with lecturers confirmed that lack of self-confidence is a primary barrier: lecturers observed that even students who know the content tend to speak very softly on stage because they doubt themselves and fear making mistakes. This aligns with **Verapornvanichkul (2020)**, who surveyed Thai employees and found that infrequent use of English led to nervousness and discomfort in speaking with clients; similarly, our students, coming from predominantly Thai-speaking environments, feel unaccustomed and anxious speaking English publicly. The implication is that

building confidence is just as important as building language skill. Techniques such as creating a supportive classroom atmosphere, starting with low-pressure speaking tasks, and positive reinforcement were suggested by lecturers as ways to gradually reduce anxiety – strategies supported by communication pedagogy (Lucas, 2009).

2. Speech Organization and Delivery Skills: Beyond anxiety and language, the study highlights issues related to organization and delivery techniques. Students moderately struggled with organizing ideas (item 1.12, $\bar{x}$ = 3.44) and time management in speeches (1.13, $\bar{x}$ = 3.48). Inexperience in planning and structuring a speech can cause even a knowledgeable student to ramble or lose track. Some students likely have not been formally trained in speech organization (introductions, main points, conclusions), which is something that can be taught and practiced in a public speaking course. The difficulties with eye contact (1.5) and body language (1.6) suggest that physical delivery skills are also not fully developed – possibly because students are too nervous focusing on content/language to also manage their non-verbal communication, or they simply have not practiced these aspects. Interestingly, practicing in front of a mirror was not as popular a solution, possibly because students find it awkward or are not sure how it directly translates to improvement. However, they did acknowledge that practicing in front of friends (with feedback) can help with overall delivery, including managing eye contact and gestures in a more natural setting. This indicates students prefer interactive practice over solitary practice for improving delivery. In broader terms, the results reinforce that effective public speaking requires training in both verbal content (what to say, language use) and non-verbal delivery (how to say it). Beebe & Beebe (2013) emphasize that speakers need to organize their material clearly and use appropriate delivery skills to engage the audience; the present findings show our students are in the process of developing these competencies, and with guided practice, these are improvable problem areas.

3. Strategies for Improvement – Towards a Solution: The strong student endorsement of improvement strategies is an encouraging outcome of this study. It suggests that students are self-aware and eager to overcome their difficulties. The consensus on regular practice, feedback, and thorough preparation aligns well with standard recommendations in public speaking pedagogy (Lucas, 2009; Nikitina, 2011). Furthermore, the results show that students value psychological coping strategies (like relaxation techniques) nearly as much as practical skill-building (like practice and notes). This holistic view – tackling both the mental state and the skill set – is important. For example, one lecturer noted that some students benefit from short mindfulness sessions (breathing exercises) before presentations to center themselves, reflecting the cultural context of incorporating Buddhist mindfulness practice as a tool to handle stage

fright. This approach is supported by recent research (Vorapipatana, 2020) which found mindfulness training reduced speech anxiety among students. The students' agreement with "relaxation techniques" in our survey signals that they are open to such methods. In terms of content mastery, the popularity of "research your topic" and "prepare notes" is consistent with the idea that confidence comes from competence – when students know their material well, they naturally feel less anxious (Spencer, 2021). Our student respondents seem to intuitively understand this, rating those strategies highly.

In conclusion, the discussion highlights that the problems of public speaking among first-year B.Ed. students at MCU are multifaceted – involving fear/anxiety, language proficiency gaps, and lack of experience – and the solutions need to be equally multifaceted, combining practice, skill development, and psychological support. The alignment between what students think will help and what instructors recommend is a positive sign; it means interventions can be designed that students themselves are ready to embrace. The next section will conclude the study and offer concrete suggestions for implementing these findings in the educational context.

Conclusion

This study set out to investigate the public speaking difficulties of first-year Bachelor of Education students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University and to identify ways to improve their public speaking skills. The mixed-methods approach, integrating a quantitative survey of students and qualitative interviews with lecturers, yielded a comprehensive understanding of the issues at hand.

(1) Public Speaking Problems: The first-year B.Ed. students at MCU face significant challenges in public speaking, particularly when delivering speeches or presentations in English. The quantitative results showed that on average the students rated their difficulties as moderately high.

(2) Proposed Solutions: The study also identified effective solutions and strategies to improve public speaking skills as perceived by the students. The students showed strong agreement.

In conclusion, the overall picture emerging from this research is that first-year B.Ed. students at MCU have the willingness and self-awareness to improve their public speaking skills, but they need structured support and more opportunities. Their problems are not due to lack of interest – indeed, they showed motivation to learn – but largely due to lack of experience and lingering language barriers. Developing strong public speaking skills will not only help them academically (e.g., in giving better presentations or participating in class) but is also crucial for

their future roles as educators, where speaking effectively is part of the profession. Moreover, improving English public speaking aligns with the broader goal of enhancing English proficiency in Thailand's higher education.

The findings from this study contribute to the understanding of public speaking, culturally specific context (a Buddhist university setting) and underscore the universal truth that effective communication is a skill that can be cultivated with the right techniques.

Suggestions

Based on the results of this research, the following suggestions are offered for students, and the Faculty of Education at MCU to address the public speaking problems and enhance students' speaking skills:

For Students:

Increase Practice and Exposure: Students should actively seek opportunities to speak English. This could involve forming small speaking groups with classmates to practice impromptu speeches or discussions on a regular basis. The more you speak, the more comfortable you become. Even reading aloud at home or practicing in front of a mirror can help reduce self-consciousness over time.

Use Relaxation and Positive Mindset: To combat nervousness, students should try techniques like deep breathing, brief meditation, or positive visualization before speaking. Before a presentation, imagine successfully delivering it. Remind yourself that it's okay to make small mistakes – what matters is communicating your message. Cultivating a positive mindset (e.g., viewing public speaking as an opportunity to share, rather than as a threat) can gradually reduce anxiety.

Prepare and Practice Strategically: Before any speech or presentation, practice thoroughly. Draft an outline of your talk, and rehearse it multiple times – first by yourself, then perhaps in front of a friend. Practicing with a timer can help with time management. Also, consider recording your practice speech on your phone; watching the playback can reveal areas to improve (e.g., noticing if you're speaking too fast or using too many filler words).

Future Research:

While this study provided valuable insights, future research could explore some areas in more depth. A qualitative study focusing on students' emotional experiences before, during, and after speeches could reveal more about the anxiety process and coping mechanisms. Also, investigating the impact of specific interventions (e.g., a semester-long public speaking workshop) on students' performance would be beneficial – essentially an action research approach to test

which methods significantly reduce speaking anxiety or improve clarity. Lastly, since our context was a Buddhist university, research could look at whether incorporating mindfulness (a part of Buddhist practice) into public speaking training yields measurable reductions in anxiety. The results from such studies could further refine the strategies to help students become confident public speakers.

References

Beebe, Steven A., & Beebe, Susan J. (2013). Public Speaking Handbook (4th ed.). Boston: Pearson.

Hayaramae, Sahidee. (2016). A Study on Public Speaking Anxiety Among Thai Postgraduate Students. (Master's thesis, Thammasat University, Thailand).

Lucas, Stephen E. (2009). The Art of Public Speaking (10th ed.). New York: McGraw-Hill.

Nikitina, Arina. (2011). Successful Public Speaking. Denmark: Bookboon.com.

O'Hair, Dan, Rubenstein, Hannah, & Stewart, Rob. (2016). A Pocket Guide to Public Speaking: (5th ed.). Boston: Bedford/St. Martin's.

Spencer, Laura. (2021, November 15). What Is Public Speaking and Why Is It Important? (Online article). Retrieved from Tuts+ Business: https://business.tutsplus.com/tutorials/what-is-public-speaking--cms-31255

Verapornvanichkul, Parima. (2020). A Survey of Problems in Oral Communication Skills When Dealing with English-Speaking Clients: A Case Study of Employees at a Private Company. (Master's independent study, Thammasat University).

Vorapipatana, Warisa. (2020). "The Effect of Mindfulness Training on Public Speaking Anxiety in Undergraduate Students." Journal of Education and Learning, 9(3), 45-52.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร

An Analytical Study of Moneyyapaṭipadā In The Nālaka Sutta

[1]**พระศุภากร ณฏฺฐิโก, พระเมธีวรญาณ, สุเทพ พรมเลิศ**

[1]**Phra Suphakon Natthigo, Phra Methee Worayarn, Suthep Promlert**

[1]คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

[1]Corresponding Author's Email: 6201501011@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญของนาลกสูตร (2) เพื่อศึกษาโมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร และ (3) เพื่อวิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร

นาลกสูตรเป็นพระสูตรที่กล่าวถึงพระนาลกะ และเป็นผู้ที่ได้ทูลถามพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับโมเนยยปฏิปทา (แนวทางปฏิบัติของมุนี) เป็นพระสูตรที่อธิบายถึงหลักการปฏิบัติเพื่อบรรลุอรหันต์ตามหลักโมเนยยปฏิปทา

โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตรนั้นมีหลักการปฏิบัติที่แยกเป็น 3 ระดับคือ **ทางกาย** โมเนยยปฏิปทาเน้นการไม่ยึดติดกับกายซึ่งเป็นสิ่งที่ประกอบด้วยความสุขและทุกข์ กายไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง กายนั้นเป็นเพียงอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาจิต เพื่อการหลุดพ้นไปจากความทุกข์ที่เกิดจากการยึดติดกายโดยไม่แสวงหาความหลุดพ้นไปจากกายนี้ เพื่อเข้าถึงความหลุดพ้นที่แท้จริง **ทางวาจา** โมเนยยปฏิปทาเน้นการไม่ยึดติดกับวาจาซึ่งเป็นสิ่งที่ประกอบด้วยความสุขและทุกข์ วาจาไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง วาจานั้นเป็นเพียงอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาจิตเพื่อการหลุดพ้นไปจากความทุกข์ที่เกิดจากการยึดติดวาจาโดยไม่แสวงหาความหลุดพ้นไปจากวาจานี้เพื่อเข้าถึงความหลุดพ้นที่แท้จริง **ทางใจ** โมเนยยปฏิปทาทางใจเกี่ยวข้องกับการควบคุมและฝึกฝนจิตใจให้สงบจากความโลภ โกรธ หลง ซึ่งเป็นต้นเหตุของทุกข์ การพัฒนาจิตผ่านสมาธิและวิปัสสนาเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกจิตให้หลุดพ้นจากกิเลสและไปสู่การบรรลุจุดหมายอันสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: นาลกสูตร; โมเนยยปฏิปทา; ศึกษาวิเคราะห์

Abstract:

This thesis has three objectives: (1) to study the structure and essential content of the Nālaka Sutta, (2) to study the Moneyyapaṭipadā (the Path of Practice for the Sage) in the Nālaka Sutta, and (3) to analyze the characteristics and implications of the Moneyyapaṭipadā within the context of the Sutta , Documentary Research.

The result of the study found that the ***Nālaka Sutta*** recounts the story of Venerable Nālaka, the nephew of the ascetic Asita, who approached the Buddha with a question concerning the ***Moneyyapaṭipadā*** (the path of practice for a sage or ***Muni***). It expounds the practical path leading to Arahantship according to the ***Moneyyapaṭipadā***.

Analysis reveals that the *Moneyyapaṭipadā* in the *Nālaka Sutta* contains practical principles divided into three levels;

Physical aspect (*Kāya*): The *Moneyyapaṭipadā* emphasizes non-attachment to the body, which comprises both pleasure and suffering. The body is not the true self but merely an instrument used for mental development to achieve liberation from suffering caused by bodily attachment, without seeking escape from this body to attain true liberation.

Verbal aspect (*Vacī*): The verbal aspect of *Moneyyapaṭipadā* emphasizes correct speech that does not cause harm or suffering to oneself or others. This principle helps avoid seeking the four requisites that provide bodily comfort but hinder spiritual progress.

Mental aspect (*Mano*): The mental aspect *of Moneyyapaṭipadā* involves controlling and training the mind to be peaceful, free from greed (*Lobha*), hatred (*Dosa*), and delusion (*Moha*), which are the root causes of suffering. Mental development through *Samatha* (Tranquility) and *Vipassanā* (Insight) meditation is essential for training the mind to be liberated from defilements (*Kilesa*) and achieve the ultimate goal in Buddhism.

Keywords : Nālaka Sutta, Moneyyapaṭipadā, Analytical Study

บทนำ

ในยุคต้นประวัติศาสตร์ฮินดู หรือช่วงเวลาประมาณ 1,500 – 1,000 ปีก่อนคริสตกาลนั้น ดินแดนตอนกลางของชมพูทวีปมีลักษณะเป็นผืนป่าและมีสายน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีการทำเกษตรกรรมและมีกลุ่มชนเผ่าอยู่มากที่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณลุ่มน้ำ ในสมัยนั้นอินเดียยังอยู่ห่างไกลจากการรุกรานของชนเผ่าเร่รอนที่เรียกตนเองว่า อารยัน ต่อมาพวกอารยันได้เข้ามายึดพื้นที่และขับไล่ชนพื้นเมืองเดิมออกไปส่วนที่เหลืออยู่ก็กลายเป็นทาส เกิดการสร้างชุมชนแบบกสิกรรม คือ การทำปศุสัตว์ เพื่อค้าขายหรือแลเปลี่ยน มีนักรบเป็นผู้นำชุมชน และมีหมอบ้านผู้นำด้านพิธีกรรม หรือที่รู้จักกันในสังคมนั้นว่า พราหมณ์ เดิมเป็นเพียงหมอชาวบ้าน และต่อมาพราหมณ์มีความสำคัญขึ้นในสังคมสมัยนั้น เนื่องจากได้สืบทอดวรรณกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่ถ่ายทอดกันในเฉพาะกลุ่ม หรือที่เรียกกันว่า เวท หลังจากนั้นพราหมณ์จึงได้ผูกขาดการอ่านพระเวทไว้เฉพาะคนที่เป็นพราหมณ์เหมือนกันเท่านั้น ด้วยเหตุนี้วรรณะ 4 ได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วงนี้ด้วย คำว่า วรรณะ แปลว่า สี ซึ่งบอกถึงความแตกต่างของมนุษย์ตั้งแต่เกิดแต่ละคนจึงเกิดในสีหรือวรรณะที่ต่างกันจนทำให้มีหน้าที่แตกต่างกันในทางสังคม มีอยู่ 4 กลุ่ม คือ นักรบ (วรรณะกษัตริย์) นักปราชญ์ (วรรณะพราหมณ์) ผู้ประกอบการ (วรรณะแพศย์) และแรงงานรับใช้ (วรรณะศูทร) พราหมณ์

ได้ผูกขาดอำนาจในการประกอบพิธีกรรมทั้งหมด ทั้งเป็นผู้กำหนดสัดส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างวรรณะ พราหมณ์จึงได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัตถุและเรื่องราวทางโลกเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดการปรับตัวอีกทั้งยังมีผู้ที่ท้าทายระบบวรรณะและพอำนาจของพราหมณ์ด้วยการปลีกตัวออกไปเป็นนักบวช ยุคนี้จึงเต็มไปด้วยผู้เร่ร่อนออกจากเรือนไปและมีชื่อเรียกคนที่มีวัตรปฏิบัติต่างจากผู้ครองเรือนมากมาย ได้แก่ อาชีวก (ผู้อาศัยการบวชเลี้ยงชีพ) ดาบส (ผู้บำเพ็ญตบะ) นิครนถ์ (ผู้ไม่มีกิเลสเครื่องร้อยรัด) มุณฑกะ (ผู้มีศรีษะโล้น) ปริพาชก (ผู้เร่ร่อน) ชฎิล (ผู้ไว้ผมมุ่นมวย) สันยาสิน (ผู้เสียสละ) หรือสมณะ (ผู้สงบระงับ) เป็นต้น

พระอรหันต์สาวกในสมัยของพระพุทธเจ้านามว่า โคตมะ ก็มีอยู่มากมายหลายพระองค์ด้วยกัน ในการที่จะเป็นพระอรหันต์สาวกก็ต้องสั่งสมบารมีมาก่อนทั้งสิ้นซึ่งในการบำเพ็ญบารมีนั้นก็ล้วนแต่จะต้องประสบกับความทุกข์ยากลำบากทั้งทางกายและใจทั้งสิ้น บางท่านบางองค์เกือบเอาชีวิตไม่รอด แต่ทุกองค์ล้วนไม่ย่อท้อต่อการบำเพ็ญมบารมี ถือว่าทุกอย่างที่เข้ามาในขณะที่บำเพ็ญบารมีล้วนเป็นบททดสอบความมั่นคงในการทำความเพียรทั้งทางกายและใจ เพื่อจุดหมายคือการเข้าถึงพระนิพพาน เป็นจุดหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาซึ่งหากศึกษาถึงเรื่องราวของพระอรหันต์สาวกทั้งหลายที่อยู่ในครั้งพุทธกาล ล้วนมีความแตกต่างกันไปในหลาย ๆ ด้าน เช่น การดำเนินชีวิต วิธีการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงพระนิพพาน พระพุทธเจ้าจึงทรงมีวิธีในการสอนธรรม รวมถึงหลักการปฏิบัติให้พระสาวกแต่ละองค์ที่ต่างกันขึ้นอยู่กับจริตของแต่ละท่านการบรรลุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทนั้นมีวิธีการปฏิบัติที่ต่างกันอย่าง เช่น พระนาลกเถระที่ปฏิบัติหลักที่เรียกว่า นาลกปฏิปทา หรือ โมเนยยปฏิปทา (นาลกสูตร) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

สมัยพุทธกาลมีพระอรหันต์สาวกองค์หนึ่งที่เกิดในสมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตตระ เห็นการปฏิบัติของพระสาวกรูปหนึ่งที่ปฏิบัติโมไนยปฏิปทาแล้วเกิดความพอในที่จะปฏิบัติเช่นเดียวกับพระเถระนั้น จึงได้ตั้งความปรารถนาในภพชาตินั้นให้ตนได้ปฏิบัติโมไนยปฏิปทา จนในชาติสุดท้ายในสมัยของพระพุทธเจ้าพระนามว่าโคตมะ ท่านก็ได้เกิดในราชสกุลพราหมณ์ซึ่งมีนามว่า นาลกะ เป็นหลานชายของท่านอสิตดาบส ด้วยในครั้งที่พระราชกุมารประสูติ ท่านอสิตดาบสได้ไปเข้าเฝ้า เมื่อพิจารณาแล้วก็เห็นถึงลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) ไปจนถึงเห็นว่าในอนาคตพระราชกุมารจะได้ตรัสรู้เป็นพระอนุตรสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ตนอยู่ไม่ทันได้ฟังคำสอน จึงไปหาหลานชายที่ชื่อว่า นาลกะ ต่อมาท่านนาลกะก็ได้ออกบวชตามคำแนะนำของท่านอสิตดาบส เพื่อเฝ้ารอการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ครั้นพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วได้มาทูลถามเรื่อง โมไนยปฏิปทา (ทางดำเนินของมุนี) (Wasin Indasara, 2015) และกลับไปบำเพ็ญสมณธรรมในป่าหิมพานต์ได้บรรลุเป็นพระอเสขบุคคล (ผู้ไม่ต้องศึกษา) หรืออนุปาทิเสสบุคคล (ผู้ที่ไม่มีเชื้ออุปาทานเหลืออยู่เลย) คือ พระอรหันต์ ผู้ควร (แก่ทักขิณาหรือการบูชาพิเศษ) หรือผู้หักกรรมแห่งสังสารจักรได้แล้ว เป็นผู้สิ้นอาสวะเป็นผู้ทำได้บริบูรณ์ในสิกขาทั้งสาม คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ละสังโยชน์เบื้องสูงได้อีกทั้ง 5 ข้อ (รวมเป็นละสังโยชน์หมดทั้ง 10) (Phra Promkhunaporn (P.A. Payutto), 2019) แล้วดำรงชีวิตอยู่อีก 7 เดือนก็ปรินิพพานในป่าหิมพานต์นั้นเองท่านจัดเป็นมหาสาวกองค์หนึ่งใน อสีติมหาสาวก (Phra Promkhunaporn (P.A. Payutto), 2019) เรื่องราวของพระนาลกะเถระในการปฏิบัติโมไนยปฏิปทา เป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งด้วยเหตุที่ว่าทำไมหลักปฏิบัติข้อนี้ ในสมัยพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง จะมีผู้ปฏิบัติโมไนยปฏิปทานี้เพียงแค่ 1 องค์เท่านั้น และเมื่อปฏิบัติจนบรรลุพระอรหันต์แล้วทำไมถึงจะมีชีวิตอยู่ได้เพียง 7 เดือนก็ปรินิพพาน (Phra Winyoo Bhuripaññō (Seevongdee), 2015)

ผู้วิจัยเห็นว่า คำสอนเรื่องโมไนยปฏิปทาในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีความสำคัญ และน่าศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติด้วยเหตุผล ดังนี้ 1) เป็นหลักการปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าตรัสแสดงขึ้นแก่พระนาลกะ และ 2) เป็นคำสอนที่พระนาลกะนำไปปฏิบัติแล้วบรรลุเป็นพระอรหันต์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาหลักการปฏิบัติโมไนยปฏิปทาของพระนาลกเถระให้มีความชัดเจน และทราบถึงแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเพื่อนำไปสู่การบรรลุมรรคผลตามที่ได้ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทอันจะนำไปสู่การศึกษาและปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญของนาลกสูตร
2. เพื่อศึกษาโมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร
3. เพื่อวิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร

วิธีการดำเนินวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็นสองส่วน คือ ขอบเขตด้านเอกสารเพื่อกำหนดเอกสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอบเขตด้านการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้แบ่งเอกสารออกเป็น 2 ส่วน คือ เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ดังนี้

1.1 พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2562

1.2 อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา

2. ขอบเขตด้านการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาแง่มุมเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา การออกบวช การสั่งสมบารมีเพื่อการบรรลุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท รวมถึงหลักของโมเนยยปฏิปทา (ข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นมุนี) ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการเก็บรวมรวมข้อมูลจากทั้งพระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งบทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และนำมาประมวลเพื่อหาข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกัน และวิเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

1. โครงสร้างและสาระสำคัญของนาลกสูตร

ผลการศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญของนาลกสูตร พบว่า เป็นพระสูตรที่มีความสำคัญทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์และหลักธรรมคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่นาลกะดาบสในวันที่ 7 จากวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมจักรแล้ว ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ชื่อของพระสูตรตั้งจากชื่อของผู้ทูลถามหลักปฏิบัติโมเนยยปฏิปทาตามคำสั่งของท่านผู้เป็นลุง จึงได้ชื่อว่า นาลกสูตร

เนื้อหาสำคัญของพระสูตรนี้แสดงให้เห็นถึงการแสวงหาทางพ้นไปจากทุกข์ของนักพรต นักปฏิบัติ หรือมุนี ในที่นี้กล่าวถึงท่านพระนาลกะผู้เป็นหลานชายของท่านฤาษีอสิตดาบส และด้วยมูลเหตุปัจจัยใน สมัยอดีตกาลที่ท่านพระนาลกะได้เคยเกิดในสมัยของพระพุทธเจ้านามว่าปทุมุตตระ อีกทั้งยังได้เห็นพระภิกษุในสมัยนั้นปฏิบัติโมเนยยปฏิปทาจนบรรลุพระอรหันต์ ตนจึงตั้งความปรารถนาที่จะประพฤติปฏิบัติ จนท่านได้มาเกิดในสมัยของพระพุทธเจ้านามว่าสิทธัตถะ จึงได้ปฏิบัติโมเนยยปฏิปทาหลักปฏิบัติเพื่อความเป็นมุนีที่แท้จริง จนบรรลุเป็นพระอรหันต์และเข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพานเป็นที่สุด

พระสูตรนี้ยังได้รวมรวมหลักธรรมที่มีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนาไว้อย่างครบถ้วน โดยได้สอดแทรกไว้ในหลักของการปฏิบัติซึ่งได้มีการแยกออกมาทั้งหมด 11 หลักธรรม ดังนี้ (1) ปาริสุทธิศีล 4 (2) ธุดงค์ 13 (3) โลกุตตรฌาน (4) ภิกขาจารวัตร (5) ปฏิปทา 4 (6) ไตรสิกขา (7) ปธาน 4 (8) กามคุณ 5 (9) ความสันโดษในปัจจัย 4 (10) อภิญญา 6 และ (11) วิเวก 3 ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงลำดับของการปฏิบัติที่ดี

จุดเด่นของพระสูตร คือ เป็นพระสูตรที่มีความลึกซึ้งในเรื่องของหลักปฏิบัติ ที่หาผู้ปฏิบัติได้ยาก และเมื่อปฏิบัติแล้วก็ต้องมีความเพียรอย่างมาก เพราะระหว่างทางของการปฏิบัติเพื่อการขัดเกลากิเลสตามแนวแห่งนาลกสูตรนั้น จะทำให้ร่างกายทรุดโทรมเป็นอย่างมาก จนทำให้ผู้ปฏิบัติอย่างเข้มข้นเมื่อบรรลุแล้วจะมีชีวิตอยู่ได้เพียงแค่ 7 วัน อย่างกลาง 7 เดือน และอย่างน้อยที่สุด 7 ปี

สรุปว่า นาลกสูตรเป็นพระสูตรที่มีความสมบูรณ์ทั้งในแง่ของการบันทึกในประวัติศาสตร์ที่ได้บันทึกไว้หลากหลายเล่มในแง่ของหลักธรรมที่สอดแทรกไว้ได้อย่างสมบูรณ์ อันจะสามารถเป็นแนวทางสำคัญให้ผู้ที่สนใจในการศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาตนเอง โดยผู้ปฏิบัติไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติในทุกข้อแต่สมารถเลือกปฏิบัติได้เฉพาะที่ตนเองจะสามารถกระทำได้ และยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วยไม่ว่าจะเป็นฆราวาสผู้ครองเรือนหรือพระภิกษุผู้บำเพ็ญสมณธรรม

2. โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร

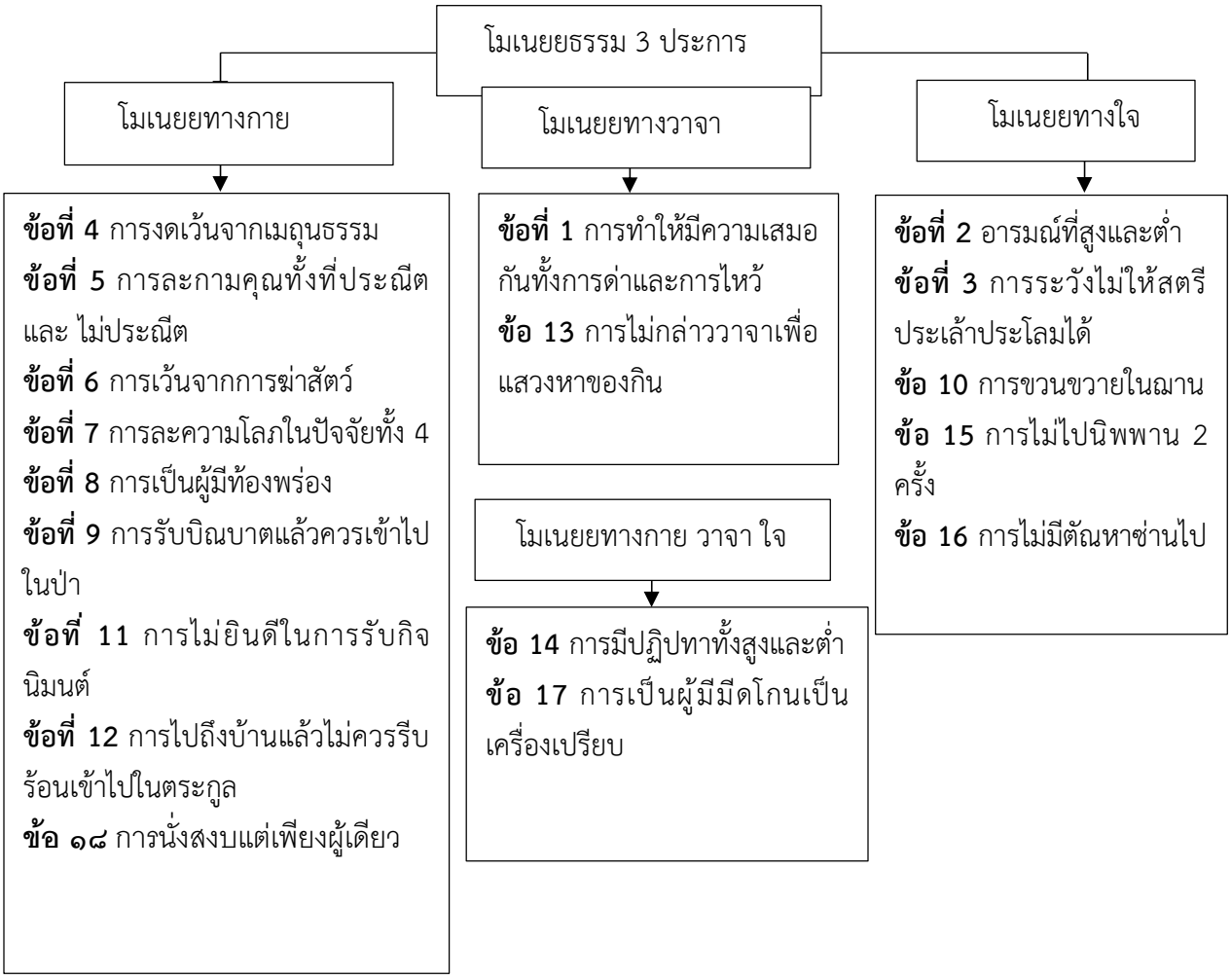
การศึกษาโมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร พบว่า เรื่องของการปฏิบัติตามแนวแห่งโมเนยยปฏิปทาข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นมุนีทั้ง 18 ข้อ คือ (1) การทำให้มีความเสมอกันทั้งการด่าและการไหว (2) อารมณ์ที่สูงและต่ำเน้นในเรื่องของอิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์ (3) การระวังไม่ให้สตรีประเล้าประโลมได้ มุ่งการปฏิบัติเพื่อไม่ให้จิตเข้าสู่อกุศลธรรมได้ (4) การงดเว้นจากเมถุนธรรม คือ เมถุนวิรัต งดเว้นจากการเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กับสตรี (5) การละกามคุณทั้งที่ประณีตและไม่ประณีต (6) การเว้นจากการฆ่าสัตว์ (7) การละความโลภในปัจจัยทั้ง 4 พิจารณาใช้แค่เพียงเพื่อการดำรงอยู่ได้ซึ่งกายเพื่ออนุเคราะห์ต่อการบำเพ็ญสมณธรรม (8) การเป็นผู้มีท้องพร่อง เพื่อลดความอยากในปัจจัยทั้ง 4 (9) การรับบิณบาตรแล้วควรเข้าไปในป่า (10) การขวนขวายในฌาน (11) การไม่ยินดีในการรับกิจนิมนต์ (12) การไปถึงบ้านแล้วไม่ควรรีบร้อนเข้าไปในตระกูล (13) การไม่กล่าววาจาเพื่อแสวงหาของกิน (14) การมีปฏิปทาทั้งสูงและต่ำ (15) การไม่ไปนิพพาน 2 ครั้ง ด้วยเหตุที่ว่าดับสิ่งใดแล้วสิ่งนั้นจะ

ไม่เกิดขึ้นอีก (16) การไม่มีตัณหาซ่านไป (17) การเป็นผู้มีมีดโกนเป็นเครื่องเปรียบ คือ การเสพปัจจัย 4 อย่างระมัดระวังเหมือนการเลียน้ำผึ้งบนมีดโกน และ (18) การนั่งสงบแต่เพียงผู้เดียว มุ่งศึกษาสภาวะจิตใจของตนเอง

พระนาลกะได้ปฏิบัติตามหลักโมเนยยปฏิปทา ข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นมุนี ที่พระพุทธเจ้าตรัสบอกตามคำทูลขอของพระนาลกะ ทั้ง 18 ข้อ อย่างอุกฤษฏ์ จนได้บรรลุพระอรหันต์ หลักของการปฏิบัติทั้ง 18 ข้อมีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่เป็น 1 ใน 9 ของหลักอริยปฏิปทา ซึ่งเป็นหลักการปฏิบัติของพระอริยเจ้าที่ถือกำเนิดขึ้นหลังจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

งานวิจัยนี้มีคุณูปการที่สำคัญในการช่วยให้เข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น ตามแนวแห่งโมเนยยปฏิปทา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มนุษย์จะต้องเผชิญกับโลกธรรมทั้ง 8 รวมไปถึงสิ่งยั่วยวนใจทั้งหลาย จนทำให้มนุษย์หันเข้ามาปฏิบัติธรรมเพื่อให้ตนเองสามารถจัดการกับความทุกข์ทั้งปวงได้ การมีความเข้าใจในเรื่องของหลักการปฏิบัติตามหลักของโมเนยยปฏิปทาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตและรวมไปถึงการพัฒนากาย วาจา และใจ ให้สามารถเผชิญกับโลกในยุคปัจจุบันได้อย่างดียิ่งขึ้น

3. วิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร

การวิเคราะห์หลักปฏิบัติโมเนยปฏิปทา 18 ข้อ ที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระนาลกะ ดังนี้

1. การทำให้มีความเสมอกันทั้งการด่าและการไหว้ ข้อนี้เน้นที่สภาวะจิตใจที่เข้าสู่ความเป็นกลางในทุกอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นคำพูดที่น่าพอใจหรือไม่น่าพอใจ

2. การระวังไม่ให้อิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์ครอบงำจิตใจ ข้อนี้เชื่อมโยงกับการควบคุมจิตใจไม่ให้หวั่นไหวต่ออารมณ์ทั้งดีและไม่ดีเปรียบเสมือนไฟป่าที่มีเปลวไฟสูงต่ำหรือเสียงสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ ที่เน้นความสำคัญของสภาพจิตใจและสถานที่ปฏิบัติซึ่งสะท้อนถึงความวุ่นวายภายในจิตใจที่อาจขัดขวางการปฏิบัติแม้จะอยู่ในที่สงบก็ตาม เปรียบเทียบได้กับปัจจุบันผู้บำเพ็ญสมณธรรมทั้งหลายบางส่วนมีความคิดว่าอยู่กับสังคมนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้เนื่องจากมีความวุ่นวายไม่เอื้อต่อการปฏิบัติจึงหลบหลีกเข้าป่าเพื่อบำเพ็ญสมณธรรม แต่ก็ไม่สามารถบำเพ็ญสมณธรรมได้เนื่องจากมีความวุ่นวายภายในจิตใจ ด้วยเหตุนี้จิตของมนุษย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติ

3. การระวังอย่าให้สตรีประเล้าประโลมได้ ข้อนี้มุ่งเน้นการควบคุมตนเองจากกามคุณซึ่งอาจทำให้จิตเสื่อมจากคุณธรรม

4. มุนีเข้าไปถึงบ้านแล้วไม่ควรรีบร้อนเข้าไปในตระกูล ข้อนี้เกี่ยวกับการสำรวมกายวาจา ใจ เมื่อต้องเกี่ยวข้องกับฆราวาส

5. การงดเว้นจากเมถุนธรรม ถือพรหมจรรย์ ซึ่งหมายถึง เมถุนวิรัติ (Phramaha Harsa Dhammahaso, 2025) กล่าวคือ การที่พระพุทธเจ้าทรงเน้นให้พระภิกษุงดเว้นจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับเมถุนธรรมในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ การเห็นหรือการเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับสตรีในรูปแบบต่าง ๆ อันกลายเป็นที่มาของกิเลสตัณหา

6. ละกามคุณทั้งที่ประณีตและไม่ประณีต เป็นการละเว้นกามคุณ 5 รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ทางกาย ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความใคร่

7. เว้นจากการฆ่าสัตว์ หมายถึง การไม่ยินดีในการฆ่าหรือใช้ผู้อื่นฆ่า ข้อนี้เป็นการฝึกเมตตาอย่างไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีจิตเกื้อกูลต่อสัตว์ทุกหมู่เหล่า ไม่เบียดเบียน ไม่โกรธ ไม่จองเวร โดยเห็นว่าทุกชีวิตต่างก็รักสุข เกลียดทุกข์ เช่นเดียวกับตนเอง

8. มุนีพึงละความปรารถนาและความโลภในปัจจัยทั้ง 4 ผู้วิจัยเชื่อมโยงข้อนี้กับหลักสันโดษ 3 ประการ ยถาลาภสันโดษ ยถาพลสันโดษ และยถาสารุปปสันโดษ คือ ยินดีตามที่ได้ ตามกำลัง และตามความเหมาะสม

9. การเป็นผู้มีท้องพร่อง คือการบริโภคปัจจัย 4 แต่พอประมาณ เพื่อลดความอยากและดับความเร่าร้อน

10. ไม่ยินดีในการรับนิมนต์เมื่อมีผู้นิมนต์เข้าไปฉันในบ้าน เน้นการไม่คลุกคลีกับฆราวาสและไม่พูดเพื่อแสวงหาปัจจัย 4

11. ไม่ควรกล่าววาจาเพื่อการแสวงหาของกิน มุ่งเน้นการไม่ชี้นำ เลียบเคียง หรือขอร้องปัจจัย เป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญในบริบทของการละความโลภในปัจจัย 4 ผู้บำเพ็ญโมไนยปฏิปทาไม่ควรพูดเพื่อแสวงหาลาภสักการะ เพราะถือเป็นการกระทำที่ไม่สมควรและเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนา

12. ภิกษุเมื่อรับบิณฑบาตแล้วพึงเข้าไปในชายป่าทันที เป็นการสมาทานธุดงควัตรที่เน้นการอยู่ป่า การถือผ้า 3 ผืน และการอยู่โคนไม้ ซึ่งส่งเสริมการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ เป็นข้อวัตรเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรักษาศีลที่บริสุทธิ์ โดยจะสมาทานข้อเดียว หรือหลายข้อที่สอดคล้องกัน

13. มุนีพึงขวนขวายในฌาน ทรงปัญญา ไม่ขวนขวายโลกิยะฌานอย่างเดียว มุ่งเน้นการเพ่งพินิจโลกุตตรฌานเพื่อบรรลุโสดาปัตติมรรค

14. เป็นผู้มีปฏิปทาทั้งสูงและต่ำ คือการเข้าใจว่าการปฏิบัติมีทั้งแบบที่ง่ายและยาก การรู้ได้เร็วและรู้ได้ช้า ขึ้นอยู่กับจริตและบุญบารมี

15. มุนีไม่ไปถึงนิพพานถึง 2 ครั้ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ว่าหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนานั้นเมื่อปฏิบัติถูกต้องก็ย่อมที่จะได้รับผลแห่งการปฏิบัติเหมือนกันทุกข้อปฏิบัติ แต่หลักการปฏิบัตินั้นมีหลักที่ต่างกันบ้าง แต่จุดมุ่งหมายเดียวกันซึ่งจะมีผลทั้งฌานที่เป็นระดับโลกียะ คือ เป็นสิ่งที่สามารถเสื่อมได้เพราะเป็นการสงบระงับจากกิเลสด้วยวิธีการข่มไว้ด้วยกำลังแห่งสมาธิซึ่งไม่ได้จุดหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาและโลกุตตรฌาน ที่เป็นการดับกิเลสได้ด้วยปัญญาที่แท้จริงและไม่มีการเกิดกิเลสซ้ำอีก คือ กิเลสที่ถูกละไปแล้วจะไม่เกิดขึ้นอีก

16. ภิกษุไม่มีตัณหาซ่านไป ในขั้นตอนแรกของการปฏิบัตินั้น ธรรมดาของกิเลส เมื่อโดนขัดเกลาก็จะทำให้เกิดการต่อต้านแต่เมื่อปฏิบัติจนสมควรแล้ว ตัณหาก็จะไม่ฟุ้งซ่าน เพราะสามารถควบคุมได้

17. มุนีเป็นผู้มีมีดโกนเป็นเครื่องเปรียบ คือ การบริโภคปัจจัย 4 อย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดกิเลส พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ใช้สอยอย่างมีคุณค่า ตามความจำเป็น และเพียงเพื่อให้กายนี้ดำรงอยู่ได้เพื่อการอนุเคราะห์ต่อการบำเพ็ญสมณธรรม

18. การนั่งสงบแต่เพียงผู้เดียว เพื่อประโยชน์ในการบำเพ็ญจิตตภาวนาในทุกอิริยาบถเน้นการปฏิบัติในที่สงัดเพื่อเรียนรู้และพัฒนาความสงบแห่งจิตใจ ดังมีพระดำรัสตอนหนึ่งว่า มุนี พึงฝึกฝนเพื่อการนั่งสงบผู้เดียว และเพื่อบำเพ็ญจิตตภาวนาของสมณะ เราบอกความเป็นมุนีไว้แล้วโดยส่วนเดียว ด้วยกายวิเวก จิตตวิเวก หากเธอจักยินดีอยู่ผู้เดียว เธอก็จักประกาศเกียรติคุณไปทั่ว 10 ทิศ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

การวิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร ผลการวิจัย พบว่า เป็นหลักปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าตรัสกับพระนาลกะซึ่งมีทั้งหมด 18 ข้อ ในที่นี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักปฏิบัติทั้งหมดโดยแยกออกเป็นหัวข้อใหญ่ตามหลักของโมเนยยธรรม 3 ประการ คือ โมเนยยธรรมทางกาย โมเนยยธรรมทางวาจา และโมเนยยธรรมทางใจ

โมเนยยปฏิปทาทางกาย กายเป็นเพียงอุปกรณ์หนึ่งที่ผู้ปฏิบัติใช้ในการพัฒนาให้ไปสู่จุดหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาได้ แต่เป็นสิ่งที่ไม่ควรยึดติดว่าเป็นเรา เป็นของเรา อีกทั้งไม่สามารถบังคับบัญชาได้ เป็นเพียงสิ่งที่ประกอบขึ้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นแหล่งของทุกข์ทั้งปวง เน้นการปฏิบัติโดยการละกายทุจริตแล้วประกอบกายสุจริต

โมเนยยปฏิปทาทางวาจา วาจาถือเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสาร มีทั้งคุณและโทษ หลักปฏิบัติของ โมเนยยปฏิปทาเน้นการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือสร้างความทุกข์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น หลักการปฏิบัติในข้อนี้เน้นในเรื่องของการละวจีทุจริตและปฏิบัติวจีสุจริต

โมเนยยปฏิปทาทางใจ ผู้ปฏิบัติจะต้องฝึกฝนจิตใจให้สงบจากกิเลสเป็นซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโมเนยยปฏิปทา รวมไปถึงหลักปฏิบัติอื่น ๆ ทั้งหมด ด้วยเหตุที่ว่าจิตใจนั้นเป็นสิ่งที่สามารถสร้างได้ทั้งความทุกข์ และ

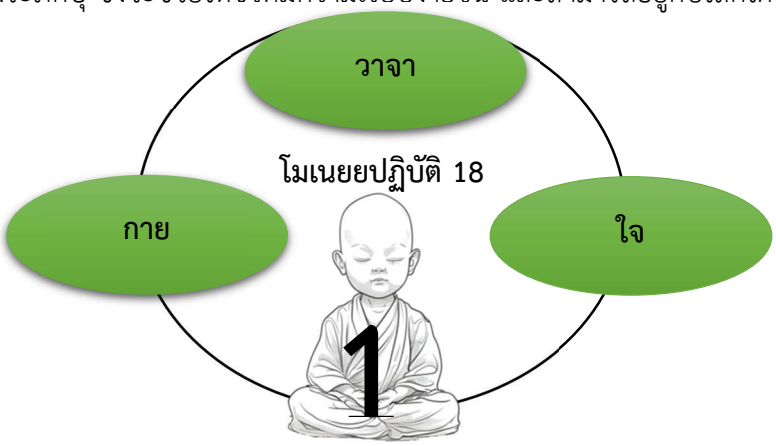
ความสุขขึ้นในชีวิต ผู้วิจัยเห็นว่าจิตนั้นเป็นตัวการสำคัญในสิ่งทั้งปวงด้วยเหตุที่ว่า จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว จิตคิดสิ่งใด กาย วาจา ย่อมปฏิบัติตามจิต จิตที่ไม่ได้รับการฝึกฝนนั้นเปรียบเหมือนกับลิงที่วิ่งไปมา แต่หากได้รับการฝึกฝนอย่างดีแล้วย่อมสามารถพัฒนาเพื่อเข้าสู่จุดหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องโมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร กล่าวถึง หลักการปฏิบัติตามแนวของมุนีซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่มีผู้รู้จักเพียงเล็กน้อย แต่เป็นหลักที่มีอยู่ในหลักปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงความเป็นอริยบุคคล ทั้ง 9 หลัก ตามที่พระมหาคำสิงห์ กองเกิด ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์อริยปฏิปทาในคัมภีร์พระพุทธศาสนา โดยหลักโมเนยยปฏิปทานั้นมีหลักการปฏิบัติอยู่ทั้งหมด 18 ข้อด้วยกัน ซึ่งหากศึกษาโดยไม่ละเอียดจะทำให้เกิดการสับสนได้ โดยจะสามารถเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องการทรมานตนที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม แต่หลักปฏิบัติโมเนยยปฏิปทานั้นพระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนด้วยพระองค์เองตามคำทูลขอของพระนาลกะ แต่ไม่ทรงบังคับให้ปฏิบัติ ผู้ใดต้องการปฏิบัติก็สามารถปฏิบัติได้ แต่ต้องคำนึงถึงสุขภาพร่างกายของตนเองด้วย โดยหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนานั้นมีหลักการปฏิบัติที่มากมายหลายประการซึ่งล้วนแจ่ทำให้ผู้ปฏิบัติย่อมเข้าถึงความเป็นอริยบุคคลได้ทั้งสิ้น

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่องโมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตร ผู้วิจัยได้เห็นถึงรูปแบบของการปฏิบัติที่เป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งมีการฝึกปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปจากการปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ โดยหลักโมเนยยปฏิบัติทั้งหมดนั้นสามารถสังเคราะห์ออกได้เป็นการปฏิบัติทั้ง 3 ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ตามหลักของโมเนยยธรรม 3 ประการ และเป็นหลักปฏิบัติที่ ในพระพุทธเจ้าเพียงหนึ่งพระองค์ จะมีผู้ปฏิบัติได้ครบทั้ง 18 ข้อเพียงองค์เดียว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วหลักการปฏิบัติต่าง ๆ ย่อมมีความสอดคล้องกัน และหลักโมเนยยปฏิปทานั้นถือเป็นข้อปฏิบัติที่มีความยาก แต่บางข้อก็เป็นหลักการปฏิบัติที่เราปฏิบัติอยู่ และสามารถปฏิบัติได้โดยประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตประจำวันทั้งของฆราวาสและพระภิกษุ ซึ่งจะช่วยให้ชีวิตมีความเรียบง่ายขึ้น และสามารถอยู่กับโลกได้อย่างมีความสุข

ภาพที่ 1 แสดงหลักการปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันทั้งทางกาย วาจา และ ใจ
ที่มา Phra Suphakon Natthigo (2025)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องศึกษาวิเคราะห์โมเนยยปฏิปทาในนาลกสูตรนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมอีก จึงขอเสนอไว้เพื่อเป็นประเด็นในการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในหลังของโมเนยยปฏิปทา ในนาลกสูตร
2. ศึกษาวิเคราะห์เหตุแห่งการปฏิบัติโมเนยยปฏิปทาในกรณีที่ว่าในพระพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์เหตุใดจึงมีผู้ปฏิบัติโมเนยปฏิปทาเพียงแค่รูปเดียว
3. ศึกษาวิเคราะห์หลักปฏิบัติโมเนยยปฏิปทาโดยเปรียบเทียบกับการประยุกต์ใช้ในเรื่องพระวินัยในปัจจุบัน

References

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tipitaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Edition. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Somdet Phra Buddhaghosacarya (P. A. Payutto). (2018). Dictionary of Buddhism: Compendium of Dhamma (10th ed.). Bangkok, Thailand: Phaliththam Publishing.

Phramaha Hansa Dhammahaso. (n.d.). Are women really the enemies of Wasin Indasara? In The Way of the Muni (Monai Patiala). Samut Prakan, Thailand: Kalyanatham Club.

Phra Winyoo Bhuripaññō (Seevongdee). (2015). A study of the perfection cultivation and enlightenment of Nālakathera (Master's thesis, Master of Arts Program in Vipassana Meditation, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University).

Wasin Indasara. (2015). The Way of the Muni (Monai Patiala). Samut Prakan, Thailand: Kalyanatham Club.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร

AN ANALYTICAL STUDY OF THE BEING A SAMAṆA THE MAHĀ-ASSAPURA SUTTA

[1]พระวัชรินทร์ ธมฺมวชิโร, พระเมธีวรญาณ, สุเทพ พรมเลิศ
[1]Phra Watcharin Dhammavachiro Phra Methivorayan, Suthep Phromlert
[1]คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email: 6201501013@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญของมหาอัสสปุรสูตร 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้านเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การศึกษาเชิงคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) มหาอัสสปุรสูตร เป็นพระสูตรที่ว่าด้วยเหตุการณ์ในมหาอัสสปุรนิคม มีปรากฏอยู่ในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ มหายมกวรรค พระสูตรที่ 9 ในพระสูตรนี้พระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงถึงหลักธรรมที่ทำให้เป็นสมณะ 10 ประการนั้น โดยทรงแนะนำให้ภิกษุประพฤติปฏิบัติตามลำดับจากต่ำไปหาสูงจนสามารถบรรลุฌาน 4 และ วิชชา 3 อันเป็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติ 2) สมณะในพระพุทธศาสนานั้นคือ "ผู้สงบ" ซึ่งหมายถึง นักบวชที่ฝึกฝนอบรมตนด้วยศีล สมาธิ และปัญญา จนกระทั่งมีความประพฤติทางกาย ทางวาจา ทางใจ สงบจากบาป ระงับกิเลส มุ่งสู่ความเป็นพระอริยะ สมณะที่แท้จริงจะต้องมีความประพฤติทางกาย ทางวาจา และทางใจที่สงบ ความเป็นสมณะนั้นไม่ได้เป็นเพียงแต่รูปลักษณ์ภายนอกหากแต่ความเป็นสมณะเกิดจากการอบรมบ่มเพาะจากภายใน คือ การหลุดพ้นจากกิเลส และอาสวะทั้งปวง 3) ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร นั้นเป็นแนวคิดที่ลึกซึ้งและครอบคลุม ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงรูปลักษณ์ภายนอก แต่เป็นสภาวะภายในที่ต้องบ่มเพาะด้วยการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามหลักธรรมทั้ง 10 โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลัธรรมทั้ง 10 ประการ ลงในไตรสิกขา 3 พบว่า สีลสิกขา เป็นรากฐานสำคัญในการควบคุมกายและวาจา ป้องกันกิเลสอย่างหยาบ และสร้างสภาพจิตที่พร้อมสำหรับสมาธิ จิตตสิกขา ช่วยพัฒนาสมาธิให้ตั้งมั่น ข่มกิเลสอย่างกลาง และนำไปสู่ความบริสุทธิ์ของจิต และปัญญาสิกขา คือจุดสูงสุดที่ทำให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในไตรลักษณ์ สามมารถทำลายกิเลสอย่างละเอียด และนำไปสู่พระนิพพาน

คำสำคัญ: สมณะ; ความเป็นสมณะ; มหาอัสสปุรสูตร

Abstract:

This research aims to 1) study the structure and content of the Maha Assapura Sutta; 2) study the principles of monastic life in the Maha Assapura Sutta; and 3) analyze monastic life in the Maha Assapura Sutta. This research utilized qualitative research, including documentary research and data analysis, using Buddhist scriptural study.

The research results revealed that: 1) the Maha Assapura Sutta is a sutta that deals with events in the Maha Assapura Nikaya. It appears in the Sutta Pitaka, Majjhima Nikaya, Mulapannasaka, Mahayamakavagga, Sutta No. 9. In this sutta, the Buddha has explained the ten principles that make one a monk. He advised monks to practice in order from low to high until they can attain the four dhyanas and the three knowledges which are the results of the practice. 2) A monk in Buddhism is a "calm one," meaning a monk who trains himself with morality, concentration and wisdom until his conduct in body, speech and mind is calm from sin, suppresses defilements and aims at becoming an Ariya. A true monk must have calm conduct in body, speech and mind. Being a monk is not just an external appearance. Being a monk comes from inner cultivation, that is, liberation from all defilements and impurities. 3) Being a monk in the Maha-Assapur Sutta is a profound and comprehensive concept that is not limited to external appearance. But it is an internal state that must be cultivated through strict practice according to the 10 principles. The researcher has synthesized all 10 principles into the Threefold Training. They found that Sila Training is an important foundation for controlling the body and speech, preventing gross defilements, and creating a mental state ready for concentration. Citta Training helps develop steadfast concentration, suppressing moderate defilements, and leading to mental purity. Panna Training is the highest point that creates true knowledge and insight into the Three Characteristics, capable of destroying subtle defilements, and leading to Nirvana.

Keywords: samana; samananess; Maha-Assapura Sutta

บทนำ

สมณะ เป็นคำเรียกชื่อของนักบวชในทั่วไปทุกศาสนา ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีความสงบ น่าศรัทธา น่าเลื่อมใส ประกอบด้วยวัตรปฏิบัติอันควรแก่การนับถือ โดยออกบวชมีจุดประสงค์เพื่อที่ต้องการจะทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ตามคติความเชื่อถือ ตามวิธีการของแต่ละบุคคล ตามแต่ลัทธิ หรือตามแต่ศาสนา ในพระพุทธศาสนานั้น สมณะ แปลว่า ผู้สงบ หมายถึง บรรพชิตที่ออกบวชและได้บำเพ็ญซึ่งสมณะธรรม ฝึกฝนอบรมตนเองด้วยศีล สมาธิ ปัญญา อย่างเต็มที่ จนกระทั่งมีกาย วาจา และใจ สงบจากบาป สมณะทุกรูปล้วนแต่เป็นบรรพชิต แต่บรรพชิตบางรูปอาจไม่ได้เป็นสมณะก็ได้ ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า "ผู้ไม่มีวัตร พูดจาเหลาะแหละ แม้มีศีรษะโล้น ก็ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ ผู้เต็มไปด้วยความปรารถนา และความอยากได้ จะเป็นสมณะได้อย่างไร ส่วนผู้ใดระงับบาปน้อยใหญ่ลงได้ โดยสิ้นเชิง และเพราะเหตุที่ระงับบาปทั้งหลายได้นี้เอง เขาจึงเรียกผู้นั้นว่า สมณะ"(Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ความเป็นสมณะ และการดำเนินไปตามปฏิปทาของสมณะนั้นมีความละเอียดอ่อน ยากสำหรับบุคคลที่ไม่มีอัธยาศัยออกบวช การจะเป็นสมณะที่สมบูรณ์แบบควรจะเป็นสมณะ ทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกต้องอาศัยอัฐบริขาร ซึ่งเป็นเครื่องใช้สอยของบรรพชิต เพื่อให้ดำรงชีวิตหรือยังอัตภาพไปโดยสะดวก ความเป็นสมณะภายใน คือต้องกระทำอยู่ในใจเสมอว่า เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์ กิริยาอาการใดๆ ก็

ตาม เป็นสิ่งที่สมณะพึงกระทำ ก็ควรทำกริยานั้นๆ มีการปฏิบัติขัดเกลากิเลสที่นอนเนื่องในสันดานให้สิ้นไป สมกับที่ความเป็นสมณะซึ่งชาวโลกยกย่องว่าเป็นเพศที่ประเสริฐสูงส่ง ดังนั้นในมุมมองของความเป็นสมณะ จึงสำคัญมากต่อการดำเนินชีวิตและการประพฤติพรหมจรรย์ ถ้าขาดมุมมองนี้ไปแล้วการประพฤติต่างๆ ของบรรพชิตก็ไม่แตกต่างจากความเป็นคฤหัสถ์ ยิ่งกาลเวลาล่วงเลยไป ความละเอียดอ่อนของจิตใจ และความมีเหตุผลต่อการปฏิบัติขัดเกลาก็ยิ่งเลือนลางไปตามลำดับ (Phra Watcharin Dhammavachiro, 2025)

ในพระไตรปิฎกพระพุทธองค์ทรงแสดง “มหาอัสสปุระสูตร”(Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) ซึ่งเป็นพระสูตรว่าด้วยเหตุการณ์ในอัสสปุรนิคม พระสูตรใหญ่ ในพรพะสูตรนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสสอนภิกษุทั้งหลาย ถึงหลักธรรมทั้ง 10ประการ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ความเป็นสมณะนั้นสมบูรณ์ โดยทรงแนะนำให้ภิกษุทั้งหลายปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนจากต่ำไปหาสูงที่ทรงเรียกว่า กิจที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไป เช่น เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมข้อที่ 1 คือ หิริและโอตตัปปะ จนมีหิริโอตตัปปะประจำใจแล้ว ก็ควรทำกิจที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไปอีกคือปฏิบัติตามหลักธรรมข้อที่ 2 กายสมาจารบริสุทธิ์ เมื่อความประพฤติปฏิบัติทางกายบริสุทธิ์แล้ว ก็ปฏิบัติหลักธรรมข้อที่ 3 เช่นนี้ต่อไปและปฏิบัติไปเรื่อย ๆ เมื่อถึงหลักธรรมข้อที่ 10 คือการละนิวรณ์ 5 ประการได้อย่างเด็ดขาด ก็มุ่งบำเพ็ญจนกระทั่งบรรลุฌาน 4 และบรรลุวิชชา 3 มีอาสวักขยญาณ คือ ญาณหยั่งรู้ในอริยสัจ 4 อันเป็นเหตุให้สิ้นไปแห่งอาสวะ บรรลุอรหัตผลในที่สุด

ในปัจจุบันเกิดวิกฤติศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ไทย เกิดจากการที่มีพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัตินอกพระธรรมวินัยทำให้ชาวโลกติเตียน ซึ่งปรากฏมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้งในข่าวโทรทัศน์หรือสื่อออนไลน์ต่างๆ (Phra Somut Thanatphon Thammasaro, 2023) พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาเป็นผู้นำคำสอนขององค์พระศาสดามาเผยแผ่กลับประพฤติปฏิบัติตนไม่สมกับสมณสารูป ไม่มีความยำเกรงในสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติ ไม่ประพฤติตนให้สมกับการที่ปฏิญาณว่าเป็นสมณะ ขาดสมณสัญญาหลงลืมว่าตนเองนั้นมีเพศแตกต่างจากคฤหัสถ์ ไม่มีสมณภาวะตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา ในด้านฆราวาสผู้ครองเรือนนั้นก็ขาดองค์ความรู้ว่าความเป็นสมณะในพระพุทธศาสนาที่ดีนั้นควรจะเป็นอย่างไร ควรจะมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจะเป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินค่าความเป็นสมณะ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นผลส่งสะท้อนสอดรับกับคำถามใน “มหาอัสสปุรสูตร” ที่ว่า “หมู่ชนทั้งหลายเข้าใจพวกเธอทั้งหลายว่าเป็นสมณะ พวกเธอทั้งหลายก็มีชื่อว่าสมณะ ทั้งยังปฏิญญาตนว่าเป็นสมณะ จึงควรสำเหนียก ที่จักสมาทานธรรม อันทำให้เป็นสมณะ ซึ่งจะทำให้ชื่อและคำปฏิญญานั้นเป็นจริง” (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

จากการที่กล่าวมา จะพบว่า เนื้อหาและหลักธรรมที่ปรากฏใน “มหาอัสสปุรสูตร” นั้น เป็นหลักธรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ศึกษาพระไตรปิฎกจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นสมณะกับหลักธรรมที่ปรากฏในมหาอัสสปุรสูตร ว่าหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตรนั้นเป็นอย่างไร วิเคราะห์ถึงเหตุที่ทำให้ได้ชื่อว่าเป็นสมณะนั้นว่าเป็นอย่างไร ประโยชน์ของความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตรนั้นเป็นอย่างไร และยังสามารถพิจารณาถึงประเด็นคุณค่าของหลักธรรมเหล่านี้ว่าได้ก่อให้เกิดคุณค่าอย่างไรได้บ้าง อีกทั้งผู้วิจัยยังคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการวิจัยสำเร็จแล้ว ผลของการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการศึกษาในอนาคตต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญของมหาอัสสปุรสูตร
2) เพื่อศึกษาหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร
3) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1.รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ผู้วิจัยมุ่ง ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร จากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารนั้นสามารถแบ่งตามแหล่งข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์ พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) ข้อมูลขั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้ศึกษาจากคัมภีร์ชั้นอรรถกถา ฉบับภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจน เอกสารทั้งงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือและบทความวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร” เพื่อนำมาใช้ประกอบในการวิจัยครั้งนี้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎก และเอกสารขั้นทุติยภูมิ คือ อรรถกถา เอกสาร อินเตอร์เน็ต หนังสือบทความทาง วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบเนื้อหาโครงสร้างสาระสำคัญตลอดจนวิเคราะห์เรื่องความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. โครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญของมหาอัสสปุรสูตร

ผลการวิจัยพบว่า มหาอัสสปุรสูตร เป็นพระสูตรที่มีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก 12 คือ พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ มหายมกวรรค ซึ่งเป็นเล่มที่ 4 ของพระสุตตันตปิฎก มหาอัสสปุรสูตรนั้นหมายถึง พระสูตรว่าด้วยเหตุการณ์ในอัสสปุระนิคม พระสูตรใหญ่ ซึ่งกล่าวถึงข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นสมณะ โดยชื่อของพระสูตรนี้ตั้งตามสถานที่ที่พระพุทธองค์ตรัสแสดงพระสูตร ซึ่งในครั้งนั้นพระพุทธองค์ทรงประทับอยู่ที่อัสสปุรนิคม แคว้นอังคะ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

โดยพระพุทธองค์ทรงปรารภถึงความเลื่อมใสของชาวนิคมอัสสปุร ที่มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยเป็นอย่างยิ่ง ปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์ด้วยความเคารพ แม้แต่สามเณรผู้บวชในวันนั้นพวกเขาเหล่านั้นก็ยก

ย่องเสมอเหมือนพระเถระผู้มีอายุ 100 พรรษา และต่างก็มีกิจวัตรประจำวัน คือใส่บาตรพระภิกษุสงฆ์ในเวลาเช้าก่อนที่จะไปทำงาน ขณะที่ทำงานก็พูดแต่เรื่องบุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรค 4 ผล 4 และอริยสงฆ์ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

พระพุทธองค์จึงทรงรับสั่งเรียกภิกษุที่พักอยู่ในอัสสปุรนิคมนั้นมาตรัสพระพุทธองค์จึงทรงรับสั่งเรียกภิกษุที่พักอยู่ในอัสสปุรนิคมนั้นมาตรัสว่า หมู่ชนรู้จักเธอทั้งหลายว่า “สมณะ” เธอทั้งหลายเมื่อเขาถาม “ก็ปฏิญญาว่าเป็นสมณะ” ก็ควรสำเหนียกว่า “เราทั้งหลายจักสมาทานประพฤติธรรมที่ทำให้เป็นสมณะ” การบรรพชาของเราทั้งหลายก็จะไม่เป็นหมัน จะมีผล มีความเจริญ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

โดยพระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงถึงหลักธรรมที่ทำให้เป็นสมณะ ได้แก่ (1) หิริโอตตัปปะ (ความละอายและความเกรงกลัวต่อความชั่ว) (2) กายสมาจารบริสุทธิ์ (3) วจีสมาจารบริสุทธิ์ (4) มโนสมาจารบริสุทธิ์ (5) อาชีวะบริสุทธิ์ (6) การสำรวมอินทรีย์ (7) การรู้จักประมาณในโภชนะ (8) ตื่นบำเพ็ญเพียรอย่างต่อเนื่อง (9) เจริญสติสัมปชัญญะ (10) ละนิวรณ์ 5 และได้รับผลของการปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะคือบรรลุฌาน 4 และบรรลุวิชชา 3 (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) ทำลายอวิชชาให้สิ้นไปถือว่าเป็นสมณะโดยสมบูรณ์ตามหลักพระพุทธศาสนา

2. ศึกษาหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร

2.1 ความหมายของสมณะ

คำว่า “สมณะ” นั้นมาจากศัพท์ในภาษาบาลีว่า “สมณ” โดยมีรากศัพท์มาจาก สม (ธาตุในความหมายว่าสงบ) + ยุ ปัจจัย, แปลง ยุ เป็น อน, น เป็น ณ แปลว่า ผู้สงบ หมายถึง นักบวช, ภิกษุ, บรรพชิต

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “สมณะ” ไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ไว้ว่า สมณะ คือ ผู้สงบ หมายถึงนักบวชทั่วไป แต่ในพระพุทธศาสนา หมายถึงผู้ระงับบาป ได้แก่ พระอริยบุคคล และผู้ที่ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็น พระอริยบุคคล (Somdetphrabuddhaghosacarya (P. A. Payutto), 2018)

ไพฑูรย์ เนื่องภิรมย์ ได้กล่าวไว้ว่า “สมณะ หมายถึง บรรพชิตหรือนักบวชผู้ซึ่งละเว้นความชั่วทุกอย่าง มุ่งกระทำแต่ความดีมีความสำรวมระมัดระวังในเรื่องของความชั่วไม่ตกอยู่ในอำนาจ ของความชั่ว” (Paitoon Nueangphirom ,2007)

ไพบูลย์ เกิดบุญชัย ได้กล่าวไว้ว่า “สมณะ คือ ผู้รู้ ผู้สงบ หมายถึง บรรพชิตที่ได้บำเพ็ญ สมณธรรม ฝึกฝน อบรมตนเอง ให้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา จนกระทั่งมีกาย วาจา ใจ ใสสะอาด บริสุทธิ์ สงบจากบาปอกุศลทั้งปวง ดำรงตนอยู่บนเส้นทางของพระนิพพาน ผู้ที่ได้พบเห็นสมณะถือว่า ได้พบเห็นสิ่งที่เป็นสิริมงคล” (Paiboon Kerdboonchai, 2008)

สมณะ เป็นคำที่ทั่วไปใช้สำหรับเรียกนักบวชในศาสนา แม้แต่ในลัทธิ หรือนิกายต่างๆ ไม่ได้มีความจำเพาะว่าจะนักบวชในศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แต่พระพุทธศาสนา “สมณะ” แปลว่าผู้สงบ หมายถึง บรรพชิตที่ออกบวชและได้บำเพ็ญซึ่งสมณะธรรม ฝึกฝนอบรมตนเองด้วยศีล สมาธิ ปัญญา อย่างเต็มที่ จนกระทั้งมีกาย วาจา และใจ สงบจากบาป (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

2.1 ประเภทของสมณะ

ใน สังโยชนสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลาย ถึงบุคคล 4 จำพวก ที่ปรากฏมีอยู่ในโลก คือ

1) บุคคลเป็นสมณะผู้ไม่หวั่นไหว คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นพระโสดาบัน เพราะสังโยชน์ 3 ประการสิ้นไป ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิ ในวันข้างหน้า บุคคลเป็นสมณะ ผู้ไม่หวั่นไหว

2) บุคคลเป็นสมณะเหมือนดอกปุณฑริก คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นพระสกทาคามี เพราะสังโยชน์ 3 ประการสิ้นไป เพราะราคะ โทสะ และโมหะเบาบาง มาสู่โลกนี้อีกเพียงครั้งเดียว ก็จะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ บุคคลเป็นสมณะเหมือนดอกปุณฑริก

3) บุคคลเป็นสมณะเหมือนดอกปทุม คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้เป็นโอปปาติกะ เพราะสังโยชน์เบื้องต่ำ 5 ประการสิ้นไป จะปรินิพพานในภพนั้น ไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีก บุคคลเป็นสมณะเหมือนดอกปทุม

4) บุคคลเป็นสมณะผู้ละเอียดอ่อนในหมู่สมณะ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ทำให้แจ้งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ อันไม่มีอาสวะเพราะอาสวะสิ้นไปด้วยปัญญาอันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบัน บุคคลเป็นสมณะผู้ละเอียดอ่อนในหมู่สมณะ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ฉะนั้นพระพุทธองค์จึงทรงใช้คำว่า “สมณะ” โดยมุ่งหมายถึงพระอริยบุคคล 4 จำพวก ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

ดังนั้นคำว่า “สมณะ” ในที่นี้จึงไม่ได้หมายถึง นักบวชแต่เพียงอย่างเดียว นั้นเพราะฆราวาสที่ครองเรือนก็สามารถบรรลุธรรมเป็นพระอริยะบุคคลในชั้นต้นคือ พระโสดาบัน เช่นเดียวกัน นางวิสาขา และอนาถบิณฑิกเศรษฐี

แต่ก็ยังพบหลักฐานอยู่บ้างว่าพระพุทธองค์ใช้คำว่า “สมณะ” โดยมุ่งหมายถึงนักบวชทั่วไป ดังที่มีปรากฏในพรหมชาลสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของคำว่า “สมณะ” แตกต่างกัน 2 อย่างคือ

1) อริยสมณะ คือสมณะที่เป็นพระอริยะไม่จำเป็นต้องบวช

2) สมมติสมณะ คือ สมณะที่เป็นนักบวชซึ่งกำลังมุ่งปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความเป็นพระอริยะ

2.3 หลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร

ในมหาอัสสปุรสูตรนี้พระพุทธองค์ทรงเน้นย้ำให้เห็นว่า สมณะที่แท้จริงจะต้องมีความประพฤติทางกาย ทางวาจา และทางใจที่สงบ ความเป็นสมณะนั้นไม่ได้เป็นเพียงแต่รูปลักษณ์ภายนอกหากแต่ความเป็นสมณะเกิดจากการอบรมบ่มเพาะจากภายใน คือ การหลุดพ้นจากกิเลส และอาสวะทั้งปวง โดยมีหลักธรรมทั้ง 10 ประการ) ได้แก่

1) หิริโอตตัปปะ (ความละอายและความเกรงกลัวต่อความชั่ว)
2) กายสมาจารบริสุทธิ์
3) วจีสมาจารบริสุทธิ์
4) มโนสมาจารบริสุทธิ์
5) อาชีวะบริสุทธิ์
6) การสำรวมอินทรีย์
7) การรู้จักประมาณในโภชนะ
8) ตื่นบำเพ็ญเพียรอย่างต่อเนื่อง
9) เจริญสติสัมปชัญญะ

10) ละนิวรณ์ 5 (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

หลักธรรมทั้ง 10 หลักนี้ ทรงแนะนำให้ภิกษุทั้งหลายประพฤติปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน จากต่ำไปหาสูงที่ทรงเรียกว่า กิจที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไป จนถึงหลักธรรมที่ 10 คือ ละนิวรณ์ 5 ประการ ได้ขาดได้รับผลของการปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะ คือบรรลุฌาน 4 และบรรลุวิชชา 3 ทำลายอวิชชาให้สิ้นไปถือว่าเป็นสมณะโดยสมบูรณ์ตามหลักพระพุทธศาสนา

3. วิเคราะห์ความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร ผลการวิจัยพบว่า จากกรอบเนื้อหาของมหาอัสสปุรสูตรนั้นเราสามารถจำแนกออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ

1) ข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นสมณะที่พระพุทธองค์ตรัสเรียกกว่า “กิจที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไป” ซึ่งเป็นหลักธรรมตามลำดับตั้งแต่ขั้นต่ำไปหาหลักธรรมขั้นสูง

2) ผลของการปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะ คือย่อมบรรลุฌาน 4 และวิชชา 3 ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวแล้ว และจากหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะ 10 ข้อ และผลแห่งการปฏิบัติ 2 ข้อนั้นผู้วิจัยสรุปรวมลงในไตรสิกขา 3 คือ สีลสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ชี้ให้เห็นว่า

สีลสิกขา เป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานแต่เป็นรากฐานที่สำคัญและมั่นคงของความเป็นสมณะ หลักธรรมทั้ง 10 ประการ ที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ในมหาอัสสปุรสูตร นั้นเป็นเสมือนรั้วกั้นไม่ให้บาปอกุศลเข้ามาครอบงำกาย วาจา และใจของสมณะได้ การปฏิบัติตามหลักของสีลสิกขาอย่างเคร่งครัดจึงเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ปรารถนาถึงความเป็นสมณะที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า สมณะต้องเริ่มจากศีล ศีลเป็นพื้นฐานที่ทำให้สมณะดำรงอยู่ในความสงบ สามารถควบคุมความประพฤติทางกาย ทางวาจา และทางใจของตนได้ และศีลนี้เองยังเป็นรากฐานสำหรับการฝึกอบรมจิตในลำดับต่อไป

จิตตสิกขา หรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิตถือได้ว่าเป็นบันไดขั้นที่ 2 ในไตรสิกขา และเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาจิตให้ตั้งมั่น โดยในมหาอัสสปุรสูตรนั้น การบรรลุฌาน 4 นี้ จัดเป็นผลของความสำเร็จขั้นที่ 1 ของการปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความเป็นสมระทั้ง 10 ประการดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้ว แต่ยังไม่ใช่ผลสำเร็จขั้นสูงสุดเพราะฌาน 4 นั้น เป็นเพียงการปูรากฐานสู่การเจริญปัญญาเท่านั้น โดยหลังจากที่สมณะสามารถละนิวรณ์ 5 ประการได้อย่างเด็ดขาดแล้ว จิตจะสงัดจากกาม และอกุศลธรรมทั้งหลาย และสามารถบรรลุฌาน 4 ซึ่งประกอบด้วย

ปฐมฌาน คือ สงัดแล้วจากกาม สงัดแล้วจากอกุศลธรรม มีองค์ประกอบ 5 คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา

ทุติยฌาน เมื่อขึ้นสู่ฌาน 2 จะเหลือองค์ฌานแค่ 3 องค์ โดยสองสิ่งแรกคือ วิตกและวิจาร จะหายไปจะเหลือเพียงปีติ สุข และเอกัคคตา ทุติยฌานนี้เป็นบาทฐานให้วิปัสสนาญาณ ซึ่งวิปัสสนาญาณนั้นในทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่าเป็นสิ่งที่สามมารถกำจัดกิเลสได้ และเข้าสู่ความเป็นพระอรหันต์ได้เช่นเดียวกับปฐมฌานแต่มีกำลังที่มากกว่า

ตติยฌาน เมื่อขึ้นสู่ฌาน 3 จะเหลือองค์ฌานแค่ 3 องค์ โดยสามสิ่งแรกคือ วิตก วิจาร และปีติ จะหายไปจะเหลือเพียงแค่สุข และเอกัคคตา

จตุตถฌาน เมื่อขึ้นสู่ฌาน 4 จะเหลือองค์ฌานแค่ 2 องค์ โดยสามสิ่งแรกคือ วิตก วิจาร ปีติ และสุข จะหายไปซึ่งอารมณ์สุขจะเปลี่ยนเป็นอุเบกขา คือความวางเฉยเข้ามาแทนที่ และเอกัคคตายังคงอยู่ อารมณ์ในระดับของฌานที่ 4 จะมีสภาพคล้ายกับการบรรลุจุดหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากเป็นอารมณ์ที่ไม่สามารถมีสิ่งอื่นเข้ามากระทบได้ไม่มีความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือความรู้สึกทางกายใดๆ จนอาจทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความหลงผิดได้

ผู้วิจัยพบว่าเมื่อฌานทั้ง 4 เกิดขึ้นตามลำดับ โดยมีวิธีการปฏิบัติ คือ การเลือกกรรมฐานกองใดกองหนึ่งจาก 40 กอง นำมาปฏิบัติจนมีความชำนาญเข้าออกจากฌานจนเป็นวสี แล้วยก อารมณ์ขึ้นสู่วิปัสสนาด้วยการกำหนด และพิจารณาเห็นความเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป ความไม่คงที่ แปรปรวนของขันธ์ 5 หรือรูปนาม จนเกิดปัญญาญาณ คลายความยึดมั่นถือมั่นในขันธ์ 5 และก่อเกิดเป็นฌานหลังจากนั้นจึงยกระดับจิตขึ้นสู่วิปัสสนาญาณเพื่อเข้าถึงการบรรลุวิชชา 3 ตามหลักปัญญาสิกขาต่อไป

ปัญญาสิกขา นั้นคือการศึกษาในการเจริญปัญญา หรือการรู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจ เพื่อการหลุดพ้นจากทุกข์ ถือว่าเป็นจุดสูงสุดของการปฏิบัติธรรมเพื่อความเป็นสมณะ ในมหาอัสสปุรสูตร พระพุทธองค์ทรงแสดงผลของการบรรลุวิชชา 3 ได้แก่

1) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ญาณที่ทำให้ระลึกชาติก่อนได้ พร้อมทั้งลักษณะโดยทั่วไป และชีวประวัติในชาตินั้นๆ เปรียบเหมือนบุคคลที่จากบ้านเดิมไปนานแล้วกลับมาระลึกถึงสิ่งต่างๆ ได้ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

2) จุตูปปาตญาณ ญาณที่ทำให้เห็นการจุติ (ตาย) และอุบัติ (เกิด) ของสัตว์ทั้งหลายด้วยตาทิพย์อันบริสุทธิ์เหนือมนุษย์ รู้ชัดถึงหมู่สัตว์ผู้กำลังเป็นไปตามกรรม เปรียบเหมือนคนตาดีที่ยืนอยู่กลางระหว่างเรือนสองหลังแล้วเห็นคนเข้าออกได้ชัดเจน (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

3) อาสวักขยญาณ ญาณที่ทำให้อาสวะ (กิเลสที่หมักหมมอยู่ในสันดาน) สิ้นไป ผู้บรรลุญาณนี้จะรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา” (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) และรู้ว่าจิตหลุดพ้นจากกามาสวะ ภวาสวะ และอวิชชาสวะแล้ว การบรรลุอาสวักขยญาณเป็นการบ่งชี้ถึง “ชาติสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีกิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้อีกต่อไป” เปรียบเหมือนคนตาดีที่ยืนที่ขอบสระใสสะอาดแล้วมองเห็นสิ่งต่างๆ ในสระได้ชัดเจน (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ปัญญาสิกขาเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงปัญญาขั้นสูงที่ทำให้สมณะเป็นสมณะได้อย่างหมดจดสมบูรณ์การวิเคราะห์ในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า ปัญญาสิกขาเป็นแก่นแท้ และเป้าหมายสูงสุดของความเป็นสมณะ ซึ่งนำไปสู่ความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง การบรรลุวิชชา 3 โดยเฉพาะอาสวักขยญาณ เป็นเครื่องยืนยันถึงซึ่งความเป็นสมณะที่บริสุทธิ์โดยสมบูรณ์ ผู้ที่สามารถเข้าถึงปัญญานี้ได้ย่อมเป็นผู้ที่สมควรเรียกว่า สมณะ พราหมณ์ นหาตกะ เวทคู โสตติยะ อริยะ และอรหันต์ เพราะได้ระงับ ลอย ล้าง รู้แจ้ง ทำให้หลับ ทำลาย และห่างไกลจากบาปอกุศลธรรมทั้งหลายแล้ว (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าสมณะนั้นต้องเจริญปัญญาจนสามารถละวางกิเลสและมุ่งสู่ความหลุดพ้นได้

การวิเคราะห์หลักธรรมเหล่านี้ในมหาอัสสปุรสูตร เป็นหนทางที่สมบูรณ์แบบในการขัดเกลากิเลส ชำระจิตใจ สร้างความสงบ และมั่นคงภายใน ทำให้สมณะเป็นแบบอย่าง และผู้นำทางจิตวิญญาณที่แท้จริง สรุปได้ว่า

การดำรงความเป็นสมณะที่แท้จริงตามหลักมหาอัสสปุรสูตร คือการเดินทางของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงนำไปสู่การหลุดพ้นจากทุกข์เพื่อตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์อันใหญ่หลวงในการธำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่โลกต่อไป

สรุป

มหาอัสสปุรสูตร เป็นพระสูตรที่มีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก 12 คือ พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ มหายมกวรรค ซึ่งเป็นเล่มที่ 4 ของพระสุตตันตปิฎก มหาอัสสปุรสูตรนั้นหมายถึง พระสูตรว่าด้วยเหตุการณ์ในอัสสปุระนิคม พระสูตรใหญ่ ซึ่งกล่าวถึงข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นสมณะ โดยชื่อของพระสูตรนี้ตั้งตามสถานที่ที่พระพุทธองค์ตรัสแสดงพระสูตร ซึ่งในครั้งนั้นพระพุทธองค์ทรงประทับอยู่ที่อัสสปุรนิคม แคว้นอังคะ

โดยพระพุทธองค์ทรงปรารภถึงความเลื่อมใสของชาวนิคมอัสสปุร ที่มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยเป็นอย่างยิ่ง ปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์ด้วยความเคารพ แม้แต่สามเณรผู้บวชในวันนั้นพวกเขาเหล่านั้นก็ยกย่องเสมอเหมือนพระเถระผู้มีอายุ 100 พรรษา และต่างก็มีกิจวัตรประจำวัน คือใส่บาตรพระภิกษุสงฆ์ในเวลาเช้าก่อนที่จะไปทำงาน ขณะที่ทำงานก็พูดแต่เรื่องบุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรค 4 ผล 4 และอริยสงฆ์

พระพุทธองค์จึงทรงรับสั่งเรียกภิกษุที่พักอยู่ในอัสสปุรนิคมนั้นมาตรัสพระพุทธองค์จึงทรงรับสั่งเรียกภิกษุที่พักอยู่ในอัสสปุรนิคมนั้นมาตรัสว่า หมู่ชนรู้จักเธอทั้งหลายว่า “สมณะ” เธอทั้งหลายเมื่อเขาถาม “ก็ปฏิญญาว่าเป็นสมณะ” ก็ควรสำเหนียกว่า “เราทั้งหลายจักสมาทานประพฤติธรรมที่ทำให้เป็นสมณะ” การบรรพชาของเราทั้งหลายก็จะไม่เป็นหมัน จะมีผล มีความเจริญ

โดยพระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงถึงหลักธรรมที่ทำให้เป็นสมณะ ได้แก่ (1) หิริโอตตัปปะ (ความละอายและความเกรงกลัวต่อความชั่ว) (2) กายสมาจารบริสุทธิ์ (3) วจีสมาจารบริสุทธิ์ (4) มโนสมาจารบริสุทธิ์ (5) อาชีวะบริสุทธิ์ (6) การสำรวมอินทรีย์ (7) การรู้จักประมาณในโภชนะ (8) การตื่นบำเพ็ญเพียรอย่างต่อเนื่อง (9) การเจริญสติสัมปชัญญะ (10) ละนิวรณ์ 5 และได้รับผลของการปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความเป็นสมณะ คือบรรลุฌาน 4 และบรรลุวิชชา 3 ทำลายอวิชชาให้สิ้นไปถือว่าเป็นสมณะโดยสมบูรณ์ตามหลักพระพุทธศาสนา

สมณะ เป็นคำที่ทั่วไปใช้สำหรับเรียกนักบวชในศาสนา แม้แต่ในลัทธิ หรือนิกายต่างๆ ไม่ได้มีความจำเพาะว่าจะนักบวชในศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แต่พระพุทธศาสนา “สมณะ” แปลว่า ผู้สงบ หมายถึง บรรพชิตที่ออกบวชและได้บำเพ็ญซึ่งสมณะธรรม ฝึกฝนอบรมตนเองด้วยศีล สมาธิ ปัญญา อย่างเต็มที่ จนกระทั่งมีกาย วาจา และใจ สงบจากบาป

พระพุทธเจ้าใช้คำว่า “สมณะ” โดยมุ่งหมายถึงพระอริยบุคคล 4 จำพวก คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ดังนั้นคำว่า “สมณะ” ในที่นี้จึงไม่ได้หมายถึงนักบวชแต่เพียงอย่างเดียว นั้นเพราะฆราวาสที่ครองเรือน ก็สามารถบรรลุธรรมเป็นพระอริยะบุคคลในชั้นต้นคือ พระโสดาบันเช่นเดียวกัน นางวิสาขา และอนาถบิณฑิกเศรษฐี

แต่ก็ยังพบหลักฐานอยู่บ้างว่าพระพุทธองค์ใช้คำว่า “สมณะ” โดยมุ่งหมายถึงนักบวชทั่วไป ดังที่มีปรากฏในอรรถกถาพรหมชาลสูตร

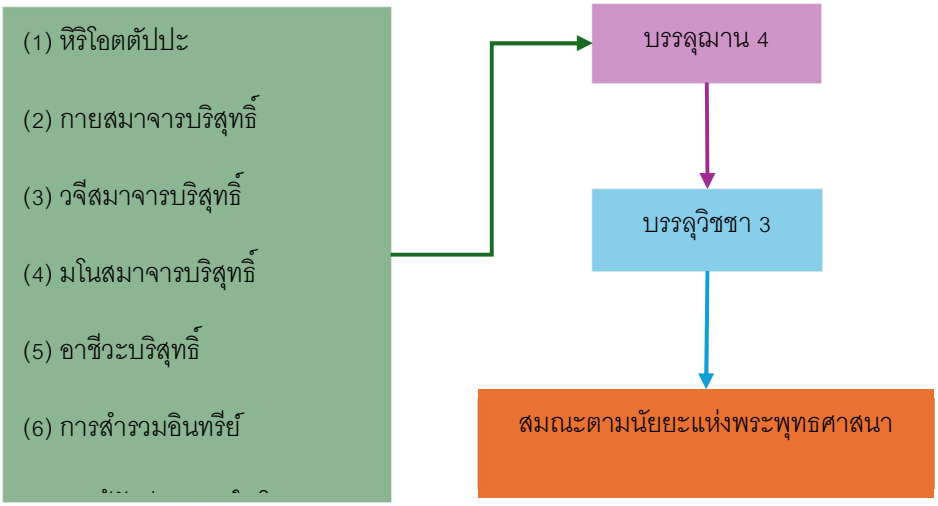
จึงพอที่จะสรุปได้ว่าในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของคำว่า “สมณะ” แตกต่างกัน 2 อย่างคือ 1) อริยสมณะ คือสมณะที่เป็นพระอริยะไม่จำเป็นต้องบวช 2) สมมติสมณะ คือ สมณะที่เป็นนักบวชซึ่งกำลังมุ่งปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความเป็นพระอริยะ

ในมหาอัสสปุรสูตรนี้พระพุทธองค์ทรงเน้นย้ำให้เห็นว่า สมณะที่แท้จริงจะต้องมีความประพฤติทางกาย ทางวาจา และทางใจที่สงบ ความเป็นสมณะนั้นไม่ได้เป็นเพียงแต่รูปลักษณ์ภายนอกหากแต่ความเป็นสมณะเกิดจากการอบรมบ่มเพาะจากภายใน คือ การหลุดพ้นจากกิเลส และอาสวะทั้งปวง โดยมีหลักธรรมทั้ง 10 ประการเป็นขั้นบันไดให้ปฏิบัติตามจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า มหาอัสสปุรสูตร เป็นพระสูตรที่ไม่ได้เพียงแต่ให้คำจำกัดความของ "สมณะ" เท่านั้น หากแต่ยังวางรากฐานและกำหนดคุณค่าอันลึกซึ้งของการดำรงความเป็นสมณะที่แท้จริง ซึ่งแตกต่างจากเพียงรูปลักษณ์ภายนอกอย่างสิ้นเชิง ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าแก่นแท้ของความเป็นสมณะตามพระสูตรนี้ อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติไตรสิกขาอย่างบริสุทธิ์และต่อเนื่อง

สรุปความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตร นั้นเป็นแนวคิดที่ลึกซึ้งและครอบคลุม ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงรูปลักษณ์ภายนอก แต่เป็นสภาวะภายในที่ต้องบ่มเพาะด้วยการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามหลัก สีลสิกขา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการควบคุมกายและวาจา ป้องกันกิเลสอย่างหยาบ และสร้างสภาพจิตที่พร้อมสำหรับสมาธิ จิตตสิกขา ช่วยพัฒนาสมาธิให้ตั้งมั่น ข่มกิเลสอย่างกลาง และนำไปสู่ความบริสุทธิ์ของจิต และ ปัญญาสิกขา คือจุดสูงสุดที่ทำให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในไตรลักษณ์ ทำลายกิเลสอย่างละเอียด และนำไปสู่พระนิพพาน หลักธรรมในมหาอัสสปุรสูตร จึงอยู่ที่การเป็นหนทางที่สมบูรณ์แบบในการขัดเกลากิเลส ชำระจิตใจ สร้างความสงบ และมั่นคงภายใน ทำให้สมณะเป็นสมณะแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่นั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ โดยผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหลักธรรมที่ปรากฏในมหาอัสสปุรสูตรนี้ชี้ให้เห็นถึงแก่นแท้ของความเป็นสมณะที่ว่าความเป็นสมณะไม่ได้ขึ้นอยู่แต่เพียงรูปลักษณ์ภายนอก หากแต่ปรากฏอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติตน และคุณธรรมภายในที่ถูกอบรมบ่มเพาะมาอย่างดี โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ลงในแผนภาพที่ 1.

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา : Phra Watcharin Dhammavachiro (2025)

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่ากระบวนการของความเป็นสมณะในพระพุทธศาสนาตาม นัยยะแห่งมหาอัสสปุรสูตรนั้นเริ่มต้นจากการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมทั้ง 10 ประการ โดยหลักธรรมทั้ง 10 ประการดังกล่าวนั้นเมื่อจัดเข้าตามหลักไตรสิกกขาจะอยู่ในหมวดสีลสิกขา เมื่อสีลสิกขามีความบริสุทธิ์แล้ว ก็จะทำให้บรรลุฌาน 4 หรือจิตตสิกขาเมื่อจิตตสิกขามีความบริสุทธิ์แล้ว ก็จะทำให้บรรลุวิชชา 3 ในท้ายที่สุดคือการบรรลุอาสวักขยญาณ คือญาณหยั่งรู้ในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย สำเร็จเป็นสมณะผู้ระงับบาป ล้างบาปอกุศลธรรมทั้งหลาย รู้แจ้งในอกุศลธรรมทั้งหลาย สามารถทำบาปอกุศลธรรมทั้งหลายให้หลับไป เป็นผู้ทำลายบาปอกุศลธรรม จึงเป็นบุคคลผู้สมควรเรียกว่า “สมณะ”

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นนำเสนอเรื่อง การศึกษาความเป็นสมณะในมหาอัสสปุรสูตรที่ปรากฏจากแหล่งข้อมูลในคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เท่านั้น ฉะนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ อาจจะยังมีเนื้อหาในส่วนที่ยังไม่ได้กล่าวถึงประเด็นของหลักธรรมที่นอกเหนือจากนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทาง เพื่อการทำการวิจัยสำหรับต่อยอด หรือเป็นแนวคิดใหม่ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป ดังนี้

1) เนื่องจากมหาอัสสปุรสูตรมีการกล่าวถึงสมณะและพราหมณ์ร่วมกัน การศึกษาในมิติเปรียบเทียบอย่างลึกซึ้งอาจจะช่วยเปิดมุมมองที่ชัดเจนขึ้น ต่อความแตกต่างทางจริยวัตรและเป้าหมายแห่งการหลุดพ้น

2) วิจัยพฤติกรรมหรือแนวคิดของพระสงฆ์รุ่นใหม่เกี่ยวกับการดำรงสมณเพศในยุคเทคโนโลยี เพื่อดูว่ามีความสอดคล้องหรือตรงข้ามกับหลักธรรมในมหาอัสสปุรสูตรอย่างไร

3) ควรศึกษาความเข้าใจของพระภิกษุและฆราวาสเกี่ยวกับ “ความเป็นสมณะ” ตามมหาอัสสปุรสูตร ผ่านแบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลภาคสนามประกอบข้อวิเคราะห์เชิงทฤษฎี

4) ศึกษาเปรียบเทียบความเป็นสมณะในสามัญญผลสูตร หรืออัมพัฏฐสูตร กับมหาอัสสปุรสูตร เพื่อหาองค์รวมของ “สมณธรรม” ในพระไตรปิฎก

References

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tipitaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya University edition. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Phra Watcharin Dhammavachiro. (2025). An analytical study of the state of being a samaṇa in the Mahā-Assapura Sutta (Master’s thesis, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University).

Phra Sommut Thanatphon Thammasaro, & Phra Manrat Chattamalo. (2023). The crisis of people's faith in Thai monks and the way to build faith in monks in the social media era. Journal of Buddhist Innovation and Management, 6(1).

Somdet Phra Buddhaghosacarya (P. A. Payutto). (2018). Dictionary of Buddhism: Compendium of Dhamma (41st ed.). Bangkok, Thailand: Phaliththam Publishing.

Paitoon Nueangphirom. (2007). Buddhism. Bangkok, Thailand: Matichon Publishing.

Paiboon Kerdboonchai. (2008). Thirty-eight auspicious blessings. Bangkok, Thailand: Odeon Store Publishing.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

A Study of English Final Consonant Sound Spoken by First Year Students at Faculty of Education in Mahachulalornkornrajavidyalaya University

[1]Miss. Nang Swe Yin, Veerakarn kanokkamalade, Narongchai Pintrymool
[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email: Jnang849@gmail.com

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the English final consonant sounds spoken by first year students, and 2) to propose solutions to the problems of English final consonant sounds spoken by first year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University. It is a quantitative and qualitative research. The sample group consisted of the fist-year students with number of 60 persons, including having an additional in-depth interview with 5 lecturers and scholars at Mahachulalornkornrajavidyalaya University. For data collection, questionnaire and in-depth interview had been used. The statistic used for analyzing data from questionnaire was frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the data from an in-depth interview, a content analysis was used. The result of research was found that most of the students are female; it is equal to 66.7 percent; age between 21-23; equal to 63.3 percent; Myanmar students; equal to 81.7 percent; intermediate English level; equal to 93.3 percent; My own decision; equal to 86.7 percent.

Keywords: English Final Consonant Sound, Spoken by first Year students, Faculty of Education, Mahachulalornkornrajavidyalaya University

Introduction

English learners often encounter various challenges when acquiring final consonant sounds especially in spoken English. These challenges can derive from differences between the learner's mother language and English, as well as specific characteristics of final consonant sounds in English. For instance, Word stress, syllable structure, pronunciation, intonation, liking words, connected speech and so on. Among then, according to word endings and inflections, English uses final consonant sounds to indicate word endings and grammatical inflections, such as pluralization or verb tense.

According to Collins and Mees, the organs of speech are divided into three groups, which are shown here from top to bottom: head (articulatory system), throat (phonatory system), and

chest (respiratory system). Learners may face difficulties in consistently applying these rules, leading to grammatical inaccuracies. It will make lack of exposure to the learners who have limited exposure to native English speakers or authentic English environments may struggle to acquire natural pronunciation patterns, including final consonant sounds.

English has emerged as the absolute international language, serving as a fundamental instrument for global communication among people worldwide. Its significance continues to grow steadily, there were globally known as four skilled in English. Among them, the importance of speaking proficiency is intricately interconnected with listening skills. Effective communication in spoken English depends upon mastering the nuances of final consonant sounds. For first-year students at the Faculty of Education in MCU, acquiring proficiency in this aspect is central for both language skills, academic capability and professional endeavors.

In spoken English Pronunciation is the most important and difficult issue that non-native English speakers have to face when studying English. Pronunciation errors may result in a bad impression, misunderstanding, and ineffective communication. Although many students begin their English skills in education journey at schools, they cannot pronounce English properly because of some certain reasons. When people have indefinite pronunciation, it is easy for the listeners to misunderstand or comprehend conversely. For this reason, it is not easy for those who want to be good at pronunciation in spoken English because the sound systems of the mother tongue and foreign language are different in many aspects.

Investigating final consonant sounds in spoken English among first-year students at the Faculty of Education in MCU offers numerous benefits. Firstly, understanding the specific challenges faced by these students provides valuable awareness for students to develop targeted instructional strategies. By addressing these challenges early in their academic journey, first-year students at the faculty of education in MCU can build a strong foundation in pronunciation skills, which is essential for effective communication in various professional contexts. Furthermore, the findings of this study can contribute to the improvement of English language learning and teaching methodologies, particularly in the area of pronunciation instruction in spoken English. By incorporating evidence-based practices will convert to the needs of first-year students, educators can enhance the overall quality of English language education at MCU.

This research will contribute to the academic field of linguistics and English major by providing insights into the phonological aspects of spoken English pronunciation, language acquisition, particularly focusing on final consonant sounds. Moreover, this research can utilize to upgrade curriculum designs and teaching strategies, thus improving English language skills within the Faculty of Education at MCU and beyond the academic understanding. “Phonology, according

to Skandera and Burleigh, deals with the speaker's understanding of the sound systems present in a language. It is a description of a language's phonological structure and patterning."

Accordance with this research findings can directly relate to the teaching practices, enabling students within the Faculty of Education, MCU to develop more effective strategies for studying final consonant sounds in spoken English. Through targeted interventions based on this research, students can improve their English pronunciation skills, leading to improved overall language proficiency and communication abilities. The practical insights gained from thesis research can contribute to the professional development of language educators, equipping them with tools and techniques to address specific pronunciation challenges faced by students.

Inevitably, the students who are studying at faculty of education will become the teachers in the future have played an important role in English teaching. Therefore, their English proficiency is important. However, minimal research regarding English pronunciation problems have been done with this group of students. In order to fill this gap, this research aims to investigate the way how to solve the English final consonant sounds of the first-year students at Faculty of Education, MCU.

Research Objectives

1. To study the problems of English final consonant sounds of first year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University

2. To propose solutions to the problems of English final consonant sounds of first year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University

Research Methodology

This study was designed by both qualitative and quantitative method. It was conducted on 80 target first year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University. The sampling participants of the study were 60 first-year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University and 5 lecturers and scholars who are living in Mahachulalornkornrajavidyalaya University. Totally, 65 persons were the sampling of participants in this study. The tools of this research were questionnaires and in-depth interviews: to investigate how and how many problems were faced with English final consonant sounds by first-year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University for quantitative method and to solve the ways of the problems of English final consonant sound of first year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University for

qualitative method. In the data collection procedure, the research questionnaires were dealt to 60 respondents who are first-year students at Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidhayalaya University, and the answers to questionnaires were collected from them. In in-depth interview procedure, the researcher had face to face interviewed to five lecturers and scholars who were expert in English. The answers were recorded by voice recorder. After collecting the data from the respondents, all the answers of questionnaires were analyzed by the SPSS Statistics software, and the in-depth interview answers were described as five lecturers and scholars' responses.

Results of Research

The finding results of the research were as follows:

1. After analyzing the result of questionnaires, the first highest score of the results among the tables is table number (4.8). It states that one student strongly disagrees, accounting for 1.7%; one respondent disagrees, accounting for 1.7%, twelve students are neutral, accounting for 20.0%, eighteen students agree, accounting for 30.0% and twenty-eight respondents strongly agree, accounting for 46.7%. The statistical figures Mean is equal to 4.18 and standard deviation is equal to 92. The level of student's opinion is high in this item. Second, the high score of fist-year students is the table number (4.12). The result finding reveals that one respondent strongly disagrees, accounting for 1.7%; one respondent disagrees, accounting for 1.7%, seven respondents are neutral, accounting for 11.7%, thirty students agree, accounting for 50.0% and twenty-one respondents strongly agree, accounting for 35.0. The statistical figures Mean is equal to 4.15. and standard deviation is equal to 81. The level of student's opinion is high in this item. Furthermore, third highest score is the table number (4.18). The result show that only a student strongly disagrees, accounting for 1.7%; four respondents disagree, accounting for 6.7%, eleven students are neutral, accounting for 18.3%, twenty-six agree, accounting for 43.3% and eighteen strongly agree, accounting for 30.0%. The statistical figures Mean is equal to 3.93 and standard deviation is equal to 95. The level of student's opinion is high in this item. According to this question, most of the respondents agree in this statement.

2. After analyzing the result of interviews about the methods of the solutions to the problems of English final consonant sounds for spoken by first-year students from key informants, they gave some suggestions. To improve English speaking, the students needed to listen to foreign news, foreign songs, Dhamma talk in English, participating in foreign ceremony or conference such as international research and International Day of Vesak, etc. Using audio visual aids that can be helped for improving listening skills and many other ways as required by learners. Moreover,

physical practices should be emphasized. Speaking and listening should come together. They also need to try to practices in speaking very often. Furthermore, listening to the English songs should be done first. It means students should practice very often in order to improve their listening skill more and more. To learn English grammar as well as English vocabulary is also important. In addition, students have to speak it every day, read it and write it when they have opportunity to get conversation with foreigners. Students should remember words, phrases, idioms from them also. It will be good way to improve English speaking skill.

Conclusion and Discussion

After analyzing the collected data, the finding results show that “the overall mean was a high level, with a total mean of 3.77 and standard deviation of 0.91. The highest mean (4.18) showed that learners strongly recognized the difficulty of pronouncing final consonants. The lowest mean (3.56) indicated agreement, but showed slightly less awareness about alveolar lateral approximant production. The results also highlight the importance of pronunciation instruction in English language learning. Many students showed improvement in their pronunciation after targeted phonetic training, suggesting that explicit teaching methods, such as minimal pair drills, auditory discrimination exercises, and phonetic transcription practice, can be effective in reducing errors. Overall, the findings of this study emphasize the need for enhanced pronunciation instruction in the English curriculum for learners. Educators should consider incorporating phonetic awareness activities and corrective feedback to help students develop more accurate pronunciation skills. Furthermore, listening to the English songs should be done first. It means students should practice very often in order to improve their listening skill more and more. To learn English grammar as well as English vocabulary is also important. In addition, students have to speak it every day, read it and write it when they have opportunity to get conversation with foreigners. Students should remember words, phrases, idioms from them also. It will be good way to improve English speaking skill.

Suggestions for Research

This research is not complete research. The study of this research highlights common difficulties first-year students face in pronouncing English final consonant sounds. It emphasizes the role of teaching methods and phonetic training in improving pronunciation skills. Further research is necessary to investigate the situation of English language learning and motivation of the students for fist-year students. Future research could explore effective intervention techniques to enhance students’ pronunciation. Therefore, the following titles should be studied.

So, it is necessary to conduct more research about English speaking and listening difficulty of the students. That is why, to solve these difficulties, the following topic should be conducted.

1. English Final Consonant Sounds: A Study of First-Year Education Students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2. An Analysis of English Final Consonant Sound Errors in First-Year Education Students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

3. An Analysis of English Final Consonant Pronunciation Among First-Year Education Students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

References

Astuty, Ani Dyah. (2022). Phonological interferences in the English of Buginese students. IJRETAL: International Journal of Research on English Teaching and Applied Linguistics, 3(1).

Burgess, John, & Spencer, Sheila. (2000). Phonology and pronunciation in integrated language teaching and teacher education. System, 28(2).

Gilakjani, Abbas Pourhosein. (2016). English pronunciation instruction. International Journal of Research in English Education, 1(1).

Java, Hariswan Putera. (2022). Speaking performance and problems faced by English major students at a university in South Sumatera. Indonesian EFL Journal, 8(1).

Duchan, Judith Felson. (2006). The phonetic notation system of Melville Bell and its role in the history of phonetics. Journal of Speech-Language Pathology and Audiology, 30(1).

Juhana. (2012). Psychological factors that hinder students from speaking in English class. Journal of Education and Practice, 3(12).

Keshavarz, Mohammad Hossein, & Abu Bakar, Mohd Khairi. (2017). Pronunciation problems of Hausa speakers of English. International Online Journal of Education and Teaching, 4(1).

Razieb, Luthfy Al, Saadilah, & Rahmaniah, Sovia. (2021). Common errors of English final consonant clusters by advanced English education students. TEFLA Journal, 3(2).

Koizumi, Rie. (2013). Vocabulary knowledge and speaking proficiency among second language learners from novice to intermediate levels. Journal of Language Teaching and Research, 4(5).

Sucihati, Theresia Budi. (2022). An analysis of fricative consonants in English reading used by fourth-semester management program students at Universitas PGRI Madiun. BRIGHT: Journal of English Language Teaching, Linguistics and Literature, 5(2).

Yusriati, & Selamat Husni Hasibuan. (2019). The analysis of English pronunciation errors by English education students of FKIP UMSU. Journal of English Education and Teaching, 3(2).

Prichano, Phra Wichian. (2025, January 25). Personal interview. Director of the Ph.D. Program in Linguistics, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wang Noi, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand.

Tiewcharoenkij, Apsorn. (2025, January 25). Personal interview. Lecturer, Ph.D. Program in Linguistics (English Program), Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wang Noi, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีต่อความสุขในงาน ในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Impact of Buddhist Psychology Training on Job Happiness Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

[1]**สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล**
[1]Sompoch Srivichitvorakul
[1]คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Faculty of Humanities Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Emai : sompochsrivichit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักพุทธจิตวิทยา เพื่อประยุกต์หลักธรรมก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยา และเพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีต่อความสุขในงาน เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เก็บรวบข้อมูลแบบผสานวิธี คือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 200 คน ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 100 คน และกลุ่มเปรียเทียบ 100 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามและแบบและสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลก่อนและหลังการอบรมเชิงพุทธจิตวิทยา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแตกต่างระหว่างกลุ่มเข้าอบรมและไม่เข้าการอบรม ด้วย สถิติ t-test , F-test เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนด้วยการจัดจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) เกี่ยวกับความสุขในของพนักงาน

ผลการการวิจัย พบว่า ในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมการอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในกลุ่มที่ได้เข้าร่วมการอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมั่นคงในองค์กร ด้านค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมงาน ด้านลักษณะงาน การปฏิสัมพันธ์ และด้านสมดุลรายได้ด้านค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าการเข้ารับการอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของพนักงานช่วยให้เกิดประสิทธิผลการทำงาน

ผลวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า พนักงานพึงพอใจต่อค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความสามารถ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ลักษณะงานสอดคล้องตำแหน่งและส่งเสริมสมดุลชีวิต การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและการทำงานร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ องค์กรที่สนับสนุนด้านฝึกอบรมและสวัสดิการช่วยสร้างความมั่นคง ขณะเดียวกันการวางแผนการเงิน ควบคุมค่าใช้จ่าย และการออมอย่างต่อเนื่องเสริมความสมดุลทางการเงินของพนักงาน จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวส่งผลต่อความสุขในงานของกลุ่มที่เข้ารับการอบรมเชิงพุทธจิตวิทยา

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์การทำงาน, การฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยา, ความสุขในงาน

Abstract

The objective of this study is to examine the level of application of Buddhist psychological principles before and after participating in a Buddhist psychology training program, and to investigate the effects of such training on workplace happiness. This research employs a quasi-experimental design and utilizes a mixed-methods approach, integrating both quantitative and qualitative methodologies. The sample consists of 200 employees from industrial factories located in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, divided into an experimental group of 100 participants and a control group of 100 participants. Data collection tools include questionnaires and structured interviews. Data were collected both before and after the Buddhist psychology training program. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, as well as t-test and F-test statistics to identify differences between the trained and untrained groups. Qualitative data were collected through interviews and analyzed using descriptive methods by classifying and organizing the data (typology and taxonomy) related to employees' happiness.

The research findings revealed that the overall workplace happiness level of employees who did not participate in the Buddhist psychology training was at a moderate level, while the overall level among those who participated in the training was at the highest level. When considering specific aspects, it was found that organizational stability, compensation, work environment, job characteristics, interpersonal interactions, and income-expense balance were all rated at the highest level. This indicates that participation in the Buddhist psychology training, which focuses on the application of Buddhist principles, contributes to increased work effectiveness among employees.

Findings from in-depth interviews revealed that employees were satisfied with compensation that aligned with their experience and abilities, a positive work environment, and job characteristics that matched their positions and supported work-life balance. Good relationships with colleagues and collaboration in a culturally diverse workplace enhanced organizational effectiveness. In addition, organizational support in terms of training and welfare contributed to a sense of stability. At the same time, financial planning, expense control, and consistent saving practices helped strengthen employees' financial balance. These interview findings indicate that such factors contributed to increased workplace happiness among those who participated in the Buddhist psychology training program.

Keywords: Job performance, Buddhist psychology training, Job happiness

บทนำ

องค์กรแห่งความสุขในการทำงานของพนักงานในองค์กร เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะเป็นแนวทางที่ทุกองค์กรมีความต้องการอันหมายถึงความสุขของพนักงานในองค์กร เป็นตัวบ่งชี้ถึงความมั่นคงขององค์กรเมื่อความสุข

เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน เป็นปัจจัยก่อให้เกิดแรงจูงใจให้กับพนักงาน สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กร ปัจจัยดังกล่าวเกิดจากระบบการจัดวางระบบบุคคลและการสร้างคนหรือผู้นำให้รู้จักอิสระภาพ รู้จักความเป็นธรรม และรู้จักให้ความห่วงใย จึงเป็นเรื่องที่องค์กรไม่อาจละเลยได้ เพราะปัจจัยทั้งสองส่วนนี้มีผลต่อการหลอมตัวให้เกิดองค์กรแห่งความสุข สถานที่ใดที่พนักงานมีความสุข สถานที่นั้นย่อมเป็นเหตุจูงใจให้พนักงานเกิดความผูกพันและความทุ่มเทเพื่อสร้างผลงานของตนเองให้เกิดขึ้น (Anusorn Phuwitayaphan, 2017) จะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน นอกจากองค์การจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและการแข่งขันที่รุนแรงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรรวมถึงกลยุทธ์ด้านต่างๆ เพื่อนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อีกนัยหนึ่งองค์กรควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนานโยบายด้านทรัพยากรบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงพนักงานอย่างแท้จริงซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความสุขในการทำงาน เมื่อพนักงานมีความสุขในการทำงานมากขึ้นก็จะเกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น และ หากพนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูงก็จะส่งผลให้พนักงานมีความสุขในการทำงานเช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่า ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกซึ่งกันและกัน ความสุขในการทำงานจึงหมายถึงความรู้สึกเชิงบวกภายในจิตใจของบุคลากร ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ธรรมทางศาสนาที่เติมไปด้วยศรัทธา การได้ทำในสิ่งที่ตนรัก ความพึงพอใจและเห็นคุณค่าในภารกิจที่ตนรับผิดชอบ รวมถึงความรู้สึกภาคภูมิใจจากการได้รับการยกย่องและการยอมรับจากผู้อื่น ได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่มั่นคง มีโอกาสเติบโตและพัฒนา มีเพื่อนร่วมงานที่จริงใจ ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม ตลอดจนมีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงานสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อทัศนคติและความรู้สึกของพนักงานต่อประสบการณ์ในการทำงาน และมีผลต่อระดับความสุขและความผูกพันต่อองค์กรในระยะยาว (Kodchakorn Suwanna, 2022)

ด้วยปัจจัยและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิจัยเรื่องผลของการฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีต่อความสุขในงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมสืบไป

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดรอง มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยการศึกษาทั้งเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมานเพื่อหาค่าเปรียบเทียบด้วยสถิติ t-test, F-test

วิธีการทดรองมีการฝึกอบรมตามหลักธรรมภาวนา ๔ ใช้เวลาวันละ ๓ ชั่วโมง ระยะเวลา ๘ วัน มีการวัดพฤติกรรมความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมภาวนา ๔ และความสุขในงานตามกรอบแนวคิด มีวัดผลก่อน/หลังในกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมเพื่อจัดทำข้อมูลในการเปรียบเทียบต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง เกี่ยวกับผลการฝึกอบรมเชิงพุทธจิตวิทยาส่งผลต่อการทำงานอย่างมีความสุขโดยสัมภาษณ์จากกรอบแนวคิด 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านความพึงพอใจต่อเงินเดือนและสวัสดิการ (2) ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน (3) ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ (4) ด้านปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (5) ด้านความรู้สึกต่อความมั่นคงในองค์กรและ (6) ด้านความสมดุลระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย

ผลการวิจัย

กลุ่มพนักงานที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมจิตวิทยาเชิงพุทธตามหลักภาวนา 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายภาวนา คือ การพัฒนากาย ด้านศีลภาวนา คือ มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสีลภาวนา ด้านจิตภาวนา คือการพัฒนาจิตใจ และด้านปัญญาภาวนา คือการพัฒนาปัญญา ทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับปลางกลาง

กลุ่มพนักงานที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรมจิตวิทยาเชิงพุทธตามหลักภาวนา 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายภาวนา คือ การพัฒนากาย ด้านศีลภาวนา คือ มีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสีลภาวนา ด้านจิตภาวนา คือการพัฒนาจิตใจ และด้านปัญญาภาวนา คือการพัฒนาปัญญา ทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อมูลเกี่ยวกับความสุขในงานของ พนักงานในกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมตามจิตวิทยาเชิงพุทธตามหลักภาวนา 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้สึกต่อความมั่นคงในองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจต่อเงินเดือนและสวัสดิการ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสมดุลระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า พนักงานมีความสนใจในหลักธรรมที่ใช้ในการอบรม มีความรู้สึกมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ยินดีต่อการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ให้การอบรม อันส่งผลต่อความสุขในงาน มีค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความสามารถ ในที่ทำงานมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี เช่น โต๊ะทำงานเหมาะสม ห้องแอร์ พื้นที่สีเขียว และระบบความปลอดภัยช่วยเพิ่มความสุข ในด้านลักษณะงานสอดคล้องตำแหน่งและส่งเสริมสมดุลชีวิต การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและการทำงานร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรที่สนับสนุนด้านฝึกอบรมและสวัสดิการช่วยสร้างความมั่นคง ขณะเดียวกันการวางแผนการเงิน ควบคุมค่าใช้จ่าย และออมอย่างต่อเนื่องเสริมความสมดุลทางการเงินของพนักงาน

อภิปรายผล

ระดับการปฏิบัติตนตามหลักภาวนา 4 ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมเขตพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจจะเกิดจากพนักงานมีศรัทธต่อการปฏิบัติตน ทำให้การใช้ชีวิตการทำงานที่ดี มีความสุข สามารถนำหลักธรรมที่ใช้ในการอบรมไปประยุกต์ในการทำงานซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพล บุญสอนและคณะ วิจัยเรื่องการประยุกต์หลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พบว่า หลักภาวนา 4 ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน มี 2 ด้าน ได้แก่ กายภาวนา การพัฒนากาย และจิต ภาวนา การพัฒนาจิต การประยุกต์หลักภาวนา 4 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการ ปฏิบัติงาน โดยการบูรณาการให้สอดคล้องกับปัจจัยด้านการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการทำงาน (Natthaphon Boonsorn et al., 2024)

ความสุขในการทำงานของนักงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจมีปัจจัยมาจากผลการพัฒนาศักยภาพการทำงานของของพนักงานอยู่เสมอทำให้พนักงานมีศักยภาพในการทำงาน รวมถึงระบบการบริหารจัดการให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการของพนักงานจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรพงษ์ นิ่มเกิดผล ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ พบว่า พนักงานมีความสุขมีปัจจัยมาจากการบริหารจัดการของบริษัทให้สนองต่อความต้องการของพนักงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านความมีภาวะผู้นำของหัวหน้างาน ผู้บริการทุกระดับ (Surapong Nimkerdphon, 2018)

ด้านความพึงพอใจต่อเงินเดือนและสวัสดิการ พบว่า พนักงานมีความพึงพอใจต่อเงินเดือนและสวัสดิการในระดับสูงสุดซึ่งอาจมาจากการยอมรับสถานภาพด้านการศึกษาและประสบการณ์ รวมทั้งการฝึกอบรมเชิงพุทธที่บริษัทจัดให้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางกายและจิตใจของพนักงาน ซึ่งส่งผลต่อความสุขในการทำงานในระดับสูง การศึกษาของสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล พบว่า ความสุขในการทำงานสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงานที่บริษัทจัดให้มีการดำเนินการตามแผน เช่น การกำหนดแผนการฝึกอบรม การประเมินผลการฝึกอบรม และการสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะต่างๆ ซึ่งมีผลต่อความสุขและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (Surapong Nimkerdphon, 2018)

ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน พบว่า สภาพแวดล้อมการทำงานของพนักงานอยู่ในระดับสูงสุด เนื่องจากบริษัทให้ความสำคัญกับสุขภาพและความปลอดภัยทั้งในระยะยาวและระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนากานต์ พวงระย้าและคณะ ที่ศึกษาผลกระทบจากสภาพแวดล้อมการทำงานต่อความเหนื่อยล้าในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมการทำงานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านคุณลักษณะของงาน, ด้านสังคม, ด้านสวัสดิการ และสภาพแวดล้อมการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.49 ถึง 3.48 ขณะที่ประสิทธิภาพในการทำงานก็อยู่ในระดับดี โดยคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32 ส่วนด้านต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายเวลา, คุณภาพงาน และปริมาณงาน อยู่ในระดับปานกลาง (Chanakarn Puangrayaa et al., 2022)

ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ พบว่า ลักษณะงานที่พนักงานรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงสุด เนื่องจากพนักงานมีความรู้และความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงบริษัทมีการพัฒนาศักยภาพของพนักงานให้ตรงกับแผนกที่รับผิดชอบ ส่งผลให้พนักงานสามารถทำงานสำเร็จและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกุล ภูกลาง ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (4.47) ตามด้วยด้านการติดต่อประสานงาน ทักษะการปฏิบัติงาน และรูปแบบวิธีการหรือกิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงทุกด้าน (Nattakul Phuklang, 2018)

ด้านการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับสูงสุด อาจเป็นผลมาจากพนักงานมีความสนิทสนมและมีความเห็นอกเห็นใจกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความสุขและความสำเร็จในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจนรพ เบี้ยฟู ได้วิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ ความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงาน แรงบันดาลใจ การสื่อสาร และความก้าวหน้าในอาชีพในพนักงานบริษัทเอกชนในเขตสีลม กรุงเทพมหานคร พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์และความก้าวหน้าในอาชีพมีผลต่อความสำเร็จในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงาน แรงบันดาลใจ และการสื่อสารไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน(Jenrapa Biafou, 2018)

ด้านความรู้สึกต่อความมั่นคงในองค์กร พบว่า ด้านความรู้สึกต่อความมั่นคงในองค์กรอยู่ในระดับสูงสุด อาจมีปัจจัยมาจากพนักงานมีความมั่นใจในความมั่นคงของบริษัทซึ่งส่งผลให้พนักงานมีความสุขในการทำงานและไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคตการทำงาน การรักษาความมั่นคงในองค์กรนี้ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรพงษ์ นิ่มเกิดผล ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน พบว่า การให้ความมั่นคงในงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานช่วยเสริมสร้างความสุขและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน นอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทมีการดำเนินการให้ความมั่นใจเกี่ยวกับความมั่นคงในการทำงานบ่อยครั้ง และมีนโยบายการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสม โดยรวมแล้วการดูแลสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ส่งผลดีต่อการรักษาพนักงานและเพิ่มความสุขในการทำงาน (Surapong Nimkerdphon, 2018)

ด้านความสมดุลระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย พบว่า ด้านความสมดุลระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับสูงสุด อาจเป็นผลมาจากพนักงานสามารถปรับตัวในการบริหารจัดการเงินได้ดีและมีการวางแผนการใช้จ่ายที่เหมาะสมจากความรู้และประสบการณ์ ทำให้สามารถสร้างความสมดุลระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงศ์ กุกแก้ว ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการเงินของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 พบว่า การปรับตัวด้านการเงินของประชาชนได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ เช่น มาตรการเยียวยาด้านการเงินจากภาครัฐ และทัศนคติต่อการบริหารการเงิน โดยรวมแล้วประชาชนมีการปรับตัวได้ดีภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวและมีการจัดการการเงินที่มีความสมดุลในระดับที่สูง (Pathompong Kukkhaew, 2022)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ควรมีการจัดกิจกรรมการอบรมทางพระพุทธศาสนาแก่พนักงาน บริษัท อินโดไทย ซินเทติคซ์ จำกัด เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าในหลักธรรมในการดำรงชีวิตให้เกิดความสุขทางใจ

2) ควรมีการส่งเสริมให้พนักงานมีกิจกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์อันดีต่อกันเนื่องในโอกาสต่างๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3) ควรมีการจัดสวัสดิการแก่พนังงานให้มากเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานของพนักงานแบบยั่งยืน

4) ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการดำรงชีวิตแบบพอเพียงของพนักงานเพื่อให้พนักงานของบริษัทใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับรายได้ของแต่ละคน

ข้อเสนอแนะให้การศึกษาวิจัย

5) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับดำรงชีวิตแบบพอเพียงของพนักงานบริษัทที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับครอบครัว

6) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ ผลของการฝึกสมาธิของพนักงานที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

References

Chanakarn Puangrayaa et al. (2022). The impact of work environment on work fatigue among educational personnel at a school in Samut Prakan Province (Research report). Industrial and Organizational Psychology Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Dusit University.

Jenrapa Biafou. (2018). Emotional intelligence, workplace relationships, motivation, communication, and career advancement affecting job success of employees in private companies in the Silom area, Bangkok (Research report). Master of Business Administration Program, Bangkok University.

Nattakul Phuklang. (2018). The development of job performance potential of general administrative officers at Mahasarakham Rajabhat University (Research report). Mahasarakham Rajabhat University.

Natthaphon Boonsorn et al. (2024). The application of the Four Foundations of Mindfulness to promote quality of life in the work performance of the Secretariat of the Senate personnel. Journal of Political Science and Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 6(2).

Pathompong Kukkhaew. (2022). Factors influencing financial adaptation of people in Suphanburi Province during the COVID-19 pandemic (Research report). Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi Campus.Phuwitayaphan, A. (2017). Happy organizations: *What employees desire.* Retrieved June 25, 2025, from https://shorturl.at/1kENy

Suwanna, K. (2023). Work behavior and environment affecting industrial factory employees' happiness after the COVID-19 *situation*. Suthiparithat Journal, Dhurakij Pundit University, 37(2), April–June 2023.

Surapong Nimkerdphon. (2018). The relationship between happiness and job performance of employees in companies listed on the Market for Alternative Investment (MAI) (Doctoral dissertation, Doctor of Business Administration Program, Dhurakij Pundit University).

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์ผลของกรรมในโลณผลสูตร

An Analytical Study The Result Of Karma In Lonaphala Sutta

[1]พระจักรพล จนฺทโส, พระครูสิริรัตนบัณฑิต
[1]Phra Jakphol Chanddhaso, Phrakru Siriratanbundit
[1]คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Corresponding Author's Email: jpitichucheep@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญในโลณผลสูตร (2) ศึกษาผลของกรรมในพระไตรปิฎก และ (3) วิเคราะห์ผลของกรรมในโลณผลสูตร ผลการวิจัยพบว่า โลณผลสูตรจัดอยู่ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ทุติยปัณณาสก์ เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล 2 ประเภท คือ ผู้ไม่เจริญกาย ศีล จิต ปัญญา มีคุณน้อย อัตภาพน้อย มักได้รับทุกข์จากผลกรรม แม้บาปเล็กน้อยก็อาจนำไปสู่นรก และผู้เจริญกาย ศีล จิต ปัญญา มีคุณมาก อัตภาพใหญ่ แม้บาปเล็กน้อย ผลบาปมีเฉพาะในปัจจุบัน ไม่ส่งผลในภพหน้า กรรมในพระไตรปิฎกแบ่งเป็น กรรมดำ กรรมขาว กรรมทั้งดำทั้งขาว และกรรมไม่ดำไม่ขาว ให้ผลแตกต่างตามเจตนา กรรมวัฏฏ์แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กรรมให้ผลในปัจจุบัน กรรมให้ผลในชาติหน้า และกรรมให้ผลในภพต่อไป ความเพียรเจริญสติปัฏฐาน 4 และปฏิบัติตามอริยมรรค 8 ส่งผลให้บรรลุธรรมสูงขึ้น การประพฤติพรหมจรรย์ด้วยอธิสีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา

ผลวิเคราะห์โลณผลสูตร พบว่า ผู้ไม่เจริญสติปัฏฐาน 4 มักได้รับผลกรรมรุนแรง แม้บาปเล็กน้อย หากฝึกเจริญสติปัฏฐาน 4 ย่อมเปลี่ยนเป็นกัลยาณปุถุชน และก้าวสู่ระดับอริยบุคคล ได้แก่ โสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และอรหันต์ โดยการเจริญอธิสีลสิกขาช่วยบรรลุโสดาปัตติมรรค กำจัดสังโยชน์ 3 อย่าง อธิจิตตสิกขาช่วยบรรลุอนาคามิมรรค กำจัดสังโยชน์ 2 อย่าง และอธิปัญญาสิกขาช่วยบรรลุอรหัตตมรรค

คำสำคัญ : กรรม, โลณผลสูตร, สติปัฏฐาน 4

Abstract

This research aims to (1) study the structure and key content of the Lona Phala Sutta, (2) examine the results of Kamma in the Tipitaka, and (3) analyze the effects of Kamma in the Lona Phala Sutta. The findings reveal that the Lona Phala Sutta is part of the Sutta Patoka, Anguttara Nikaya, Tikhanibbat, Second Book (Tutiya Pannasaka). It describes two types of persons: those who do not cultivate kaya (body), sila (morality), citta (mind), and panna (wisdom), having little merit and low capacity (atthapada), often suffering from the results of kamma, where even minor bad deeds can lead to niraya (hell); and those who cultivate kaya, sila, citta, and panna,

having great merit and high capacity, whose minor bad deeds produce only present-life results without affecting future lives.

Kamma in the Tipitaka is divided into kamma kamma (black kamma), kamma sukamma (white kamma), mixed kamma (both black and white), and neutral kamma (neither black nor white), with different results depending on intention (cetana). The cycle of kamma divides into three types: those yielding results in the present life (ditthadhamma-vedaniya kamma), those yielding results in the next life (uppadana-vedaniya kamma), and those yielding results in subsequent lives (apparapariya-vedaniya kamma).

Persistence in practicing the Four Foundations of Mindfulness (Satipatthana): kayanupassana, vedananupassana, cittanupassana, and dhammanupassana, and following the Noble Eightfold Path (Ariya Atthangika Magga) leads to higher spiritual attainment. Practicing the Brahmacariya through higher moral conduct (adhisila), higher mental development (adhicitta), and higher wisdom (adhipanna) brings merit as noble persons (ariya-puggala).

Analysis of the Lona Phala Sutta shows that those who neglect the Satipatthana often suffer severe karmic results, even from minor bad deeds. However, training in mindfulness can transform them into virtuous persons (kalyana-puthujjana) and progress to noble stages such as sotapanna, sakadagami, anagami, and arahant. Practicing adhisila helps achieve the sotapatti-magga by eradicating three fetters (samyojana); adhicitta helps achieve the sakadagami-magga by eradicating two fetters; and adhipanna helps achieve the arahatta-magga.

Keywords: Kamma, Lona Phala Sutta, Satipatthana

บทนำ

หลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาเถรวาท มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ ผูกพันกับความเชื่อเรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาและผลของกรรม กระบวนการให้ผลก่อกำเนิดกรรมจะส่งผลการให้วิบากผลของกรรม ด้วยสาเหตุปัจจัยสิ่งใดให้ได้รับอย่างเป็นเหตุเป็นผล ที่มีพลังอำนาจจากการให้ผลของกรรม หากกรรมนั้นสามารถให้ผลของกรรมจริง กรรมนั้นจะให้ผลแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร ด้วยความเหินห่างจากหลักธรรมคำสอนโดยมิได้ใส่ใจในการศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงสั่งสอนให้ยึดมั่นในพระรัตนตรัย เพื่อให้เป็นที่พึ่งในการแก้ไขปัญหาจิตใจและความทุกข์ ซึ่งนำพาไปสู่หนทางแห่งความหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดตามกฎแห่งไตรลักษณ์ ในทางพระพุทธศาสนา คำว่า กรรม แปลว่า การกระทำ เรียกว่า เจตนา เป็นความมุ่งหมาย จงใจ ตั้งใจ เป็นองค์ประกอบในการกระทำไม่ว่าจะแสดงออกมาทางกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ตามทัศนะของครูมักขลิโคศาล กรรม 5 หมายถึง ตา หู จมูก ลิ้น และกาย กรรม 3 หมายถึง กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม กรรม 1 หมายถึง กายกรรมและวจีกรรมรวมกัน กรรมกิ่ง หมายถึง มโนกรรม หมายถึง เจตนาโดยมีความตั้งใจ จงใจที่กระทำ บ่งชี้จะเป็นการกระทำกรรมดีหรือกรรมชั่ว การกระทำนั้นมีเจตนากระทำ

กรรมดี ผลที่ได้รับย่อมเป็นผลดี หากแต่ว่ามีเจตนาในการกระทำกรรมชั่ว ผลที่ได้รับย่อมเป็นผลชั่ว ความสำเร็จจากการกระทำที่ได้รับไม่ว่าจะผลดีหรือผลชั่ว เรียกว่า ผลของกรรม (Phra Dhammakittiwong (Thongdee Suratecho), 2005) ด้วยความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยพุทธในสังคมยุคปัจจุบันนี้ มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี คล้อยตามกระแสสังคมในโลกตะวันตก ประกอบกับความเชื่อที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นเหตุปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมิได้มีการพิจารณาปัญหาไตร่ตรองความซับซ้อน ยังผลให้ขาดหลักศีลธรรม อีกหนึ่งสำนวนที่สังคมชาวไทยมักจะนำมากล่าวถึงว่า “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” เป็นการแสดงความคิดเห็นถึงความเชื่อเรื่องกรรม เกิดความเข้าใจเรื่องกรรมผิดเพี้ยนจนคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ส่งผลให้ไม่เชื่อกฎแห่งกรรม ผลของกรรมมีพลังอำนาจสัมพันธ์กับหลักกรรม ส่งผลไปสู่ภพภูมิในสังสารวัฏ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อ เกิดความคลาดเคลื่อนไป ไม่เชื่อมั่นถึงความจริงในผลของกรรมจากอดีตชาติ ที่ได้กระทำความดีย่อมได้รับความสุข กระทำความชั่วย่อมได้รับความทุกข์ ในหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา ด้วยหลักธรรมคำสอนขององค์พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงใช้พุทธวิธีการสอนแบบอุปมา-อุปไมย ยกเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ เปรียบเทียบ แสดงให้เห็นหลักการและเหตุผลตามความเป็นจริง ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจอย่างธรรมชาติตามกฎแห่งกรรม พระโพธิสัตว์เป็นอาจารย์ทิศาปาโมกข์ กล่าวสอนพรหมทัตตกุมารว่า “คนทำกรรมใดไว้ ย่อมเห็นกรรมนั้นในตน คนทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี คนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น”

บุคคลถือกำเนิดในชาติตระกูลที่ฐานะยากจนข้นแค้น มีความทุกข์กาย ทุกข์ใจในการดำรงวิถีชีวิต บางบุคคลถือกำเนิดในชาติตระกูลที่มีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง มีความสุขในการดำรงชีวิต เป็นเพราะกรรมบันดาลหรือกรรมลิขิตในอดีตภพชาติ ที่ทำแต่ความดี เป็นเหตุถือกำเนิดในฐานะร่ำรวย ส่วนผู้ที่ทำแต่ความชั่ว กรรมลิขิตในอดีตภพชาติ ให้ฐานะยากจนข้นแค้น ทำกรรมอันใดไว้ จักได้รับผลของกรรมที่ได้กระทำไว้จากอดีตชาตินั้น ดั่งเช่นในพระสูตร “โลณผลสูตร” พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอุปมาอุปไมย เปรียบผลกรรมกับก้อนเกลือ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

หลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงสั่งสอนความเชื่อเรื่องผลของกรรม มิได้สอนให้เชื่อหลงงมงาย ควรพิจารณามองแยกแยะการใช้เหตุผล ความถูกความผิดในการตัดสินใจที่ดี และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีเป็นส่วน ๆ อย่าเชื่อก่อนที่จะได้รับการศึกษาหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุและปัจจัยอันที่จะส่งผลของกรรม เพื่อพัฒนาชีวิตและมีความสุข อันเป็นคุณหรือเป็นโทษ ไปสู่หนทางความเจริญแห่งนรก สวรรค์ นิพพาน ที่เป็นเหตุเป็นโทษ หนทางแห่งความเสื่อม ที่กีดกันขวางทางตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธสอนว่า กรรมเป็นเรื่องสำคัญ แต่ไม่ใช่เรื่องไสยศาสตร์ บุคคลควรพิจารณากรรมเป็นส่วน ๆ แล้วแยกพิจารณาตามผล ตามเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่สุข ทุกข์ และหลุดพ้นในสัมปรายภพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญในโลณผลสูตร
2. เพื่อศึกษาผลของกรรมในพระไตรปิฎก
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลของกรรมในโลณผลสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research Method) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) โดยผู้วิจัยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2535 อรรถกถา ปกรณ์วิเสส และคัมภีร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ และแหล่งข้อมูลออนไลน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งเรียบเรียงเนื้อหาตามโครงสร้างสารบัญที่กำหนดไว้

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

5. นำเสนอผลการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและกลั่นกรองความถูกต้อง หากได้รับข้อเสนอแนะจะนำมาปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ ก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญในโลณผลสูตร ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของโลณผลสูตร จัดอยู่ในพระสุตตันตปิฎก คัมภีร์อังคุตตรนิกาย เล่มที่ 20 ติกนิบาต ทุติยปัณณาสก์ โลณผลวรรค จำนวน 11 สูตร ซึ่ง “โลณผลสูตร” เป็นพระสูตรที่ 9

สาระสำคัญในโลณผลสูตร

เนื้อหากล่าวถึงเรื่องบุคคล 2 กลุ่ม เมื่อกระทำกรรมที่ต้องเสวยผลไว้อย่างใด ๆ เขาต้องเสวยผลของกรรมนั้นอย่างนั้น ๆ คือ กลุ่มที่ 1 บุคคลบางคนในโลกนี้ไม่เจริญกาย ไม่เจริญศีล ไม่เจริญจิต ไม่เจริญปัญญา มีคุณน้อย มีอัตภาพน้อย มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้ โดยอุปมาบุคคลกลุ่มนี้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) เปรียบเหมือนบุคคลใส่ก้อนเกลือ (โลณ) ลงในขันน้ำใบน้อย เพราะในขันน้ำมีน้ำนิดหน่อย น้ำนั้นจึงเค็ม ดื่มกินไม่ได้ แสดงถึงกรรมนั้นมีผลที่ต้องเสวย ย่อมต้องเสวยผลของกรรมนั้นตามความเป็นจริง 2) เปรียบเหมือนบุคคลถูกจองจำด้วยทรัพย์กึ่งกหาปณะบ้าง ถูกจองจำด้วยหนึ่งกหาปณะบ้าง และถูกจองจำด้วยร้อยกหาปณะบ้าง คือ บุคคลผู้ขัดสน มีสมบัติน้อย มีโภคะน้อย แสดงว่าบุคคลนี้มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้ และ 3) เปรียบเหมือนเจ้าของแกะ หรือคนฆ่าแกะ บางคนในโลกนี้ สามารถที่จะฆ่า จองจำ เผา หรือทำตามที่ตนปรารถนากับคนที่มาลักแกะของตน คือ บุคคลผู้ขัดสน มีสมบัติน้อย มีโภคะน้อย แสดงว่า บุคคลนี้มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้ และ กลุ่มที่ 2 บุคคลบางคนในโลกนี้ เจริญกาย เจริญศีล เจริญจิต เจริญปัญญา มีคุณมาก มีอัตภาพใหญ่ เป็นอัปปมาณวิหารี (พระขีณาสพ) บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมเพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นให้ผลในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้ผลแม้แต่น้อยในอัตภาพที่ 2 ไม่จำเป็นต้องพูดถึงผลมาก โดยอุปมาบุคคลกลุ่มนี้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1) เปรียบเหมือนบุคคลใส่ก้อนเกลือ (โลณ) ลงในแม่น้ำคงคา (ขันน้ำใหญ่) เพราะแม่น้ำคงคานั้นมีห้วงน้ำใหญ่ น้ำนั้นจึงไม่เค็ม ดื่มกินได้ แสดงถึงกรรมนั้นมีผลที่ต้องเสวย ย่อมต้องเสวยผลของกรรมนั้นตามความเป็นจริง การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ย่อมมีได้ โอกาสที่จะทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบย่อมปรากฏ

2) เปรียบเหมือนบุคคลไม่ถูกจองจำด้วยทรัพย์กึ่งกหาปณะบ้าง ไม่ถูกจองจำด้วยหนึ่งกหาปณะบ้าง และไม่ถูกจองจำด้วยร้อยกหาปณะบ้าง คือ บุคคลผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก แสดงว่า บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมเพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นให้ผลในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้ผลแม้แต่น้อยในอัตภาพที่ 2 ไม่จำเป็นต้องพูดถึงผลมาก

3) เปรียบเหมือนเจ้าของแกะ หรือคนฆ่าแกะ บางคนในโลกนี้ ไม่สามารถที่จะฆ่า จองจำ เผา หรือทำตามที่ตนปรารถนากับคนที่มาลักแกะของตน คือ บุคคลผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก เป็นพระราชา หรือมหาอำมาตย์ของพระราชา ซึ่งคนลักแกะสามารถที่จะประณมมือขอแกะ หรือทรัพย์ที่มีมูลค่าเท่ากับแกะแก่เขาด้วยเถิด แสดงว่า บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมเพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นให้ผลในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้ผลแม้แต่น้อยในอัตภาพที่ 2 ไม่จำเป็นต้องพูดถึงผลมาก

2. ผลการศึกษาผลของกรรมในพระไตรปิฎก ผลการวิจัยพบว่า ผลของกรรมในพระไตรปิฎก กรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง การกระทำของบุคคลคนหนึ่งที่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมี “เจตนา” เข้าประกอบการกระทำนั้นทั้ง 3 ทาง ดังนี้ 1) การกระทำที่มีเจตนาเข้าประกอบทางกาย 2) การกระทำที่มีเจตนาเข้าประกอบทางวาจา และ 3) การกระทำที่มีเจตนาเข้าประกอบทางใจ ซึ่ง “กรรม” นี้ หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาเข้าประกอบ ทั้งที่เป็นกุศลกรรม (กรรมที่กระทำในสิ่งที่ดี เป็นกุศล เป็นบุญ) และอกุศลกรรม (กรรมที่กระทำในสิ่งที่ไม่ดี เป็นอกุศล เป็นบาป) มีความจงใจที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ หากแต่การกระทำนั้น “ไม่ได้มีเจตนา” เข้าประกอบ ในทางพระพุทธศาสนา “ไม่จัดว่าเป็นกรรมที่มีวิบากต้องเสวย” (ไม่มีผลของกรรม ไม่มีวิบาก) ส่วนวิบาก หมายถึง การให้ผลของกรรม ผลแห่งกรรมอันตนทำไว้แต่ปางก่อน ผลของกรรมโดยตรงอันเกิดจากกรรมดี กรรมชั่ว การให้ผลของกรรมที่ประกอบด้วยเจตนาอันมีกิเลสร่วมด้วย เกิดขึ้นทางมโนกรรม (ทางใจ) หลังสิ้นสุดชวนวิถี 7 ขณะ กรรมที่บุคคลกระทำ ประกอบด้วย 1) กรรมดำ มีวิบากดำ หมายถึง กรรมที่เกิดจากทุจริต 3 คือ กายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต อันเกิดจากอกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ ย่อมส่งผลให้เกิดในอบายภูมิ 2) กรรมขาว มีวิบากขาว หมายถึง กรรมที่เกิดจากสุจริต 3 คือ กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต อันเกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ ย่อมส่งผลให้เกิดในสวรรค์ 3) กรรมทั้งดำทั้งขาว มีวิบากทั้งดำและขาว หมายถึง กรรมที่เกิดจากทุจริต 3 คือ กายทุจริต วจีทุจริต หรือมโนทุจริต และกรรมที่เกิดจากสุจริต 3 คือ กายสุจริต วจีสุจริต หรือมโนสุจริต ปนกันผสมกันทั้ง 2 ย่อมส่งผลให้เกิดในอบายภูมิ และส่งผลให้เกิดในสวรรค์ โดยเสวยผลของกรรมทั้งสุขทั้งทุกข์ปะปนกัน ผสมกันในกาลนั้น และ 4) กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากไม่ดำไม่ขาว เป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม หมายถึง กรรมที่เกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ หรืออโมหะ โดยมีเจตนาเป็นไปเพื่อการละกรรม 3 ประเภทข้างต้น ไม่ให้เกิดวิบากใด ๆ ทั้งวิบากดำ วิบากขาว แต่เพื่อความเป็นไปแห่งการสิ้นกรรม ทำให้หมดกรรม กรรมที่ทำแล้ว ไม่ให้เกิดมีกรรมใด ๆ ขึ้นอีก ด้วยการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาที่จะนำไปสู่การสิ้นกรรม คือ มรรคมีองค์ 8

กรรมและผลของกรรมในกรรมวัฏฏ์ อันเกิดจากอดีตกรรม ให้วาระได้ผลในปัจจุบัน และปัจจุบันกรรมให้วาระได้ผลในอนาคต ได้แก่

1) ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ให้ผลในปัจจุบันภพเท่านั้น ไม่ข้ามภพข้ามชาติไป กล่าวได้ว่า บุคคลกระทำกุศลกรรม ผลที่ได้รับจากทิฏฐธัมมเวทนียกรรมในปัจจุบันภพ จะได้รับเกียรติ ได้รับคำสรรเสริญ ได้รับยศอำนาจ ค้าขายดี มีคนชอบพอรักใคร่ เหล่านี้เป็นต้น ส่วนบุคคลกระทำอกุศลกรรม ผลที่ได้รับจากทิฏฐธัมมเวทนียกรรมในปัจจุบันภพ จะได้รับโทษ ถูกติเตียน ค้าขายขาดทุน มีคนเกลียด เหล่านี้เป็นต้น

2) อุปปัชชเวทนียกรรม เป็นกรรมที่บุคคลพึงได้รับในภพที่ 2 หรือกล่าวได้ว่า การงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกาย วาจา ใจ ของสัตว์ทั้งหลายที่กำลังทำอยู่นั้น จะสำเร็จลงได้โดยอาศัยเจตนาในชวนจิตดวงที่ 7 นั่นเอง ซึ่งชวนจิตดวงที่ 1 ถึงดวงที่ 6 ไม่สามารถทำกรรมนั้นให้สำเร็จได้ ฉะนั้น เจตนาที่อยู่ในชวนจิตดวงที่ 7 สามารถให้กิจนั้นสำเร็จได้ จึงเป็นอัตถสาธิกเจตนา (ทำเจตนาให้สำเร็จ) หรือสันนิฏฐาปกเจตนา เป็นเหตุในการตัดสินเด็ดขาดนั้น

3) อปรปริยายเวทนียกรรม เป็นกรรมที่ให้ผลในภพต่อ ๆ ไป หมายถึง การกระทำด้วยชวนเจตนา 5 ดวง ที่เกิดขึ้นในระหว่างแห่งชวนะ 2 ดวง (ชวนเจตนาดวงที่ 1 และชวนเจตนาดวงที่ 7) จะได้วาระแห่งวิบากในอนาคต เมื่อได้โอกาสก็จะให้วิบากเมื่อนั้น ตราบเท่าที่ความเป็นไปแห่งสังสารวัฏยังมีอยู่

ความเพียรและผลของความเพียร

ในการเจริญกาย เจริญศีล เจริญจิต เจริญปัญญา คือ ความเพียรในการเจริญสติปัฏฐาน 4 ได้แก่ เจริญกายานุปัสสนา เจริญเวทนานุปัสสนา เจริญจิตตานุปัสสนา เจริญธัมมานุปัสสนา ทำให้บุคคลที่มีการเจริญสติปัฏฐาน 4 แม้เพียง 1 วัน จนถึง 7 ปี ย่อมได้อานิสงส์แห่งธรรมนั้นพึงเสวยอรหัตตผลในปัจจุบัน ถ้ายังมีอุปาทานเหลืออยู่ก็จักเป็นอนาคามิผลบุคคล

ความเพียรในการประพฤติพรหมจรรย์

1) ด้วยการเจริญอธิสีลสิกขา ส่งผลให้เกิดความสงัดจากกิเลส เกิดความสามัคคีในหมู่สงฆ์

2) ด้วยการเจริญอธิจิตตสิกขา ส่งผลให้เกิดความสิ้นไปแห่งอุปกิเลส ความเกิดขึ้นแห่งอภิญญา ความเหมาะสมแห่งนิมิต

3) ด้วยการเจริญอธิปัญญาสิกขา ส่งผลให้เกิดธรรมจักษุ ความสมบูรณ์ในธรรม ความประพฤติดั่งผ้าแคว้นกาสี มีสีสวย เนื้อผ้าน่าสัมผัส และมีราคาแพง

เมื่อพระสาวกในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามคำสอนด้วยการประพฤติพรหมจรรย์ (ความประพฤติซึ่งธรรมอันประเสริฐ) แล้วผลที่ได้รับ คือ การเป็นอริยบุคคล บุคคลผู้ประเสริฐ 4 ประเภท ได้แก่ โสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และอรหันต์

3. ผลการวิเคราะห์ผลของกรรมในโลณผลสูตร ผลการวิจัยพบว่า วิเคราะห์ผลของกรรมในโลณผลสูตร จากการวิเคราะห์ผลของกรรมที่ปรากฏในโลณผลสูตร สรุปได้ว่า

1) ก้อนเกลือเปรียบดั่งก้อนกรรม

(1) กรรมดำเปรียบดั่งก้อนเกลือที่ไม่บริสุทธิ์ ไม่สะอาด มีสิ่งสกปรกเจือปนอยู่มากมาย การนำไปบริโภคย่อมส่งผลเสียต่อร่างกาย เกิดความร้ายแรงได้

(2) กรรมขาวเปรียบดั่งก้อนเกลือที่ขาวสะอาด ปราศจากสิ่งสกปรกเจือปน แต่ไม่บริสุทธิ์ การนำไปบริโภคย่อมปลอดภัยต่อร่างกาย

(3) กรรมดำและกรรมขาวเปรียบดั่งก้อนเกลือที่ขาวสะอาด แต่ยังมีสิ่งสกปรกเจือปนอยู่บ้าง การนำไปบริโภคย่อมปลอดภัยต่อร่างกาย และอาจส่งผลเกิดความเจ็บป่วยต่อร่างกายในบางครั้งได้ด้วย

(4) กรรมไม่ดำและกรรมไม่ขาวเปรียบดั่งก้อนเกลือที่สะอาดและบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งสกปรกเจือปนเป็นชั้นแรก มีการป้องกันไม่ให้สิ่งสกปรกเข้ามาเจือปนได้เป็นชั้นที่สอง และจัดเก็บก้อนเกลือไว้ในสถานที่ที่ปลอดภัยเป็นชั้นที่สาม เมื่อนำมาบริโภค ทำให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกายอย่างมาก

2) ความเค็มของน้ำเปรียบดั่งผลของกรรม

(1) ความเค็มของน้ำที่มีเกลืออยู่ในขันน้ำ ด้วยเหตุที่ปริมาณน้ำในขันน้ำมีน้อย ดื่มกินไม่ได้ ความเค็มของน้ำในขันน้ำ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการนำก้อนเกลือใส่ลงไป เปรียบดั่งบุคคลที่ไม่เจริญกาย ไม่เจริญศีล ไม่เจริญจิต ไม่เจริญปัญญา มีคุณน้อย มีอัตภาพน้อย มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้

(2) ความเค็มของน้ำที่มีเกลืออยู่ในแม่น้ำ ด้วยเหตุที่ปริมาณน้ำในแม่น้ำมีมาก เมื่อใส่เกลือลงไป น้ำนั้นย่อมไม่มีความเค็ม ดื่มกินได้ ความเค็มของน้ำในแม่น้ำ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการนำก้อนเกลือใส่ลงไป เปรียบดั่งบุคคลที่เจริญกาย เจริญศีล เจริญปัญญา มีคุณมาก มีอัตภาพใหญ่ เป็นอัปปมาณวิหารี (พระขีณาสพ) บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมเพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นให้ผลในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้ผลแม้แต่น้อยในอัตภาพที่ 2 ไม่จำเป็นต้องพูดถึงผลมาก

3) ภาชนะบรรจุน้ำเปรียบดั่งประเภทของบุคคล

(1) บุคคลชื่อว่า “ปุถุชน” ประเภท “อันธปุถุชน” เพราะเป็นผู้ที่ยังหนาแน่นด้วยกิเลส ไม่มีเจริญกาย ไม่เจริญศีล ไม่เจริญจิต ไม่เจริญปัญญา มีคุณน้อย มีอัตภาพน้อย มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้ เปรียบดั่งภาชนะขันน้ำใบน้อย ที่ทำให้น้ำมีความเค็มมาก ดื่มกินไม่ได้ เป็นโทษ

(2) บุคคลชื่อว่า “อริยบุคคล” คือ โสดาบันบุคคล สกทาคามิบุคคล อนาคามิบุคคล ซึ่งเป็นผู้บรรลุธรรมอันประเสริฐ ผู้ประเสริฐ และอรหัตตบุคคล ซึ่งเป็นผู้พ้นจากกิเลสทั้งปวง พ้นจากอาสวะทั้งปวง พ้นจากทุกข์ พ้นจากสังสารวัฏฏ์ เปรียบดั่งภาชนะขันน้ำใบใหญ่ (แม่น้ำ)

4) ความบริสุทธิ์ของน้ำเปรียบดั่งพรหมจรรย์ สิ่งสกปรกที่เจือปนมากับก้อนเกลือ เป็นเหตุแห่งความบริสุทธิ์ของน้ำ หรือกิเลสทั้งปวง สังโยชน์ 10 เป็นเหตุแห่งกรรม เมื่อเหตุดับ กรรมดับเป็นกรรมที่ให้ผล ย่อมไม่มีผลใด ๆ ที่ต้องเสวย บุคคลนั้นย่อมมีความบริสุทธิ์ กล่าวได้ว่า อริยบุคคลในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มีการถือบวช การถือพรต เว้นเมถุนธรรม ความสิ้นราคะ ความสิ้นโทสะ ความสิ้นโมหะ เป็นที่สุดของพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนา

5) ผลของความเพียรในการเจริญสติปัฏฐาน 4

(1) บุคคลที่ไม่ได้เจริญสติปัฏฐาน 4 คือ ไม่ได้เจริญกายานุปัสสนา ไม่ได้เจริญเวทนานุปัสสนา ไม่ได้เจริญจิตตานุปัสสนา และไม่ได้เจริญธัมมานุปัสสนา เป็นบุคคลที่มีคุณน้อย อัตภาพน้อย มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้

(2) บุคคลที่มีความเพียรในการเจริญสติปัฏฐาน 4 คือ ความเพียรในการเจริญกายานุปัสสนา ความเพียรในการเจริญเวทนานุปัสสนา ความเพียรในการเจริญจิตตานุปัสสนา และความเพียรในการเจริญธัมมานุปัสสนา ให้เห็นตามความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่เฉพาะหน้า เพียงเพื่ออาศัยในการเจริญญาณ เจริญสติเท่านั้น ไม่เป็นที่อาศัยของตัณหาและทิฏฐิ และไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งใด ๆ ในโลก บุคคลนั้นย่อมเห็นธรรม เป็นบุคคลที่มีคุณมาก มีอัตภาพใหญ่

เป็นอัปปมาณวิหารี (พระขีณาสพ) บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมเพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นให้ผลในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้ผลแม้แต่น้อยในอัตภาพที่ 2 ไม่จำเป็นต้องพูดถึงผลมาก

6) ผลของการประพฤติพรหมจรรย์

(1) ทำให้บุคคลเปลี่ยนจาก “ปุถุชน” เป็น “อริยบุคคล” 4 ประเภท คือ โสดาบัน สกทาคามี อนาคามี อรหันต์

(2) การเจริญอธิสีลสิกขา ทำให้บรรลุโสดาปัตติมรรค สามารถประหาณสังโยชน์เบื้องต่ำ 3 อย่าง คือ สักกายทิฏฐิ (ความเห็นผิดว่าเป็นตัวของตน) วิจิกิจฉา (ความสงสัยในพระรัตนตรัย ในเรื่องกรรม) และ ลัพพตปรามาส (การปฏิบัติผิด)

(3) การเจริญอธิจิตตสิกขา ทำให้บรรลุอนาคามิมรรค สามารถประหาณสังโยชน์เบื้องต่ำ 2 อย่าง คือ กามราคะ (ความยินดี ติดใจในกาม) และปฏิฆะ (ความโกรธ ไม่พอใจ)

(4) การเจริญอธิปัญญา ทำให้บรรลุอรหัตตมรรค สามารถประหาณสังโยชน์เบื้องสูง 5 อย่าง คือ รูปราคะ (พอใจในรูปฌาน) อรูปราคะ (พอใจในอรูปฌาน) มานะ (เย่อหยิ่ง ถือตน) อุทธัจจะ (ความฟุ้งซ่าน) และอวิชชา (ความหลงผิด ไม่รู้ในความเป็นจริง)

ส่วนสกทาคามิมรรค เป็นการทำสังโยชน์ที่เหลืออีก 7 ให้เบาบางลง หลังจากโสดาปัตติมรรคประหาณสังโยชน์เบื้องต่ำ 3 อย่างหมดสิ้นไปแล้ว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์งานวิจัยหัวข้อ “ศึกษาวิเคราะห์ผลของกรรมที่ปรากฏในโลณผลสูตร” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญในเนื้อหาซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คุณสมบัติของบุคคล 2 ประเภท เนื้อหาในโลณผลสูตร พบว่า ได้แสดงการเปรียบเทียบบุคคล 2 ประเภท ที่ทำให้ธรรมอันบุคคลสั่งสม ความเกื้อกูล หรือ “คุณ” แตกต่างกัน คือ บุคคลประเภทที่ 1 เป็นผู้มีคุณน้อย มีอัตภาพน้อย (ลักษณะความเป็นตัวตน) และบุคคลประเภทที่ 2 เป็นผู้มีคุณมาก มีอัตภาพใหญ่ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า บุคคลประเภทที่ 1 ได้แก่ บุคคลที่ไม่ได้เจริญสติปัฏฐาน 4 คือ ไม่ได้เจริญกายานุปัสสนา ไม่ได้เจริญเวทนานุปัสสนา ไม่ได้เจริญจิตตานุปัสสนา และไม่ได้เจริญธัมมานุปัสสนา บุคคลเช่นนี้เป็นผู้ที่มีคุณน้อย อัตภาพน้อย เปรียบเหมือนเมล็ดพืชที่แตกหัก เสียหาย ถูกลมและแดดกระทบ ไม่มีแก่นใน ย่อมไม่สามารถนำไปเพาะปลูก บุคคลเช่นนี้เรียกว่า “ปุถุชน” บุคคลประเภทที่ 2 ได้แก่ บุคคลที่เจริญสติปัฏฐาน 4 คือ มีการเจริญกายานุปัสสนา เจริญเวทนานุปัสสนา เจริญจิตตานุปัสสนา และเจริญธัมมานุปัสสนา เห็นตามความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่เฉพาะหน้า เพียงเพื่ออาศัยในการเจริญญาณ เจริญสติเท่านั้น ไม่เป็นที่อาศัยของตัณหาและทิฏฐิ และไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งใด ๆ ในโลก บุคคลนั้นย่อมเห็นธรรม เป็นบุคคลที่มีคุณมาก มีอัตภาพใหญ่ เป็นอัปปมาณวิหารี (พระขีณาสพ) เปรียบเหมือนเมล็ดพืชที่ไม่แตกหัก ไม่เสียหาย ไม่ถูกลมและแดดกระทบ มีแก่นใน ถูกเก็บไว้อย่างดี ถูกหว่านลงบนพื้นดินที่เตรียมไว้ดี ในนาดี และฝนก็ตกดี เมล็ดพืชที่ฝนรดอย่างนั้น ย่อมถึงความเจริญงอกงาม ไพบูลย์ บุคคลเช่นนี้เรียกว่า “อริยบุคคล” ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของ Phra Dhammakittiwong (Thongdee Suratecho), 2205) ที่แสดงว่า บุคคล 2 ประเภท ที่ทำให้ธรรมอันบุคคลสั่งสม ความเกื้อกูล หรือ “คุณ” แตกต่างกัน คือ บุคคล

ประเภทที่ 1 เป็นผู้มีคุณน้อย มีอัตภาพน้อย (ลักษณะความเป็นตัวตน) และบุคคลประเภทที่ 2 เป็นผู้มีคุณมาก มีอัตภาพใหญ่ อันเป็นผลมาจากการไม่เจริญสติปัฏฐาน 4 หรือการเจริญสติปัฏฐาน 4 นั่นเอง

ประเด็นที่ 2 ผลของกรรมอันเกิดจากเจตนา พบว่า กรรมอันเกิดจากเจตนาที่ก่อให้เกิด กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า 1) เหตุเกิดแห่งกรรม คือ ผัสสะ (การกระทบ) ได้แก่ ตากระทบรูป เกิดการเห็น หูกระทบเสียง เกิดการได้ยิน จมูกกระทบกลิ่น เกิดการได้กลิ่น ลิ้นกระทบรส เกิดการรู้รส กายกระทบสัมผัส เกิดการรู้สัมผัส ใจกระทบธรรมารมณ์ (ปรมัตถธรรม) เกิดการรู้สิ่งต่าง ๆ 2) ความต่างกันแห่งกรรม คือ กรรมที่พึงเสวยในนรก กรรมที่พึงเสวยในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน กรรมที่พึงเสวยในแดนเปรต กรรมที่พึงเสวยในมนุษย์โลก กรรมที่พึงเสวยในเทวโลก 3) วิบากแห่งกรรม คือ กรรมที่พึงเสวยในปัจจุบัน (ทิฏฐเวทนียกรรม) การกระทำด้วยชวนจิตดวงที่ 1 กรรมที่พึงเสวยในอัตภาพถัดไป (อุปปัชชนียกรรม) การกระทำด้วยชวนจิตดวงที่ 7 กรรมที่พึงเสวยในอัตภาพต่อ ๆ ไป (อปราปริยเวทนียกรรม) การกระทำด้วยชวนจิตดวงที่ 2 ถึงดวงที่ 6 4) ความดับแห่งกรรม คือ ผัสสะดับ กรรมจึงดับ และ 5) ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งกรรม คือ อริยมรรคมีองค์ 8 มี (1) สัมมาทิฏฐิ (2) สัมมาสังกัปปะ (3) สัมมาวาจา (4) สัมมากัมมันตะ (5) สัมมาอาชีวะ (6) สัมมาวายามะ (7) สัมมาสติ และ (8) สัมมาสมาธิ ซึ่งสอดคล้องกับธัมมจักกัปปวัตนสูตรของ *Thai Tipitaka* ที่แสดงมรรคมีองค์แปดว่า เป็นหนทางแห่งการปฏิบัติเพื่อการพ้นทุกข์โดยประการทั้งปวง

การกระทำของบุคคลทั้ง 2 ประเภท พบว่า มีผลแตกต่างกัน คือ ปุถุชนย่อมมีการกระทำที่แตกต่าง และผลของการกระทำก็แตกต่าง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ปุถุชนเป็นผู้มีคุณน้อย อัตภาพน้อย เปรียบเหมือนคนจน มีเงินน้อยซื้ออาหารได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการบริโภคเอง และเจือจานแก่ผู้อื่น ส่วนอริยบุคคลเป็นผู้มีคุณมาก อัตภาพใหญ่ เปรียบเหมือนคนรวย มีเงินมากซื้ออาหารได้มาก เพียงพอต่อการบริโภคเอง และเจือจานแก่ผู้อื่นได้ด้วย บุคคลประเภทที่ 1 บุคคลชื่อว่า “ปุถุชน” ประกอบด้วย “เจตนา” ในการกระทำกรรมอันเกิดจากกิเลสชักชวนด้วยการเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้รับกลิ่น ได้รับรส ได้รู้สัมผัส ได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย ทำให้เกิดอารมณ์ที่เป็นทุกขเวทนา สุขเวทนา จากจุดเริ่มต้นนี้ ทำให้บุคคลนั้นกระทำกรรมที่เป็น กายกรรม 3 วจีกรรม 4 มโนกรรม 3 อันเป็นผลที่เกิดกับตนเอง หรืออาจเป็นผลกับผู้อื่น ถึงกับมีการเข่นฆ่ากัน เป็นต้น และผลของกรรมนี้เอง ทำให้บุคคลนั้นต้องเสวยผลของกรรมนั้น บุคคลเช่นนี้ มักอยู่เป็นทุกข์เพราะผลกรรมเล็กน้อย ทำบาปกรรมแม้เพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นก็นำเขาไปสู่นรกได้ และบุคคลประเภทที่ 2 บุคคลชื่อว่า “อริยบุคคล” ไม่ประกอบด้วย “เจตนา” ในการกระทำกรรมอันเกิดจากกิเลสชักชวนด้วยการเห็นรูป ได้ยินเสียง ได้รับกลิ่น ได้รับรส ได้รู้สัมผัส ได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย ที่ทำให้เกิดอารมณ์เป็นทุกขเวทนา สุขเวทนา มีการเจริญในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส ที่เรียกว่ากามคุณ 5 ย่อมไม่กำหนัด ไม่ขัดเคือง ไม่หลงในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัสที่มาปรากฏ จากจุดเริ่มต้นนี้ ทำให้บุคคลนั้นกระทำกรรมที่เป็น กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม อันเป็นผลที่เกิดกับตนเอง และผลที่เกิดกับผู้อื่นเบาบางลง ลดน้อยลง ซึ่งเป็นคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นบทเริ่มต้นของการประพฤติพรหมจรรย์ บุคคลนั้นชื่อว่า “อริยบุคคล 3 คือ โสดาบัน สกทาคามี และอนาคามี” ส่วนอริยบุคคลที่เรียกว่า “อรหันต์” เป็นบุคคลที่พ้นจากกิเลสทั้งปวง เป็นผู้ประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติซึ่งธรรมอันประเสริฐตามคำสอนของพระพุทธศาสนา บุคคลเช่นนี้ทำบาปกรรมเพียงเล็กน้อย บาปกรรมนั้นให้ผลในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้ผลแม้แต่น้อยในอัตภาพข้างหน้าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับธัมมจักกัปปวัตนสูตรของ *Thai Tipitaka* ที่แสดงคุณสมบัติของพระอัญญาโกณฑัญญะว่า เป็นผู้รู้คือสิ้นกิเลสแล้วและพ้นทุกข์แล้วไม่กลับมาเกิดเพื่อทุกข์อีกต่อไปโดยประการทั้งปวง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรที่จะต้องส่งเสริมให้การสมาทานสีลสิกขาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงพิธีกรรมหรือกิจกรรมชั่วคราว

(2) ควรที่จะต้องเน้นย้ำให้การสมาทานสีลสิกขาเป็นเครื่องมือในการฝึกฝนตนเอง โดยเน้นการเจริญสัมมาวาจา และสัมมาอาชีวะ เพื่อพัฒนาตนเองด้านจริยธรรม

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรที่จะต้องศึกษาความแตกต่างระหว่างความเพียรที่มีผลและไร้ผลในพระไตรปิฎก เพื่อเป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและไม่หลงทาง

(2) ควรที่จะต้องศึกษาวิธีสร้างสมดุลระหว่างการรักษาศีลกับหน้าที่การงาน เพื่อหาทางออกเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างศีลธรรมและชีวิตจริง

บรรณานุกรม

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya Edition.* Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Phra Dhammakittiwong (Thongdee Suratecho). (2005). *Dictionary for Buddhist Studies: Wat Terms Series.* Bangkok: Liang Chiang Press.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวปุตตมังสสูตร

AN ANALYTICAL STUDY OF METHODS FOR CONSUMING KAVAḶĪKĀRĀHĀRA ACCORDING TO THE PUTTAMAṂSA SUTTA

[1]จรียา กาญจนวรพันธุ์, พระมหายุทธนา นรเชฏโฐ
[1]Jareeyar Kanjanavorapan, Phramaha Yutthana Narachettho
[1]คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
[1]Corresponding Author's Email: jareeyar.kan@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญ ในปุตตมังสสูตร 2) เพื่อศึกษาหลักการบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวทาง ในปุตตมังสสูตร และ 3) เพื่อวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหาร ในปุตตมังสสูตร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่อาศัยการค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่าปุตตมังสสูตรปรากฏอยู่ใน พระไตรปิฎกเล่มที่ 16 เป็นพระสูตรที่ 3 อยู่ในมหาวรรคของนิทานสังยุต นิทานวรรค ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสถึงวิธีพิจารณา อาหาร 4 โดยแยบคาย โดยเฉพาะการบริโภคกวฬิงการาหาร (อาหารทางกายภาพ) เพื่อให้ผู้บริโภคลดความยินดีพอใจในรสชาติอาหาร และนำไปสู่หลักโภชเนมัตตัญญุตา (ความรู้จักประมาณในการบริโภค)

หลักการบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวทาง ในปุตตมังสสูตรมีองค์ประกอบ 8 ประการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แนวคิดหลัก ได้แก่ (1) การพิจารณาสภาพความจริงของอาหาร และ (2) การพิจารณาเพื่อละความยินดีในอาหาร วิธีการเหล่านี้มุ่งเน้นให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของการลดความยึดติดในรสชาติอาหาร และเข้าถึงสาระที่แท้จริงของการบริโภค

อุบายวิธีที่ปรากฏในปุตตมังสสูตร ได้แก่ (1) ปฏิกูล 9 อย่างของเนื้อบุตรและ ปฏิกูล 9 อย่างของอาหาร (2) บริโภคโดยสาราณียธรรม (3) พึงละความงมงายในการบริโภค (4) บริโภคด้วยสติสัมปชัญญะ (5) เว้นการสั่งสมบริโภค (6) บริโภคปราศจากความถือตัวโอ้อวด (7) บริโภคปราศจากความดูหมิ่น และ(8) พึงเป็นผู้พร้อมเพรียงบริโภค นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่าแนวทางในปุตตมังสสูตรสามารถนำมาใช้ประกอบแก้ไขปัญหาการบริโภคในปัจจุบัน เช่น การเสพติดอาหาร และปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)โดยการประยุกต์ใช้หลักโภชเนมัตตัญญุตาเพื่อสร้างพฤติกรรมการบริโภคที่สมดุลและยั่งยืน ทั้งในระดับบุคคลและสังคม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีคุณค่าในการส่งเสริมความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และเสนอแนวทางการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ :ปุตตมังสสูตร; กวฬิงการาหาร; โภชเนมัตตัญญุตา

Abstract

This thesis is qualitative research based on the study and compilation of data from the Tipiṭaka, commentaries, and related works. The objectives are, 1) to study the structure and essential content of the Puttamaṁsa Sutta, 2) to study the principles of consuming Kavaḷīkārāhāra (physical nutriment) in the Puttamaṁsa Sutta, and 3) to analyze the methods for consuming Kavaḷīkārāhāra as found in the Puttamaṁsa Sutta.

The result of the study found that the Puttamaṁsa Sutta appears in Volume 16 of the Tipiṭaka as the third discourse in the Mahāvagga (The Great Section) of the Saṁyutta-Nikāya, Nidānavagga. In this sutta, the Lord Buddha expounds on the method of contemplating the four kinds of nutriment. Regarding the principles of consuming Kavaḷīkārāhāra, he compassionately guides those who consume food that, it is important not to become too complacent with the flavour, introducing them towards the principle of moderation in eating (Bhojanemattaññutā).

The principles of consuming Kavaḷīkārāhāra (material food) shows a method of considering eighth elaborated components within two groups of concepts; 1) the true nature of food, and 2) the full understanding and the way leading to ceasing the pleasure in nutriment. Altogether, this method leads to the essential purpose of the material food according to the principle of moderation in eating.

Upaya i.e., an aspect of guidance of Puttamaṁsa Sutta, reflected upon, (**1**) The Nine Contemplations of Impurity in the child's flesh, and The Nine Contemplations of Impurity in nutriment (**2**) Consumption with principle of harmony (**3**) Abstinent from gullible consumption (**4**) Consumption with nutriment of consciousness (**5**) Abstinent from excessive consumption (**6**) Consumption without vainglory (**7**)) Consumption without contempt, and (**8**) Consumption with unity. The study also shown that Puttamaṁsa Sutta can be implement to combat modern consumeristic issue e.g., food addiction, and non-communicable diseases (NCDs) by implementing the principle of moderation in eating (Bhojanemattaññutā).to improve sustainable consumption as individual and as a society.

This thesis serves as valuable guide to foster a correct understanding in buddist teachings and daily implementation to improve modern consumeristic behavior

Keywords : Puttamaṁsa Sutta; Kavaḷīkārāhāra ; Bhojanemattaññutā

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของมนุษย์ สื่อออนไลน์และการโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ได้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นความต้องการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะการใช้เทคนิค "Food Porn" ที่นำเสนอภาพอาหารในลักษณะเย้ายวนใจ กระตุ้นประสาทสัมผัสและสร้างความต้องการบริโภคเกินความจำเป็น ผู้บริโภคจำนวนมากหลงใหลในรสชาติและรูปลักษณ์ของอาหารจนขาดการพิจารณาถึงคุณค่าทางโภชนาการและผลกระทบต่อสุขภาพ การกินอาหาร และการเสพบริโภคต่างๆ ได้หวั่นไหวไปตามค่านิยม ผู้บริโภคถูกใช้เป็นเครื่องมือ หาผลประโยชน์กันอย่างเต็มที่ เพราะเป็นการบริโภคอย่างขาดปัญญา รวมทั้งการเข้าถึงอาหารในปัจจุบันที่สะดวกรวดเร็ว เช่นบริการส่งถึงที่ ก็เป็นปัจจัยร่วมที่ส่งเสริมปัญหาให้เป็นไปอย่างลุกลามกว้างขวาง นอกจากนี้รูปแบบของอาหาร และการบริโภคได้มีการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในระบบการบริโภคของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมส่งผลให้มีการผลิตอาหารในรูปแบบต่างๆเป็นจำนวนมาก (Mass Production) การแข่งขันทางการค้าทำให้ผู้ผลิตต้องแข่งขันกันตอบสนองผู้บริโภค พร้อมทั้งกระตุ้นความต้องการให้ซื้อให้มากที่สุด เป็นที่มาของการกินที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การเสพติดอาหาร และปัญหาโรค NCDs (Non Communicable Disease) หรือกลุ่มโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน โรคไขมันในเลือดสูง โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น

จากรายงานประจำปี กองควบคุมโรคไม่ติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่าในปี 2565 ผู้ป่วยด้วยโรคที่ไม่ติดเชื้อ เช่น เบาหวาน มีผู้ป่วยยืนยันวินิจฉัย จำนวน 130,142 คน ความดันโลหิตสูง จำนวน 709,122 คน (thaincd.com/document/file/download/papermanual/Report 2565NCDs, 2024)โรคที่เกิดจากการกินที่ไม่สมดุลย์นี้ยังมีโรคหัวใจ โรคไต โรคตับ โรคมะเร็งชนิดต่างๆ รวมถึงกลุ่มผู้ป่วยเนื่องจากการกินผิดปกติ (Eating Disorder) ซึ่งอยู่ในข่ายผู้ป่วยจิตเวช ก็นับเป็นผู้ป่วย อันเนื่องมาจากการกินอาหาร หรือการเกี่ยวข้องกับอาหารที่ไม่ถูกต้องทั้งสิ้นสถิติจาก ฐานข้อมูลระบบ Health Data Center กระพรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2565 –2566 พบอัตราผู้ป่วยเบาหวาน และความดันโลหิตสูงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาอัตราผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยเบาหวานรายใหม่ รวมถึงผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยความดันโลหิตสูงรายใหม่ ก็มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน(http://www.thaincd.com/document/file/download/papermanual/Report2565NCDs, 2024)

ในปัจจุบันมีการศึกษาค้นคว้าในหลายมิติ ได้มีความพยายามแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างเป็นระบบได้แก่การนำเสนอความรู้ในการบริโภคต่อสังคม มีการให้ความรู้ โดยสรุปได้เป็น 3 แนวทางสำคัญ ได้แก่ 1) ความรู้เรื่องโภชนศาสตร์ปัจจุบัน 2) ความรู้เรื่องหลักโภชเนมัตตัญญุตาในพระพุทธศาสนา และ 3) ความรู้ที่บูรณาการทั้งสองหลักเข้าด้วยกัน ในมุมมองของพระพุทธศาสนา ปัญหาการบริโภคเกินพอดีหรือการติดในรสชาติของอาหารจัดเป็นการบริโภคด้วยฉันทราคะ ซึ่งเป็นความยินดีพอใจในรสอาหารจนเกิดโทษ ซึ่งปัญหานี้เกิดมีขึ้นแม้แต่ในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงอบรมผู้ไม่ประมาณการกินด้วยอุบายวิธี จนเข้าถึงความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค (โภชเนมัตตัญญุตา) เพื่อแก้ไขปัญหาความยึดติดในรสชาติและพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสมได้เป็นต้น

หนึ่งในพระสูตรสำคัญที่กล่าวถึงหลักการบริโภคอาหารอย่างมีสติและรู้จักประมาณ คือ ปุตตมังสสูตร ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค ในพระสูตรนี้ พระพุทธเจ้าได้แสดงอุบายวิธีในการพิจารณาอาหารผ่านการเปรียบเทียบที่ลึกซึ้ง โดยทรงเล่าเรื่องราวของสามีภรรยาคู่หนึ่งที่ต้องเดินทางหนีภัยผ่านทางทุรกันดารพร้อมกับบุตรชายของตน แต่เมื่ออาหารหมดลง ทั้งสองจึงต้องตัดสินใจกินเนื้อบุตรที่เสียชีวิตด้วย

ความจำใจเพื่อเอาชีวิตรอด ทรงชี้ให้เห็นว่า การบริโภคอาหารควรทำด้วยความสำนึกในความจำเป็นของร่างกายเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อความยินดีพอใจในรสชาติ

หลักการสำคัญในปุตตมังสสูตร คือ การพิจารณาอาหารด้วย "โยนิโสมนสิการ" หรือการคิดอย่างแยบคาย (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความยึดติดในรสชาติของอาหารและเข้าถึงสาระที่แท้จริงของการบริโภค ในบริบทปัจจุบัน หลักการบริโภคอาหารตามปุตตมังสสูตรสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การฝึกพิจารณาอาหารก่อนบริโภคด้วย "อาหาเรปฏิกูลสัญญา" (การพิจารณาอาหารว่าเป็นสิ่งปฏิกูล) เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการบริโภค การกินอาหารอย่างพอประมาณ (โภชเนมัตตัญญุตา) และการฝึกสติในขณะบริโภคอาหาร (สติสัมปชัญญะ) แนวทางเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดปัญหาสุขภาพ แต่ยังส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืนและสมดุล พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นว่า อาหารเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่ควรยึดมั่นถือมั่นหรือเสพติด การพิจารณาอาหารด้วยแนวทางดังกล่าวสามารถช่วยลด "ฉันทราคะ" และสร้างความสมดุลในการบริโภค ซึ่งนำไปสู่การมีสุขภาพกายและจิตที่ดี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์หลักการบริโภคอาหารตามแนวทางในปุตตมังสสูตร โดยเน้นการพิจารณาอาหารในเชิงลึกและการประยุกต์ใช้ในสังคมยุคปัจจุบัน เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบริโภคเกินพอดีและส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนในระยะยาว การศึกษานี้คาดว่าจะช่วยสร้างความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคในสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญ ในปุตตมังสสูตร
2. เพื่อ.ศึกษาหลักการบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวทาง ในปุตตมังสสูตร
3. เพื่อวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหาร ในปุตตมังสสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับหลักบริโภคกวฬิงการาหาร ตามแนวปุตตมังสสูตร โดยวิเคราะห์ความสำคัญของกวฬิงการาหาร ในอุบายวิธีเข้าสู่หลักโภชเนมัตตัญญุตา รวมถึงหลักบริโภคอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการศึกษาเน้นการวิเคราะห์สาระสำคัญของ “กวฬิงการาหาร” โดยเฉพาะในประเด็นที่นำเข้าสู่ “หลักโภชเนมัตตัญญุตา” ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและคำอธิบายในอรรถกถา รวมถึงการเปรียบเทียบกับแนวทางการบริโภคในปัจจุบัน เพื่อแสดงถึงความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการบริโภคในสังคม ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญ ในปุตตมังสสูตร ในคัมภีร์ พระไตรปิฎก ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539

2. ศึกษาหลักการบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวทาง ในปุตตมังสสูตร ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสต่าง ๆ และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. วิเคราะห์โดยศึกษาเนื้อหาเชิงลึก ของอุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหาร ในปุตตมังสสูตร เพื่อนำเข้าสู่หลักโภชเนมัตตัญญุตา

4. สรุปผลที่ได้จากการวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะ และประเด็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญของปุตตมังสสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปุตตมังสสูตร เป็นพระสูตรที่อยู่ใน พระไตรปิฎกเล่มที่ 16 (ข้อที่ 63) ซึ่งปรากฏอยู่ในพระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 8 สังยุตตนิกาย นิทานวรรค คัมภีร์สังยุตตนิกายมีทั้งหมด 5 เล่ม ในสังยุตตนิกาย นิทานวรรค มีพระสูตรทั้งหมด 337 พระสูตร ปุตตมังสสูตรเป็นพระสูตรที่ 3 ในนิทานสังยุต มหาวรรค ซึ่งในนิทานวรรคนั้นประมวลพระสูตรที่ ว่าด้วยต้นเหตุ คือ คำอธิบายธรรมที่เป็นเหตุปัจจัยของความเวียนว่ายตายเกิด ที่เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท ซึ่งพระสูตรในหมวดนี้มีเนื้อหาสำคัญทั้งหมด 337 พระสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ปุตตมังสสูตร เป็นพระสูตรที่เกี่ยวกับการแสดงวิธีพิจารณา อาหาร 4 โดยแยบคายว่า พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า 1). บุคคลพึงเห็นกวฬิงการาหาร เปรียบเหมือนเนื้อบุตร ไม่ได้เอาเนื้อบุตรกินเป็นอาหารเพื่อเล่น ไม่ใช่เพื่อเมามาย ไม่ใช่เพื่อประดับประดา ไม่ใช่เพื่อตกแต่ง แต่เพื่อต้องการข้ามให้พ้นทางกันดารอย่างเดียวเท่านั้น 2). บุคคลพึงเห็นผัสสาหาร เปรียบเหมือนแม่โคที่ไม่มีหนังหุ้ม แม่โคนั้น มันจะถูกสัตว์มีชีวิตกัดกินอยู่ในที่ที่มันอาศัยอยู่ จะมีแต่เรื่องทุกข์เท่านั้นฉันใด ผัสสะก็เหมือนกัน อาศัยวัตถุหรืออารมณ์ใดๆ สถิตอยู่ จะมีแต่เรื่องทุกข์ที่ได้เสวยแล้วเท่านั้น 3).บุคคลพึงเห็นมโนสัญเจตนาหาร เปรียบเหมือนหลุมถ่านเพลิง มโนสัญเจตนา ได้แก่ความจงใจหรือความตั้งใจทำอะไรก็เป็นมโนสัญเจตนาในการกระทำนั้น มโนสัญเจตนาหารได้นำมาซึ่งผลคือกรรม (การกระทำ) 4).บุคคลพึงเห็นวิญญาณาหาร เปรียบเหมือนนักโทษประหาร การถูกแทงด้วยหอก 300 เล่มเหมือนการเกิดขึ้นแห่งทุกขเวทนาเพราะปากบาดแผลทั้งหลาย (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

การกำหนดรู้อาหาร 4 คือ ทำความรู้จักจำเพาะตัวของสิ่งนั้นโดยตรง (ญาตปริญญา) กำหนดรู้โดยสามัญลักษณะ(ตีรณปริญญา) กำหนดรู้โดยตัดทางมิให้ฉันทราคะเกิดมีในสิ่งนั้น (ปหานปริญญา)เมื่อรู้กวฬิงการาหารได้แล้ว ก็เป็นอันกำหนดรู้ราคะซึ่งเกิดจากกามคุณ 5 เมื่อกำหนดรู้ผัสสาหารได้แล้วก็เป็นอันกำหนดรู้เวทนา 3 ประการ เมื่อกำหนดรู้มโนสัญเจตนาหารได้แล้ว ก็เป็นอันกำหนดรู้ตัณหา 3 ประการ เมื่อกำหนดรู้วิญญาณาหารได้แล้ว ก็เป็นอันกำหนดรู้นามรูปได้ ดังนั้นปุตตมังสสูตร แสดงวิธีพิจารณาโดยแยบคายก่อนบริโภคปัจจัย 4 และโดยเฉพาะ อาหาร 4 ซึ่งสามารถใช้ปรับการปฏิบัติเข้าสู่หลักโภชเนมัตตัญญุตาได้

2. การศึกษาหลักการบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวทาง ในปุตตมังสสูตร ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริโภคอาหารในปุตตมังสสูตร เป็นการพิจารณาอาหารที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงให้แนวทางพิจารณาอาหาร 4 เป็นอุบายเพื่อโยนิโสมนสิการให้เข้าถึง หลักโภชเนมัตตัญญุตา ซึ่งพระสูตรมีที่มาจาก ลาภและสักการะเป็นอันมากเกิดขึ้นแก่พระผู้มีพระภาคเจ้าและพระภิกษุสงฆ์ รวมแล้วประมาณไม่ได้ เป็นเหตุให้กุลบุตรบางพวกผู้บวชใหม่ ไม่พิจารณาแล้วบริโภคอาหาร ภิกษุเหล่านั้นไม่ประกอบด้วยสติและสัมปชัญญะอันกำหนดเอาอาหารเป็นอารมณ์ ไม่เป็นผู้วางตนเป็นกลางปราศจากฉันทราคะ มีความพอใจและความยินดี กระทำสิ่งที่ไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ ทรงพระดำริว่า ถ้าสามารถบัญญัติปัญจมปาราชิกขึ้นได้ ก็จะพึงบัญญัติการบริโภคอาหารโดยไม่พิจารณาให้เป็นปัญจมปาราชิก แต่ไม่อาจทรงทำอย่างนี้ได้ เพราะว่าอาหารนั้นเป็นที่ซ่องเสพประจำของสัตว์ทั้งหลาย จึงทรงบัญญัติการ

บริโภคอาหารที่ไม่พิจารณาเป็นกระจกส่องธรรม แทน บัญญัติปัญจมปาราชิก เพื่ออนุเคราะห์เรื่องวิธีการ บริโภคอาหาร จึงทรงชี้ขอบเขต ข้อสังวร เป็นอุบายการพิจารณา ทรงอุปมา กวฬิงการาหาร เปรียบกับการบริโภค เนื้อบุตรที่เสียชีวิต ด้วยความจำใจเพื่อเอาชีวิตรอดในทางกันดาร ของสองสามีภรรยา โดยอุบายนี้ให้พิจารณากวฬิงการาหารคือ 1) แสดงเหตุปฏิกูล 9 ประการของเนื้อบุตร 2) แสดงการกินอันปราศจาก ฉันทราคะ ในส่วนการแสดงอุบายกำหนดกวฬิงการาหาร ทรงให้พิจารณาดังนี้ (1) ความเป็นปฏิกูล 9 อย่างของอาหาร (2) การบริโภคโดย สาราณียธรรม (Somdetphrabuddhaghosacarya (P. A. Payutto), 2018) (3) พึงละความงมงายในการบริโภค (4) บริโภคด้วยสติสัมปชัญญะ (5) เว้นการสั่งสมบริโภค (6) บริโภคปราศจากความถือตัวโอ้อวด (7) บริโภคปราศจากความดูหมิ่น และ(8) พึงเป็นผู้พร้อมเพรียงบริโภค

3. การวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหาร ในปุตตมังสสูตร แนวบริโภคกวฬิงการาหารที่กล่าวไว้ในข้างต้น ได้แก่ การพิจารณาความเป็นปฏิกูล และการบริโภคโดยปราศจากฉันทราคะ มีความสำคัญต่อแนวทางการปรับพฤติกรรมการบริโภค และการเข้าถึงสาระที่แท้จริงของอาหาร สามารถวิเคราะห์ได้ในหัวข้อต่อไปนี้คือ

1) การลดความเสพติดในรสชาติอาหาร ความเป็นปฏิกูลของกวฬิงการาหารดังกล่าวมาแล้วนั้น เมื่อพิจารณาตามจะพบว่า อาหารที่จำเป็นจริงๆต่อร่างกาย ไม่ใช่อาหารก่อนกิน แต่เป็นอาหารหลังจากที่กินเข้าไปแล้ว แม้ว่าอาหารจะมีรูปลักษณ์ประณีต หรือรสชาติดีเพียงใด เมื่อผ่านเข้าไปภายในระบบทางเดินอาหารก็กลายเป็นสิ่งที่ไม่น่าดูเหมือนกันหมด ในการพิจารณาสามารถนำเสนออาหารได้ 2 มุมมองคือ อาหารที่ประณีต และอาหารที่เศร้าหมอง การได้รับอาหารที่ประณีต มักส่งผลให้ติดใจ มีลักษณะพึงประสงค์ที่ส่งเสริมให้บริโภคมาก บริโภคเกิน การระลึกว่าเป็นปฏิกูล สามารถช่วยให้กินแต่พอดีได้ ในทางกลับกัน การได้อาหารที่เศร้าหมอง หรืออาหารที่เลว มักส่งผลให้รังเกียจ ผลักไส ไม่อยากกิน เช่น ภาวะฝืดเคืองหาได้เพียงอาหารคุณภาพต่ำ หรือภาวะเจ็บป่วยไม่สามารถกินอาหารปกติได้ การระลึกถึงปฏิกูลของเนื้อบุตร ที่ไม่มีรสชาติ รูปลักษณ์ไม่ชวนมอง แต่จำเป็นต้องกินเพื่อให้ร่างกายเป็นอยู่ได้ เพื่อให้ชีวิตดำเนินต่อ ก็มีผลให้กินอาหารที่เศร้าหมองนั้นเพียงพอเพื่อต่อชีวิต การพิจารณาความเป็นปฏิกูลของอาหารมีความสำคัญ ตามที่กล่าวมาจึงมีผลให้ลดความติดใจในรสชาติลงได้

2) การสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของอาหาร เนื่องด้วยธรรมชาติของอาหารคือเครื่องค้ำจุนชีวิต การสร้างความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงมีบทบาทช่วยให้เข้าถึงสาระที่แท้จริงของอาหารและช่วยปรับพฤติกรรมการบริโภคได้ จากการวิเคราะห์อุบายวิธีข้างต้น สามารถนำแนวคิดมาสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้ (1) ความเป็นปฏิกูลของอาหาร ไม่ใช่สิ่งที่ควรยินดีพอใจ ดังนั้น เมื่อต้องกิน ควรวางใจเป็นกลางกำหนดเลือกกินอาหารโดยรสธรรมชาติ ไม่ปรุงแต่งรส เพื่อลดความติดรสชาติ (2) เว้นการกินด้วยฉันทราคะ ดังนั้นแนวปฏิบัติได้แก่ ตั้งใจไม่เลือกตักกินตามความอยาก กินพอประมาณแก่ร่างกาย พอยังชีพได้เท่านั้น กินโดยเอื้อเฟื้อแบ่งปันไม่ตะหนี่ หวงแหน กินด้วยความรู้ว่า การกินก็เพื่อเติมธาตุดิน ธาตุน้ำ ในร่างกายที่พร่องไปตลอดเวลา ระลึกว่าไม่ปรารถนาเลือดเนื้อของลูกรักฉันใด ก็ย่อมไม่ยินดีกินเนื้อทั้งหลายด้วยมีความเพลิดเพลินพอใจในเนื้อต่างๆฉันนั้น เมื่อมองว่า การกินอาหารเหมือนการกินเนื้อบุตร ย่อมไม่มีความคิดจะสั่งสมอาหารคือเก็บไว้กินภายหลัง (3) กินด้วยความเอื้อเฟื้อแบ่งปันเป็นการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ เฉลี่ยความสุขให้แก่กันและกันตามหลักสาราณียธรรม (4) ละความงมงายบริโภคไม่กินอาหารตามกระแสนิยม ไม่เป็นเหยื่อการตลาด พิจารณาคุณค่าของอาหาร รู้จักซื้อ รู้จักเลือก อาหารที่ดีมีคุณค่าโภชนาการ ไม่จำเป็นต้องมีราคาสูง (5) กินด้วยสติสัมปชัญญะ ไม่ทำกิจอื่นในขณะกิน เช่นโทรศัพท์มือถือหรือดูโทรทัศน์ ไม่พูดคุยสนทนาระหว่างกินอาหาร ฝึกให้การกินอาหารเป็นไปในการรู้ตัว รู้การเคลื่อนไหวร่างกาย

ส่วนต่างๆที่เกิดขึ้น เช่นอาการตักอาหารเข้าปาก อาการบดเคี้ยว อาการรู้รส อาการกลืน เป็นต้น (6) เว้นการสั่งสมบริโภค ควรประมาณการรับ ประมาณการบริโภคให้เหมาะสม ถือเอาหลักสันโดษ มีน้อยบริโภคน้อย มีมากให้แบ่งปัน กินแต่เพียงพอตามความสมดุลย์ของร่างกาย ไม่อิ่มจนเกินไป กินเหมาะสมแก่ฐานะความเป็นอยู่ งดความฟุ่มเฟือย (7) กินด้วยความสำรวม ไม่โอ้อวด ไม่ดูหมิ่นอาหาร งดการไลฟ์สด งดการโพสต์รูปอาหาร เพราะการเป็นผู้ฝึกตน ย่อมไม่ควรส่งเสริมกิเลส ปฏิบัติตามมารยาทบนโต๊ะอาหาร ตามความเหมาะสม มีความสงบทั้งกายและวาจา ไม่วิจารณ์อาหารทุกกรณี การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางรังเกียจ แม้เพียงเล็กน้อยก็ไม่ควรทำ เพราะบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งทางวัฒนธรรม ประเพณี อาหารที่มีคืออาหารที่ดีที่สุดของเขาก็เป็นได้ (8) เมื่ออยู่ร่วมกับหมู่คณะ ก็พึงบริโภคพร้อมเพรียงกันกับหมู่คณะด้วยความสำรวมและสันโดษ ในครอบครัวที่มี ผู้ใหญ่ ผู้น้อยอยู่ร่วมกันควรกินอาหารร่วมกัน พร้อมเพรียงกัน อาหารที่ประณีต หากแม้มีมากมีน้อยก็กินด้วยกัน ผู้ใหญ่ประพฤติสำรวม เป็นตัวอย่างแก่ ผู้น้อย ผู้น้อยช่วยดูแลผู้สูงวัย แบ่งปันสิ่งที่มีแก่กันและกัน ไม่ดูหมิ่นความแตกต่างของกันและกันให้แนวทางพิจารณาอาหาร 4 เป็นอุบายเพื่อโยนิโสมนสิการให้เข้าถึง หลักโภชเนมัตตัญญุตา

ดังนั้น อุบายวิธีการบริโภคกวฬิงการาหารทั้ง 8 ประการดังกล่าว จึงเป็นการพิจารณาโดยแยบคายเพื่อให้เข้าถึง ความรู้ประมาณการบริโภค กล่าวคือ หลักโภชเนมัตตัญญุตา มีข้อพึงละเว้นการบริโภคด้วยฉันทราคะ 4 ประการ คือการไม่กินเพื่อมัวเมา เพื่อเล่น เพื่อประดับ เพื่อตกแต่ง ย่อมทำได้โดย การลดพฤติกรรมการเสพติดในรสชาติอาหาร โดยระลึกความเป็นปฏิกูลของเนื้อลูก และหลักโภชเนมัตตัญญุตา มีข้อพึงปฏิบัติคือการบริโภคด้วยปัญญา 4 ประการ คือการกินเพื่อความดำรงอยู่ของร่างกาย เพื่อให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้ เพื่อระงับความลำบากเพื่ออนุเคราะห์พรหมจรรย์ โดยวิธีละอย่างเป็นรูปธรรมคือ คือสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของอาหาร ว่าด้วยธรรมชาติของอาหารคือเครื่องค้ำจุนชีวิตเท่านั้น ระลึกว่าการกินอาหารเหมือนการจำใจกินเนื้อของลูก ด้วยอุบายทั้ง 8 ประการ ดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงสามารถใช้เป็นหลักวิธีปรับพฤติกรรมการบริโภคและลดปัญหาสุขภาพในปัจจุบันลงได้

องค์ความรู้ใหม่

อุบายวิธีการบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวปุตตมังสสูตร ได้แสดงแนวคิดและวิธีปฏิบัติเพื่อการเข้าถึงหลักการบริโภคที่สำคัญ ได้แก่หลักโภชเนมัตตัญญุตา รวมถึงแนวปฏิบัติอื่นๆที่สอดคล้องกัน จากที่มาของปัญหาสุขภาพ เนื่องด้วยกินตามกระแสนิยม (ขาดสติ) การติดรสอาหาร (ฉันทราคะ)ของผู้บริโภคยุคปัจจุบัน เป็นลักษณะเดียวกันกับภิกษุผู้ไม่รู้ประมาณ บริโภคอาหารด้วยฉันทราคะในพุทธกาลครั้งนั้น แม้พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบของการบริโภคด้วยสติ ทั้งทรงมีคำสอนในหลักโภชเนมัตตัญญุตา หลักสันโดษ รวมถึงทรงบัญญัติพระวินัยต่างๆอันเนื่องด้วยบริโภคไว้แล้ว แต่ภิกษุผู้บวชใหม่ผู้ที่ยังมีความเพลิดเพลินยินดีในอาหาร ก็ยังไม่มีกำลังสติ พอที่จะปฏิบัติตามได้ ด้วยเหตุนั้นพระพุทธเจ้า จึงทรงอนุเคราะห์ตั้งการบริโภคอาหารที่ไม่พิจารณานั้นว่า เป็นกระจกธรรม เป็นข้อสังวร เป็นขอบเขต ในการพิจารณาปัจจัย 4 แล้วบริโภค

ในปุตตมังสสูตร พบว่ามีการแสดงอุบายพิจารณาอาหารโดยพิศดาร เพื่อช่วยให้ผู้ที่มีฉันราคะคลายความติดข้องในอาหารลงได้ ด้วยการอุปมากวฬิงการาหาร เปรียบดั่งความจำเป็น จำใจ ต้องบริโภค “เนื้อบุตร” เพื่อเดินทางให้พ้นทางกันดารต่อไปได้ ด้วยอุบายดังกล่าวทำให้เข้าถึงความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค

การพิจารณาอาหาร หรือเนื้อบุตร แสดงหลักสำคัญไว้ 2 ประการ ได้แก่ 1) แสดงเหตุปฏิกูล 9 ประการของเนื้อบุตร และ2) แสดงการกินอันปราศจากฉันทราคะ ในส่วนของอุบายวิธี 8 ประการอันนำไปสู่การคลายความยินดีในอาหาร ได้แก่ 1) ปฏิกูล 9 ประการของอาหาร 2) แสดงการบริโภคโดยสาราณียธรรม 3) แสดงการละความงมงายในการบริโภค 4) แสดงการบริโภคด้วยสติสัมปชัญญะ 5) แสดงการเว้นการสั่งสมบริโภค 6) แสดงการบริโภคปราศจากความถือตัวโอ้อวด 7) แสดงการบริโภคปราศจากความดูหมิ่น 8) แสดงการพึงเป็นผู้พร้อมเพรียงบริโภค การแสดงวิธีพิจารณา โดยใช้วลี “เนื้อบุตร”เป็นคำสำคัญที่ระลึกเมื่อเวลากินอาหาร ซึ่งช่วยให้พฤติกรรมการบริโภคเป็นไปได้ดังต่อไปนี้คือ 1) พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น 2) เป็นไปตามหลักโภชเนมัตตัญญุตา 3) เข้าถึงสาระที่แท้จริงของการบริโภคอาหาร

1) พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

(1) ด้วยเหตุปฏิกูล 9 ประการของอุบาย “เนื้อบุตร” เมื่อพิจารณาสภาพที่แท้จริงของอาหาร โดยความเป็นปฏิกูลเหล่านั้น การกินอาหารก็จะมีภาวะของความเป็นกลางๆ ไม่เกิดความติดรส ติดใจเมื่อต้องกิน ควรกำหนดความจริงในอาหาร วางใจเป็นกลาง

(2) เมื่อเห็นว่าอาหารคือความปฏิกูลเสมอกันแล้วทุกส่วน ก็ย่อมไม่มีความรู้สึกว่าอยากเลือกกิน เพราะรูป เสียง กลิ่น รส และเนื้อสัมผัสของอาหาร แต่กินตามความจำเป็นต้องกิน เพื่อให้มีชีวิตเป็นไปในวันหนึ่งๆเท่านั้น กินแบบไม่มี ฉันทราคะกินอาหารโดยรสธรรมชาติ ไม่ปรุงแต่งรส

(3) ไม่เลือกตักกินเฉพาะอาหารที่ชอบ เช่น ได้สิ่งใดมา ก็ควรตักกินไปตามลำดับที่มีเฉพาะหน้า ไม่ตักกินเฉพาะส่วนที่ชอบ ไม่เขี่ยส่วนที่ไม่ชอบทิ้ง ไม่เลือกกินอาหารโดยเฉพาะเจาะจงว่า อาหารนี้รูปลักษณ์ดี รสชาติดี กลิ่นหอม เนื้อสัมผัสถูกใจ เป็นต้น

(4) เมื่อได้อาหาร ก็ไม่กินมากจนเกินอิ่ม ไม่กินเผื่อมื้อหน้า ไม่กินเพราะโลภมาก แต่กินพอประมาณแก่ร่างกาย พอยังชีพได้เท่านั้น

(5) เมื่อกินอาหารกับหมู่คณะ ก็กินโดยเอื้อเฟื้อแบ่งปันกันด้วยใจที่บริสุทธิ์ยุติธรรมไม่ตะหนี่ หวงแหน ไม่ตักก่อนตักมาก หรือไม่ตักมากันไว้กินต่อ จนไม่เผื่อคนตักทีหลัง อันเป็นการกระทำชวนให้ตำหนิ เป็นมลทินแก่ตน

(6) เมื่อกินอาหารต้องกินด้วยความรู้ คือรู้ว่าอาหารทุกชนิด ย่อมมาจากธาตุดินและธาตุน้ำ การกินก็เพื่อเติมธาตุดิน ธาตุน้ำ ในร่างกายที่พร่องไปตลอดเวลา ไม่กินด้วยสำคัญว่าเป็นเนื้อชนิดหนึ่งชนิดใดๆที่ถูกปากถูกใจ

(7) เมื่อกินอาหาร ให้ระลึกเสมอว่า เนื้อทั้งหลายที่เรากินนี้ ครั้งหนึ่งในสังสารวัฏฏ์อันยาวไกล ย่อมเคยเกิดมาเกี่ยวข้องกันแล้วนับภพชาติไม่ถ้วน ไม่มีสัตว์ใดที่ไม่เคยเกิดมาเป็นบุตร หรือบุคคลอันเป็นที่รักของเรา เราไม่ปรารถนาเลือดเนื้อของลูกรักฉันใด ก็ย่อมไม่ยินดีกินเนื้อทั้งหลายด้วยมีความเพลิดเพลินพอใจในเนื้อต่างๆฉันนั้น

(8) เมื่อมองว่า การกินอาหารเหมือนการกินเนื้อบุตร ย่อมไม่มีความปรารถนาจะกินอีก ความคิดจะสั่งสมอาหารคือเก็บไว้กินภายหลัง หรือความคิดจะปรุงเนื้อลูกให้เอร็ดอร่อยเป็นอันไม่มี เมื่อกินอาหารก็พึงพิจารณาเช่นเดียวกันนั้น

2) เป็นไปตามหลักโภชเนมัตตัญญุตา

การพิจารณากวฬิงการาหาร อุปมา เนื้อบุตรที่กล่าวโดยพิศดารแล้วนั้น คือการพิจารณาอาหารตามหลักโภชเนมัตตัญญุตา เพราะแสดงรายละเอียดการพิจารณาได้ว่า

(1) การบริโภคอาหาร หากกินโดยความเห็นว่าเป็นเหมือน “เนื้อบุตร” ย่อมกินโดยปราศจากความเพลิดเพลินยินดี ไม่ใช่เพื่อเล่น ไม่ใช่เพื่อมัวเมา ไม่ใช่เพื่อประดับ ไม่ใช่เพื่อตกแต่ง วลี “เนื้อบุตร”จึงใช้เป็นกระจกธรรม เข้าถึงข้อพึงละเว้น ๔ ประการข้างต้น

(2) การบริโภคอาหาร คือความจำเป็นของชีวิต เมื่อเห็นการกินอาหารเหมือนการกินเนื้อบุตร ทำให้หมดความยินดีพอใจ ไม่น่าเพลิดเพลินอีกต่อไป แต่การไม่กิน ย่อมทำไม่ได้ เพราะอาหารเป็นเครื่องค้ำจุนชีวิต ต้องกินเพื่อความตั้งอยู่แห่งกายนี้ เพื่อจะให้กายนี้เป็นไป เพื่อเว้นความลำบากแห่งกายนี้ เพื่ออนุเคราะห์แก่พรหมจรรย์ เนื้อบุตรจึงใช้เป็นกระจกธรรม เข้าถึงข้อพึงปฏิบัติ 4 ประการดังกล่าว

3) เข้าถึงสาระที่แท้จริงของการบริโภคอาหาร

(1) เว้นการบริโภคด้วยฉันทราคะ

เว้นการบริโภคด้วยฉันทราคะ เป็นปัจจัยที่ช่วยพฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จากอุบายเนื้อบุตร ทำให้กำหนดกวฬิงการาหารตามความเป็นจริง ตามสามัญลักษณะทั้ง ๓ คลายฉันทราคะในอาหาร ดังกล่าวแล้ว ก็จะเข้าถึงสาระที่แท้จริงของอาหาร แม้ยังมองเห็น รูปลักษณ์ ยังรับรู้รสชาติ ยังได้กลิ่น ได้ยิน ได้สัมผัสกามคุณทั้ง ๕ ในอาหาร ก็ไม่ตกเป็นเหยื่อของกามคุณเหล่านั้น เมื่อระลึกได้ว่า สาระที่แท้จริงของกวฬิงการาหาร (อาหาร) ก็คือ วัตถุ และโอชา (สารอาหาร และพลังงาน) ที่มีความจำเป็นต้องกิน เพื่อค้ำจุนชีวิต

(2) การบริโภคด้วยปัญญา

เมื่อกินด้วยการกำหนดรู้ดังกล่าวมาแล้ว การกินอาหารก็จะเป็นไปในลักษณะที่นำคุณภาพของอาหารมาบำรุงร่างกายให้เจริญอย่างถูกต้อง เป็นลักษณะของ “การกินอาหาร” ซึ่งแตกต่างจากการกินด้วยฉันทราคะ อันเป็นลักษณะของ “การกินเหยื่อ”เพราะการบริโภคด้วยปัญญา มีวัตถุประสงค์ว่า “บำบัดเวทนาเก่า จักไม่ให้เวทนาใหม่เกิดขึ้น และความดำเนินของเรา ความที่เราไม่มีโทษ ความอยู่สบายของเราจักมี” ดังกล่าวมา

นอกจากนี้อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหารในปุตตมังสสูตร ยังเป็นแนวทางสู่การเข้าถึงความจริงอันประเสริฐในพระพุทธศาสนา มีขั้นตอนพิจารณากล่าวคือ

1) แนวทางเพื่อทำความรู้จักอาหาร 4 (ทุกข์)

2) แนวทางเพื่อละความยินดีพอใจอาหาร 4 (สมุทัย)

3) แนวทางเพื่อทำความเข้าใจในความจริงของอาหาร 4 (นิโรธ)

4) แนวทางปฏิบัติการต่ออาหาร ๔ ด้วยการกำหนดรู้อาหาร 4 (มรรค)

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหารตามแนวปุตตมังสสูตร คือ การที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนหลักการบริโภค ผ่านการพิจารณากวฬิงการาหารโดยแยบคาย เพื่อนำทางผู้ติดข้องในฉันทราคะให้เข้าสู่หลักโภชเนมัตตัญญุตา อันเป็นปัจจัยเข้าสู่การบรรลุธรรมที่ยิ่งขึ้นไปได้ จนถึงที่สุดแห่งพรหมจรรย์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พบองค์ความรู้ ซึ่งช่วยบรรเทาปัญหาการติดอาหาร ของผู้บริโภคในปัจจุบัน โดยองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ทำให้ทราบในรายละเอียดของการกินที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อฝึกของผู้ที่เสพติดในรสชาติอาหาร แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ

1) การลดความเสพติดในรสชาติอาหาร ในการพิจารณาสามารถนำเสนออาหารได้ 2 มุมมองคือ อาหารที่ประณีต และอาหารที่เศร้าหมอง การได้รับอาหารที่ประณีต มักส่งผลให้ติดใจ มีลักษณะพึงประสงค์ที่ส่งเสริมให้

บริโภคมาก บริโภคเกิน การระลึกว่าเป็นปฏิกูล สามารถช่วยให้กินแต่พอดีได้ ในทางกลับกัน การได้อาหารที่เศร้าหมอง หรืออาหารที่เลว มักส่งผลให้รังเกียจ ผลักไส ไม่อยากกิน เช่น ภาวะฝืดเคืองหาได้เพียงอาหารคุณภาพต่ำ หรือภาวะเจ็บป่วยไม่สามารถกินอาหารปกติได้ การระลึกถึงปฏิกูลของเนื้อบุตร ที่ไม่มีรสชาติ รูปลักษณ์ไม่ชวนมอง แต่จำเป็นต้องกินเพื่อให้ร่างกายเป็นอยู่ได้ เพื่อให้ชีวิตดำเนินต่อ ก็มีผลให้กินอาหารที่เศร้าหมองนั้นเพียงพอเพื่อต่อชีวิต การพิจารณาความเป็นปฏิกูลของอาหารมีความสำคัญ ตามที่กล่าวมาจึงมีผลให้ลดความติดใจในรสชาติลงได้

2) การสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของอาหาร ส่งผลให้นำมาใช้ปรับพฤติกรรมการกินได้ คือ การรู้สภาพความจริงของอาหารกินพอประมาณแก่ร่างกาย กินโดยเอื้อเฟื้อแบ่งปันไม่ตะหนี่ กินก็เพื่อเติมธาตุดิน ธาตุน้ำในร่างกายที่พร่องไปตลอดเวลา ไม่กินอาหารตามกระแสนิยม ไม่เป็นเหยื่อการตลาด กินเหมาะสมแก่ฐานะความเป็นอยู่ งดความฟุ่มเฟือย งดการไลฟ์สด งดการโพสต์รูปอาหารที่เป็นไปในทางส่งเสริมกิเลสตัณหา ปฏิบัติตามมารยาทบนโต๊ะอาหารตามความเหมาะสม ไม่วิจารณ์อาหาร ในครอบครัวที่มี ผู้ใหญ่ ผู้น้อยอยู่ร่วมกันควรกินอาหารด้วยความเอื้อเฟื้อพร้อมเพรียงร่วมกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การเข้าถึงหลักโภชเนมัตตัญญุตา เป็นหลักบริโภคที่เป็นสายกลาง คือการรู้ประมาณการรับ และการรู้ประมาณการบริโภค เป็นเรื่องสำคัญเชิงนโยบายของการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ดังนั้นการใช้อุบายวิธีการบริโภคกวฬิงการาหารในปุตตมังสสูตรจึงเป็นแนวปฏิบัติ ที่นำมาใช้ได้จริงเพื่อสร้างความชัดเจนในหลักประมาณการบริโภค ในครัวเรือน โรงครัว โรงทาน โรงอาหาร รวมถึงผู้ผลิตอาหารเชิงธุรกิจ ฯลฯ ย่อมเป็นประโยชน์ในแง่การใช้ทรัพยากรอาหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอมุมมอง ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคสำหรับผู้บริโภคตามกระแส เป็นเหยื่อโฆษณา ติดการกิน หรือรสชาติอาหาร ที่มากกว่าปกติ โดยเป็นแนวทางเฉพาะตน แต่ขณะเดียวกันก็สามารถปรับใช้กับสังคมผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ได้เช่นกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า 1) การปรับพฤติกรรมโดยตรง เฉพาะบุคคล ได้แก่ การปรับลดการเสพสื่อโฆษณา การปรับเปลี่ยนรสชาติอาหาร การปรับลดปริมาณอาหาร การปรับลดมื้ออาหาร เป็นต้น ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทวิเคราะห์อุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหาร ตามแนวปุตตมังสสูตร และหลักบริโภคที่สำคัญต่างๆ 2) การปรับพฤติกรรมโดยอ้อม ได้แก่ มารยาทการบริโภคในหมู่คณะ ซึ่งอุบายวิธีบริโภคกวฬิงการาหารสามารถนำมาใช้เป็นเชิงนโยบายในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ในผู้ประกอบการธุรกิจอาหาร และผู้บริโภคอาหาร ดังนี้

(1) ผู้ประกอบการธุรกิจอาหาร

ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารสามารถใช้หลักบริโภคที่เป็นสายกลาง (หลักโภชเนมัตตัญญุตา) คือการรู้ประมาณการรับ และการรู้ประมาณการบริโภค (ผลประกอบการ) เป็นเรื่องสำคัญเชิงนโยบายของการอยู่ร่วมกัน

ควรมีการส่งเสริมจริยธรรมในธุรกิจอาหารต่อผู้บริโภค เช่น ลดการใช้สื่อโฆษณาที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่เด็กและเยาวชน การกำหนดขอบเขตการแข่งขันเชิงธุรกิจเพื่อประโยชน์ในทางส่งเสริมสุขภาพผู้บริโภค เป็นต้น

(2) ผู้บริโภคอาหาร

ในส่วนของผู้บริโภคอาหาร คือส่วนที่งานวิจัยมุ่งเน้นโดยตรง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ มาประยุกต์ใช้เพื่อปรับพฤติกรรมที่เป็นโทษ มาสู่พฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพในการบริโภคที่เหมาะสมได้ เช่น

(2.1) ให้ความรู้เรื่องอาหาร โดยบูรณาการหลักโภชนศาสตร์เบื้องต้น และหลักโภชเนมัตตัญญุตาในพระพุทธศาสนา เช่นจัดพื้นที่สำหรับความรู้ทางโภชนาการเพื่อสร้างความชัดเจนในหลักประมาณการบริโภคอาหาร ในบริเวณ โรงครัว โรงทาน โรงอาหาร ฯลฯ

(2.2) นำหลักการบริโภค 8 ประการมาประยุกต์ใช้ โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมองค์กร เช่น กินพอประมาณแก่ร่างกาย กินโดยเอื้อเฟื้อแบ่งปันไม่ตะหนี่ ไม่กินอาหารตามกระแสนิยม ไม่เป็นเหยื่อการตลาด กินเหมาะสมแก่ฐานะความเป็นอยู่ งดความฟุ่มเฟือย งดการไลฟ์สด งดการโพสต์รูปอาหารที่เป็นไปในทางส่งเสริมกิเลสตัณหา ปฏิบัติตามมารยาทบนโต๊ะอาหารตามความเหมาะสม ไม่ชมหรือตำหนิอาหาร ไม่วิจารณ์อาหาร เป็นต้น

(2.3) รณรงค์ เรื่องการเสพสื่อด้วยวิจารณญาณ รู้เท่าทันความต้องการที่เกินพอดี โดยใช้ความรู้ข้างต้นเป็นวินัยฝึกตนให้ ลดการเสพติดในรสชาติ และมีความเข้าใจในธรรมชาติของอาหาร ปฏิบัติต่ออาหารได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ศึกษาความสัมพันธ์ของ อาหาร 4 กับการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

2.2. ศึกษาอาหาร 4 ในภพภูมิ ทั้ง 6

2.3. ศึกษาเปรียบเทียบหลักโภชเนมัตตัญญุตา กับหลักบริโภคในศาสนาอื่นๆ

บรรณานุกรม

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tipitaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Somdetphrabuddhaghosacarya (P.A. Payutto). (**2018**). Dictionary of Buddhism: Compilation of Dhamma edition (**41**st ed.). Bangkok: Phalidhamm.

http://www.thaincd.com/document/file/download/papermanual/Report NCDs,**(2024)**

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร

An Analytical Study of The Dharma in Alagaddūpama Sutta

[1]พระแดนดิน คเวสโก, พระครูสิริรัตนบัณฑิต
[1]Phra Daendin Khavesako, Phrakru Siriratanbundit
[1]คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email dandin12322@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร (2) วิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร และ (3) ศึกษาหลักธรรมที่สร้างความสมดุลให้กับทุกแง่มุมในการพัฒนาชีวิต เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผลการวิจัย พบว่า โครงสร้างและสาระสำคัญในอลคัททูปมสูตรพบมูลเหตุที่มาเกิดจากทิฏฐิเลวของพระภิกษุชื่ออริฏฐะ ที่อ้างว่ารู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว กล่าวว่าเป็นธรรมก่ออันตราย จึงเป็นเหตุที่พระพุทธเจ้าตรัสให้พระอริฏฐะคลายละทิฏฐิเลวนั้นลง ส่วนโครงสร้างในอลคัททูปมสูตร ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 12 คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 4 มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ โอมปัมมวรรค เรื่องที่ 2 สาระสำคัญในอลคัททูปมสูตร เป็นเรื่องเปรียบกามคุณดังอสรพิษ พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องโทษของทิฏฐิชั่ว ทำให้พระภิกษุชื่ออริฏฐะคลายละทิฏฐิเลว กาม โลภะ และมานะลง หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร ได้แก่ มิจฉาทิฏฐิ กาม โลภะ มานะ สามารถครอบงำจิตใจของมนุษย์ได้ ทางพระพุทธศาสนาจัดการแก้ไขกิเลสเหล่านี้ด้วยการลดความต้องการลงโดยอาศัยหลักธรรม การปฏิบัติ โดยใช้สติปัญญา และการกระทำไว้ในใจโดยแยบคายเพื่อเอาชนะกิเลสภายในใจได้ ในที่สุดสามารถพัฒนาตนเข้าสู่พระนิพพาน ส่วนการวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร พบว่า การศึกษาและปฏิบัติธรรมต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและมีสติปัญญาคอยกำกับ ละวางอุปาทานขันธ์ 5 และทิฏฐิที่ผิด หลักธรรมสำคัญที่ช่วยให้การศึกษาและปฏิบัติอย่างถูกต้อง คือ สัมมาทิฏฐิ และโยนิโสมนสิการ ป้องกันตนเองจากความเห็นผิดและติดอยู่ในกิเลสต่าง ๆ ทั้งคลายความยึดมั่นในกามคุณ ทำให้ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ปัญญา และพัฒนาสู่เป้าหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน

คำสำคัญ : อลคัททูปมสูตร, มิจฉาทิฏฐิ, กาม, โลภะ, มานะ

Abstract

This research aims to: (1) To study the Buddhist doctrines appearing in the Alagaddūpama Sutta, (2) To analyze those doctrines, and (3) To examine the principles that establish balance in all aspects of life development. This study is conducted as documentary research. Findings: The structure and essence of the Alagaddūpama Sutta reveal that its origin derives from the wrong view of the monk Ariṭṭha, who claimed to fully understand the Dhamma

taught by the Blessed One and asserted that it involved no danger. This misconception prompted the Buddha to admonish him and instruct him to abandon such wrong views. The structure of the Alagaddūpama Sutta is found in the Tipiṭaka, Volume 12, Suttanta Piṭaka, Volume 4, Majjhima Nikāya, Mūlapaṇṇāsaka, Opammavagga, Discourse 2. Its essential teaching compares sensual pleasures to poisonous snakes. The Buddha emphasized the dangers of wrong views, leading the monk Ariṭṭha to relinquish wrong views, sensual desires (kāma), greed (lobha), and conceit (māna). The doctrines appearing in the Sutta include micchādiṭṭhi (wrong view), kāma (sensual desire), lobha (greed), and māna (conceit), which can dominate the human mind. In Buddhism, overcoming these defilements requires reducing craving through doctrinal principles, right practice, mindful wisdom, and proper contemplation, thereby conquering inner defilements. Ultimately, this leads to self-development toward Nibbāna. The analysis of doctrines in the Alagaddūpama Sutta shows that the study and practice of Dhamma must be correct, guided by mindfulness and wisdom, abandoning clinging to the five aggregates and wrong views. The key doctrines supporting correct study and practice are sammādiṭṭhi (right view) and yonisomanasikāra (wise attention), which safeguard against wrong views and attachment to defilements. These enable detachment from sensual pleasures, fostering a life of mindfulness and wisdom, and progressing toward the highest goal in Buddhism: Nibbāna.

Keywords: Alagaddūpama Sutta, Micchādiṭṭhi, Kāma, Lobha, Māna

บทนำ

การศึกษาเรียนรู้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่แรกเกิด เริ่มต้นด้วยการใช้สัญชาตญาณในการเรียนรู้โลกภายนอก ต่อมาเมื่อเติบโตขึ้น การเรียนรู้ได้พัฒนาไปสู่การรับองค์ความรู้และประสบการณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ผ่านการถ่ายทอดทฤษฎีจากแต่ละศาสตร์ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล เพื่อประกอบอาชีพ และส่งผลทางอ้อมต่อสังคมโดยรวม ด้วยการสร้างประชากรที่มีคุณภาพ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน ประเทศชาติ และมวลมนุษยชาติในระยะยาว อย่างไรก็ตาม แม้การเรียนรู้ในเชิงวิชาการจะพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่มนุษย์กลับประสบภาวะที่เรียกว่า “โรคทางวิญญาณ” อันเกิดจากการขาดหลักธรรมในจิตใจ พุทธทาสภิกขุ (Buddhadasa Bhikkhu, 1998) ได้ชี้ให้เห็นถึงอาการของโรคทางวิญญาณว่า ได้แก่ ความรัก ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความสงสัย และความคิดที่ผิดจากหลักธรรม ซึ่งล้วนเป็นโรคที่บั่นทอนจิตใจมนุษย์อย่างยิ่ง ในวงการที่เรียกว่า "ใฝ่หาธรรมะ" นั้น จึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษต่ออาการของโลภะ แม้มักจะระวังเพียงในรูปธรรม แต่ในความเป็นจริง ความโลภในสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความรู้ หรือการบรรลุธรรม ก็อาจกลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส ไม่เปิดใจรับฟังผู้อื่น และยึดติดในตนเอง (Ranchuan Intakamhaeng, 2014) ตลอดระยะเวลากว่า 2,500 ปีที่ผ่านมา วงการพระศาสนาเองก็ปรากฏความผิดเพี้ยนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้แต่ในสมัยพุทธกาลก็มีเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึง

ความเห็นผิดของภิกษุบางรูป ในหลายพระสูตรที่บันทึกไว้ในคัมภีร์พระไตรปิฎก หนึ่งในพระสูตรสำคัญคือ อลคัททูปมสูตร ซึ่งมีเนื้อหาเปรียบเปรยการเรียนธรรมวินัยกับการจับงูพิษ โดยแสดงให้เห็นถึงอันตรายของทิฏฐิเลว ซึ่งนำไปสู่อกุศลวิบากกรรมและเป็นอุปสรรคต่อการเจริญในญาณ

อลคัททูปมสูตรปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 12 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 4 มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ โอปัมมวรรค ลำดับเรื่องที่ 2 มีเนื้อหาว่าด้วยภิกษุชื่ออริฏฐะซึ่งมีความเห็นผิด กล่าวอ้างว่าธรรมของพระพุทธเจ้าไม่มีโทษ อันเป็นการบิดเบือนคำสอน พระพุทธเจ้าจึงทรงแสดงธรรมโดยใช้อุปมาเรื่องงูพิษและแพ เพื่อให้ภิกษุทั้งหลายเข้าใจถึงความสำคัญของการเรียนรู้พระธรรมวินัยอย่างถูกต้อง ด้วยท่าทีที่ไม่ยึดติดแม้ในตัวธรรม (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) อลคัททูปมสูตรยังแสดงถึงวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่มีความหลากหลาย เช่น การเปรียบเทียบด้วยอุปมา การเล่านิทาน การยกตัวอย่าง การใช้อุปกรณ์ช่วยสอน การเล่นคำ และการใช้ความหมายใหม่ (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2014) โดยเฉพาะการใช้อุปมาเรื่อง “งูพิษ” เปรียบกับการเรียนรู้ที่ผิดวิธี และ “แพ” เปรียบกับการเรียนธรรมที่ใช้เพียงเพื่อข้ามฝั่ง มิใช่ยึดติด งานวิจัยที่เกี่ยวกับอลคัททูปมสูตรพบว่า หลักธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจธรรมะ เช่น มิจฉาทิฏฐิ มานะ และกามคุณ 5 ล้วนเป็นสิ่งที่ขัดขวางความเจริญในการศึกษาและปฏิบัติ ผู้ที่หลงผิดในทิฏฐิย่อมนำไปสู่ความทุกข์ในชีวิตประจำวัน ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุธรรมในระดับที่สูงขึ้น อลคัททูปมสูตรสอนให้ผู้ปฏิบัติตามมีเป้าหมายเบื้องต้นคือการไปสวรรค์ แต่สำหรับการบรรลุมรรคผลนิพพานนั้น จำเป็นต้องผ่านกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การมีสัมมาทิฏฐิ (เชื่อในกฎแห่งกรรม อริยสัจ 4 และปฏิจจสมุปบาท) การรักษาศีลให้บริสุทธิ์ การคุ้มครองอินทรีย์ทั้งหก การมีสติสัมปชัญญะในทุกอิริยาบถ และการเจริญสมาธิในระดับหนึ่ง (Major General Dr. Chan Suwanwiphat, 2002) สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานที่นำไปสู่การพัฒนาจิต ปัญญา และการหลุดพ้นจากวัฏสงสาร

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมในอลคัททูปมสูตร โดยเน้นธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและปฏิบัติ เพื่อให้เกิดปัญญาในขั้นปฏิเวธ และวางรากฐานแนวทางใหม่ให้กับการเรียนรู้ของวงการคณะสงฆ์ โดยเสนอแนวทางวิเคราะห์พฤติกรรมและความคิดของผู้ศึกษา เพื่อพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางจริยศาสตร์ และการใช้ชีวิตที่ถูกต้องในทั้งระดับบุคคลและสังคมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร
2. เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร
3. เพื่อศึกษาหลักธรรมที่สร้างความสมดุลให้กับทุกแง่มุมในการพัฒนาชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร” โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อรรถกถา และวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักธรรมสำคัญ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมในอลคัททูปมสูตร โดยอ้างอิงเนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์ชั้นรอง หนังสือวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายและสนับสนุนเนื้อหา โดยยึดตามขอบเขตวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ในด้านเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก แปลไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีพุทธศักราช 2535 เล่มที่ 12 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 4 มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ลำดับเรื่องที่ 2 ในโอมปัมมวรรค รวมถึงคัมภีร์อรรถกถา แปลไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีพุทธศักราช 2539 และคัมภีร์ชั้นรอง เช่น คัมภีร์ฎีกา คัมภีร์โยชนา คัมภีร์ปกรณวิเสส ตลอดจนหนังสือ เอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด ประมวลและสังเคราะห์เนื้อหา ตลอดจนพิจารณาประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดได้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัย พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. โครงสร้างและสาระสำคัญในอลคัททูปมสูตร ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญในอลคัททูปมสูตร สรุปได้ ดังนี้

1) มูลเหตุที่มาของอลคัททูปมสูตร

อลคัททูปมสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) หมายถึง พระสูตรที่ว่าด้วยอุปมาด้วยอสรพิษ เกิดขึ้นขณะที่พระพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ วัดพระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี ได้เกิดมูลเหตุการณ์ขึ้นในเหล่าสงฆ์พุทธสาวก จากพระภิกษุชื่ออริฏฐะ ผู้มีบรรพบุรุษเป็นพรานฆ่านกแร้ง ที่มีทิฏฐิชั่วในความเห็นของตน โดยสรุปได้ว่า มูลเหตุที่มาของอลคัททูปมสูตร เกิดจากทิฏฐิเลวของพระภิกษุชื่ออริฏฐะ ผู้มีบรรพบุรุษเป็นพรานฆ่านกแร้ง โดยอ้างว่า รู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้วและกล่าวว่าธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นธรรมก่ออันตราย ก็หาก่ออันตรายไม่ จึงเป็นมูลเหตุที่พระพุทธเจ้าตรัสให้พระภิกษุชื่ออริฏฐะได้คลายละทิฏฐิเลวนั้นลง

2) โครงสร้างในอลคัททูปมสูตร

ในอลคัททูปมสูตร ว่าด้วยอุปมาด้วยอสรพิษ ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 12 คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 4 มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ โอมปัมมวรรค ลำดับเรื่องที่ 2 โดยศึกษารวบรวมเนื้อหาไปตามลำดับเรื่อง ดังนี้

2.1) โครงสร้างอลคัททูปมสูตร พระไตรปิฎก เล่มที่ 12 คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 4 มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ โอมปัมมวรรค พระสูตรลำดับที่ 2 เรื่องอลคัททูปมสูตร

2.2) โครงสร้างเนื้อหาในอลคัททูปมสูตร โครงสร้างเนื้อหาในอลคัททูปมสูตร พระสังคีติจารย์จัดเรียงโครงสร้างเนื้อหาจากที่มาของมูลเหตุ เป็นเรื่องอริฏฐภิกษุคัดค้านพระธรรม ที่เป็นปัจจัยเป็นโทษของทิฏฐิชั่ว สาเหตุที่มาจากการเล่าเรียนธรรมของโมฆะบุรุษ เปรียบเทียบกับการเล่าเรียนธรรมของกุลบุตร พระพุทธเจ้าตรัสธรรมอุปมาด้วยแพให้เห็นภาพ ความเห็นปุถุชนและอริยสาวก ความสะดุ้งและความไม่สะดุ้ง ให้พิจารณาอนัตตลักษณะ การละสังโยชน์ การไม่ยึดถือ สุดท้ายปลายทางของหนทางอันประเสริฐ รวมทั้งลำดับพระอริยบุคคล

3) สาระสำคัญในอลคัททูปมสูตร

อลคัททูปมสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) พระสูตรที่ว่าด้วยอุปมาด้วยอสรพิษ ขณะที่พระพุทธเจ้าตรัสพระสูตรนี้ พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ วัดพระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี ได้เกิดเหตุการณ์ขึ้นในเหล่าสงฆ์พุทธสาวก มีพระภิกษุชื่ออริฏฐะ ผู้มีบรรพบุรุษเป็นพรานฆ่านกแร้ง ได้เกิดทิฏฐิชั่วในความเห็นของตน

3.1 มูลเหตุของปัญหา มูลเหตุของปัญหาเกิดจากทิฏฐิเลวของพระภิกษุอริฏฐะ ผู้มีบรรพบุรุษเป็นพรานฆ่านกแร้ง โดยอริฏฐภิกษุคัดค้านพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดยกล่าวว่า ธรรมตามที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นธรรมก่ออันตราย ก็หาก่ออันตรายไม่ จึงเป็นมูลเหตุที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องโทษของทิฏฐิชั่ว ทำให้พระภิกษุชื่ออริฏฐะได้คลายละทิฏฐิเลว กาม โลภะ และมานะนั้นลงได้

3.2 สาเหตุของปัญหา มีด้วยกัน 2 ประเด็นดังนี้

1) การเล่าเรียนธรรมของโมฆบุรุษ พวกเขาเล่าเรียนธรรมนั้นแล้วไม่ไตร่ตรองเนื้อความแห่งธรรมเหล่านั้นด้วยปัญญา ธรรมเหล่านั้นจึงไม่ประจักษ์ชัดแก่พวกเขาผู้ไม่ไตร่ตรองเนื้อความด้วยปัญญา โมฆบุรุษเหล่านั้นเล่าเรียนธรรมมุ่งจะข่มขู่ผู้อื่น และมุ่งจะเปลื้องตนจากคำนินทาว่าร้าย ย่อมไม่ได้รับประโยชน์แห่งธรรมนั้นเหมือนที่เหล่ากุลบุตรเล่าเรียนธรรมได้รับ ธรรมเหล่านั้นที่พวกเขาเรียนไม่ดี ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งมิใช่ประโยชน์และเพื่อความทุกข์สิ้นกาลนาน

2) การเล่าเรียนธรรมของกุลบุตร พวกเขาเล่าเรียนธรรมนั้นแล้ว ย่อมไตร่ตรองเนื้อความแห่งธรรมเหล่านั้นด้วยปัญญา ธรรมเหล่านั้นจึงประจักษ์ชัดแก่พวกเขาผู้ไตร่ตรองเนื้อความด้วยปัญญา กุลบุตรเหล่านั้นเล่าเรียนธรรมมิใช่มุ่งจะข่มขู่ผู้อื่น และมิใช่มุ่งจะเปลื้องตนจากคำนินทาว่าร้าย ย่อมได้รับประโยชน์แห่งธรรมนั้นเหมือนที่เหล่ากุลบุตรเล่าเรียนธรรมได้รับ ธรรมเหล่านั้นที่พวกเขาเรียนดีแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์และเพื่อความสุขสิ้นกาลนาน

3.3 ธรรมเทศนาสอนให้ดำเนินไปบนหนทางอันประเสริฐ ได้แก่ 1) ธรรมอุปมาด้วยแพ 2) ความเห็นของปุถุชนและอริยสาวก 3) อนัตตลักษณะ 4) การละสังโยชน์ 5) การไม่ยึดถือ และ 6) ลำดับพระอริยบุคคล

สรุปได้ว่า อลคัททูปมสูตร เป็นเรื่องเปรียบกามคุณดังอสรพิษ สอนเรื่องโทษของทิฏฐิชั่ว ประเด็นการเล่าเรียนธรรมของโมฆบุรุษ ประเด็นการเล่าเรียนธรรมของกุลบุตร ประเด็นธรรมอุปมาด้วยแพ ประเด็นความสะดุ้งและความไม่สะดุ้ง ประเด็นที่ภิกษุทูลถามว่า “เมื่อไม่มีสิ่งภายใน ความไม่สะดุ้งจะพึงมีได้หรือ พระพุทธเจ้าข้า” อนัตตลักษณะ การละสังโยชน์ การไม่ยึดถือ และลำดับพระอริยบุคคล

2. ผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร ผลการวิจัย พบว่า อกุศลธรรมมีความสืบเนื่องตั้งแต่ มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิด ที่ลุ่มหลงอยู่ในกามคุณทั้งหลาย 5 ประการ เป็นปัจจัยที่สร้างความเป็นตัวตน ถือตน มีมานะครอบงำ เป็นเหตุ

1. มิจฉาทิฏฐิ

1.1 ความหมายของมิจฉาทิฏฐิ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)หมายถึง เห็นผิด ความเห็นที่ผิดจากคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีได้ชั่ว ทำชั่วได้ดี มารดาบิดาไม่มี เป็นต้น และความเห็นที่ไม่นำไปสู่ความพ้นทุกข์

1.2 มูลเหตุของการเกิดมิจฉาทิฏฐิ เหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดมิจฉาทิฏฐินั้น มี 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความยึดมั่น กำหนัดพอใจในขันธ์ 5 ความยึดถือในอายตนะภายใน (ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ) อวิชชา (ความไม่รู้จริง) ผัสสะ (การสัมผัส) สัญญา (ความจำได้หมายรู้) วิตก (ความตรึก) อโยนิโสมนสิการ (การไม่คิดไตร่ตรองโดยอุบายอันแยบคาย)

2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ อายตนะภายนอก (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์) มิตรชั่ว เสียงแต่ที่อื่น หรือความรู้ที่ได้ยินได้ฟังจากที่อื่นหรือผู้อื่น เรียกอีกอย่างว่า ปรโตโฆสะ ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ความชอบใจ การฟังตามเขาว่า ความตรึกตามอาการ ความปักใจเชื่อโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองด้วยหลักโยนิโสมนสิการ

เหตุนั้น บุคคลที่มีความเห็นผิด ก็คือ ผู้ที่ได้รับปัจจัยทั้งสองด้านเข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดความเห็น โดยขาดการคิดไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับมีความยึดมั่นถือมั่น และความกำหนัดยินดีในขันธ์ 5 เป็นพื้นฐาน

1.3 ประเภทของมิจฉาทิฏฐิ คำสอนในพระพุทธศาสนา ได้มีการแบ่งไว้หลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน โดยใช้จำนวนข้อของหลักธรรมเป็นหลักเกณฑ์ในการจัดแบ่ง ได้แก่ 1) มิจฉาทิฏฐิ 2 2) มิจฉาทิฏฐิ 3 3) มิจฉาทิฏฐิ 6 4) มิจฉาทิฏฐิ 10 5) มิจฉาทิฏฐิ 16 6) มิจฉาทิฏฐิ 20 7) มิจฉาทิฏฐิ 26 และ 8) มิจฉาทิฏฐิ 62

1.4 โทษของมิจฉาทิฏฐิ สำหรับโทษหรือผลร้ายที่จะได้รับในปัจจุบันและคติหรือภพภูมิเป็นที่ไปของผู้ที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ ย่อมมีความแตกต่างกันตามประเภทของมิจฉาทิฏฐิ บุคคลและคติของผู้ที่มีมิจฉาทิฏฐิจะไม่สามารถไปเกิดในสวรรค์ได้ และไม่สามารถบรรลุนิพพานได้ ด้วยเหตุนี้ มิจฉาทิฏฐิย่อมชื่อว่า มีโทษภัยร้ายแรงทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหรือสังคมโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูป คือ กำจัดมิจฉาทิฏฐิออกจากใจผู้คนให้หมดไปโดยสิ้นเชิง แล้วเสริมสัมมาทิฏฐิขึ้นมาแทน

2. กาม

2.1 ความหมายของกาม

กาม (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) หมายถึง ความอยาก ความกำหนัด ความใคร่ ความเพลิดเพลิน ความยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านจิตใจของบุคคลที่ได้สร้างเงื่อนไขว่ารูปที่เห็นทางตานั้นน่าใคร่ น่าปรารถนา น่าพอใจ เสียงที่ได้ยินทางหูนั้นเป็นเสียงที่ไพเราะ รสที่ได้ลิ้มทางลิ้นนั้นอร่อย กลิ่นที่ได้กลิ่นทางจมูกนั้นมีกลิ่นหอม โผฏฐัพพะที่ถูกสัมผัสทางกายนั้นอ่อนนุ่มน่าจับต้อง ไม่ใช่หนทางที่เหมาะสำหรับการดำเนินชีวิตของฝ่ายภิกษุ หรือผู้หวังความหลุดพ้น ผู้แสวงหาหนทางแห่งการพ้นความทุกข์

2.2 ประเภทของกาม กามมี 3 อย่าง คือ 1) กิเลสกาม 2) วัตถุกาม และ 3) กามคุณ 5

สรุปได้ว่า กิเลสกาม คือ ตัวจิตของเรา เป็นตัวใครในด้านกาม เป็นความคิดไม่ใช่วัตถุ ส่วนวัตถุกาม คือ วัตถุที่เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด เกิดจากกิเลสไปยึดติดกับวัตถุ และกามคุณ 5 คือ ประโยชน์ของกาม มีอยู่ 5 ประการ คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสทางกายที่น่าใคร่พอใจ

2.3 โทษของกาม ผลร้ายของกามที่เกิดจากนามธรรมก็ตาม หรือเกิดจากรูปธรรมก็ตาม หนักหนาเสมอกัน เพียงแต่เกิดในความรู้สึกทางจิตใจเผารนให้ร้อนแรง ขนาดทำให้แสวงทางดับความร้อนแรงยิ่งเพลิงเผา จนไม่รู้ถูกไม่รู้ผิด ไม่รู้ดีไม่รู้ชั่ว โทษของกามส่งผลให้การหาเลี้ยงชีวิตด้วยความลำบาก สำเร็จผลบ้าง ไม่สำเร็จผลบ้าง แต่

ไม่ว่าจะมีกิเลสมากมายเพียงใดก็ตาม พระธรรมก็ย่อมเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลที่ดี เมื่อบุคคลฟังบ่อย ๆ เนือง ๆ ย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจถึงโทษภัยของโลภะ สามารถค่อย ๆ อบรมเจริญปัญญารู้ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริงได้ สามารถรู้ลักษณะของโลภะว่าเป็นเพียงสภาพธรรมที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน และปัญญานี้เองเป็นธรรมที่จะดับโลภะได้อย่างเด็ดขาด การที่ปัญญาจะเจริญขึ้นได้นั้น ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม พิจารณาไตร่ตรองพระธรรม ค่อย ๆ สะสมความเข้าใจถูก เห็นถูกไปตามลำดับ อดทนที่จะฟัง ที่จะศึกษาต่อไปด้วยความไม่ท้อถอย ที่สำคัญที่สุด คือ ไม่ขาดการฟังพระธรรม

3. โลภะ

3.1 ความหมายของโลภะ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) “โลภะ” เป็นอาการของจิตที่อยากได้ไม่รู้จักพอ เป็นความเศร้าหมองของจิต ซึ่งทำให้บุคคลแสวงหาสิ่งที่ต้องการในทางทุจริต เป็นรากเหง้าของอกุศลมูล เป็นกิเลสที่โน้มเอียงเข้าหาอารมณ์ คือ กามคุณ 5 เป็นสภาวะของจิตในขณะที่ปรุงแต่งเป็นบาป เป็นสาเหตุของความประพฤติที่เป็นอกุศลทางกาย วาจา โดยการละเมิดในทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเกิดจากโลภะ

3.2 ประเภทของโลภะ พระไตรปิฎกได้กล่าวประเภทของความโลภว่า มี 3 ประเภท ได้แก่ 1) โลภะในพระวินัยปิฎก 2) โลภะในพระสุตตันตปิฎก และ 3) โลภะในพระอภิธรรมปิฎก

สรุปได้ว่า คำอธิบายลักษณะของความโลภในคัมภีร์พระไตรปิฎกปรากฏทัศนะหรือแนวคิดหลายมิติ คือ (1) ความโลภทำให้คนประพฤติผิดศีลธรรม (2) ความโลภทำให้จิตใจเศร้าหมอง และ (3) ความโลภตกอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์

3.3 โทษของโลภะ สรุปได้ว่า โทษของโลภะจะส่งผลทำให้มีความทุกข์ ทำให้ทำชั่ว ทำให้ไปเกิดในอบายภูมิ เพราะว่าโลภะเป็นความติดข้องในรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งที่กระทบสัมผัส แม้ในครั้งพุทธกาลก็มีพระโลสกติสสะ ในอดีตชาติติดข้องในตระกูล มีโลภะที่หวงแหนในสกุล ทำให้ท่านต้องไปเกิดในอบายภูมิเพราะโลภะเป็นเหตุ

4. มานะ

4.1 ความหมายของมานะ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) มานะ หมายถึง ความยึดถือ อันเกิดจากการปรุงแต่ง คือ ราคะ (การให้ค่า ตีราคา) ว่าสิ่งต่าง ๆ หยาบ ประณีต หรือเสมอ ทั้งที่สิ่งทั้งปวงเป็นเช่นนั้นเอง (ตถตา) ดับไปได้ด้วยการมองทุกสรรพสิ่งเป็นดุจความว่าง (สุญญตา) การสิ้นไปของมานะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิราคะ

4.2 ประเภทของมานะ มานะเกิดขึ้นเพราะอาศัยวัตถุเป็นเหตุเกิด และไม่มีวัตถุเป็นเหตุเกิด เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแสดงภาวะอาการออกไปได้หลายลักษณะตามเหตุนั้น ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดทั้งหมด 10 ประเภท โดยมานะทั้ง 10 ชนิดนี้ เกิดมาจากอุปาทานว่ามีตัวตนซึ่งเป็นสัญชาตญาณเกิดขึ้นว่า มีตัวตน เอาตัวตนเป็นที่ตั้งแห่งการวัดแห่งการวางมาตรฐาน ตามสติปัญญา ความคิด ความนึก ความโง่ ความหลงผิด ก็เกิดความสำคัญมั่นหมายต่างกันอย่างนี้ซึ่งเป็นกิเลส ถ้าสำคัญว่าดีกว่าเขาก็เกิดความรู้สึกอย่างหนึ่ง ถ้าเท่ากันกับเขา ก็เกิดความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง เลวกว่าเขาก็เกิดความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง เป็นความถือตัวที่ไม่เป็นไปตามความเป็นจริง เรียกว่า อยากตามมานะ ได้แก่ ตัวเป็นชนชั้นสูงก็ถือว่าตนเป็นชนชั้นต่ำ ความถือตัวที่เป็นไปตามความจริงทั้ง 3 อย่างนี้ เป็นกิเลสที่ประณีตละเอียดมาก แม้พระสกทาคามีอริยบุคคลเท่านั้น ที่ละได้เด็ดขาด

4.3 โทษของมานะ โดยมานะจะมีผลเสีย ดังนี้ 1) ผลเสียต่อการทำงาน 2) ผลเสียต่อกลุ่ม 3) ผลเสียต่อวัฒนธรรม 4) ผลเสียต่อเสรีภาพ และ 5) ผลเสียต่อกิจกรรม มานะมีแต่ผลเสีย มีโทษโดยสรุป ดังนี้

1) โทษต่อตนเอง คือ ทำให้ติดวนอยู่ในทุกข์ในวัฏฏสงสาร

2) โทษต่อสังคม คือ มีมานะแล้วจะคบคนอื่นก็ลำบาก และคนอื่นจะมาคบก็ลำบากเหมือนกัน กลายเป็นคนแคบในสังคม ทำให้เสียหมู่คณะ ทำลายมนุษยสัมพันธ์ ไม่มีใครคบหาสมาคมเป็นเพื่อน คนทั้งหลายพากันรังเกียจเพราะคนมีมานะเป็นคนเอาใจยาก เช่น การแตกแยกของวรรณะทั้งสี่

ดังนั้น ไม่ควรให้มานะเกิดขึ้นเพราะมานะมีแต่โทษเป็นกิเลสที่ทำให้หมู่สัตว์ติดวนอยู่ในวัฏฏสงสาร เป็นสิ่งที่ต้องละ ต้องถอนเสีย อย่าให้มีอยู่ในจิตใจ โดยทางออกของมานะ คือ ต้องเลิก ต้องถอน ต้องละมานะความถือตัวเพื่อตัวเองก่อน เมื่อเกิดความรู้สึกที่มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเหตุผลในสิ่งที่กระทำความภูมิใจในตัวเองนั้น คือ ต้องมีฉันทะ ความอยากรู้ความจริง อยากทำความดี รักงาน รักจะทำสิ่งที่มองเห็นคุณค่าว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต้องมีเมตตากรุณาต่อกัน มีหลักทิศ 6 และทำศีลให้หมดจด ทำสมาธิให้หมดจด โดยปัญญาคอยควบคุม

5. สรุป

สรุปได้ว่า หลักธรรมที่ปรากฏในอลคัททูปมสูตร ได้แก่ มิจฉาทิฏฐิ กาม โลภะ มานะ สามารถครอบงำจิตใจของมนุษย์ได้ กิเลสเหล่านี้จัดเป็นภัยคุกคามต่อความสงบสุขของมวลมนุษย์โดยแท้ ผู้ใดเมื่อถูกความโลภครอบงำแล้ว มักทำให้ขาดสติ มีความกระวนกระวายอยากได้ อยู่ไม่เป็นสุข ชักนำไปสู่การก่อความเบียดเบียนสร้างความทุกข์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น

ทางพระพุทธศาสนา มีวิธีรับมือกับความโลภ และการจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากความโลภ ด้วยวิธีการอันแยบคายหลายอย่าง ทั้งด้วยวิธีส่งเสริมให้เติมความโลภนั้นให้เต็ม ด้วยการขยันหา ขยันเก็บ มีมิตรคู่ใจที่ดี ฉลาดในการจับจ่ายใช้สอย ทั้งด้วยวิธีให้ลดความต้องการนั้นลง โดยอาศัยหลักธรรม การปฏิบัติ ใช้สติปัญญา การกระทำไว้ในใจโดยแยบคาย เพื่อเอาชนะความโลภภายในใจนั้นได้ สามารถพัฒนาตนไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพานได้ในที่สุด

วิธีฝึกเจริญสติ คือ หัดรู้ทันสภาวธรรมต่าง ๆ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็จะรู้ทัน เช่น ตอนนี้นั่งแกว่งเท้า จิตก็รู้ว่าเท้าแกว่ง เป็นการสังเกตที่ร่างกาย หากทำได้เช่นนี้ จิตหลงไปก็จะมีสติรู้ว่าจิตหลง จิตเคลื่อนไหวก็จะรู้ว่าจิตเคลื่อนไหว อย่างนี้เรียกว่าจิตมีสติ จิตที่เคลื่อนไหวไปในกิเลสทั้งสาม โลภ โกรธ และหลง เป็นอกุศลจิต แต่เมื่อจิตรู้ตามทันอารมณ์ จิตเกิดปัญญา กลายเป็นกุศลจิต

เมื่อจิตมีสติแล้ว สิ่งที่ตามมา คือ สมาธิ จิตที่เคลื่อนไปในอารมณ์ทั้ง 3 เพราะมีนิวรณ์ (เครื่องกั้น) เมื่อจิตมีสติ นิวรณ์ดับ จิตก็ไม่เป็นอกุศลจิต สมาธิเป็นสิ่งตรงข้ามกับความฟุ้งซ่าน เมื่อจิตคิดฟุ้งซ่านก็จะแกว่งเข้าหากามและกิเลสตัวอื่น ๆ สมาธิที่ดี คือ สมาธิที่เกิดขึ้นเอง จิตที่เป็นกุศลจะกลายเป็นจิตที่นุ่มนวล แต่ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใดแล้วยังทำให้หนทางแห่งพระนิพพานอยู่ไม่ไกลอีกด้วย

เมื่อฝึกฝนเจริญสติจนกระทั่งรู้ทันที่ใจและกายได้ ไม่ว่าจิตจะเคลื่อนไปที่ไหน เช่น ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ สติจะทันรู้ทุกช่องทางที่จิตเคลื่อนไป เมื่อเป็นเช่นนี้ กิเลสก็กระเจิงหนีเพราะมีสติรู้ทันทำให้กิเลสเกิดได้ยาก ถึงสถานการณ์ทางโลกจะไม่สงบแต่สามารถสงบได้ด้วยจิตที่ไม่หวั่นไหว ดังคำที่ว่า “จิตที่ฝึกมาดีแล้วย่อมนำสุขมาให้”

3. ผลการศึกษาศึกษาหลักธรรมที่สร้างความสมดุลให้กับทุกแง่มุมในการพัฒนาชีวิต ผลการวิจัยพบว่า อลคัททูปมสูตรสอนให้เข้าใจว่า การศึกษาและปฏิบัติธรรมต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและมีสติปัญญา เพื่อเข้าถึงแก่นแท้ของธรรมและละวางความยึดมั่นถือมั่น (อุปาทาน) โดยเฉพาะในขันธ์ 5 และทิฏฐิที่ผิด ซึ่งเปรียบได้กับการจับงูพิษผิดวิธีที่นำมาซึ่งอันตรายและทุกข์ทรมาน หลักธรรมสำคัญที่ช่วยให้การศึกษาและปฏิบัติธรรมเป็นไปอย่างถูกต้อง คือ สัมมาทิฏฐิ (ความเห็นชอบ) และโยนิโสมนสิการ (การทำในใจโดยแยบคาย)

สัมมาทิฏฐิ คือ รากฐานและเป้าหมาย เป็นกรอบความคิดที่ถูกต้องในการเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง เช่น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และกฎแห่งกรรม การมีสัมมาทิฏฐิช่วยให้ไม่หลงผิดไปในมิจฉาทิฏฐิ (ความเห็นผิด) และเห็นแจ้งในโทษของกามคุณ ทำให้ไม่ยึดติดและไม่หันเหออกนอกทางสู่การละกิเลสและพ้นทุกข์

ส่วนโยนิโสมนสิการ คือ เครื่องมือในการพัฒนาสัมมาทิฏฐิและป้องกันกิเลส เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างแยบคาย ช่วยให้พิจารณาคำสอนและสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ค้นหาเหตุผล แยกแยะความจริง ทำให้สัมมาทิฏฐิมั่นคงยิ่งขึ้น และป้องกันมิจฉาทิฏฐิ นอกจากนี้ โยนิโสมนสิการยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณากายและใจตามความเป็นจริง (วิปัสสนา) เพื่อให้เห็นความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ และอนัตตาของกามคุณ ซึ่งนำไปสู่ความเบื่อหน่าย การคลายกำหนัด และลดความยึดมั่นถือมั่น

ดังนั้น สัมมาทิฏฐิเปรียบเหมือนกับแผนที่ และโยนิโสมนสิการเป็นเครื่องมือ เมื่อทำงานร่วมกันแล้วจะสามารถป้องกันตนเองจากความเห็นผิดและกิเลสต่าง ๆ รวมถึงคลายความยึดมั่นในกามคุณที่นำมาซึ่งทุกข์ ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติ มีปัญญา และมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ ความพ้นทุกข์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การศึกษาพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม หากไม่ถูกต้องย่อมนำไปสู่ความเห็นวิบัติ เช่น การศึกษาพระวินัยผิด ทำให้เป็นผู้ทุศีล การไม่เข้าใจอรรถในพระสูตร ทำให้เป็นมิจฉาทิฏฐิ และการไม่พิจารณาในการศึกษาพระอภิธรรม ทำให้จิตฟุ้งซ่านได้ ผู้ศึกษาแบ่งได้เป็นพระอริยะและปุถุชน โดยพระอริยะเข้าใจธรรมได้ถูกต้อง ส่วนปุถุชนอาจตีความตามความเข้าใจของตน ซึ่งหากคลาดเคลื่อนก็ชื่อว่า กล่าวตู่พระพุทธเจ้า อันเป็นโทษใหญ่ ผู้ศึกษาจึงต้องรอบคอบ ละเอียดถี่ถ้วน เพื่อไม่ให้หลงผิดในธรรม พระพุทธเจ้าตรัสเตือนว่า การยึดถือผิด เช่น กรณีพระอริฏฐะที่กล่าวว่า ธรรมไม่ก่อโทษ นำไปสู่การประพฤติผิด กลายเป็นผู้ทุศีล หรือผู้ไม่เข้าใจคำตรัสเรื่องบุคคล 4 ประเภท ก็ย่อมกลายเป็นมิจฉาทิฏฐิ และการคิดเกินขอบเขตในอภิธรรมก็ทำให้จิตฟุ้งซ่าน เข้าข่ายอจินไตยอันตรายถึงขั้นวิปลาสได้ ดังนั้น การศึกษาพระธรรมวินัยโดยไม่ถูกต้อง ย่อมนำไปสู่ความเสื่อมทั้งด้านศีล ทิฏฐิ และจิตใจ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(1)) ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมที่ใช้เพิกถอนมิจฉาทิฏฐิ กาม โลภะ และมานะตามหลักพุทธธรรม

(2) ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนามิจฉิทิฏฐิ กาม โลภะ และมานะ เป็นสัมมาทิฏฐิ กามคุณ 5 อโลภะ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การไม่ถือตัวตามหลักพุทธธรรม

(3) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของแบบเรียนที่นำไปสู่การเข้าใจธรรมที่ผิด รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกให้ไม่เข้าใจผิดจนกระทั่งการเรียนธรรมเกิดเป็นโทษ

บรรณานุกรม

Buddhadasa Bhikkhu. (1998). *Universal Disease Remedy (2nd ed.).* Bangkok: Sookkapabjai Publishing.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya Edition.* Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Major General Dr. Chan Suwanwiphat. (2002). *Alagaddūpama Sutta (2nd ed.).* Bangkok: Siam Publishing, Kledthai Co., Ltd.

Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2014). *Buddhadhamma: Computer Data Edition 8 (39th ed.).* Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Ranchuan Intakamhaeng. (2014). T*he Practice of the Mind.* Bangkok: Amdaeng Chiam Matsuk.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก

An Analytical Study of Vidhurapaṇḍita's Roles in the Vidhura Jātaka

[1]พระครูสังฆวรกิจ (สมหมาย อธิปญฺโญ), พระมหายงยุทธ ธีรธมฺโม, อุดม จันทิมา

[1] Phrakhrusangkhavorakit (Sommay Athipanyo), Phramaha Yongyut Dhiradhammo, Udom Chantima

[1]คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

[1]Corresponding Author's Email: Sommaigg5@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประวัติและบทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก (2) ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิต และ (3) วิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผ่านการศึกษาพระไตรปิฎก และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า วิธุรบัณฑิตเป็นตัวแทนของพระโพธิสัตว์ในอดีตชาติที่ทรงบำเพ็ญสัจจะบารมีซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในความจริง ความซื่อสัตย์ และคุณธรรม วิธุรบัณฑิตมีบทบาทสำคัญในฐานะที่ปรึกษาพระราชา ผู้เผยแผ่ธรรมะ และผู้รักษาความยุติธรรม โดยแสดงให้เห็นถึงการใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและยึดมั่นในหลักสัจจะ ที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิต ได้แก่ สัจจะ ไตรสิกขา สัปปุริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 หิริ-โอตตัปปะ และสาราณียธรรม 6 ซึ่งล้วนสนับสนุนความเป็นผู้มีคุณธรรมและความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ วิธุรบัณฑิตยังแสดงให้เห็นถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม ความมั่นคงในศีลธรรม และการเป็นต้นแบบของผู้นำที่มีคุณธรรม บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดกนี้ เมื่อวิเคราะห์ตามหลักธรรมที่ปรากฏ พบว่า ครอบคลุมบทบาท 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครองตน ครองคน และครองงาน จากการวิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการยึดมั่นในสัจจะและการใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตครอบคลุมบทบาท 3 ด้าน ได้แก่ การครองตน การครองคน และการครองงาน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน เช่น การเป็นผู้นำที่ยึดมั่นในคุณธรรม การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยความยุติธรรม และการเผยแผ่หลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขในสังคม บทความวิจัยนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในคุณค่าของวิธุรชาดก และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคม

คำสำคัญ : บทบาท, วิธุบัณฑิต, วิธุรชาดก

Abstract

This research article aims to (1) study the background and roles of Vidhurapaṇḍita in the Vidhura Jātaka, (2) examine the Dhamma principles reflected in the roles of Vidhurapaṇḍita, and (3) analyze his roles as portrayed in the Vidhura Jātaka. The study employs a documentary research methodology through the examination of the Tipiṭaka and related texts. The findings

reveal that Vidhurapaṇḍita represents a former life of the Bodhisattva who perfected the virtue of truthfulness (sacca-pāramī), which reflects his strong commitment to truth, honesty, and moral integrity. He played key roles as a royal advisor, a Dhamma teacher, and a guardian of justice, demonstrating the use of wisdom and adherence to moral principles in resolving various issues rationally and ethically. The Dhamma principles evident in Vidhurapaṇḍita's roles include: Sacca (truth), Tisikkhā (Threefold Training), Sappurisa-dhamma (Seven Qualities of a Noble Person), Brahmavihāra (Four Divine Abidings), Hiri-Ottappa (moral shame and fear of wrongdoing), and Sārāṇīyadhamma (Six Virtues of Fraternal Living). These principles support his image as a virtuous and honest figure. In addition, Vidhurapaṇḍita exemplifies selflessness, moral steadfastness, and serves as a role model for ethical leadership. The analysis of his roles within the Jātaka story reveals three core aspects: personal discipline, interpersonal conduct, and professional responsibility. These roles illustrate the significance of truthfulness and wisdom in life and can be applied in modern society-for instance, in ethical leadership, conflict resolution based on justice, and the dissemination of Dhamma to promote social harmony. This article enhances understanding of the values presented in the Vidhura Jātaka and highlights the importance of applying Buddhist moral teachings to personal and social development in a sustainable way.

Keywords: Role, Vidhurapaṇḍita, Vidhura Jātaka

บทนำ

วิธุรชาดกเป็นหนึ่งในทศชาติชาดกที่มีความสำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา โดยเป็นเรื่องที่แสดงถึงการบำเพ็ญ สัจจบารมี หรือความตั้งมั่นในความจริงซึ่งเป็นหนึ่งในบารมี 10 ประการที่พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญเพื่อให้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ เนื้อหาในชาดกนี้เน้นบทบาทและคุณธรรมของวิธุรบัณฑิต ผู้เป็นตัวแทนของพระโพธิสัตว์ในอดีตชาติ โดยท่านเป็นราชปุโรหิตผู้เฉลียวฉลาด ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในหลักธรรม ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของพระเจ้าธนัญชัยแห่งเมืองอินทปัตถ์ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) วิธุรบัณฑิตเป็นผู้มีศีลธรรมมั่นคง เด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตน แม้ในยามถูก ปุณณกยักษ์ จับตัวไปเพื่อฆ่าเอาหัวใจ ท่านก็ไม่หวาดหวั่น ด้วยตั้งใจรักษาสัจจะที่ให้ไว้ ยืนหยัดในสัจจะวาจาจนสามารถเปลี่ยนความคิดของยักษ์ให้ตระหนักถึงคุณค่าของความจริง และในที่สุดก็รอดพ้นจากอันตรายได้อย่างสง่างาม หลักธรรมที่เกื้อหนุนต่อการบำเพ็ญสัจจบารมีในเรื่องนี้ ปรากฏชัดเจนผ่านการประพฤติปฏิบัติของวิธุรบัณฑิต จนสามารถเป็นต้นแบบแก่ผู้อื่นในการดำเนินตาม (Phra Wanphen Kanako, 2013)

แนวคิดเรื่อง สัจจบารมี ยังปรากฏในมุมมองที่เสนอว่าผู้นำควรยึดมั่นในความจริง มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ไม่กล่าววาจาคลาดเคลื่อนไปจากหลักความเป็นจริงหรือหลักธรรม และมีเจตจำนงแน่วแน่ในการรักษาสัจจะ เช่นเดียวกับวิธุรบัณฑิตที่รักษาสัจจะไว้แม้ต้องแลกด้วยชีวิต ทั้งสัจจะต่อผู้อื่นและต่อตนเอง (Maxwell, J. C.,

2012) นอกจากนี้ แนวคิดเรื่อง สัจจะ ยังสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหลัก อริยสัจ 4 ซึ่งเป็นสัจธรรมสำคัญที่สรุปรวมแก่นของพระพุทธศาสนา การเข้าใจหลักอริยสัจย่อมนำไปสู่ความเข้าใจหลักธรรมอื่น ๆ ได้โดยง่าย เพราะอริยสัจเป็น “ความจริงอันประเสริฐ” ที่เป็นทางสายกลางและนำไปสู่ความหลุดพ้น ความรู้นี้เกิดขึ้นโดยตรงแก่พระพุทธเจ้า ไม่มีครูอาจารย์ และปรากฏเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น

พระมหาจู่ล้อม ชูเลื่อน (Phramaha Chulom Chuluean, 2003) ได้วิจัยเรื่อง “ความกล้าหาญทางจริยธรรมในการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในทศชาติชาดก” พบว่า พระโพธิสัตว์ทั้งสิบพระองค์ล้วนมีความกล้าหาญและมุ่งมั่นในการบำเพ็ญบารมี แม้ต้องเผชิญกับอุปสรรคและความยากลำบากอย่างยิ่ง ความกล้าหาญนี้มีรากฐานจากแรงจูงใจอันแรงกล้าที่จะบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ แม้บางกรณีการกระทำของพระโพธิสัตว์จะดูขัดแย้งกับหลักศีลธรรม แต่ก็สามารถดำรงตนในบารมีอย่างมั่นคง ด้วยปัญญา กรุณา ความอดทน และความเพียรอันไม่หวั่นไหว

สังคมปัจจุบันเผชิญปัญหาความขัดแย้ง การขาดผู้นำที่มีคุณธรรม และการเสื่อมถอยของค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ ทำให้การยึดมั่นในความจริงและคุณธรรมยังคงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน วิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดกเป็นแบบอย่างของผู้นำที่มีปัญญาและความซื่อสัตย์ การศึกษาบทบาทและหลักธรรมของเขาช่วยให้เข้าใจ “สัจจบารมี” และสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างสังคมที่สงบสุข การวิเคราะห์เรื่องนี้ยังสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตร่วมสมัย โดยชี้ให้เห็นว่าความซื่อสัตย์ การยึดมั่นในสัจจะ และการใช้ปัญญาอย่างรอบคอบ เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำที่สังคมยุคปัจจุบันไม่อาจละเลยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและบทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิต
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) โดยผู้วิจัยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539
2. ศึกษาเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ และแหล่งข้อมูลออนไลน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งเรียบเรียงเนื้อหาตามโครงสร้างสารบัญที่กำหนดไว้
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

5. นำเสนอผลการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและกลั่นกรองความถูกต้อง หากได้รับข้อเสนอแนะ จะนำมาปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ ก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ประวัติและบทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก ผลการวิจัย พบว่า วิธุรบัณฑิตเป็นบัณฑิตผู้ทรงปัญญา ดำรงตำแหน่งราชปุโรหิตแห่งกรุงอินทปัตถ์ แคว้นกุรุ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากษัตริย์ ตัดสินคดีความ และสอนธรรมะให้ประชาชน ด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และมีเมตตา เขาจึงเป็นที่เคารพนับถือจากทั้งมนุษย์และเทพเจ้า เนื้อเรื่องของวิธุรบัณฑิตได้รับมอบหมายให้ตัดสินข้อพิพาทระหว่างพระอินทร์ พญาครุฑ พญานาคราช และพระเจ้าโกรัมภยะ ด้วยความเที่ยงธรรม นางวิมลา ภรรยาพญานาคราชต้องการฟังธรรมจากเขา จึงอ้างว่าหายป่วยได้ด้วย "หัวใจของวิธุรบัณฑิต" พญานาคราชจึงส่งปุณณกยักษ์ไปลักพาตัว แต่ด้วยปัญญาของวิธุรบัณฑิต เขาสามารถโน้มน้าวให้ได้รับการปล่อยตัวและแสดงธรรมให้ทุกฝ่ายเกิดศรัทธา โครงสร้างของวิธุรชาดกในพระไตรปิฎกประกอบด้วย ปัญญาสนิบาต มีจำนวน 3 ชาดก รวม 50 คาถา สัฏฐินิบาต มีจำนวน 2 ชาดก รวม 60 คาถา สัตตตินิบาต มีจำนวน 2 ชาดก รวม 70 คาถา อสีตินิบาต มีจำนวน 5 ชาดก รวม 80 คาถา และมหานิบาต มีจำนวน 10 ชาดก รวม 100 คาถา ซึ่งวิธุรชาดกปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิบาตชาดก และเป็นชาดกที่ 9 แสดงให้เห็นถึงการบำเพ็ญสัจจบารมีของพระโพธิสัตว์ โดยเนื้อเรื่องเน้นถึงปัญญา สัจจะ และการใช้ไหวพริบแก้ปัญหา

2. หลักธรรมที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า หลักธรรมที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิต ได้แก่ สัจจะ ไตรสิกขา สัปปุริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 หิริ-โอตตัปปะ และสาราณียธรรม 6 ซึ่งล้วนเป็นรากฐานของการพัฒนาตนและสังคม เรื่องราวในวิธุรชาดกชี้ให้เห็นว่า ปัญญาคือหัวใจของความเป็นบัณฑิต ความยุติธรรมมีคุณค่าสูงกว่าความภักดีต่ออำนาจ และความซื่อสัตย์ควบคู่กับความเสียสละเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ

3. วิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของวิธุรบัณฑิตในราชสำนัก วิธุรบัณฑิตทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากษัตริย์ ตัดสินคดีความอย่างเป็นธรรม และเผยแผ่ธรรมะเพื่อให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักสัจจะ เขาเป็นต้นแบบของขุนนางผู้มีปัญญา ใช้เหตุผลและวาทศิลป์ในการสร้างความสงบสุขให้แก่บ้านเมือง แนวทางการดำเนินชีวิตของวิธุรบัณฑิต คือ เป็นผู้มีคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ยึดมั่นในความถูกต้อง ใช้ปัญญาแก้ปัญหา มีเมตตากรุณา และวาจาสุภาพ ด้วยหลักการเหล่านี้ เขาสามารถเอาตัวรอดจากสถานการณ์ที่ท้าทายและนำพาผู้อื่นไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง ความสำคัญของวิธุรชาดกต่อพระพุทธศาสนา ได้แก่ วิธุรชาดกเป็นหนึ่งในทศชาติชาดกที่เน้นการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัญญา ศีลธรรม และความยุติธรรมในสังคม เรื่องราวของวิธุรบัณฑิตเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้คนดำเนินชีวิตตามหลักธรรมเพื่อความสงบสุขและความสำเร็จที่แท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. **ประวัติและบทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก** ผลการวิจัย พบว่า วิธุรบัณฑิตเป็นชาดกมีอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 28 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เนื้อหาในเรื่องเป็นอดีตชาติของพระโพธิสัตว์ ซึ่งเล่าถึง

ความฉลาดและคุณธรรมของปราชญ์ผู้ทรงปัญญา เนื้อเรื่องเต็มไปด้วยคติธรรมและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ปัญญาแก้ปัญหา วิธุรบัณฑิตซึ่งเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลผู้มีสติปัญญาเฉียบแหลม ซื่อสัตย์ และยึดมั่นในธรรมะเป็นที่ปรึกษาสำคัญของพระเจ้าธนัญชัยโกรัมภยะ โดยช่วยชี้แนะข้อธรรมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างถูกต้องเสมอ เขาได้รับความเคารพและนับถือจากทุกคน ทั้งมนุษย์และเทพ

วิธุรบัณฑิตเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เป็นที่ปรึกษาที่พระเจ้าธนัญชัยโกรัมภยะทรงไว้วางใจ เพราะเขาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงและเต็มความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำในเรื่องการบริหารราชการหรือการชี้แนะธรรมะ เขาไม่เคยแนะนำสิ่งที่ผิดแม้จะมีแรงกดดันจากภายนอก การให้คำปรึกษาที่เป็นธรรมและมีเหตุผลแก่พระราชาในทุกเรื่อง โดยไม่เลือกปฏิบัติ การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ บนพื้นฐานของธรรมะและหลักเหตุผล

วิธุรบัณฑิตเป็นผู้ซื่อสัตย์ต่อคำพูด ยึดมั่นใน "สัจจะ" หรือความจริง แม้ในสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิต เขาไม่เคยพูดโกหกหรือบิดเบือนความจริงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ตัวอย่างเช่น เมื่อพระเจ้าธนัญชัยโกรัมภยะแพ้เดิมพันและต้องส่งตัวเขาให้ปุณณกะยักษ์ วิธุรบัณฑิตไม่ได้ปฏิเสธหรือหลบหนี แต่ยอมรับชะตากรรมอย่างกล้าหาญ การตอบคำถามของพระนาคาธิบดี เขาให้คำตอบที่ตรงไปตรงมาและแสดงความจริงใจ

วิธุรบัณฑิตซื่อสัตย์ต่อธรรมะ แสดงความยึดมั่นในหลักธรรมะ ไม่ว่าเขาจะอยู่ในสถานการณ์ใด เขาไม่เคยละทิ้งความถูกต้องหรือประนีประนอมกับสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนอะไรเลย อย่างเช่น การยึดมั่นในความยุติธรรม แม้ต้องเดิมพันด้วยชีวิต การแสดงความกล้าหาญที่จะพูดความจริงต่อหน้าพระนาคาธิบดีและนาคราช โดยไม่หวั่นเกรงอำนาจ

วิธุรบัณฑิตทำประโยชน์ให้กับสังคม โดยเป็นที่ปรึกษาที่ชี้แนะพระเจ้าธนัญชัยโกรัมภยะในเรื่องการปกครองด้วยธรรมะและความยุติธรรม ทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุขและเจริญรุ่งเรือง แนะนำให้พระราชาปกครองด้วยหลักธรรม เช่น ทศพิธราชธรรม และการใช้ปัญญาในการตัดสินใจ ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในราชสำนักด้วยเหตุผลและความยุติธรรม ทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทั้งช่วยเสริมสร้างความศรัทธาและความไว้วางใจของประชาชนต่อผู้ปกครอง ซึ่งช่วยปลูกฝังคุณธรรมในหมู่ประชาชน ส่งเสริมความเข้าใจในหลักธรรมะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธุรบัณฑิตเป็นปราชญ์ผู้ทรงปัญญาและคุณธรรม ยึดมั่นในสัจจะและธรรมะ ใช้สติปัญญาช่วยแก้ปัญหาบ้านเมืองด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรม ทำให้เป็นที่เคารพของทั้งมนุษย์และเทพ

2. **หลักธรรมที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิต** ผลการวิจัย พบว่า หลักธรรมสำคัญที่ปรากฏในบทบาทของวิธุรบัณฑิตคือ สัจจะ ไตรสิกขา สัปปุริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 หิริ-โอตตัปปะ และสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่ดี และเป็นเข็มทิศนำพาชีวิตให้พ้นจากความทุกข์ สัจจะครอบคลุมทั้งมิติของหลักพื้นฐาน เช่น ศีล 5 หลักพัฒนาจิตใจ เช่น อริยสัจ 4 และหลักเพื่อสังคม เช่น สังคหวัตถุ 4 โดยสัจจะหมายถึงความสัตย์ ความจริง และความมั่นคงในคำพูด การกระทำ และเจตนา แบ่งได้เป็นสัจจะเชิงธรรมชาติ คือความจริงแท้ เช่น ไตรลักษณ์และนิพพาน และสัจจะเชิงจริยธรรม คือความซื่อสัตย์ การรักษาคำพูด และความตรงต่อหน้าที่ อีกทั้งยังสัมพันธ์กับหมวดธรรมอื่น เช่น ศีล 5 ในการเว้นจากการพูดเท็จ ทศบารมีในฐานะสัจจะบารมี และอริยมรรคในองค์สัมมาวาจาและสัมมากัมมันตะ ในวิธุรชาดก วิธุรบัณฑิตเป็นต้นแบบของผู้มีสัจจะ โดยแสดงออกผ่านวาจาที่จริง ไม่โกหก ความตั้งใจที่ไม่หลอกลวง ความยุติธรรมไม่ลำเอียง และการเสียสละแม้ชีวิตเพื่อรักษา

คำพูด บทบาทของวิธุรบัณฑิตในฐานะที่ปรึกษาพระราชา ผู้ตัดสินคดีด้วยธรรม ครูผู้สอนธรรมด้วยความตรงไปตรงมา ผู้กล้ายืนหยัดในความจริงแม้เผชิญความตาย การประยุกต์ใช้ “สัจจะ” ในระดับต่าง ๆ ชีวิตประจำวัน สัจจะในชีวิตประจำวัน คือ ความสัตย์ ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ การไม่ผิดคำพูด รักษาคำพูดที่ให้ไว้ รับปากจะช่วยงาน ต้องทำตาม พูดแต่ความจริง กล้ายอมรับผิด ไม่โยนความผิด ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ไม่คดโกง ไม่เอาเปรียบใคร จริงใจต่อผู้อื่น ไม่หลอกลวง ไม่เสแสร้ง ไม่ละคำมั่นแม้ต้องเสียสละ รับผิดชอบต่อคำพูด แม้ลำบาก พูดด้วยเจตนาดี ใช้คำพูดสร้างสรรค์ สอนสิ่งดี ระดับองค์กร สัจจะในองค์กร คือ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความจริงใจในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความยั่งยืนและความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ ลูกค้า-พนักงานไว้วางใจ เช่น องค์กรที่ไม่ใช้แรงงานเด็กจริง ความโปร่งใส เปิดเผยงบประมาณ ข้อมูลจัดซื้อ ลดคอร์รัปชัน วัฒนธรรมองค์กรที่ดี ผู้นำตรงไปตรงมา พนักงานกล้าแสดงความคิดเห็น ความยั่งยืน ยึดหลักคุณธรรม ไม่โกหกเพื่อผลประโยชน์ระยะสั้น ธรรมาภิบาล มีคณะกรรมการตรวจสอบอิสระ โปร่งใส ระดับสังคม พระพุทธศาสนาแนะนำให้ใช้ “สัจจบารมี” เพื่อพัฒนาสังคมอย่างมั่นคงใน 3 ระดับ คือ (1) ประโยชน์ปัจจุบัน พูดจริง ทำจริง มีวินัย ไม่หลอกลวง (2) ประโยชน์เบื้องหน้า ไม่โกง ไม่เป็นพยานเท็จ กล้าท้วงติงความผิด และ (3) ประโยชน์สูงสุด ปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ มีความจริงใจในทุกบทบาท ประโยชน์ของการมี “สัจจะ” ประเภท รายละเอียด ด้านรูปธรรม ชีวิตมั่นคง สุขภาพดี การงานก้าวหน้า มีมิตรแท้ ด้านคุณธรรม มีศรัทธา ปัญญา แก้ปัญหาได้อย่างมีธรรม ด้านนามธรรม เข้าถึงความจริง เข้าใจธรรมชาติและชีวิต นำสู่การพ้นทุกข์

ดังนั้น สัจจะ คือรากฐานของคุณธรรมทั้งปวง และเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และความยั่งยืนในทุกระดับ ทั้งในชีวิตส่วนตัว, ระดับองค์กร, และระดับสังคม หากบุคคลและสังคมไทยสามารถฝึกฝนและยึดมั่นในสัจจะ จะนำไปสู่สังคมที่มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และสงบสุข ตามหลักพระพุทธศาสนา

3. วิเคราะห์บทบาทของวิธุรบัณฑิตในวิธุรชาดก ผลการวิจัยพบว่า วิธุบัณฑิตเป็นตัวละครสำคัญในวิธุรชาดก ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นแบบอย่างของบัณฑิตผู้ทรงปัญญา มีความสามารถในการใช้เหตุผลและวาทศิลป์เพื่อแก้ไขสถานการณ์วิกฤต บทบาทของวิธุบัณฑิตสามารถสรุปเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) การครองตน

วิธุบัณฑิตเป็นแบบอย่างของการครองตนด้วยปัญญาและคุณธรรม โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้ การพัฒนาปัญญา วิธุบัณฑิตไม่เพียงมีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ แต่ยังมีปัญญาที่ลึกซึ้ง สามารถพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยวิจารณญาณ (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2014) แม้ในยามวิกฤตที่ถูกจับไปเป็นเชลยของพญานาควรุณ ท่านยังคงรักษาสติและใช้ปัญญาไตร่ตรองหาทางออก ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของความกลัวหรือความโกรธ ความอดทนและขันติธรรม วิธุบัณฑิตแสดงให้เห็นถึงความอดทนต่อความยากลำบากและอุปสรรคต่าง ๆ แม้ถูกพญานาคลักพาตัวไป ท่านก็ไม่แสดงความหวั่นไหวหรือสิ้นหวัง แต่อดทนรอเวลาที่เหมาะสมเพื่อหาทางออก สัจจะและศีลธรรม ท่านยึดมั่นในสัจจะและศีลธรรม ไม่ใช้คำพูดที่เป็นเท็จเพื่อประโยชน์ส่วนตน แม้ในยามคับขัน ท่านเลือกที่จะใช้ปัญญาและสัจจะในการแก้ปัญหา แสดงให้เห็นถึงการครองตนด้วยหลักธรรม การไม่ประมาท วิธุบัณฑิตดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท พิจารณาเหตุการณ์รอบตัวอย่างรอบคอบ ทำให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ไม่ตกเป็นเหยื่อของความประมาทหรือความเลินเล่อ

2) การครองคน

วิธุบัณฑิตแสดงให้เห็นถึงทักษะในการครองคน การสร้างความสัมพันธ์ และการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ดังนี้ วาทศิลป์และการสื่อสาร ท่านมีทักษะในการใช้วาทศิลป์อย่างยอดเยี่ยม สามารถสื่อสารธรรมะและสัจธรรมให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ทำให้คำสอนของท่านเข้าถึงจิตใจผู้ฟัง โดยเฉพาะในการแสดงธรรมแก่พญานาควรุณ จนทำให้พญานาคเกิดความเลื่อมใสและปล่อยตัวท่านไปในที่สุด การสร้างสัมพันธภาพ วิธุบัณฑิตสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้คนหลากหลาย ทั้งกับพระราชา ข้าราชบริพาร และแม้แต่กับศัตรูอย่างพญานาควรุณ ท่านแสดงให้เห็นถึงความเมตตา กรุณา และความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ทำให้ผู้คนเกิดความเคารพนับถือและไว้วางใจ การให้คำปรึกษา ในฐานะที่ปรึกษาราชสำนัก วิธุบัณฑิตได้ให้คำปรึกษาที่มีคุณค่าแก่พระราชา โดยไม่เกรงกลัวอำนาจหรือยอมตามอคติ แต่ยึดหลักธรรมและประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง นำเสนอความจริงและแนวทางที่ถูกต้อง แม้ว่าจะไม่เป็นที่พอใจในบางครั้ง การระงับความขัดแย้ง ท่านมีความสามารถในการระงับความขัดแย้งและสร้างสันติภาพ โดยใช้ปัญญาและเหตุผลแทนการใช้กำลังหรือความรุนแรง ท่านสามารถโน้มน้าวให้ฝ่ายต่าง ๆ เห็นคุณค่าของสันติภาพและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

3) การครองงาน

วิธุบัณฑิตแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในการครองงาน ทั้งในด้านการบริหารราชการและการเผยแผ่ธรรมะ ดังนี้ ความรับผิดชอบ ท่านแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ในฐานะที่ปรึกษาราชสำนักหรือในฐานะนักแสดงธรรม ท่านทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ความเชี่ยวชาญ วิธุบัณฑิตมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งในด้านการปกครอง การบริหาร และพระธรรม ทำให้สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ การแก้ปัญหา ท่านมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พิจารณาปัญหาอย่างรอบด้านและหาทางออกที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย โดยไม่เกิดความเสียหายหรือความรุนแรง การสอนและถ่ายทอดความรู้ วิธุบัณฑิตมีความสามารถในการสอนและถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย ท่านใช้อุปมาอุปไมยและเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักธรรม ทำให้ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ การทำงานเพื่อส่วนรวม ท่านยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่แสวงหาผลประโยชน์หรือความสุขส่วนตัว แต่มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและสังคมโดยรวม วิธุบัณฑิตเป็นแบบอย่างของผู้นำที่สมบูรณ์ในทั้งสามด้าน คือ การครองตน ครองคน และครองงาน ท่านแสดงให้เห็นถึงพลังของปัญญาและคุณธรรมที่สามารถเอาชนะอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ ได้ ท่านใช้สติปัญญาในการครองตนให้อยู่ในธรรม ใช้เมตตาและวาทศิลป์ในการครองคนให้เกิดความสามัคคี และใช้ความรู้ความสามารถในการครองงานให้บรรลุผลสำเร็จ คุณลักษณะเหล่านี้ทำให้วิธุบัณฑิตเป็นแบบอย่างของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธธรรม ซึ่งยังคงมีคุณค่าและเป็นแบบอย่างสำหรับผู้นำและบุคคลทั่วไปในยุคปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

1. ด้านศีลธรรมและจริยธรรม ควรส่งเสริมให้ใช้วิธุรชาดกเป็นเครื่องมือในการสอนเรื่องคุณธรรมของนักปกครองและผู้นำ เช่น ความซื่อสัตย์ ปัญญา และความเสียสละ เพื่อให้ผู้บริหารและข้าราชการนำไปปรับใช้ในการทำงาน

2. ด้านการศึกษา ควรมีการบรรจุเนื้อหาของวิธุรชาดกในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเฉพาะในวิชาศีลธรรม จริยธรรม และวรรณคดี เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของปัญญาและการใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหา

3. ด้านการพัฒนาสังคม เน้นการใช้แนวคิดจากวิธุรชาดกเป็นแนวทางส่งเสริมให้คนในสังคมมีเหตุผล ใช้สติปัญญาในการแก้ไขความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีในองค์กรหรือชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาคุณลักษณะของวิธุรบัณฑิตในเชิงจริยศาสตร์ วิเคราะห์หลักคุณธรรมและจริยธรรมของวิธุรบัณฑิตในเชิงลึก เช่น ความซื่อสัตย์ ปัญญา และเมตตาธรรม

2. เปรียบเทียบคุณธรรมของวิธุรบัณฑิตกับหลักคำสอนในศาสนาอื่น เช่น พุทธศาสนา ฮินดู คริสต์ หรืออิสลาม ศึกษาความสัมพันธ์ของวิธุรบัณฑิตกับแนวคิดด้านภาวะผู้นำ วิเคราะห์ว่าหลักการของวิธุรบัณฑิตสามารถประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำสมัยใหม่ได้อย่างไร

3. เปรียบเทียบแนวคิดของวิธุรบัณฑิตกับหลักภาวะผู้นำตามแนวคิดตะวันตก เช่น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) หรือภาวะผู้นำแบบรับใช้ (Servant Leadership)

4. ศึกษาการนำหลักธรรมของวิธุรบัณฑิตมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน วิเคราะห์ว่าสังคมไทยหรือองค์กรปัจจุบันสามารถนำหลักธรรมของวิธุรบัณฑิตไปใช้ในการบริหารและการแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างไร ศึกษาว่าการส่งเสริมหลักการของวิธุรบัณฑิตผ่านการศึกษา ศิลปะ หรือสื่อสมัยใหม่ จะช่วยสร้างจิตสำนึกทางศีลธรรมในสังคมได้อย่างไร เปรียบเทียบวิธุรบัณฑิตกับตัวละครปัญญาชนในวรรณคดีอื่น วิเคราะห์ว่าวิธุรบัณฑิตมีลักษณะเด่นแตกต่างจากตัวละครผู้ทรงปัญญาในวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ อย่างไร เช่น ขงจื๊อ พระเวสสันดร หรืออริสโตเติล

5. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัญญาและคุณธรรมในวรรณคดีที่คล้ายคลึงกับวิธุรบัณฑิต ศึกษาความสำคัญของวิธุรบัณฑิตในมิติทางวรรณกรรม วิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีการเล่าเรื่องของเรื่องวิธุรบัณฑิตในเชิงวรรณกรรม ศึกษาอิทธิพลของวิธุรบัณฑิตต่อวรรณกรรมไทยหรือวรรณกรรมพุทธศาสนาเรื่องอื่น ๆ

Reference

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka: Mahachulalongkornrajavidyalaya Edition.* Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Maxwell, J. C. (2012). *The 5 Levels of Leadership* (W. Aphirakthanakorn, Trans.). Bangkok: Nation Books. (Original work published n.d.)

Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2014). *Buddhist Dictionary: Compiled Edition* (27th ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Phramaha Chulom Chuluean. (2003). *Moral Courage in the Practice of Pāramī of the Bodhisatta in the Ten Jātaka Tales* (Master's thesis in Ethics Studies). Graduate School, Mahidol University.

Phra Wanphen Kanako. (2013). *An Analysis of the Principle of Truth in the Vidhurapaṇḍita Jātaka* (Master's thesis in Buddhist Studies). Graduate School, Mahachulalongkornrajavid yalaya University.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

A Study of English Communication Skills of Students at Government High School in Meiktila Township of Myanmar

[1]Tejobhasa, Veerakarn Kanokkamalade

[1]Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyla University.

[1]Corresponding Author's Email: tejobhasaburma@gmail.com

Abstract

The study, "A Study of English Communication Skills of Students at Government High School in Meiktila Township of Myanmar," aims to investigate the effects of English communication skills on government high school students in Meiktila, Myanmar, and propose solutions to the communication challenges faced by grade 12 students. Employing both quantitative and qualitative methods, the research collected data from 90 grade 12 students through questionnaires and conducted in-depth interviews with five key informants to gather their opinions and suggestions.

The findings revealed a range of proficiency levels, with notable gaps in speaking and writing skills. Key results indicated that 56.7% of students were neutral in their confidence to speak English fluently, while 70% identified writing as the area needing the most improvement. The study highlights the need for targeted interventions to enhance communication skills. Recommendations include creating a supportive learning environment, using interactive teaching methods, and encouraging peer learning. The research also emphasizes the importance of continuous professional development for teachers and active parental involvement in supporting language learning at home.

For future research, the study recommends conducting longitudinal studies to assess the long-term impact of these interventions and broader demographic studies to understand communication skills across different regions. This research underscores the critical role of comprehensive strategies in enhancing English communication skills, which are essential for students' academic and professional success in a globalized world.

Keywords: English Communication Skills, EFL challenge, High School Students, Meiktila.

Introduction

This research explores the application of English communication skills among government high school students in Meiktila, Mandalay Region, Myanmar. Meiktila, a rapidly developing town in central Myanmar, boasts a promising economic future. In Myanmar, English is a core subject in almost every high school aimed at securing a better future for students (Nunan, 2003). Meiktila has sixteen Basic Education High Schools, which attract students from the surrounding countryside to study at both government and private high schools.

English language proficiency is crucial in today's globalized world, facilitating access to higher education, career opportunities, and intercultural communication (Crystal, 2003). In Myanmar, English is recognized as an essential second language, and government high schools play a pivotal role in equipping both teachers and students with these vital skills. Despite the significant focus on English language learning, research highlights ongoing challenges faced by government high school students in Meiktila in mastering English communication skills. This study aims to delve into the background and significance of these issues, laying the groundwork for further investigation into their impacts and potential solutions.

Globally, English is the lingua franca, making its speakers global citizens (Jenkins, 2015). In nations where English is an official language, it serves as a key medium of communication. Statistics show that around 670 million people speak English fluently, a number that has been steadily increasing since 1990 (Graddol, 2006). English holds a prominent position in all spheres of human activity, significantly influencing global events and making global communication more accessible. Proficiency in English is recognized as essential in various fields, including business, medicine, transportation, technology, trade, and marketing (Kirkpatrick, 2007).

Communication is a critical aspect of human behaviour, influenced by a myriad of factors (Mesthrie et al., 2009). It reflects the intricate interplay of internal cognitive processes, emotional states, external cultural dynamics, and situational contexts. Understanding this profound interconnection is essential for unraveling the complexities of interpersonal interactions and societal exchanges. This recognition highlights the nuanced nature of communication and its role as a mirror reflecting the diverse influences on human behaviour.

A strong teacher-student relationship is fundamental for effective teaching. This research examines the interaction between teachers and students and the impact of English learning on middle school students through both quantitative and qualitative methods. It investigates the factors influencing teacher-student interaction in English teaching at the secondary school level. The findings indicate that many current English teachers focus primarily on classroom instruction,

often neglecting after-class communication and the spiritual connection with students (Erling & Seargeant, 2013).

English has become increasingly important in the modern world, largely due to its spread by the British Empire (Pennycook, 2017). As a result, many people around the globe speak English, even if it is not their primary language. English is the language of science, commerce, global politics, aviation, popular music, and the internet. In Europe, 85% of people learn English as a second language, making it the default language of the EU and a common medium for international leaders. English unites people worldwide and plays a crucial role in numerous fields, from literature and music to politics and science (Seidlhofer, 2011).

This research focuses on enhancing English communication skills among government high school teachers and students in Meiktila, Myanmar. The researcher believes that further investigation is crucial for improving these skills, which have not been extensively explored before. Enhancing English communication skills is vital for the academic and professional growth of both teachers and students in Meiktila. The researcher is enthusiastic about conducting this study to foster creativity and improve English proficiency in this context.

Objectives of the Study

The proficiency levels in English among high school students in Myanmar, specifically in Meiktila Township, show significant variability. This research aims to identify the specific challenges faced by students and propose effective strategies to enhance their communication skills.

1.To investigate the effects of English communication skills on government high school students in Meiktila, Myanmar.

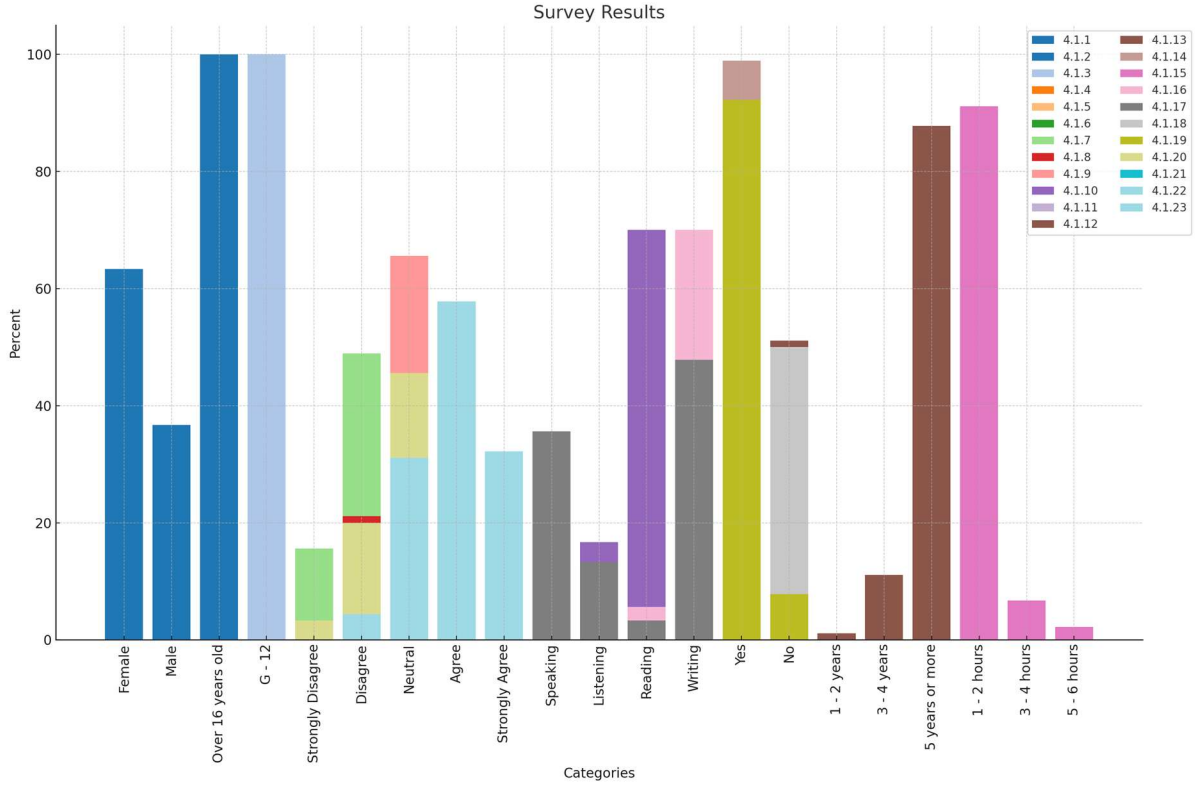
2.To propose solutions to the problems of English communication skills for grade 12 students.

Research Methodology

The study used a mixed-method approach, combining quantitative and qualitative data collection methods. The current research uses both qualitative and quantitative research procedures. Thus, the way of data collection mainly emphasized the result of making a survey by designing a questionnaire, interviewing people, and participating. Every stage of data collection is performed step by step to make things easier and useful to value the study. Quantitative data was used to provide the participants' attitudes towards the reading aloud. The information obtained from the questionnaire was analyzed by the percentages, and then it was interpreted. The data obtained from the questionnaire was tallied for frequency and calculated for the mean.

Ninety Grade 12 students from No. 1 Government High School in Meiktila took part in the study. In addition, five key informants were interviewed to gain deeper insights into the issues. Data was gathered through structured questionnaires for students and in-depth interviews with key informants. The questionnaires consisted of 23 items covering various aspects of English communication skills and were targeted at students. The questionnaire included 23 questions, and students were asked to select from the following choices: (1) Strongly disagree, (2) Disagree, (3) Neutral, (4) Agree, and (5) Strongly agree. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics by SPSS, while qualitative data from interviews were coded and thematically analyzed to identify recurring themes and insights.

Results of the Research

The study's findings focus on the English communication skills of students at the Government High School in Meiktila Township, Myanmar. The data collected provides insights into various aspects of the students' communication abilities, including their confidence in speaking English, comfort in conversations, understanding of spoken English, and application of English skills outside the classroom.

All 90 respondents, representing 100% of the surveyed population, were above 16 years old and in Grade 12. This uniformity in age and grade level ensures that the data reflects the experiences and abilities of students at a similar educational stage.

The gender distribution among the respondents showed that 63.3% were female, while 36.7% were male. This indicates a higher representation of female students in the sample, which may influence the overall results and interpretations related to communication skills.

Confidence Levels: When asked about their confidence in speaking English fluently, the responses varied. A small proportion of students, 2.2%, strongly disagreed with the statement, indicating a strong lack of confidence. Additionally, 14.4% disagreed, suggesting that these students also felt low confidence but not as strongly. The majority of students, 56.7%, were neutral, implying uncertainty or indifference towards their confidence levels. On the other hand, 26.7% agreed that they were confident in their ability to speak English fluently. The mean score for this aspect was 3.0778, with a standard deviation of 0.70675, indicating that, on average, students leaned slightly towards neutrality with a slight tendency towards disagreement.

Comfort Levels: Regarding their comfort in engaging in conversations in English, 2.2% of students strongly disagreed, showing a very high level of discomfort. A significant portion, 45.6%, disagreed, indicating that nearly half of the respondents were not comfortable engaging in English conversations. A notable 34.4% were neutral, suggesting uncertainty or ambivalence about their comfort levels. Additionally, 14.4% agreed, and 3.3% strongly agreed that they were comfortable conversing in English. The mean score was 2.7111, with a standard deviation of 0.86433, reflecting a general tendency towards discomfort.

Understanding Levels: When assessing their ability to understand English spoken by others, 2.2% of the students strongly disagreed, indicating significant difficulty. Another 12.2% disagreed, showing that a notable portion found it challenging to comprehend spoken English. However, 35.6% were neutral, suggesting moderate comprehension skills. On the positive side, 41.1% agreed, and 8.9% strongly agreed that they found it easy to understand English spoken by others. The mean score for this aspect was 3.4222, with a standard deviation of 0.89916, indicating that students generally leaned towards agreement, reflecting a positive perception of their listening comprehension skills.

Frequency of Application: Regarding the frequency of applying their English communication skills outside the classroom, 15.6% strongly disagreed, and 48.9% disagreed, showing that a significant majority of students did not frequently use English in real-world contexts. Another 21.1% were neutral, indicating inconsistent application of their skills. Only 14.4% agreed that they frequently applied their English communication skills outside the

classroom. The mean score was 2.3444, with a standard deviation of 0.91383, reflecting a general trend towards infrequent use of English outside the classroom environment.

The data reveals that while a significant portion of students at Government High School in Meiktila Township possess some level of confidence and ability to understand and speak English, many still struggle with comfort and application in real-world contexts. The findings suggest the need for targeted interventions to boost confidence, improve comfort in conversations, and encourage the practical use of English skills outside the classroom. Enhanced focus on these areas can help students better prepare for academic and professional challenges, ultimately leading to improved overall English proficiency.

The Interview Outcome

The outcome of the interview was that the study found that effective communication skills are essential for students' academic and personal success. Students with strong communication abilities are better equipped to understand instructions, grasp complex concepts, and actively engage in academic activities. Conversely, those with poor communication skills face challenges such as misinterpreting instructions, struggling to understand course material, and lacking motivation. Strategies and interventions to improve communication skills include peer pairing, encouraging reading, writing, and listening activities, creating a supportive classroom environment, teamwork, class discussions, and gestures during teaching. Implemented solutions include a bilingual approach, parental involvement, modern teaching aids, and teaching empathy and effective listening. These strategies not only improved students' communication skills but also positively impacted their academic performance and personal development. The findings emphasize the importance of sustained efforts to improve communication skills in educational situations.

Conclusion

The study highlights significant areas for improvement in English communication skills among teachers and students at No.1 Government High School in Meiktila. There is a clear need for targeted interventions to enhance students' confidence and proficiency in English. Creating a supportive learning environment, utilizing interactive teaching methods, and encouraging peer learning are essential strategies. Continuous professional development for teachers and active parental involvement are also critical. Future research should focus on longitudinal studies to assess the long-term impact of these interventions and broader demographic studies to understand communication skills across different regions.

In conclusion, the aim of using Communication Skills in English at the No.1 Government High School in Meiktila, Myanmar, is based on the Communication Skills approach. The study at No.1 Government High School in Meiktila, Myanmar, offered analytical insights into the English communication skills of grade-12 students and their teachers. Using both quantitative and qualitative methods ensured strong data collection, involving 90 students who completed 23 detailed questionnaires. All 90 respondents were students above 16 years old in grade 12, with 36.7% male and 63.3% female.

Discussion

Findings Analysis

The study's findings reveal that while most students possess a basic understanding of English, their confidence and practical application of communication skills, particularly in speaking and writing, are limited. These results align with previous research by Ur (2012) and Hyland (2016), which emphasize the need for interactive and engaging teaching methods to enhance language proficiency.

The data suggest a need for a shift towards more communicative and student-centred teaching approaches. Teachers should incorporate role-plays, debates, and multimedia resources to create a more dynamic learning environment. Additionally, continuous professional development for teachers is crucial to keep abreast of the latest educational strategies. Students should be encouraged to engage in regular practice of English outside the classroom, join extracurricular activities like English clubs and debate teams, and utilize online resources for language learning. These activities can provide practical contexts for language use and help build confidence. Parents play a significant role in supporting language learning at home. Encouraging conversations in English, reading English books, and watching English-language media can create a more immersive language environment for students.

Suggestions

Based on the findings and discussions, several suggestions are proposed to enhance English communication skills among students at No.1 Government High School in Meiktila:

For Teachers

To improve students' English communication skills:

- **Create a Supportive Environment**: Foster a classroom that encourages risk-taking, reduces anxiety, and provides positive reinforcement and constructive feedback.

- **Engage in Effective Teaching Methods**: Utilize role-plays, structured debates, and diverse learning resources to make lessons more engaging.
- **Promote Peer Learning**: Pair fluent speakers with less confident ones and encourage group projects to enhance learning through peer interaction.
- **Continuous Professional Development**: Participate in workshops, pursue advanced qualifications, and stay updated with educational advancements.

For Students

To enhance their English skills:

- **Practice Regularly**: Engage in reading, writing, speaking, and listening activities outside the classroom.
- **Participate in Extracurricular Activities**: Join English clubs, debate teams, and public speaking events.
- **Apply Online Resources**: Use language learning apps, social platforms, and educational websites.

For No.1 Government High School

To support English learning:

- **Provide Resources**: Ensure access to multimedia tools, language labs, and libraries.
- **Organize Workshops and Seminars**: Conduct events focused on communication skills and teaching methodologies.

For Readers

Readers can support English learning by:

- Encouraging academic engagement and comprehension of thesis material to deepen subject understanding and enhance research skills.

For Further Researchers

Future research should explore:

- **Longitudinal Studies**: To understand the long-term effects of interventions on communication skills.
- **Specific Interventions**: The impact of peer learning and multimedia tools on language learning.
- **Demographic Expansion**: Including students from diverse regions and backgrounds to gain broader insights.

Reference

Crystal, D. (2003). *English as a Global Language* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Erling, E. J., & Seargeant, P. (Eds.). (2013). *English and Development: Policy, Pedagogy, and Globalization*. Multilingual Matters.

Graddol, D. (2006). *English Next*. British Council.

Hyland, K. (2003). *Second Language Writing*. Cambridge University Press.

Jenkins, J. (2015). *Global Englishes: A Resource Book for Students* (3rd ed.). Routledge.

Kirkpatrick, A. (2007). *World Englishes: Implications for International Communication and English Language Teaching*. Cambridge University Press.

Mesthrie, R., Swann, J., Deumert, A., & Leap, W. L. (2009). *Introducing Sociolinguistics* (2nd ed.). Edinburgh University Press.

Nunan, D. (2003). The Impact of English as a Global Language on Educational Policies and Practices in the Asia-Pacific Region. *TESOL Quarterly, 37*(4), 589-613.

Pennycook, A. (2017). *The Cultural Politics of English as an International Language*. Routledge.

Seidlhofer, B. (2011). *Understanding English as a Lingua Franca*. Oxford University Press.

Ur, P. (1996). *A Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge University Press.

Interview With

Akari Kyaw, Daw, Senior Assistant Teacher, No.1. High School, Meiktila, Myanmar, Interview. 14. June.2024.

Han Thu Ya, U, Senior Assistant Teacher, No.1. High School, Meiktila, Myanmar, Interview, 14. June.2024.

Soe Sandi Swe, Daw, Senior Assistant Teacher, No.1. High School, Meiktila, Myanmar, Interview. 14. June.2024.

Soe Soe Aye, Daw, Senior Assistant Teacher, No.1. High School, Meiktila, Myanmar, Interview. 14. June.2024.

Yin Nawy Myint, Daw, Senior Assistant Teacher, No.1. High School, Meiktila, Myanmar, Interview, 14. June.2024.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

การพัฒนาการใช้ Facebook เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Development of Facebook Usage Models to Enhance Creative Thai Language Writing for High School Students

[1]ชนกานต์ กิ่งก้าน

[1]Chanakan Kingkan

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]Corresponding Author's E-mail: kkec1234@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย 2) เพื่อวิเคราะห์การใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการใช้ภาษาใน Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย งานวิจัยนี้เป็นเป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 40 คน โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ Facebook เพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) โดยนิยมใช้ในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและติดต่อครูผู้สอน นอกจากนี้ยังใช้ Facebook เพื่อความบันเทิง (ค่าเฉลี่ย 4.17) เช่น การดูหนัง ฟังเพลง และพูดคุยกับเพื่อน และใช้เพื่อการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 3.98) โดยนิยมใช้แอปพลิเคชันแชทและรับข้อมูลวิชาการจากสื่อสังคมออนไลน์

จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้ Facebook ในการเรียนรู้-โดยเห็นว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมการสร้างเพจหรือกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน การมอบหมายโจทย์ให้ผู้เรียนฝึกเขียนภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ และการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ยังพบพฤติกรรมการใช้ภาษาวัยรุ่นหรือคำไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.47) และ พฤติกรรมการสื่อสารข้อมูลไม่ครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 3.10) ซึ่งสะท้อนถึงประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุง

แนวทางพัฒนาที่เสนอ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมเขียนอย่างต่อเนื่องบน Facebook เช่น โพสต์สรุปบทเรียน เขียนแคปชันสร้างสรรค์ และสะท้อนความคิดเห็นร่วมกัน พร้อมทั้งส่งเสริมการกำกับดูแลจากครูและผู้ปกครองเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ซึ่ง Facebook มีศักยภาพเป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะการ

เขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หากมีการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมการใช้ภาษาเชิงบวกอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: Facebook, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, ภาษาไทย, นักเรียนมัธยมปลาย, สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the use of Facebook in enhancing creative Thai writing skills among upper secondary school students, 2) to analyze the behaviors of using Facebook that affect the development of creative Thai writing skills, and 3) to propose guidelines for developing the use of creative Thai writing through Facebook. This research employed a pre-experimental design (Pre-Experimental Research). The sample group consisted of 40 upper secondary school students from Surasak Wittayakom School, Chonburi Province. Data were collected using questionnaires, interviews, and activity-based instruments.

The findings revealed that students' behaviors in using Facebook for education were at a high level (mean = 4.17), with common uses being searching for additional knowledge and contacting teachers. In addition, students also used Facebook for entertainment purposes (mean = 4.17), such as watching movies, listening to music, and chatting with friends, and for communication purposes (mean = 3.98), particularly through chat applications and receiving academic information from social media.

From the qualitative analysis, it was found that parents, teachers, and students had a positive attitude toward the use of Facebook for learning, regarding it as an accessible medium that stimulates students' interest. Suggestions included encouraging the creation of learning pages or groups, assigning writing tasks in the context of social media, and organizing creative opinion-sharing activities to foster Thai writing skills. However, there were still issues such as the behavior of using teenage language or inappropriate words (mean = 3.47) and the behavior of incomplete communication of information (mean = 3.10), which indicated areas in need of improvement.

The proposed development guidelines include designing continuous writing activities on Facebook, such as posting lesson summaries, writing creative captions, and reflecting opinions together, along with promoting supervision by teachers and parents to create a safe learning environment. Facebook thus has the potential to serve as an effective tool for developing creative Thai writing skills if appropriate activities are designed and the positive use of language is systematically encouraged.

Keywords: Facebook, creative writing, Thai language, upper secondary students, social media

บทนำ

สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะ Facebook ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในปัจจุบัน เป็นพื้นที่ที่ผู้คนใช้แสดงตัวตน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ การเข้าถึง Facebook ทำได้ง่ายทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้มีผู้ใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลสถิติชี้ว่ากลุ่มประชากรไทยอายุ 15-24 ปีมีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดถึงร้อยละ 95.50 (Economic Statistics Division, National Statistical Office, 2020) และกิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Electronic Transactions Development Agency, 2019) โดยผู้ใช้งานหลักส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (18-24 ปี)

วัยรุ่นนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้วยหลายปัจจัย เช่น ความต้องการแสดงออก แสวงหาอัตลักษณ์ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความบันเทิง การเข้าถึงข้อมูล และการระบายความคับข้องใจ ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจพัฒนาการตามทฤษฎีจิตสังคม อย่างไรก็ตาม ด้วยลักษณะของวัยรุ่นที่ยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความต้องการเป็นอิสระและแสวงหาการยอมรับ เมื่อสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจไม่ต้องเปิดเผยตัวตนหรือเผชิญหน้าโดยตรง พฤติกรรมการสื่อสารที่ไม่สร้างสรรค์ (Destructive communication) จึงสามารถเกิดขึ้นได้ เช่น การระรานทางไซเบอร์ การนินทาด่าทอ การส่งข้อความก่อกวน หรือการสร้างข่าวลือ ซึ่งผู้ถูกกระทำมักไม่ทราบว่าใครเป็นผู้กระทำ และมักเกิดผ่านโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (Constructive communication) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย (18-21 ปี) เพื่อสร้างบรรยากาศการสื่อสารที่ดี เคารพกติกาทางสังคม และบ่มเพาะอัตลักษณ์เชิงบวกอันนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีในอนาคต (Economic Statistics Division, National Statistical Office, 2020)

พฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์เกิดจากปัจจัยหลักสองประการ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และ ปัจจัยทางสังคม ซึ่งมาจากสิ่งแวดล้อมหรือบริบทภายนอก (Bandura, 1986, p. 100-110) จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และความร่วมรู้สึก (Empathy) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัญญา ลี้ศัตรูพ่าย และ ชาญ รัตนะพิสิฐ (Chanya Leesattrupai & Charn Rattanapisit, 2014) ที่พบว่าความเห็นอกเห็นใจเป็นตัวแปรสำคัญของทักษะการสื่อสารแบบกัลยาณสนทนา ส่วนปัจจัยทางสังคมที่ทำนายการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในวัยรุ่นได้แก่ อิทธิพลจากตัวแบบ (เพื่อน ครอบครัว และบุคคลในสื่อสังคมออนไลน์) และการสนับสนุนทางสังคม โดยงานวิจัยหลายชิ้นยืนยันว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ การศึกษาพฤติกรรมการเสพสื่อและภัยจากสื่อสังคมออนไลน์ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนทุกเพศและทุกช่วงวัยมีการรับรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระดับที่ดี โดยมักคิดอย่างถี่ถ้วนก่อนเลือกรับหรือส่งต่อข้อมูลเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อผู้อื่น และหากโพสต์ข้อมูลไม่ถูกต้องก็จะรีบแก้ไขทันที แสดงให้เห็นถึงความตระหนักรู้ที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงสื่อออนไลน์ที่ง่ายและรวดเร็วในยุคดิจิทัล ก็ยังคงมีภัยแอบแฝงจากมิจฉาชีพ ทำให้ประชาชนยังคงต้องตระหนักรู้และรู้วิธีรับมือ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “การพัฒนาการใช้ Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” โดยมุ่งเน้นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มี

การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์สูงสุด และมีลักษณะทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อการสื่อสาร การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อรักษาภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ ให้มีการพัฒนาการในการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย
2. เพื่อวิเคราะห์การใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการใช้ภาษาใน Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการใช้ Facebook เพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่ใช้การสำรวจ (Survey Research) ควบคู่กับการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบกิจกรรมเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของการใช้ Facebook ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 90 คน ในปีการศึกษา 2567

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม จำนวน 40 คน ในปีการศึกษา 2567 โดยการสุ่มแบบง่าย คำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (ค.ศ. 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ประเภท ได้แก่

1) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ (6 ข้อ) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการใช้ Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ (15 ข้อ) ซึ่งจัดทำเป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป (คำถามปลายเปิด)

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมแบบปลายเปิด

3) แบบกิจกรรมส่งเสริมการเขียน กิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเขียนโพสต์ที่ใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์บน Facebook

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1) กำหนดสิ่งประเมิน ครอบคลุมปัจจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน 3 ด้าน ได้แก่ การใช้ Facebook ด้านการศึกษา ด้านบันเทิง และด้านการติดต่อสื่อสาร

2) ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัย ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน

3) กำหนดรูปแบบแบบสอบถาม ใช้แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (มากที่สุด ถึง น้อยที่สุด) และคำถามปลายเปิด

4) สร้างแบบสอบถาม ประมวลเนื้อหาให้ครอบคลุม และแบ่งเป็น 3 ตอน (ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็น 6 ด้านรวม 15 ข้อ ข้อเสนอแนะทั่วไป)

5) ตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงความกระชับ ชัดเจน รูปแบบ และการจัดกลุ่มข้อคำถาม

6) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.94 ซึ่งผ่านเกณฑ์ (IOC ≥ 0.66) แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาจำนวน 11๒ ข้อ

7) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เช่น แก้ไขหัวเรื่อง การสะกดคำ และข้อคำถามให้กระชับ

8) ทดลองใช้แบบสอบถาม (Pilot Test) ทดลองใช้กับครู 10 คน ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในข้อคำถามทุกข้อ

9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ประกอบด้วย ตอนที่ 1 (6 ข้อ) ตอนที่ 2 (33 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา บันเทิง การติดต่อสื่อสาร ปัญหาการใช้ แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ แต่ละด้านมี 5 ข้อ) และตอนที่ 3 (6 ข้อเสนอแนะทั่วไป)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ฉบับ ในระหว่างเดือนกันยายน 2567 ผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนครบถ้วน 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และทุกฉบับมีความสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการใช้ Facebook เพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย 2) เพื่อวิเคราะห์การใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการใช้ภาษาใน Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม จำนวน 40 คน ในปีการศึกษา 2567 โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบกิจกรรมเป็นเครื่องมือหลัก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลายผล การวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.50) มีอายุ 16 ปี (ร้อยละ 35.00) กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 40.00) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 60.00) มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.01–3.50 (ร้อยละ 37.50) และใช้ Facebook มากกว่า 2 ปี (ร้อยละ 75.00) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์และความคุ้นเคยกับการใช้แพลตฟอร์มอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง (n = 40)

ตัวแปร	รายละเอียดที่มากที่สุด	ร้อยละ
เพศ	หญิง	57.50
อายุ	16 ปี	35.00
ระดับชั้น	ม.4	40.00
สถานภาพครอบครัว	อยู่กับพ่อแม่	60.00
GPA	3.01–3.50	37.50
ระยะเวลาใช้ Facebook	มากกว่า 2 ปี	75.00

2. ผลข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ Facebook จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้ Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1) ด้านการศึกษา นักเรียนใช้เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียน ($\bar{X}$ = 4.30) และหาข้อมูลแทนการไปห้องสมุด ($\bar{X}$ = 4.22) แสดงว่า Facebook เป็นแหล่งเรียนรู้อิสระที่สำคัญ

2) ด้านความบันเทิง นักเรียนนิยมใช้ในการดูหนังและฟังเพลงออนไลน์ ($\bar{X}$ = 4.67) และสนทนากับเพื่อน ($\bar{X}$ = 4.32) สะท้อนการใช้เพื่อการพักผ่อนและเชื่อมโยงทางสังคม

3) ด้านการสื่อสาร นักเรียนใช้ในการสนทนาออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ($\bar{X}$ = 4.37) และรับข้อมูลความเคลื่อนไหวทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.97) ชี้ให้เห็นการใช้งานที่หลากหลายทั้งส่วนตัวและการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการใช้ Facebook

ด้าน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ
การศึกษา	4.17	0.21	มาก
ความบันเทิง	4.17	0.21	มาก

ด้าน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ
การสื่อสาร	3.98	0.08	มาก
รวม	4.11	0.17	มาก

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใช้ Facebook ในการเรียนรู้ทั้งด้านการศึกษา ความบันเทิง และการสื่อสารอย่างสมดุล โดยเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เช่น การค้นคว้าความรู้ การดูสื่อบันเทิง และการสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า Facebook มีศักยภาพในการเป็นทั้ง “แหล่งเรียนรู้” และ “พื้นที่สร้างแรงจูงใจ” สำหรับการพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์การใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน) ยืนยันศักยภาพของ Facebook ในการส่งเสริมการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1) ทัศนคติเชิงบวก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้ Facebook เพื่อการเรียนรู้ โดยมองว่าเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และแรงจูงใจในการเขียน

2) พัฒนาทักษะการเขียน Facebook ช่วยให้นักเรียนใส่ใจการเลือกใช้คำมากขึ้น ได้ฝึกเขียนหลากหลายรูปแบบ (กลอน เรื่องสั้น รีวิว) และได้รับแรงจูงใจจากปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่าน

3) ข้อจำกัด ยังคงพบปัญหาเรื่องการใช้ภาษาไม่เป็นทางการ ภาษาย่อ และการใช้เวลาออนไลน์มากเกินไป ซึ่งต้องการการกำกับดูแลที่เหมาะสม

4) ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา เสนอให้มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและต่อเนื่อง จัดเวิร์กชอป และสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการกำกับดูแลอย่างรับผิดชอบ

5) ศักยภาพของ Facebook: Facebook มีศักยภาพสูงในการเป็นเครื่องมือเสริมสร้างทักษะการเขียน หากมีการออกแบบกิจกรรม การกำกับดูแล และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

2. ผลข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้ Facebook

1) ปัญหาการใช้ ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.29) ที่พบบ่อยที่สุดคือการใช้ภาษาไทยผสมภาษาอื่น ($\bar{X}$ = 3.47) ตามด้วยการใช้ภาษาทำร้ายผู้อื่น ($\bar{X}$ = 3.37) และการโพสต์พาดพิงบุคคลอื่น ($\bar{X}$ = 3.32) ดังตารางสรุผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านปัญหาการใช้ Facebook

ข้อ	ด้านปัญหาการใช้ Facebook	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ใช้ภาษาในการพิมพ์ไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย	3.17	1.12	ปานกลาง	4
2	การติดต่อสื่อสารด้วยภาษาที่อาจได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	3.10	1.21	ปานกลาง	5
3	ใช้เนื้อหาของภาษาที่โพสต์พาดพิงถึงบุคคลอื่น ๆ	3.32	1.45	ปานกลาง	3
4	การใช้ภาษาไทยผสมกับภาษาอื่น ๆ	3.47	1.10	ปานกลาง	1

ข้อ	ด้านปัญหาการใช้ Facebook	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
5	การใช้ภาษาในการทำร้ายผู้อื่น	3.37	1.33	ปานกลาง	2
ภาพรวม		**3.29**	**0.14**	**ปานกลาง**	

2) แนวทางแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) โดยแนวทางที่ได้รับการสนับสนุนสูงสุดคือ การใช้เพื่อติดต่อสื่อสารเรื่องที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.35) และประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.30) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ	แนวทางการใช้ Facebook เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ใช้เพื่อติดต่อสื่อสารเรื่องที่เป็นประโยชน์	4.35	1.02	มาก	1
2	เผยแพร่ความรู้/ประสบการณ์เชิงบวกของตนเอง	4.20	1.11	มาก	3
3	ประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ผู้อื่น	4.30	0.96	มาก	2
4	หามุมมองที่สร้างสรรค์ต่อการดำเนินชีวิต	3.50	1.63	มาก	4
5	ทำธุรกิจค้าขาย หารายได้ระหว่างเรียน	4.20	1.04	มาก	3
ภาพรวม		**4.11**	**0.27**	**มาก**	

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการใช้ภาษาใน Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย. แนวทางการพัฒนาการใช้ภาษาใน Facebook เพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า

จากการวิเคราะห์กิจกรรม พบว่า Facebook มีศักยภาพในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ผ่านกลไกหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) **การพัฒนาทักษะการสรุปและวิเคราะห์** (จากกิจกรรม "โพสต์จากบทเรียน") 2) **การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอย่างกระชับและมีพลัง** (จากกิจกรรม "แคปชันกระตุ้นความคิด") และ 3) **การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสังคม** (จากกิจกรรม "เขียนเพื่อเปลี่ยนแปลง")

สรุปแนวทางการพัฒนา 5 ประการ

1) ใช้ Facebook ฝึกเขียนต่อเนื่องและมีเป้าหมาย กำหนดหัวข้อและรูปแบบงานเขียนหลากหลายเพื่อกระตุ้นการฝึกคิดและเขียนอย่างเป็นระบบ

2) ส่งเสริมการเขียนในบริบทจริง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นสังคม เพื่อเห็นความสำคัญของการเขียนที่มีจุดมุ่งหมาย

3) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น แคปชัน นิทาน บทเรียน เพื่อฝึกการใช้ภาษาที่กระชับและเรียบเรียงความคิด

4) สร้างพื้นที่สะท้อนความคิดเห็นและเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการให้ข้อเสนอแนะจากเพื่อนและครู เพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

5) ใช้สื่อดิจิทัลเก็บสะสมและประเมินพัฒนาการ ใช้ Facebook เป็นแฟ้มสะสมผลงานออนไลน์ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาการเขียน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ สรุปได้ ดังนี้

1. การยืนยันศักยภาพของ Facebook ในฐานะเครื่องมือพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในบริบทไทยอย่างเป็นระบบ แม้จะมีการใช้ Facebook กันอย่างแพร่หลาย แต่การวิจัยนี้ได้ ยืนยันอย่างเป็นรูปธรรม ถึงศักยภาพของ Facebook ในการเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่สามารถ ออกแบบและนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและมีเป้าหมาย (เช่น "โพสต์จากบทเรียน" "แคปชันกระตุ้นความคิด" "เขียนเพื่อเปลี่ยนแปลง") ซึ่งไม่ใช่แค่การใช้งานทั่วไป แต่เป็นการประยุกต์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเฉพาะทาง

2. การสร้าง "แนวทางการพัฒนาการใช้ Facebook เพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์" ที่เป็นรูปธรรมและครบวงจร งานวิจัยนี้ได้นำเสนอ แนวทางการพัฒนา 5 ประการ ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การใช้เป็นพื้นที่ฝึกเขียนต่อเนื่อง การส่งเสริมการเขียนในบริบทจริง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมหลากหลาย การสร้างพื้นที่สะท้อนความคิดเห็น และการใช้เป็นเครื่องมือเก็บสะสมและประเมินพัฒนาการ แนวทางเหล่านี้ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงประจักษ์ และสามารถเป็นต้นแบบหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับครู ผู้ปกครอง หรือนักการศึกษาที่สนใจนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

3. การบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมและปัญหาอย่างลึกซึ้ง งานวิจัยของคุณไม่ได้พึ่งพาวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่ใช้ทั้งแบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) และบทสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ ลึกซึ้งและรอบด้าน ทั้งในแง่ของพฤติกรรมการใช้งาน ปัญหาที่พบ และทัศนคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (นักเรียน ครู ผู้ปกครอง) การบูรณาการข้อมูลนี้ช่วยให้สามารถ ระบุและทำความเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อน เช่น การใช้ภาษาปะปน หรือการใช้ภาษาทำร้ายผู้อื่น ในบริบทของ Facebook ได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญต่อการออกแบบกิจกรรมและการกำกับดูแลการใช้สื่อสังคมออนไลน์

4. การชี้ให้เห็นถึงความต้องการคำแนะนำและทิศทางที่ชัดเจนจากนักเรียน ผลการวิจัยยังเน้นย้ำว่า แม้นักเรียนจะคุ้นเคยกับ Facebook และใช้เพื่อความบันเทิงและการสื่อสาร แต่พวกเขาก็ยังคง ต้องการการดูแลเอาใจใส่และคำแนะนำที่ใกล้ชิด จากครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้ภาษาและการสื่อสารอย่างเหมาะสม นี่คือองค์ความรู้ที่เน้นย้ำถึงบทบาทที่สำคัญของ ผู้ใหญ่ในการชี้นำ การใช้เทคโนโลยีของเด็กและเยาวชน ไม่ใช่แค่การปล่อยให้เรียนรู้ด้วยตนเองทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาการใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประจักษ์ชัดแจ้ง ว่า Facebook มีบทบาทเป็นตัวชูโรง และมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังที่เห็นได้จาก พฤติกรรมการใช้งานทั้งด้านการศึกษา ความบันเทิง และการสื่อสารที่ อยู่ในระดับสูงจนน่าพอใจ นักเรียนใช้ Facebook เป็นขุมทรัพย์ทางปัญญา ค้นคว้าความรู้ แทนการงมเข็มในมหาสมุทร ณ ห้องสมุด และยังเป็น ช่องทางลัดสู่โลกแห่งการสื่อสาร ทั้งการสนทนาออนไลน์และการรับข่าวสารวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ กระแสธารแห่งยุคสมัย ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน (Korapat Sutthidara, 2022, Mana Treerayapiwat, 2021, Jaruwan Saengchan, 2018, Nopparat Pongsasitorn, 2020)

2. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อวิเคราะห์การใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย” การสัมภาษณ์สะท้อนทัศนคติเชิงบวกของผู้ปกครอง ครู และนักเรียนต่อการใช้ Facebook เพื่อการเรียนรู้ โดยมองว่าเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ในบริบทจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ**วีกอตสกี** (Vygotsky, 1978, p. 40-50) และ**แบนดูรา** (Bandura, 1986, p. 100-110) การเขียนใน Facebook ช่วยให้นักเรียนใส่ใจภาษามากขึ้น และได้ฝึกเขียนหลากหลายรูปแบบ แม้จะมีข้อจำกัดด้านการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการหรือการใช้เวลาที่มากเกินไป (Siriwan Serirat, 2019) แต่การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายจะช่วยลดปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับแนวคิด Blended Learning และ Collaborative Learning

ปัญหาหลักที่พบในการใช้ Facebook คือการใช้ภาษาปะปน การใช้ภาษาทำร้ายผู้อื่น และการโพสต์พาดพิง ซึ่งเป็นผลจากการใช้งานที่ขาดการควบคุม (Kanda Runnapongsa, 2021) อย่างไรก็ตาม นักเรียนมีความตระหนักถึงแนวทางแก้ไขด้วยการใช้ Facebook เพื่อติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์สิ่งที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมเวลาการใช้งาน (Prakaiphet Suphaket et al., 2008)

3. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการใช้ภาษาใน Facebook เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของเด็กมัธยมตอนปลาย” แนวทางการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยยืนยันว่า Facebook เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสรุปและวิเคราะห์ การใช้ภาษาที่กระชับ และการเขียนเชิงสังคม การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย (Paitoon Sinlarat, 2007) การส่งเสริมการเขียนในบริบทจริง (Ratchadaporn Krajangwong, 2019) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านรูปแบบหลากหลาย (Prachak Praphaphruek, 2015) การสร้างพื้นที่สะท้อนความคิดเห็นและการเรียนรู้ร่วมกัน (Amporn Ongla-or, 2018) และการใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง (Suwit Moolkham, 2017) ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ Facebook สามารถพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

บทสรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนวทางการใช้ Facebook ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้ Facebook เป็นประจำเพื่อการศึกษา ความบันเทิง และการสื่อสาร โดยมองว่าแพลตฟอร์มนี้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาทักษะการเขียน แต่ก็ยังพบปัญหาสำคัญคือการใช้ภาษาไทยผสมกับภาษาอื่น และการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ไขที่นักเรียนให้การสนับสนุนสูงสุดคือการใช้ Facebook เพื่อสื่อสารเรื่องที่เป็นประโยชน์และประชาสัมพันธ์ข่าวสารเชิงบวก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแพลตฟอร์มนี้สามารถเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้ หากมีการออกแบบกิจกรรมและได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากครูและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้งานและแนวทางการใช้ Facebook เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีประเด็นที่ควรนำไปปรับปรุงและพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1) ผู้ปกครองควรมีส่วนรวมในการดูแล และให้ความรู้ในการใช้ Facebook แก่นักเรียนให้มากขึ้น

2) ครูควรทำข้อตกลงในการใช้งานอินเทอร์เน็ตให้กับผู้ปกครอง เพื่อนำไปปรับใช้ที่บ้าน เช่น กำหนดระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือ การใช้งานเว็บไซต์ต่าง ๆ

3) จัดกิจกรรมกลางแจ้ง หรือกิจกรรมสาธารณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

4) นักเรียนควรได้รับความรู้ ตลอดจนการดูแล และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากการใช้งาน

5) ส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์จากเกมคอมพิวเตอร์ในแง่การศึกษาให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาผลกระทบเกี่ยวกับการใช้ Facebook ในด้านการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ

2) ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาต่อการเรียน และด้านอื่น ๆ

3) ควรเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อหาปัญหาที่แท้จริงของนักเรียน

Reference

Amporn Ongla-or. (2018). Collaborative learning through online media in the digital era. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press.

Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Prentice-Hall.

Boonchom Srisa-ard. (2002). Introduction to research. Bangkok, Thailand: Suweeriyasarn Publishing.

Chanya Leesattrupai, & Charn Rattanapisit. (2014). Confirmatory factor analysis of good communication skills among late adolescents in Bangkok. Journal of Behavioral Science, 20(2), 171–187.

Economic Statistics Division, National Statistical Office. (2020). Report on the 2020 household survey of information and communication technology usage. Bangkok, Thailand: National Statistical Office.

Electronic Transactions Development Agency. (2019). Thailand internet user behavior report 2019. Bangkok, Thailand: Electronic Transactions Development Agency.

Jaruwan Saengchan. (2018). The use of social media for communication among students at a university (Master's thesis, Graduate School, Chiang Rai Rajabhat University).

Kanda Runnapongsa. (2019). A study of social media usage behavior: A case study of lower secondary school students at Wat Bot School, Wat Bot District, Phitsanulok Province (Master's thesis, Educational Technology and Communications Program, Graduate School, Naresuan University).

Korapat Sutthidara. (2022). Information and communication technology usage behavior for educational purposes among secondary school students (Master's thesis, Educational Technology Program, Faculty of Education, Silpakorn University).

Mana Treerayapiwat. (1999). Internet usage for educational purposes among students at Prince of Songkla University (Master's thesis, Educational Technology and Communications Program, Graduate School, Prince of Songkla University).

Nopparat Pongsasitorn. (2020). Social media usage behavior for communication among the new generation. Journal of Information and Communication Technology, 4(1), 79–89.

Paitoon Sinlarat. (2007). The use of social media for learning. Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai University Press.

Prachak Praphaphruek. (2015). Writing and communication skills in social media. Bangkok, Thailand: Sukhothai Thammathirat Open University Press.

Prakaiphet Suphaket et al. (2008). Factors influencing computer game addiction and mental health among male adolescents in Mueang District, Sisaket Province. Journal of Public Health, 41(1), 66–77.

Ratchadaporn Krajangwong. (2019). Teaching Thai language in the digital era. Bangkok, Thailand: Thammasat University Press.

Siriwan Serirat. (2019). The impact of social media on learners' behavior. Bangkok, Thailand: Kasetsart University Press.

Suwit Moolkham. (2017). Learning assessment using information technology. Khon Kaen, Thailand: Khon Kaen University Press.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. Harper and Row.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

A STUDY OF THE PROBLEMS IN ENGLISH ESSAY WRITING SKILLS OF GOVERNMENT HIGH SCHOOL STUDENTS At AYE LAR TOWN IN MYANMAR

[1]Ven. Paññâloka, Veerakarn Kanokkamalade, Narongchai Pintrymool

[1]Master of Arts in English, Faculty of Humanities Mahachulalongkornrajavidyalaya University

[1]Corresponding Author's Email: ashinarloka000893@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the problems in English essay writing skills of the Government High School Students at Aye Lar Town in Myanmar, and 2) To find out the solutions to the problems in English essay writing skills of the Government High School Students at Aye Lar Town in Myanmar. This study successfully achieved both these objectives. The study involved 152 students and 5 teachers from the government high school at Aye Lar Town in Myanmar. The two methods of research instrumentation: a questionnaire and in-depth interviews were utilized by researcher. The selection process employed quota sampling methods. Statistics such as percentages, means, and standard deviations were utilized to examine the results of the surveys. The researcher first examined and then categorized the data obtained from primary sources, including published books and theses, as well as secondary sources, such as articles, journals, and internet sites.

The research results were found as follows:

1) According to the data, students at Aye Lar Government High School experience a wide variety of substantial difficulties when it comes to their ability to write essays in the English language. Deficiencies in vocabulary, problems with syntax and sentence construction, difficulties with essay forms and structure, and a lack of practice and involvement are some of the general categories that can be used to describe these concerns.

2) Both student self-assessment and teacher recommendations strongly supported the study's identification of several key solutions. These solutions include the following: enhancing foundational skills, promoting consistent writing practice and feedback, developing strategic learning approaches, utilizing support resources and workshops, and cultivating a positive attitude. In addition, the investigation helped clarify the difficulties that high school students have in their day-to-day lives. Therefore, doing a study on these issues is extremely pertinent to the current

situation of the academic environment in government high schools in Myanmar, due to the fact that it is highly relevant.

Keywords: English essay writing skills problems; solutions, government high school students; Aye Lar City; Myanmar.

Introduction

Numerous prestigious universities and colleges around instruct in English. Students aspiring to pursue higher education in critical disciplines such as science, technology, medicine, and the humanities must possess proficient English communication skills, both verbal and written. It also provides access to a vast array of English-language educational resources, research articles, and books. Moreover, English provides individuals with access to information and technology. English is the predominant language utilized on the internet, with a significant portion of online content composed in it. Individuals can acquire valuable knowledge, participate in online discussions, and engage in global communities if they can comprehend and navigate this vast digital landscape. It also assists them in being informed about the latest advancements in science, technology, and innovative concepts. Moreover, English is essential for facilitating cultural exchange and for enjoyment. Numerous significant books, songs, films, and television series are in English. Individuals proficient in English can engage with diverse backgrounds, appreciate various forms of art, and partake in an extensive array of cultural activities. It enables individuals to appreciate films, music, and literature from various nations in their authentic forms, without the need for translations or subtitles. Moreover, studying English can facilitate personal development and enhance communication skills. Acquiring proficiency in English can facilitate personal development by enhancing communication skills, critical thinking, and problem-solving abilities. It enables individuals to perceive matters from diverse perspectives and gain insights into various cultures, viewpoints, and beliefs. Individuals proficient in English can articulate their perspectives and concepts eloquently, engage in substantive dialogues, and interact with a global audience. Many persons believe that writing is a crucial skill employed daily, both personally (such as authoring application letters, correspondence, and research papers) and socially (for instance, addressing workplace issues). (Erna, Iftanti. 2016)

The four basic skills are divided into two groups in the English language: receptive skills and productive skills. Speaking and writing are examples of productive skills, whereas reading and listening are examples of receptive skills. One of the four core competencies, writing is essential to communication. Students start learning how to express themselves in writing as they interact with others in the classroom. It's important to remember that writing is frequently regarded as more complex than the other language skills. (Juan Javed & Nazli, 2013)

According to Heaton, writing abilities are intricate and challenging to teach since they call for mastery of conceptual and judgmental components in addition to grammatical and rhetorical devices. Writing is a vital component of interpersonal communication. In written communications, spelling, grammar, and punctuation correction are crucial. The student will assess the author's viewpoint by taking into account elements like presentation, content, and mistakes that could give the wrong impression. A mechanical skill is the comprehension of proper spelling and punctuation. Additionally, the writer must be creative and skilled at modifying sentences and paragraphs. (Mr. Sovanda Lun, 2019)

The three language skills of speaking, listening, and reading are becoming less significant these days than writing. Kee Lili asserts that the best approach for someone looking to improve their writing abilities is to focus on capitalization, grammar, and punctuation. Students must use proper punctuation, grammar, and capitalization in this manner. (Kee Lili, 2017)

Furthermore, most nations have poor English proficiency. The four skills of speaking, listening, reading, and writing are then typically used to teach and evaluate certain languages. Reading and listening are referred to as productive skills, whereas speaking and writing are referred to as accessible skills. For this reason, they use English to make their countries better. (Ven Ingdasara, 2023)

Myanmar’s education system is based on the United Kingdom’s system because the British had ruled over it for nearly a hundred years. By the time Myanmar gained independence in 1984, its government aimed to become the best Asian Tiger in the region. Moreover, all of the schools were changed to nationalization. At that time, Myanmar's educational standards were inadequate for students to pass their exams. (Ven. Ganawonsa,2023) Although Myanmar students have been studying the English language for many years, they continue to struggle with acquiring proficiency in English until the university. Furthermore, when the teacher gives homework to write the essay writing skills, the students study and memorize by heart the whole essay. They cannot

know systematically how to write an essay. That is why this research is intended to develop the students' abilities in writing skills.

Most of the students in Myanmar study many essay books that other authors have been writing. However, they do not understand the usual inclusion of paragraphs, structures, phrases, clauses, and sentences to be known deeply by the students to write essays in English. They study essays that authors have written by heart. This research is to investigate essay writing of the Government High School at Aye Lar City in Myanmar and to find out the solution for students' problems with English essay writing of the Government High School at Aye Lar City in Myanmar. This research will assist students who are learning English by improving their essay writing skills.

Objectives of the Research

The objectives of the study were as follows:

1. To study the problems in English essay writing skills of the Government High School Students at Aye Lar City in Myanmar

2. To find out the solutions to the problems in English essay writing skills of the Government High School Students at Aye Lar City in Myanmar

Research Methodology

Step 1 Research Design

This study used a mixed-method research design, which means it uses both quantitative and qualitative methods. The quantitative section examines student data, while the qualitative section provides in-depth insights from highly experienced teachers.

Step 2 Population and Key Informants

1) Population: The population for the quantitative research comprises 353 Grade 10-12 students studying English essay writing skills as a required subject in the year of 2024-2025 at Aye Lar Government High School in Myanmar. For the qualitative research method, the researcher conducted in-depth interviews with five teachers at Aye Lar Government High School in Myanmar.

2) Sample: A sample of 152 students out of 353 students studying at Aye Lar Government High School in Myanmar was selected by a random sampling technique.

3) Key Informants: For the qualitative research, five teachers with at least five years of experience teaching grades 10-12 in government high schools in Aye Lar Town, Myanmar, were interviewed by the researcher.

Step 3 Research Tools

1) Questionnaire: A structured questionnaire was administered to the students to gather quantitative data on their English essay writing skills. The research questionnaire is prepared by the researcher with 37 important questions to explore how, why, and what the students have problems or difficulties with for English writing skills and to know the students' feelings or opinions about what they need to solve writing skills problems at Aye Lar Government High School in Myanmar. The research questions are provided with space to complete their general background information and to note comments and suggestions from the teachers, who are experts in English.

Part 1: General Background Information

The participants were asked about their general background information: gender, age, educational background, English learning experience of the respondents, and educational level. The respondents of status are the students who are studying grades 10-12 at Aye Lar Government High School in Myanmar.

Part 2: Students' opinions and problems of English writing skills

This part consists of 26 statements as Appendix A to investigate the students' opinions and problems for English writing skills. These statements investigate how the students' attitudes affect their English writing skills. The respondents, who are students, will indicate their opinions by marking the boxes.

The data-gathering instrument was structured as a scale ranging from 1 to 5: (1) strongly agree, (2) agree, (3) neutral, (4) disagree, and (5) strongly disagree. The meaning of the rating scale was shown as the following table:

Rating Score	Interpretation Score	Mean Range
5	Strongly disagree	4.50-5.00
4	Disagree	3.50-4.49
3	Uncertain	2.50-3.49
2	Agree	1.50-2.49
1	Strongly agree	1.00-1.49

Part 3: The ways to solve the problems of writing skills

This part consists of 10 statements in Appendix B to solve the problem of writing skills. Respondents indicated their opinions by marking the boxes. Five-point-like scales, with a mean range from 'strongly agree' to 'strongly disagree,' were applied for the study.

In-depth Interview Questions: The In-depth interview questions were used as a supplemental instrument in the study to find more information on the problems and ways to solve the problems in English Writing Skills of the students from the interviewees. The question items in this section were written based on the purposes of study and were related to items in the questionnaire. The draft in-depth interview questions were designed for teachers. The questions consisted of four questions which were (1) Please share your thoughts on the student's challenges with English writing skills. (2) What suggestions do you have for addressing the student's problems with English writing skills? (3) What strategies do you propose to enhance the English writing skills of students at Aye Lar Government High School? (4) Please provide some comments or suggestions for this research.

Step 4 Data Collection

Data collection occurred in two phases:

Phase 1: The questionnaire was distributed to the randomly selected 152 students during regular class hours, ensuring adequate time for responses.

Phase 2: Individual interviews were conducted with the selected teachers at their schools or preferred locations. Each interview session lasted approximately 30—45 minutes.

Step 5 Data Analysis

1) Quantitative Analysis: Data from the student questionnaires was analyzed using descriptive and inferential statistics to determine patterns and correlations in English essay writing performance.

2) Qualitative Analysis: The interview recordings were transcribed and analyzed thematically to identify recurring themes and insights related to teaching practices and challenges. The integration of both methods ensured comprehensive findings.

Research Results

Objective 1. The survey revealed several major issues with Aye Lar City Government High School Students' English essay writing. Problems were basically classified as the students lack of vocabulary. Lack of vocabulary was a major issue. Many students (80.9%) struggled to use novel English words, felt their vocabulary was too limited (66.4%), and struggled to absorb new vocabulary without sounding odd (66.5%). Use of synonyms to prevent repetition (52%

agreement) and context-appropriate word choice (48% agreement) were also found. Teachers' interviews confirmed similar findings, citing vocabulary shortages.

On top of that, they struggle with sentence structure and grammar. Teachers found a lack of basic grammar awareness, including understanding word forms, verb forms, collocations, phrasal verbs, and idioms, although students usually had less trouble with basic tenses. A large number of students had difficulty forming even basic words, let alone more complicated ones. It seemed like there was a disconnect between how easy it was to understand and use fundamental grammar and how difficult it was to use it in more advanced writing assignments. Similarly, with essay kinds and structure, it is difficult to challenge: While students had trouble with all kinds of writing, argumentative essays (65.8% of students) and explanatory essays (55.3% of students) were particularly hard. Additionally, process essays, narrative essays, and cause-and-effect essays all posed challenges. The majority of students (57.3%) did not find introductory writing challenging; yet, almost half (51.3%) of students believed that thesis statements and supporting ideas were moderately tough.

Table 1: Major Issues in English Essay Writing Among Aye Lar Government High School Students

Category	Specific Issues	Percentage of Students Affected
Vocabulary Deficiencies	Struggle to use novel English words.	80.9%
	Feel vocabulary is too limited.	66.4%
	Difficulty absorbing new vocabulary naturally	66.5%
	Use of synonyms to avoid repetition	52% (agreement)
	Choosing context-appropriate words	48% (agreement)
Grammar & Sentence Structure	Lack of basic grammar awareness	Reported by teachers (no%)
	Difficulty forming basic/complex words	Reported by teachers (no%)

Category	Specific Issues	Percentage of Students Affected
	Disconnect between understanding & applying grammar	Reported by teachers (no %)
Essay Types & Structure	Difficulty with argumentative essays	65.8%
	Difficulty with explanatory essays	55.3%
	Challenges with process/narrative/cause-effect essays	Reported (no specific %)
	Introductory writing not challenging	57.3%
	Thesis statements & supporting ideas moderately tough	51.3%

Objective 2. Quantitative Results: students agreed on several writing strategies, according to the findings. First, the students stressed building core abilities. Most students (91.5%) acknowledged their vocabulary, grammar, and sentence construction weaknesses. Students (94.1%) believed that regular writing and helpful criticisms were important, and teachers promoted peer review and collaborative learning to improve these skills. Strategic learning through reading was also supported—93.4% of students believed it would improve their writing. 90.8% suggested using outlines, brainstorming, or mind maps to arrange their thoughts, while 86.8% stressed essay structure. 89% of students found dictionaries, grammar apps, and writing platforms useful. However, 71.1% said writing seminars or classes would help them grow. Finally, 63% said an optimistic outlook helps overcome reluctance and keep writing routines.

Qualitative Results: Teacher interviews revealed that children struggle with English writing. Most teachers reported children lack vocabulary and fundamental grammar. This ignorance makes it difficult to understand word and verb forms, compose simple and complex phrases, and use idioms, phrasal verbs, and collocations correctly. Because they don't write much or try to produce complicated pieces, many pupils struggle with sentence construction. Teachers said that children prioritized speaking and listening above writing. Because of this, they neglect key things like recognizing their audience and writing guidelines that clarify ideas. Students who don't compose essays or letters regularly have more problems writing. Teachers recommend comprehensive grammar and vocabulary education to address these issues. They recommend

pupils perform grammar exercises and read a lot to see good writing. Creative writing begins with basic sentences and progresses to essays and formal letters. Students should feel more confident during observation, imitation, and composition. Collaboration strategies like peer feedback and group writing helped pupils think critically and gain confidence. To provide kids regular practice, teachers stressed giving them lots of writing assignments including essays, emails, and letters. Teachers review these assignments and provide feedback to help students improve. All teachers felt that researching student writing problems is helpful. It enhances teacher and student awareness and fosters new teaching and learning methods. Teachers feel this research should continue since it improves English writing education.

Table 2. Principal Solutions in English Essay Composition Among students of Aye Lar City Government High School

Writing Strategies	Student Agreement (%)	Teacher Emphasis
Building core abilities (vocabulary, grammar, sentence structure)	91.5%	Systematic grammar courses, vocabulary building, language mechanics
Regular writing & constructive feedback	94.1%	Promoted peer review and collaborative learning
Strategic learning through reading	93.4%	Supported as a method to improve writing
Using outlines, brainstorming, or mind maps	90.8%	Encouraged for organizing thoughts
Importance of essay structure	86.8%	Stressed as a key component of writing
Use of digital tools (dictionaries, grammar apps, writing platforms)	89.0%	Acknowledged as useful resources
Attending writing workshops/classes	71.1%	Seen as beneficial for growth
Maintaining an optimistic mindset	63.0%	Considered helpful for overcoming reluctance and sustaining writing routines

New Knowledge from the researcher

This study gave us useful information about the specific problems that high school students in Aye Lar City, Myanmar, have when writing English essays. It took a lot of work to learn all the details of essay writing, such as vocabulary, syntax, sentence structure, and how to keep everything organized. This is more than just being good at English. The study showed that these problems get worse when people don't practice often enough and don't get enough feedback. It also showed that students need more interesting and useful places to learn that use modern technology and group learning methods. The results showed how important teachers are, not just for teaching students' new things, but also for helping them develop a good attitude and a desire to learn a language on their own.

Discussion of research results

This section aims to discuss the research findings in relation to the stated research questions and objectives. It will explore the identified problems in English essay writing skills among students at Aye Lar Government High School in Myanmar, as well as the proposed solutions, integrating insights from both student questionnaires and teacher interviews. The discussion will also consider how these findings align with or differ from previous research in the field.

1. Discussion of Findings related to Research Question one

The study's findings, derived from both quantitative data from student questionnaires and qualitative insights from teacher interviews, highlight several significant challenges faced by students in their English essay writing skills. These problems can be broadly categorized into difficulties with vocabulary, grammar, sentence structure, understanding essay types and parts, and a general lack of practice and confidence.

Grammar and Sentence Structure: Students also struggle with grammar and sentence structure. Present, past, and future tenses were simpler for pupils, but present continuous and present perfect were harder. More broadly, teachers reported a lack of basic grammar awareness and trouble with verb forms, compound nouns/adjectives, adverbial phrases, and their right usage, which caused sentence constructing confusion. A majority of poll respondents found it challenging to grasp and use different tenses. 43.4% and 44.1% of respondents opposed utilizing the present and past simple tenses, respectively. A high mean score for "I find it difficult to understand when I write the body paragraph" suggests that many students struggle with sentence

construction. This is consistent with research that show second language learners struggle with grammar and sentence structure in English writing.

Essay kinds and Parts: The research found that students struggle with essay kinds and parts. Many students struggled with narrative (55.3%), cause-and-effect (40.1%), process (34.2%), argumentative (48.7%), and expository essays. Students had trouble with thesis statements (36.8% agreement), supporting arguments (40.1% agreement), and conclusions (40.8% disagreement), but 57.3% considered introductions easy to follow. This suggests a core deficit in comprehending essay structure and reasoning, which is supported by the literature review's emphasis on organization and logic in essay writing.

Lack of Practice and Confidence: Teacher interviews pointed to a lack of regular writing practice and a reluctance to write independently as contributing factors to poor writing skills. Teachers noted that students don't write often and rarely attempt more complex pieces, leading to a decline in their skills. This suggests that limited exposure and practice hinder skill development. Furthermore, the finding that students need to have a positive attitude towards writing in English implies that a lack of confidence or a negative mindset might also play a role in their performance.

2. Discussion of Findings related to Research Question two

In response to the identified problems, students and teachers proposed several strategies and expressed needs for improvement, all aimed at enhancing English essay writing skills.

Enhancing Foundational Skills: A strong consensus emerged regarding the need to bolster fundamental writing components. A significant majority of students (91.5%) agreed that they need to work on their grammar, vocabulary, and understanding of sentence structures. This directly addresses the core issues identified in the previous section. Teachers also emphasized the importance of systematic grammar instruction, vocabulary expansion, and practicing grammar exercises.

Active Engagement and Practice: Students strongly believe in the necessity of active engagement and consistent practice. They expressed a high perceived need to write regularly and seek teacher feedback (94.1% agreement). Moreover, they recognize the value of reading extensively to learn good writing styles, with a substantial majority strongly agreeing or agreeing with the need to read more English articles, essays, and books (97.4% agreement). This aligns with the general principle that consistent practice and exposure to quality writing are crucial for skill development.

Utilizing Resources and Collaborative Learning: Students also indicated a strong desire to utilize available resources and engage in collaborative learning. They believe in the value of dictionaries, grammar apps, and writing platforms for assistance (80.9% agreement) and see participation in writing workshops or online courses as beneficial (71.1% agreement). Furthermore, students recognize the importance of peer learning, with a significant majority believing that exchanging written assignments with classmates can provide fresh perspectives (71.7% agreement). Teachers also highlighted collaborative learning, such as peer feedback and group writing activities, as effective methods for critical thinking and confidence-building.

This section critically examines the findings of the present study in relation to the established literature. It aims to discuss the identified problems in English essay writing skills among Government High School students in Aye Lar Town, Myanmar, by comparing them with the purposes and results of previous research.

Conclusion

In conclusion, our study identified some significant challenges that hinder Government High School students in Aye Lar City, Myanmar, from composing proficient English essays. The issues primarily pertain to insufficient vocabulary, difficulties with grammar and sentence construction, inability to comprehend and employ various essay formats, and a lack of constant practice and engagement. The findings indicate that students require more targeted and comprehensive instruction to overcome these challenges. The study proposed several effective methods, categorized under five overarching themes: enhancing fundamental abilities, promoting consistent writing practice and feedback, developing strategic learning approaches, utilizing support resources, and cultivating a positive mentality. Students and teachers exhibit a strong consensus on these possibilities, indicating a clear method to enhance English essay writing education in the region.

Suggestion

Based on the research results, the researcher has the following suggestions:

Suggestion for Students

The results of the research on Objective 1 showed that students make vocabulary building a top priority and read regularly, use dictionaries, and keep vocabulary notes to actively grow your vocabulary. To use words correctly and avoid repeating them, pay attention to synonyms,

antonyms, and homonyms and study terms in context. Study Grammar in a Structured Way: Set aside time to study the basic rules of grammar in a structured way. This includes word forms, verb forms, collocations, phrasal verbs, and idioms. Do grammar exercises carefully to make sure you understand and can use them. Write on a regular basis: Write English essays at least once a week, and make sure to write different kinds of essays. Read a lot: Read a lot of English articles, essays, and books to see how other people write, learn new words, and get a feel for how to put sentences and paragraphs together well.

Suggestion for Teachers

Improve Basic Grammar and Vocabulary: Systematic grammar classes should emphasize practical application of tenses, word forms, verb forms, collocations, phrasal verbs, and idioms. Use context-based vocabulary-building tasks to distinguish similar words. Provide Structured Writing Instruction: Train students in essay writing from sentence formation to paragraph writing, then through the complete essay structure for numerous essay formats. Emphasize idea organization logic. Write regularly with constructive feedback: Give students regular writing assignments to receive timely and specific feedback on their strengths and weaknesses. Encourage feedback-based self-revision. Offer a variety of English articles, essays, and books to promote reading. Help pupils assess writing styles and terminology in context with reading skills.

Suggestion for the Further Studies

Due to the limitation of time, it was unable to cover all the points. Therefore, the researcher would like to suggest the following needed for further study:

1) The further study should be conducted on other facts of English writing skill to learn more about other facts of the problems.

2) Further study should be conducted on the way to teach English writing skills of Aye lar government high school to apply English writing skills to help the students for learning English writing skills effectively.

3) Further study should be conducted with the students from university students in Myanmar to get more information on the problems in English writing skills.

References

Badraddin, A. B. (2015). Difficulties of Building English Sentences in Writing. The IAFOR International Conference on Language Learning (p. 9). Dubai: UAE King Khalid University.

Ganawonsa, V. (2023). A Study of English Teaching Problems Based on Government High Schools in Ma Le Village, Sagaing City, Myanmar . Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Heaton, J. (1990). Writing English Language Tests. New York: Longman.

Iftanti, E. (2016). Improving Students' Writing Skills Through Writing Journal Articles. Lingua Scientia, 50-62.

Ingdasara, V. (2023). A Study of English Writing Development for B.A. Students in the Faculty. Ayutthaya : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Javed, J. &. (2013). A Study of Students' Assessment in Writing Skills of the English Language. International Journal of Instruction, 1-10.

Kee, L. (2017). The Use of Colorful Semantics to Improve Sentence Construction in Writing. Journal of English Education, 14-17.

Longknife, Ann, Ph.D. and K.D. Sullivan,. (2012). Easy Writing Skills STEP-BY-STEP. The United States of America: The McGraw-Hill.

Lun, S. (2019). Study of English Writing Skill of Bachelor's Degree Students, Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nong Khai Campus. Ayutthaya : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Norrish, J. (1983). Language Learners and Their Errors. London: The Macmillan Press.

Reid, M. (1993). Teaching ESL Writing. New Jersey: Prentice Hall.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

English Language (English) Learning of Diploma Students at Tant kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar

[1]Ven. Khemaka, Veerakarn Kanokkamalade, Narongchai Pintrymool
[1]Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email: khemaka1353@gmail.com

Abstract

This study entitled "English Language Learning of Diploma Students at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar" involves two objectives: 1) to study the English language learning of Diploma Students at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar, 2) To find out the solutions to English language learning of diploma students at the Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar. The research method for the study was both qualitative and quantitative research. The sample group of the study was 85 students who are studying diploma of Art at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar. Selected as the samples for this research tools for this study were the 85 items from the questionnaires and 5 questions from the open-ended interview. Frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis writing method were used for evaluation for the findings of the results.

The results of the study were found follows: The findings result of show that the researcher was analyzed with IBM SPSS statistics (version 22) for frequency, percentage, mean and standard deviation which were analyzed the findings of research in this study. Open-ended interview and additional comments results are learning English with these two Question 1) What are the problems of English language learning of diploma students at the Tant Kyi Tanung College in Mandalay City, Myanmar? 2) What are the solutions of English language learning of Diploma students at the Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar? Based on the finding, most of participants respond that they desired to learn English language in order to communicate with people of another culture who speak English and they also interested in other culture associated with English language. Some of them more admired well-known monks who speak English around the world and the wanted to be like them. They also had the wish to share the Buddha's teachings, to get more knowledges, to make research, to promote abilities. At last, some respondents expressed about their feeling which is more confident to choose Diploma Students at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar because it is a well-known English Language

Learning of Diploma Students at Tant Kyi Taung College is attractive. Therefore, it can be concluded that A Study of English Language Learning of Diploma Students at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar is an English learning.

Keyword: English Language Learning, of Diploma, Students, of Tant kyi Taung College.

Introduction

English language is the better language of the world that is an international language, and it is the language of international politics, trade, commerce and industry. The world is a village, or the globe is a village. In the present condition, all current knowledge of the world in science and technology is published in the English language; we get each and every piece of update information through the English language. As Ketumati University said, the power of expression in a language is a matter of skill rather than of knowledge. It is a power that grows by exercise, not by merely knowing meanings or rules. (Ganawonsa, 2023) Many students fail in this subject. The teaching of English is not satisfactory in our schools. As English is taught as a second language in most of the schools, it does not receive the proper attention; the failure in English has an impact on the overall results. In many good schools a large majority of students fail in school. (Shyamsundar Bairagya,2021) The goals of teaching the mother tongue or the first language are different from those of teaching a foreign language or a second language. In a sense, the first language is not taught but caught. This means that the first language is learned by the child naturally; he picks it up from the speakers around him. Any normal child must learn how to listen and understand and speak the language used in his or her social environment. Thus, for English as a second language, English is a foreign language. Therefore, it is taught in school or anywhere on the college. Strategy refers to general and specific techniques, processes, approaches, and skills that learners use to achieve their objectives and goals. It also combines learning, thinking, and problem-solving skills.

There are many studies on the definition of language learning strategies, which are delineated in various ways by researchers and specialists. This study chose some interesting definitions to describe language learning strategies. There are various definitions of language learning strategies detailed by many researchers. In the beginning, language learning strategies were defined as the techniques learners use to obtain knowledge. (Bootsarin phusuma, 2023)

The purpose of this study is to investigate the English language learning experience of Diploma Students at Tant kyi Taung college in Mandalay. The study aims to explore the challenges faced by these students, their attitudes towards learning English, and the effectiveness of the current teaching methods and resources. (Paw Maung, 2023) Moreover, English has significant for Buddhist monks, because English is the world's universal language. (Goddard, Cliff, 2025) Obviously, it will be helpful to the monks in spreading Buddha's teachings. People spend much more time on speaking than reading and writing in their daily lives. (Kundalabhivamsa, 2025) They consider the ability to study as crucial to learning. They need to be confident and proficient in learning in order to communication effectively. Problems in communication may arise when speakers lack learning skills. (Kundalabhivamsa, 2025)

According to this reason, boosting in learning skills is proved to be very important. Lacking in the ability and experiences can be result in meditation masters having an ineffective communication toward the foreigners or may not be able to communicate at all. (Aung Thu win, 1995) This issue has been prevented many of the foreigners who are interested in Buddhism to understand better in Buddha's teaching. Moreover, language learning strategy has also the important contribution to the language learning. Effective language learners generally use proper learning strategies, and the use of learning strategies help the students' learning result. The importance of beliefs and strategies in language learning indicates that it is important for the teacher to know what beliefs and strategies of the students in learning language and the correlation of them. (Maung Myint, 1981) The participants of the study will be selected from the Diploma Students studying at Tant kyi Taung college.

A mixed-method approach will be employed, utilizing both qualitative and quantitative research methods. Surveys will be distributed to gather data on students' attitudes towards learning English, the resources they utilize, and their perceived level of proficiency. Additionally, semi-structured interviews will be conducted to gain deeper insights into the challenges faced by these students and their opinions on the current teaching methods.

The data collected from the surveys will be analyzed using quantitative methods such as descriptive statistics. The qualitative data from the interviews will be transcribed and analyzed thematically to identify common themes and patterns. The findings from both the quantitative and qualitative analysis will be triangulated to provide a comprehensive understanding of the English language learning experience of Diploma Students at Tant kyi Taung college.

The study hopes to provide valuable insights for the college administration and English language instructors to improve the English language learning environment at Tant kyi Taung college. The findings will help identify areas of improvement in teaching, resources, and support systems for the students. In turn, this will facilitate a more effective and efficient English language learning experience for Diploma Students, leading to improved language proficiency and increased opportunities for future employment and higher education.

This research article The primary objective of this study is to assess the current level of English language proficiency among diploma students at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar. It aims to identify the challenges faced by students in learning English, including limited exposure, inadequate resources, and teaching methods that may not effectively develop communicative skills. Additionally, the study seeks to evaluate the effectiveness of current instructional approaches and propose practical strategies for enhancing English language education within the college.

Several key issues hinder effective English learning among students. These include a lack of sufficient practice opportunities outside the classroom, outdated or limited teaching materials, and a reliance on traditional, grammar-focused teaching methods that may not foster fluency or confidence. Furthermore, motivation and language exposure are often inadequate, compounded by varying levels of teacher qualification and training, which impact the overall quality of instruction and student engagement.

Improving English language skills among students at Tant Kyi Taung College can bring significant benefits to both the academic community and society. Enhanced proficiency will empower students to perform better academically, participate confidently in international communication, and increase their employability in a competitive job market. Moreover, fostering strong English skills contributes to societal development by promoting cultural exchange, international cooperation, and the nation's overall progress in a globalized world.

Objectives

1) To Study of English Language Learning of Diploma Students at Tant Kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar

2) To find out the solutions of English language learning of Diploma students at the Tant Kyi Taung College, Mandalay City, in Myanmar

Research Methodology

This study mixed-method was qualitative and quantitative research.

Quantitative data was to provide the respondents' attitudes towards the pronunciation problems. The information collected from the questionnaires and analyzed by mean ($\overline{X}$) and standard deviation (S. D.) , and then it was interpreted.

Qualitative data was to determine the improvement of key informant' s attitudes pronunciation skills and teaching ability, interview and discussion.

Percentages, average mean ($\overline{x}$) , and standard deviation (S. D.) are employed to provide the level and extent in studying The English Pronunciation Skills of Bachelor of Arts Students at Faculty of Humanities, Mahachulalongkorn rajavidyalaya University Khon Kaen Campus. Therefore, research design was the most important of data collection.

Population and Key Informants

1. There were total 85 students in Diploma Students in Thant Kyi Taung college in Mandalay City, Myanmar.

2. There were 15 key informants including with 10 students who were studying and 5 teachers who are teaching at Thant Kyi Taung college in Mandalay City, Myanmar., selected as in- depth interviewed for a qualitative research.

Instruments

This study consists of a questionnaire and interview. They are the main tolls of doing research. The tools for collecting data in this study with questionnaire, the researcher uses instruments of questionnaire include 5 main parts as follows:

Pronunciation.

Part I: General background information.

Part II: Students' attitudes to the English Learning.

Part III: Students' methods of learning the English Learning.

Part IV: Students' difficulties in learning the English.

Part V: Teachers' roles of developing the English learning.

The five points like the scale are used in this questionnaire with the following criteria as (1) Strongly agree, (2) Agree, (3) Neutral, (4) Strongly disagree, and (5) Disagree to examine the diploma students and monks of the ways of English teaching for learning the English language at Tant Kyi Taung College, in Mandalay City, Myanmar.

For the collecting qualitative data had to take In-depth interview was collected information from the teacher and students, about their opinions and suggestions on solving problems of English Learning.

Data Collection

The researcher in this data collection used two methods, which are primary data and secondary data. At the primary, the researcher collected questionnaires and in-depth interview questions for data collection. Therefore, all those were sent to the supervisor for correction of some mistakes. After completion of the correction from the supervisor, the questionnaires were distributed to the 100 diploma students and monks who are attending Tant Kyi Taung College, in Mandalay City, Myanmar.

Second, 5 teachers were interviewed by the researcher in this study. This interview section concerned the opinions, abilities, feelings, and beliefs of the ways of English teaching as regards to their college school. The researcher took a record of interview data during the interview. Each of the participants was interviewed by the researcher, and both English and Burmese languages were used during this interview time. The secondary data was collected from documentary surveys, such as academic essay books, academic articles, academic journals, thesis essay books, and online courses. These things were used for supporting information in this research.

Data Analysis

This research study used both quantitative data and qualitative data that were questionnaires and interviews. After collecting the questionnaire data from the 100 participants questionnaires in this quantitative data, the researcher analyzed it with IBM SPSS statistics for frequency, percentage, mean, and standard deviation, which were analyzed as the findings of research in this study. In the analysis process, the data of the interviewees from 5 key teachers who are teaching the English language at Thant Kyi Taung College, in Mandalay City, Myanmar, who responded to the difficulties of students with English language learning, were translated into English, and the results were summarized with a similar view in this qualitative data. After that, all responses were analyzed in terms of English teaching ways that were related to the research problems and the objectives of this study.

Results of Research

Findings were presented in response to the research questions as follows.

Finding Results of Students' Adversities to Study English Language for the Ways of English Teaching College Schools.

Statement 1							
English subject is more difficult than other subject when I study in the classroom.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						Moderate level	
19 (19.0%)	21 (21.0%)	45 (45.0%)	15 (15.0%)	0	100 (100.0%)	2.56	.967

Therefore, this statement one considered the moderate level mean score of 2.56 and (S.D.=967.)

Statement 2							
2. English language is more difficult than other language for my studying							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						Moderate level	
11 (11.0%)	45 (45.0%)	19 (19.0%)	25 (25.0%)	0	100 (100.0%)	2.58	.986

Therefore ,he result of average showed Mean 2.58 and S.D.=986. The opinions of respondents were at the moderate level in this statement.

Statement 3							
3. When I study English language, I am more difficult to understand the English pronunciation of our teachers.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
8 (8.0%)	22 (22.0%)	38 (38.0%)	32 (32.0%)	0	100 (100.0%)	2.94	.986

As Table 3 findings, the majority of respondents, 38 (38.0%) neutral, with very difficult to understand the English pronunciations of teachers, and so 32 (32.0%) respondents disagree with it. There were 22 (22.0%), agree, and 8 (8.0%) strongly disagree in this statement. The score of mean was 2.94, and S.D.= 930. The rest of level of opinions was at moderate level.

Statement 4							
4. When I study English language, I have the difficulty of English grammar for my studying.							
Level of opinions.							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						High level	
0	11 (11.0%)	34 (34.0%)	49 (49.0%)	6 (6.0%)	100 (100.0%)	3.50	.771

Therefore ,the level of opinions was at the high level in this statement because the average of mean was 3.50 (S.D.=77).

Statement 5							
5. When I study English language, I have difficult to practice English speaking in the classroom.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						Low level	
38 (38.0%)	57 (57.0%)	5 (5.0%)	0	0	100 (100.0%)	1.67	.569

Therefore ,the statement received the mean scores of 1.67 (S.D.=569). The level of respondents' opinions was at the lower level in this statement five.

Statement 6							
6. When I study the English language, I have difficulty practicing English listening in the classroom.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						low level	
28 (28.0%)	61 (61.0%)	11 (11.0%)	0	0	100 (100.0%)	1.83	.603

Therefore ,the statement received the mean scores of 1.83 (S.D.=603). The levels of respondents' opinions were at the lower level in this statement.

Statement 7							
7. When I study English language, I have difficult to practice English reading in the classroom.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						Moderate level	
4 (4.0%)	52 (52.0%)	26 (26.0%)	18 (18.0%)	0	100. (100.0%)	2.58	.830

Therefore, this statement got the moderate mean scores of 2.58 (S.D.=830). The level of respondents' opinion was at the moderate level.

Statement 8							
8. When I study English language, I have difficult to practice English writing in the classroom.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						High level	
0	17 (17%)	13 (13.0%)	55 (55.0%)	15 (15.0%)	100 (100.0%)	3.68	.930

Therefore, the statement received the mean scores of 3.68 (S.D.=930). The high of respondents' opinions were at the high level in this statement.

Statement 9							
9. It is difficult for students to write English essay in the classroom, when the teacher teaching English subject.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						High level	
0	16 (16.0%)	34 (34.0%)	47 (47.0%)	3 (3.0%)	100 (100.0%)	3.37	.786

Therefore, the statement received the mean scores of 3.37 (S.D.=786). The levels of respondents' opinions were at the high level in this statement.

Statement 10							
10. When I study English language, I have limited vocabulary of English for me.							
Level of opinions							
Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree	Total	Mean	S.D.
Frequency and percentage						High level	
0	17 (17.0%)	12 (12.0%)	65 (65.0%)	6 (6.0%)	100 (100.0%)	3.57	.843

As the table 10, results, the majority of respondents, 65 (65.0%) disagree with studying English that is limited vocabulary of English for me, and so 6 (6.0%) respondents strongly disagree with it. There were 12 (12.0%), neutral and 17 (17.0%) agree in this statement. The score of mean was 3.57, and S.D.= 843. The rest of level of opinions was at high level.

In-depth interviews with 5 teachers provided additional insights into the English teaching methodologies and challenges faced by students:

a. Teaching Approaches: Teachers emphasized the need for interactive and student-centered teaching methods to enhance engagement. There was a consensus on the effectiveness of incorporating multimedia tools to support different learning styles.

b. Challenges in Teaching: Teachers reported that students often lack confidence in speaking, which is a significant barrier to their overall language proficiency. Limited access to

updated teaching materials and resources was frequently mentioned as a hindrance to effective teaching.

c. Teacher Perspectives on Student Challenges: Many students struggle with vocabulary retention and application in real-life contexts. Teachers noted that students often express anxiety during oral assessments, impacting their performance.

e. Recommendations for Improvement: Increased emphasis on speaking practice in the curriculum. Incorporation of more collaborative projects to build confidence and teamwork skills. Provision of additional resources, such as language labs and access to online learning platforms.

First thing, they need to practice to read aloud, because to read aloud can improve their voice or accent by using the phonetics symbol for checking and correct English learning. Second, they need to motivate themselves. To have the encouragement to show and able to speak or practice their English learning without feeling embarrassed. Third, students should encourage themselves to practice by using social media e.g. watching the VDO or listen to English songs. To using electronics dictionary is another way that can help them to pronounce the word correctly.

Conclusion and Discussion

In the field of English language learning of diploma Students at the Tant kyi Taung college, in Mandalay. The study of English language learning of diploma Students usage by in this research had collected the research concerned in the useful of the study of the following.

Min Tin Mon (2004) investigated the attitudes of Myanmar staff toward English learning at work. This study also examined the problems faced by the staff in three situations: In meetings, in face-to-face conversations, and while making presentations. A questionnaire was used as instrument to collect data. The results indicated that the staff seemed to have positive attitudes toward the importance of English language learning of diploma students in order to communication effectively in their workplace, as they were motivated by the prospect of advancement or future employment opportunities.

Ven Sobita (2012) conducted a study entitled, “Factors Effecting Entering Students’ Ability to Speak English at Dammaduta College of Myanmar.” Fifty students participated in this study. The instruments used in this study were questionnaire, the interview, and the recording. The findings showed that only 2% of them had an excellent leaning English ability. The results of the study indicated that most of the students had a weakness in learning English, despite the fact

that they had received good grades in English from their previous schools. Moreover, the results also revealed that they lacked any sufficient learning activities outside class to develop their English language of diploma.

Thein Lwin (2024) ted a study to investigate anxiety regarding the English leaning system in diploma education of Tant kyi Taung college, in Mandalay skills of students at University in Myanmar, and questionnaire was used to collect data. The findings showed that students were suffering from anxiety in the classroom. The students reported that the main impediment to their progress in English language learning of Diploma students was anxiety.

In conclusion, it could be argued that instrumental motivation was more influential than integrative motivation. The problems that the staff reported with their writing included limited vocabulary, grammar errors, embarrassment, low self-confidence and fear of making mistakes. The staff considered these to be their main problems, while poor writing and a poor accent were considered to be only moderate problems, and lack of excitement was indicated as the least significant problem.

Suggestions

Suggestion for further education

According to this research, it had been conducted from the respondents and the teachers at English Language (English) Learning of Diploma Students at Tant kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar and found the best information of suggestion which was concerned with this research as follows:

1. Making understanding with the people, not just laughing but motivate them, and students also should have to motivate themselves to practice English Language (English) Learning of Diploma Students. They must dare to show and practice in the public space.

2. Students have to practice themselves e.g. practice to do, speak alone in front of the mirror or try to make a conversation with their friends or teachers.

3. Lecturers should have to encourage the students to practice their English Language (English) Learning of Diploma Students with Phonetics Symbol that is the best way to improve their English Language (English) Learning skill. Furthermore, encourage them to practice through social media e.g. watching VDO of native speakers on Youtube and try to improve by listen to the English songs.

Suggestions for the further studies

According to this research, it had been conducted from the respondents and the teachers at English Language (English) Learning of Diploma Students at Tant kyi Taung College in Mandalay City, Myanmar, and it found the best information of suggestion for the future studies, which were concerned with this research as follows:

1. It should be a research on the importance of English Language (English) Learning.

2. It should be a research on the efficiency of using entertainment media such as games, movies, music to practice English Language (English) Learning.

3. It should be a focus of using phonetic symbols to practice English Language (English) Learning.

References:

Aung Thu win, Michael. (1995). *The Origins of Modern Burma*. University of Hawaii.

Bootsarin phusum. (2019). *A study of english language learning strategies employed by thai engineering students with high english learning proficiency.* Faculty of humanities, srinakharinwirot university.

Goddard, Cliff (2005).*The Languages of East and Southeast Asia: An Introduction*. Oxford University.

Ma Thin Cho Mar. (2027). *Myanmar Youth and impact of English Language Proficiency Towards Job Grabbing. Advances in Social Science, Education and Humanities Research*.

Min Zaw Soe, Aye Mya Swwe. (2015). *Reform of the Education System: Case Study of Myanmar*. Cambodia: Parliamentary Institute of Cambodia.

Hlaing, Moung Mint. (2012). *The Great Disciples of Buddha*. Zeyar Hlaing Literature House.

Thein Lwin (2024). *The Best English; speaking*. Yangon, Myanmar.

Thein Lwin .(1999). *Education Syustem in Burmer*. London: University College, London.

U Myait Swe. (2012). *English for practice*. Mandalay University.

Ven Sobita. (2012). *Ability to Speak English at Dammaduta College of Myanmar.*

Thein Lwin. (2024). *The Best English; speaking*. Yangon, Myanmar.

Ven Ganawonsa. (2023). *A Study of English Problems Based on Government Hight School in Ma La Village, Sagaing City, Myanmar*. (Master of Arts Thesis), Mahachulalongkornrajavidyalaya university,

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา กรุงเทพมหานคร

Critically Analyzing the Progression of Thai Pronunciation among Fifth-Grade Students at Sanjao Elementary School in Bangkok, to Investigates the Efficacy of Incorporating A Thai Pronunciation Pop-Up Book within Classroom Activities

[1]พระพงษ์ศักดิ์ ภทฺทรนาโค (ทองดี)

[1]Phra Phongsak Phatthanako (Thongdee)

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: kookerkert@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทย 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม และ 3) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยชุดกิจกรรมได้รับการพัฒนาผ่านการทดลองและปรับปรุง 3 ครั้ง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทย พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2) โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E1) เท่ากับ 83.07 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียน (E2) เท่ากับ 81.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมและมีคุณภาพในการจัดการเรียนรู้

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 31.08) สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 27.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.07/81.73

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, สมุดเล่มเล็ก, สุภาษิตไทย, ทักษะการอ่าน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ประถมศึกษาปีที่ 5, การพัฒนาทักษะ

Abstract

This research primarily aimed at 3 objectives: 1) to create and find the efficiency of a learning activity package with booklet on Thai proverbs, 2) to study Thai reading achievement of Grade 5 students before and after using the learning activity package, and 3) to find the efficiency of the learning activity package according to the 80/80 criterion. The sample group was 40 students of Grade 5 students from San Chao Haonukul Witthaya School, Bangkok, in the academic year 2024. This research employed a Quasi-Experimental Research methodology, where the activity package was developed through 3 experiments and improvements, and data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

The research results were found that:

The creation and efficiency of the learning activity package with booklet on Thai proverbs showed that the learning activity package with booklet on Thai proverbs had efficiency according to the 80/80 (E1/E2) criterion, with an average score from in-class exercises (E1) equal to 83.07 and an average score from post-lesson tests (E2) equal to 81.73, which was higher than the determined criterion, indicating that the activity package was suitable and of quality for learning management.

The study of Thai reading achievement of students before and after using the learning activity package found that the learning achievement scores of students after using the activity package ($\bar{X}$ = 31.08) were higher than the learning achievement scores before using the activity package ($\bar{X}$ = 27.68) with statistical significance at the .01 level.

The finding of the efficiency of the learning activity package with booklet on Thai proverbs for developing reading skills of Primary 5 students at San Chao Hawanukul Witthaya

School according to the 80/80 criterion found that the activity package had efficiency according to the set criterion of 80/80, with an efficiency of 83.07/81.73.

Keyword: Learning Activity Package, Booklet, Thai Proverbs, Reading Skills, Learning Achievement, Primary 5, Skill Development

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาทางการของประเทศไทย และเป็นภาษาแม่ของประชาชนชาวไทยรวมถึงชนเผ่าพื้นเมืองหลายกลุ่มในประเทศ จัดอยู่ในกลุ่มภาษาข่ายไท ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของตระกูลภาษาไท-กะได (Tai-Kadai) มีหลักฐานทางภาษาศาสตร์ที่สันนิษฐานว่าต้นกำเนิดของภาษากลุ่มนี้อยู่ในแถบตอนใต้ของประเทศจีน โดยนักภาษาศาสตร์บางท่านได้เสนอเพิ่มเติมว่าภาษาไทยอาจมีความเชื่อมโยงกับตระกูลภาษาออสโตร-เอเชียติก (Austroasiatic), ออสโตรนีเซียน (Austronesian) และภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น คือ เป็นภาษาวรรณยุกต์ที่เสียงสูงต่ำของคำมีผลต่อความหมาย และมีระบบการออกเสียงแยกเป็นคำ ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งลักษณะเหล่านี้แม้จะเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม แต่ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อผู้เรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาโดยตรง โดยเฉพาะในด้านการออกเสียงวรรณยุกต์และการสะกดคำที่มีความซับซ้อน (Department of Academic Affairs, Ministry of Education, 1999)

การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว โดยเฉพาะทักษะการอ่าน ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับ การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ พัฒนาความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และส่งเสริมสติปัญญาและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม การอ่านอย่างเข้าใจโดยเฉพาะทักษะการจับใจความ เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Thanet Khamkoet, 2007)

นโยบายของรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนระดับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการศึกษาในระดับสูงต่อไป ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.8 อย่างไรก็ตาม ยังมีประชากรราว 11.3 ล้านคน หรือร้อยละ 18.2 ที่ไม่อ่านหนังสือเลย ซึ่งเป็นตัวเลขที่น่ากังวลและแสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างจริงจัง (National Statistical Office, 2014)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม โดยให้ความสำคัญกับทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้

และการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการอ่านและการฟังในฐานะทักษะของการรับรู้ และการพูดและการเขียนในฐานะทักษะของการแสดงออก (Ministry of Education, 2008)

จากการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนในโรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนหนึ่งมีปัญหาในการอ่านหนังสือ ไม่สามารถอ่านได้อย่างชัดเจนและคล่องแคล่วตามหลักภาษา ส่งผลให้ไม่สามารถจับใจความสำคัญหรือเข้าใจเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง และไม่สามารถทำแบบทดสอบที่ใช้ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นผลจากการขาดแรงจูงใจ ความสนใจ หรือขาดสื่อที่เหมาะสมกับวัย (Phannika Lukrak, 2017)

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านด้วยกิจกรรมที่สอดแทรกความรู้ด้านภาษาไทยควบคู่กับความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยเลือกใช้ “หนังสือเล่มเล็กสุภาษิตไทย” ซึ่งเป็นสื่อสร้างสรรค์ที่สอดแทรกภูมิปัญญาทางภาษาและวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนผ่านการออกแบบที่เหมาะสมกับวัย กลวิธีนี้สอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ ลีแก้ว ที่เสนอว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีความหลากหลายน่าสนใจ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Chaiwat Leekaew, 1999)

การพัฒนาแบบฝึกทักษะจากหนังสือเล่มเล็กสุภาษิตไทย จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้สามารถอ่านได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และจับใจความได้ดีขึ้น ตลอดจนเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา ตามเกณฑ์ 80/80

วิธีการดำเนินวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย สมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ออกแบบการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัยและการออกแบบการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design เพื่อศึกษาประสิทธิ ภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทย ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 114 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน จากห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงแนวคิดของ เครสเวลล์ (Creswell, 2014, p. 155) ที่ระบุว่า ในการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research) ไม่จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ แต่ควรเลือกที่สะท้อนประชากรเป้าหมายและอยู่ในขอบเขตที่จัดการได้ อีกทั้ง เคอร์ลิงเจอร์ และ ลี (Kerlinger and Lee, 2000, p. 181) ชี้ว่า งานวิจัยในระดับห้องเรียนสามารถใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กได้ หากการเก็บข้อมูลและการควบคุมตัวแปรเป็นระบบและตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง 40 คน จึงถือว่ามีความเหมาะสม ครอบคลุมบริบทของห้องเรียนจริง และเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทย ที่ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับสุภาษิตไทย พร้อมภาพการ์ตูนประกอบ

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3) แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านสื่อการสอน

3. กระบวนการพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์หลักสูตร

2) ออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมเบื้องต้น

3) ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

4) ทดลองใช้ 3 ระยะ (หนึ่งต่อหนึ่ง, กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่)

5) ปรับปรุงแก้ไขตามผลการทดลอง

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) แบบทดสอบผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.51-1.00

2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยสูตร KR-20 ได้ค่า 0.74

3) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

2) ดำเนินการทดลองด้วยชุดกิจกรรมเป็นเวลา 5 สัปดาห์

3) ทดสอบหลังเรียน (Posttest)

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสมหลายรูปแบบ

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

2) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมด้วยเกณฑ์ 80/80

3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนด้วย t-test แบบ Dependent Samples

4) การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

7. การควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคุมปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความเที่ยงตรงของผลการวิจัย โดย

1) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

2) ใช้แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

3) กำหนดระยะเวลาและสภาพแวดล้อมในการทดลองให้เหมือนกัน

8. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์เชิงปริมาณ ร่วมกับการแสดงผลในรูปแบบตารางสถิติ โดยอธิบายผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนวิธีการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้แก่ (1) การนำเสนอแบบบรรยายเชิงสถิติ และ (2) การนำเสนอแบบตารางประกอบ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา”

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมสมุดเล่มเล็ก “สุภาษิตไทย” โดยมีขั้นตอนการทดลองใช้และปรับปรุงทั้งหมด 3 ครั้ง ได้แก่

การทดลองครั้งที่ 1 (รายบุคคล)

ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน โดยทดลองครั้งละ 1 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการทำกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้วิจัยได้บันทึกปัญหาที่พบ และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบของชุดกิจกรรม

การทดลองครั้งที่ 2 (กลุ่มย่อย)

ทดลองกับนักเรียน 10 คนที่ไม่เคยเรียนเรื่องสุภาษิตไทยมาก่อน โดยให้นักเรียนทดลองใช้ชุดกิจกรรมแต่ละคน 1 ชุด ผลการสังเกตและสัมภาษณ์สะท้อนถึงความถูกต้องของเนื้อหา ความชัดเจนของการนำเสนอ และความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยจึงปรับปรุงเพิ่มเติม เช่น แก้ไขคำสะกด และเพิ่มสีสันภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ

การทดลองครั้งที่ 3 (ภาคสนาม)

ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน ที่ไม่เคยเรียนเรื่องสุภาษิตไทยมาก่อน โดยให้นักเรียนเรียนรู้จากชุดกิจกรรมจำนวน 6 ชุด แต่ละชุดมีแบบฝึกหัดประกอบ ผู้วิจัยเก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและแนวโน้มการเรียนรู้ เพื่อประเมินความสมบูรณ์ของชุดกิจกรรม

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา”

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่า t = 8.96) แสดงว่าชุดกิจกรรมมีผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนอย่างเด่นชัด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยการทดสอบก่อน และหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	D	$\sum D$	t
ก่อนเรียน	40	27.68	3.40	7.18	8.96
หลังเรียน	40	31.08			

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 เห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศาลเจ้าห้าวนุกูลวิทยา ตามเกณฑ์ 80/80”

จากการทดลองภาคสนามกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน พบว่าชุดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพ 83.07/81.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมมีคุณภาพและเหมาะสมต่อการใช้จริง ดังตารางต่อไปนี้

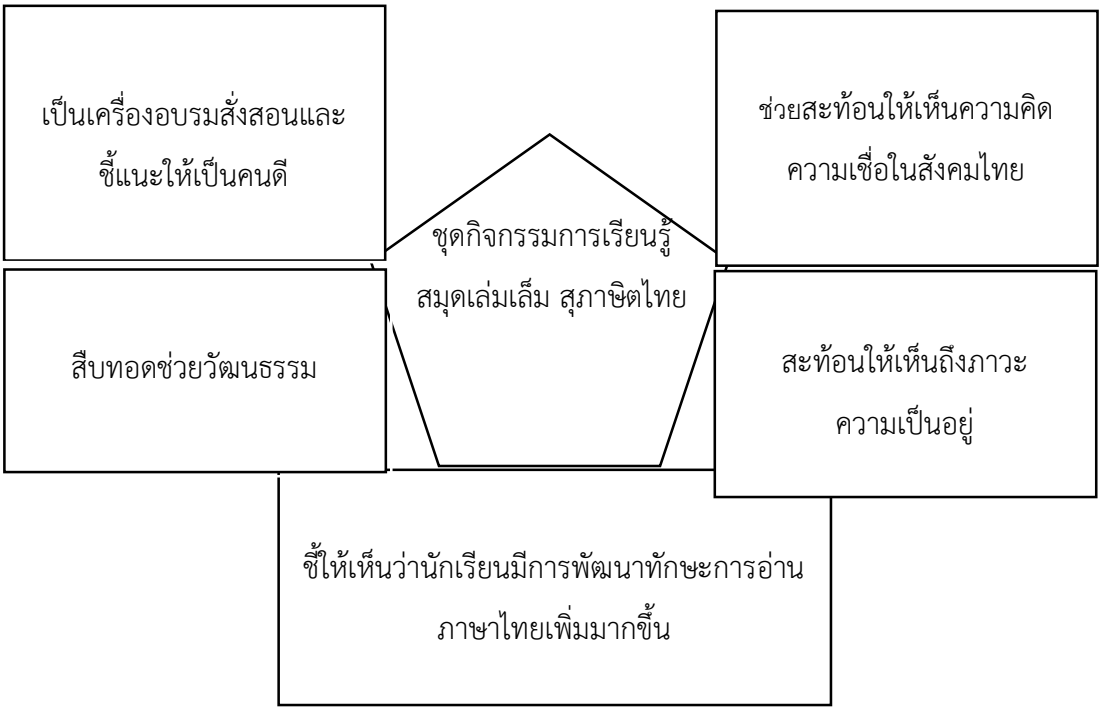
ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80

ชุดกิจกรรม	E1 (คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน)	E2 (คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน)	ประสิทธิภาพ
ชุดที่ 1	86.60	80.50	86.60/80.50
ชุดที่ 2	83.40	80.90	83.40/80.90
ชุดที่ 3	84.80	81.10	84.80/81.10
ชุดที่ 4	81.40	81.70	81.40/81.70
ชุดที่ 5	80.80	83.70	80.80/84.70
รวม	**83.07**	**81.73**	**83.07/81.73**

ผลการวิเคราะห์ยืนยันว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และสามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนจริงได้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็กช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในบริบทของสุภาษิตไทย ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางภาษา ความคิด และสังคม สมุดเล่มเล็กมีบทบาททั้งในด้านการสื่อสาร การบูรณาการทักษะภาษา และการพัฒนานิสัยรักการอ่าน เหมาะแก่การประยุกต์ใช้ในบริบทห้องเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สรุปเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการดำเนินงานพบว่า “การอ่าน” เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคที่หนังสือเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้และประสบการณ์ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเรียนจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเรียนรู้ของผู้เรียนถูกจำกัดจากการเรียนออนไลน์ ทำให้การเข้าถึงสื่อการอ่านลดลง ส่งผลต่อพัฒนาการในหลายด้าน การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนทักษะการอ่านจึงจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมได้จริง และสนุกสนานในการเรียนรู้ เช่น การทำสมุดเล่มเล็ก

ชุดกิจกรรมสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทย เป็นสื่อสร้างสรรค์ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในการอ่าน โดยใช้ “สุภาษิตไทย” ซึ่งมีคุณค่าในด้านภาษาและวัฒนธรรม เป็นเนื้อหาหลักในการเรียนรู้ ซึ่งสุภาษิตไทยไม่เพียงแต่ถ่ายทอดแนวคิดและคติสอนใจเท่านั้น หากยังสะท้อนถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ และความสัมพันธ์กับธรรมชาติของคนไทยได้อย่างลึกซึ้ง สุภาษิตไทยมีคุณค่าหลากหลาย ได้แก่

1. เป็นเครื่องมืออบรมสั่งสอนด้านคุณธรรม
2. สะท้อนแนวคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตในสังคมไทย

3. แสดงถึงการใช้ภาษาที่สละสลวย กระชับ และมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางภาษาของชาติ

5. ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในเชิงสร้างสรรค์

นอกจากนี้ การจัดทำสมุดเล่มเล็กยังเป็นการบูรณาการทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการ สื่อความคิด และสร้างผลงานที่เป็นของตนเองได้ ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในการเรียนรู้และมีแรงจูงใจที่จะอ่านมากขึ้น

กล่าวได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทยช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยรักการอ่าน สนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทั้งด้านเนื้อหาภาษา และวัฒนธรรม พร้อมทั้งเป็นแนวทางหนึ่งในการฟื้นฟูพัฒนาการของผู้เรียนภายหลังสถานการณ์วิกฤตทางการศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ "สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ โดยผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายและเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. อภิปรายผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสมุดเล่มเล็ก สุภาษิตไทย”

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 โดยมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพจริงอยู่ที่ 83.07/81.73 ซึ่งนับว่าผ่านเกณฑ์อย่างน่าพอใจ ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมนี้เป็นไปอย่างมีระบบ ตั้งแต่การออกแบบจนถึงการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและสื่อ ซึ่งให้การประเมินในระดับ ดีมาก ก่อนนำไปใช้จริง

ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จิราภรณ์ ศรีสุวรรณ (Jiraporn Srisuwan, 2022) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุดกิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ สุขขวัญ (Patcharin Sukkhwan, 2023) และ วรเชษฐ์ พันโกฏิ (Worachet Phankoti, 2021) ที่ยืนยันว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบสามารถบรรลุเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ได้

2. อภิปรายผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม”

ชุดกิจกรรมสมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย ได้ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องสำนวนและสุภาษิตไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอ่านจับใจความ ทั้งนี้เป็นเพราะชุดกิจกรรมถูก

ออกแบบมาให้มีภาพการ์ตูนประกอบ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ซึ่งช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร กิตติกุล (Praphaporn Kittikun, 2021) และ มาลี จันทรสกุล (Malee Chansakun, 2019) ที่พบว่าสื่อการ์ตูนและภาพประกอบมีส่วนสำคัญในการเพิ่มความสนใจและส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นอกจากนี้ การออกแบบชุดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร ทองใส (Sunthon Thongsai, 2015) และ อภิรดี ศรีทน (Aphiradee Srithon, 2017) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมแบบขั้นตอนและสื่อภาพประกอบช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. อภิปรายผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80”

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าชุดกิจกรรม สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง การที่เนื้อหาถูกแบ่งเป็นกรอบย่อย ๆ และจัดเรียงจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร ทองสุข (Sasithorn Thongsuk, 2020) ที่พบว่าการจัดลำดับเนื้อหามีผลโดยตรงต่อความเข้าใจบทเรียน

ยิ่งไปกว่านั้น การที่นักเรียนสามารถหยุดอ่านหรือทบทวนเนื้อหาได้ตามความต้องการของตนเอง เป็นการเรียนรู้แบบเรียนรู้ด้วยตนเองที่ช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ช้าไม่รู้สึกกดดันและสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิภาดา สังข์ทอง (Wiphada Sangthong, 2018) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้แบบเรียนด้วยตนเอง

นอกจากนี้ การมีกิจกรรมถาม-ตอบพร้อมเฉลยคำตอบทันที ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้และได้รับแรงเสริมเชิงบวกทันที ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาทักษะการตีความเชิงภาษาไปพร้อมๆ กัน ตามที่นงนุช ศรีสุข (Nongnuch Srisuk, 2016) ได้ระบุไว้

โดยสรุปแล้ว ชุดกิจกรรมสมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย นับเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ เพราะมีการออกแบบที่คำนึงถึงหลักการเรียนรู้ จิตวิทยาของผู้เรียน และเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องและได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้สร้างชุดกิจกรรมสมุดเล่มเล็กสุภาษิตไทยเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ได้อย่างเหมาะสม ผลการทดลองพบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมอยู่ที่ 83.07/81.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผู้เรียนมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการอ่านมากขึ้น สามารถเข้าใจและจับใจความได้ดีขึ้น ดังนั้น ชุดกิจกรรมนี้จึงเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมสำหรับการใช้จริงในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ครูผู้สอนควรอธิบายรายละเอียดความเหมือนและความแตกต่างของสำนวนสุภาษิต ให้นักเรียนเข้าใจพอสังเขป เพื่อจะทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียน ได้ดียิ่งขึ้น

2) ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทยในระดับและเนื้อหาอื่น ๆ ของวิชาภาษาไทยเพื่อเป็นแนวทางในการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

1) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความพึงพอใจ แรงจูงใจ และ เจตคติในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สมุดเล่มเล็ม สุภาษิตไทย เป็นสื่อนำในการเรียนการสอน เพื่อเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาทักษะทางภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

References

Aphiradee Srithon. (2017). The use of visual media and supplementary activities to develop reading and creative thinking skills. *Journal of Education for Development, 8*(2), 60–75.

Chaiwat Leekaew. (1999). *Thai language textbook for lower secondary non-formal education*. Bangkok, Thailand: Prasanmit Printing.

Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (1999). *Lower secondary school curriculum B.E. 2521 (Revised edition B.E. 2533)*. Bangkok, Thailand: Religious Printing House.

Jiraporn Srisuwan. (2022). Development of a Thai language learning activity package to enhance learning achievement. *Journal of Educational Research and Development, 15*(2), 105–120.

John W. Creswell. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Translated by Boonchom Srisa-ard et al. Bangkok, Thailand: Thammasat University Press.

Kerlinger, Fred N., & Howard B. Lee. (2000). *Foundations of behavioral research* (4th ed.). Fort Worth, TX: Harcourt College Publishers.

Malee Chansakun. (2019). Developing instructional media with illustrations to enhance learners' motivation. *Journal of Educational Innovation, 7*(2), 130–140.

Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. Bangkok, Thailand: Agricultural Cooperative Federation of Thailand Printing House.

National Statistical Office. (2014). *Reading survey of the Thai population 2014*. Bangkok, Thailand: National Statistical Office.

Nongnuch Srisuk. (2016). The use of Thai proverbs in teaching to cultivate morality and develop language interpretation skills. *Journal of Thai Language and Cultural Studies, 8*(1), 180–190.

Patcharin Sukkhwan. (1993). *A programmed slide-tape lesson in Thai language: "The Value of Plants" for Grade 7 students* (Master's thesis, Secondary Education Program, Graduate School, Naresuan University).

Phannika Lukrak. (2017). Development of Thai reading comprehension ability of Grade 5 students through directed reading thinking activity using the group achievement method. *Graduate Studies Journal, 14*(64), 207–215.

Praphaporn Kittikun. (2021). The effects of cartoon media on students' interest and achievement in Thai language learning. *Journal of Education, Chiang Mai University, 41*(3), 90–100.

Sasithorn Thongsuk. (2020). Effects of sequencing lesson content from easy to difficult on Thai language learning comprehension. *Journal of Educational Research, 14*(1), 70–85.

Sunthon Thongsai. (2015). Learning achievement through step-by-step learning activities. *Journal of Education Studies, 29*(1), 50–60.

Thanet Khamkoet. (2007). *Training evaluation based on Kirkpatrick's model*. Bangkok, Thailand: Chuan Printing.

Wiphada Sangthong. (2018). The use of self-learning instructional media to enhance analytical thinking skills. *Nakhon Pathom Rajabhat University Journal of Academic and Research, 5*(1), 200–215.

Worachet Phankoti. (1995). *Development of a programmed instruction on nouns in Thai language for Grade 5 students* (Master's thesis, Elementary Education Program, Graduate School, Mahasarakham University).

Worachet Phankoti. (2021). Development of a cartoon-based programmed instruction in Thai language on nouns for Grade 9 students. *Journal of Education, 39*(2), 360–375.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

พุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด จังหวัดอุดรธานี

The Buddhist Communication Innovation of the 4 Principles of Iddhipada to Create Motivation for the Work of Public Health Personnel at Health Promoting Hospital, Bannatat Subdistrict, Udon Thani Province

[1]น้ำฝน พินิจมนตรี, กนกวรรณ กรุณาฤทธิโยธิน, บุญเลิศ โอฐสู
[1]Namfon Phinitmontree, Kanokwan Karunaritthiyothin, Boonlert Otsu
[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1] Mahachulalongkornrajavidyalaya University , Thailand
[1]Corresponding Author's Email: namfon.phi@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาหลักการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุข 2) เพื่อศึกษาพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางของพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิจัยภาคสนาม ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูล มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 รูป/คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) การปฏิบัติหน้าที่การงานอย่างมีความขยันหมั่นเพียรทำโดยความไม่ประมาท มีความอดทนตั้งใจต่อหน้าที่แก้ไขปัญหาด้วยสติ และให้บริการคนไข้อย่างเที่ยงธรรมด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ 2) เมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักทำงานนำไปสู่ความสำเร็จมาประยุกต์ใช้ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานด้วยความรักเกิดความสุขกับงานที่ได้รับผิดชอบ รวมถึงการสื่อสารเป็นเครื่องมือส่งเสียงให้ทุกคนในองค์กรเกิดความเข้าใจต่อหน้าที่ของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อผู้บริหารองค์กรให้เข้าใจหลักอิทธิบาท 4 เพื่อนำเครื่องมือแห่งความสำเร็จไปใช้พัฒนาบุคลากรและขับเคลื่อนงานในองค์กรของตนให้สำเร็จ และในด้านของผู้เชี่ยวชาญบริหารงานสาธารณสุข ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานทุกคนควรมีความเข้าใจหลักอิทธิบาท 4 และวิธีการสื่อสารที่ถูกต้องให้มากยิ่งขึ้น ฉะนั้น การปฏิบัติงานด้วยพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 จะสำเร็จได้จริงต้องนำไปพิสูจน์ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : พุทธนวัตกรรม; การสื่อสาร; หลักอิทธิบาท 4; แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน; บุคลากรสาธารณสุข

Abstract

The purpose of this research is to 1) study the working principles of public health personnel 2) to study Buddhist innovation in communication of the four principles Iddhipāda to create motivation for work of public health personnel; 3) to present the guidelines of Buddhist innovation in communication of the four principles of Iddhipāda to create motivation for work. By using qualitative field research methods and in-depth interviews to collect data with 8 informants. The content analysis process and the presentation of descriptive data.

The results of this research found that 1) working duties are diligent, not careless, patient, and determined to solve problems with mindfulness and provide services to patients fairly with a human heart. 2) When the four principles of influence are applied, which are principles of work leading to success, workers are motivated to work with love and happiness in the work they are responsible for, including communication as a tool to make everyone in the organization understand their duties in working with others. 3) Buddhist experts emphasize that executives should understand the four principles of influence in order to use the tools of success to develop personnel and drive their organization to success. In terms of public health administration experts, they emphasize that all workers should have a better understanding of the four principles of influence and the correct communication methods. Therefore, working with the Buddhist innovation of communication based on the four principles of influence can only be successful if proven by oneself.

Keywords: Buddhist Innovation; Communication; the Principles of IDDHIPATH IV; Create Motivation for Work; Public Health Personnel.

บทนำ

บุคลากรทุกคนในองค์กรนั้น มีความปรารถนาการทำงานอย่างมีความสุข เมื่อทำงานในสถานที่ทำงานที่มีความสุขจะทำให้รู้สึกผูกพันกับองค์กร ความรู้สึกที่ก้าวเข้ามาในพื้นที่ทำงานจะหมดไป แต่จะกลับกลายเป็นการอยู่ในสถานที่ทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานอย่างมีความสุข และสนุกกับกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) เป็นแนวคิดที่เกิดจากการขับเคลื่อนสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรเพื่อให้องค์กรให้ความสำคัญกับบุคลากรให้มีสุขภาวะที่ดี จิตแจ่มใส (Thai Health Promotion Foundation, 2024) ในปัจจุบันมีการกระจายข่าวสารการทำงานให้มีความสุขในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น และการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรในองค์กรให้เกิดความรู้สึกมีความสุข มีความรู้สึกมั่นคงในงาน และรู้สึกถึงการเจริญเติบโตก้าวหน้าในการงานของตน จึงทำให้บุคคลทุกคนในองค์กรกระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายสนุกกับงานนั้น ๆ และมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานภายใต้บริบทสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้ออำนวยให้เกิดความสุขในการ

ทำงานซึ่งจะช่วยลดความเครียดและความขัดแย้งภายในองค์กรจะเพิ่มผลให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนาแบบก้าวกระโดดตลอดจนถึงขั้นบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

องค์กรที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ควรมีปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันนั่นคือปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลและสมควรได้รับผลตอบแทน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการ สิทธิประโยชน์ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ที่สอดรับกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน พร้อมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของบุคลากรอยู่เสมอเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้สร้างการทำงานเป็นทีมจะส่งผลทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรซึ่งควรอยู่ภายใต้ระบบความยุติธรรมที่ดีด้วย และการที่บุคลากรจะทำงานได้สะดวก ไม่เป็นอันตราย ควรมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยดังที่กล่าวมาข้างต้นจะสอดคล้องงานวิจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร (Jutamanee Trakulmututa, 2023) มนุษย์วัยทำงานทุกคนควรได้รับอยู่แล้วโดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อได้รับการตอบสนองจากแรงจูงใจก็ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานและแสดงพฤติกรรมในทางบวก ถ้าได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่ดีขึ้นและเหมาะสมจะส่งผลกระตุ้นให้ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจงรักภักดีต่อองค์กรและเต็มใจทำงานอยู่กับองค์กรต่อไป ซึ่งจะทำให้องค์กรได้รับประโยชน์จากบุคลากรในด้านคุณภาพของผลงานจากการปฏิบัติงาน จากที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นแรงจูงใจในปัจจุบันและสังคมทางโลกขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ใช้เป็นแรงพลังขับเคลื่อนตนเองในการดำเนินชีวิตการทำงาน ซึ่งจะส่งผลเมื่อเวลาผ่านไป จะทำให้มนุษย์ช่วงวัยทำงานเกิดความอิ่มตัว และในทางกลับกันหากได้รับแรงจูงใจที่ไม่เหมาะสมยิ่งจะทำให้การทำงานในองค์กรไม่มีความสุข เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและการปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ เกิดการแสวงหารายได้ในทางมิชอบ นำไปสู่การทุจริตหรือทำงานเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัว ส่งผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นและองค์กร (Phrasamuh Pongsathon Papangaro (Tumcha), 2021) ถ้าหากมีการพัฒนาบุคลากรให้มีแรงจูงใจอย่างยั้งยืนในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีนวัตกรรมสิ่งที่เกิดปรับปรุงใหม่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้จะยิ่งดี

พุทธนวัตกรรมการสื่อสาร ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เหนือกว่าแรงจูงใจในทางโลก เนื่องจากความต้องการพื้นฐานที่เกิดจากตัณหาหรือความทะยานอยากที่มีมูลฐานมาจากอวิชชา เป็นการขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นวัตถุภายนอก ความสะดวกสบายที่บำเรอความสุขที่เกิดจากความสุขแบบมีเงื่อนไข จึงทำงานด้วยความสุขโดยอาศัยแรงขับเคลื่อนของตัณหาเชิงบวก (ฉันทะ) เพราะความต้องการความอยากเป็นแรงที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานขึ้นจากข้อความข้างต้นจะสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา (P.A. Payutto), 1986) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแรงขับเคลื่อนที่อยู่เหนือตัณหา นั่นคือ แรงจูงใจ (ฉันทะ) ทางพุทธศาสนาที่สามารถทำให้งานสำเร็จ บุคลากรมีความสุขสำราญในการทำงาน คือ หลักอิทธิบาท 4 ในทางพุทธศาสนาเถรวาท ถือว่า เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จ จำแนกได้ ดังนี้ 1. ฉันทะ คือ ความพอใจในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมที่เอื้อต่อการทำงาน หากบุคลากรมีความพอใจในงานที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่จะส่งผลทำให้งานเกิดความราบรื่น เนื่องจากทำงานด้วยแรงจูงใจที่ปราศจากความโลภทางโลก 2. วิริยะ คือ ความพากเพียร

หมายถึงการกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอน เป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้ รวมความหมายถึง บุคลากรมีความกล้าหาญในความอดทนต่องานที่มีอุปสรรคและปัญหาฉันใด ย่อมเอาชนะใจตนด้วยความเพียรพยายามเสมอ 3. จิตตะ คือ ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัวเอง ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นเด่นชัดอยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานหากมีจิตใจจดจ่อ ตั้งมั่น มุมานะด้วยสมาธิอยู่อย่างเต็มที่ในการทำงานของตนที่ได้รับผิดชอบ จะทำให้ผลของงานนั้นมีคุณภาพอย่างยิ่ง และ 4.วิมังสา คือ ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้นให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า เมื่อบุคลากรมีปัญญาอย่างเต็มที่ในการทำงาน จะยิ่งส่งผลในด้านการทำงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม ไม่หลงมัวเมา หรือหลุ่มหลงในเงินตรา แล้วมีความคิดทุจริต เนื่องจากหากบุคคลใดมีสติสัมปชัญญะย่อมมีเหตุผลในการระลึกนึกถึงความดี และสามารถแยกแยะความผิดชอบชั่วดีอยู่เสมอ ซึ่งจะสอดคล้องกับพุทธธรรมการเจริญสติตามหลักอิทธิบาท (P.A. Payutto, 2022) ดังนั้น เมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรยิ่งทำให้บุคลากรเกิดความอิ่มเอมใจ เนื่องจากเกิดพลังแรงจูงใจจากแสงสว่างของความดีและคำสอนของพุทธศาสนา มาประคับประคองใจเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหา ซึ่งอาจเกิดจากกิเลสตัณหาหรือความไม่สดชื่นใจ ความเบื่อหน่าย รำคาญใจ หลักธรรมดังกล่าวสามารถช่วยพยุงสภาพจิตใจและมุมมองในการทำงานให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขพึงพอใจในงาน และบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลทำให้คนสำราญงานสำเร็จดังคำกล่าวของพระนักเทศน์แหล่พระครูวิมลธรรมรัตน์ ทั้งนี้ องค์กรการให้บริการสุขภาพด้านสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ (Primary Care) เป็นการให้บริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน ทั้งด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพ เน้นการให้บริการเชิงรุกให้กับบุคคลกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไป และตามแนวทางการจัดหน่วยบริการระดับปฐมภูมิในเขตชนบท ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโครงสร้างบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมี ดังนี้ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มวิชาชีพด้านสุขภาพ และกลุ่มสนับสนุนบริการสุขภาพ (Department Of Health, 2021) เนื่องด้วยบุคลากรในหน่วยงานสาธารณสุขระดับปฐมภูมินั้น ประสบปัญหาการปฏิบัติงานด้านงานให้บริการสุขภาพต้องใช้ความอดทนสูงและมีความเครียดในการทำงาน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของบุคลากรสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (Juraporn Krates et al., 2021) รวมถึงสภาพปัญหาเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์มีผลกระทบต่อการตัดสินใจลาออกจากการปฏิบัติงานหรือการยุติการการทำงาน โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มสูง เป็น 1 ใน 3 อันดับ ภูมิภาคของปัญหาการทำงานไม่มีความสุขและตัดสินใจลาออก เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศไทย และทั้งนี้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า แบ่งเขตสุขภาพได้เป็น 4 เขต แต่เขตพื้นใหญ่ที่สุด อันดับ 1 คือ เขต 8 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัด ทั้งหมด 7 จังหวัด ซึ่งมากที่สุดในเขตสุขภาพ และอัตราการบรรจุงานของบุคลากร พบมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จำนวนบุคลากร ทั้งหมด 9,067 คน ร้อยละ 29.07 (Region 8 Health Office, 2023) และจากการศึกษาตามลักษณะภูมิศาสตร์เชิงพื้นที่ห่างไกลเมือง พบว่า อำเภอวังสามหมอ เป็นที่ทุรกันดารและอยู่ตะเข็บขอบชายแดนจังหวัด เป็นอันดับที่ 3 รองจากอำเภอน้ำโสมและอำเภอนายูง ส่วนลักษณะเชิงพื้นที่เป็นที่ราบสูง ทั่งนี้พื้นที่ศึกษาระดับอำเภอ มีทั้งหมด 6 ตำบล จากการสำรวจข้อมูลตำบลที่เข้าข่ายที่สอดคล้องกับปัญหาพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ที่

ห่างไกลความเจริญ ได้แก่ ตำบลบะยาว เป็นอันดับต้น รองจากตำบลผาสุก ทั้งนี้ สำรวจประวัติภูมิหลัง พบว่า แม่ข่ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีอายุงานมากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นและได้บรรจุงานหลังจากเรียนจบการศึกษาซึ่งไม่มีการโยกย้ายไปที่อื่นใด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ชนบทห่างไกลความเจริญของบุคลากรด้านสาธารณสุขระดับตำบลบ้านนาตาด เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ พบว่า พื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาแนวโน้มการลาออกจากการปฏิบัติงานในเขตทุรกันดารมากที่สุด แต่บุคลากรในพื้นที่นี้ ที่สนใจศึกษามีการบรรจุงานตรงกับสายงานที่ตนปฏิบัติหน้าที่อย่างยิ่ง

การศึกษาพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล จึงเป็นที่สนใจศึกษาเพื่อให้ทราบว่า จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลปฏิบัติงานอย่างมีความสุขสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายขององค์กรและอยู่รวมกันอย่างสันติได้ ซึ่งปราศจากความเห็นแก่ตน ตามพระบรมราโชวาทในสมเด็จฯพระบรมราชชนก (บิดาการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขไทย) กล่าวไว้ว่า ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภทรัพย์และเกียรติจะตกแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้บริสุทธิ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด

2. เพื่อศึกษาพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด

3. เพื่อนำเสนอแนวทางของพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท 4 ในพระพุทธศาสนา ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทฤษฎีการสื่อสาร และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสาธารณสุข

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการวิจัย จากกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และใช้คำจำกัดความของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาวิจัย นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เรื่อง พุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบลบ้านนาตาด จังหวัดอุดรธานี เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยนำไปสัมภาษณ์ และแจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์อย่างละเอียดต่อกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธนวัตกรรมการสื่อสาร 2 รูป/คน และกลุ่มบุคลากรด้านสาธารณสุข 6 คน และได้ทำการสัมภาษณ์แบบการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) พร้อมจดบันทึกข้อมูล ขอบันทึกเสียง และขอถ่ายภาพขณะสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมาย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนครบทุกประเด็น และนำข้อมูลในแต่ละประเด็นมาเขียนเรียบเรียงข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา (Descriptive) จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

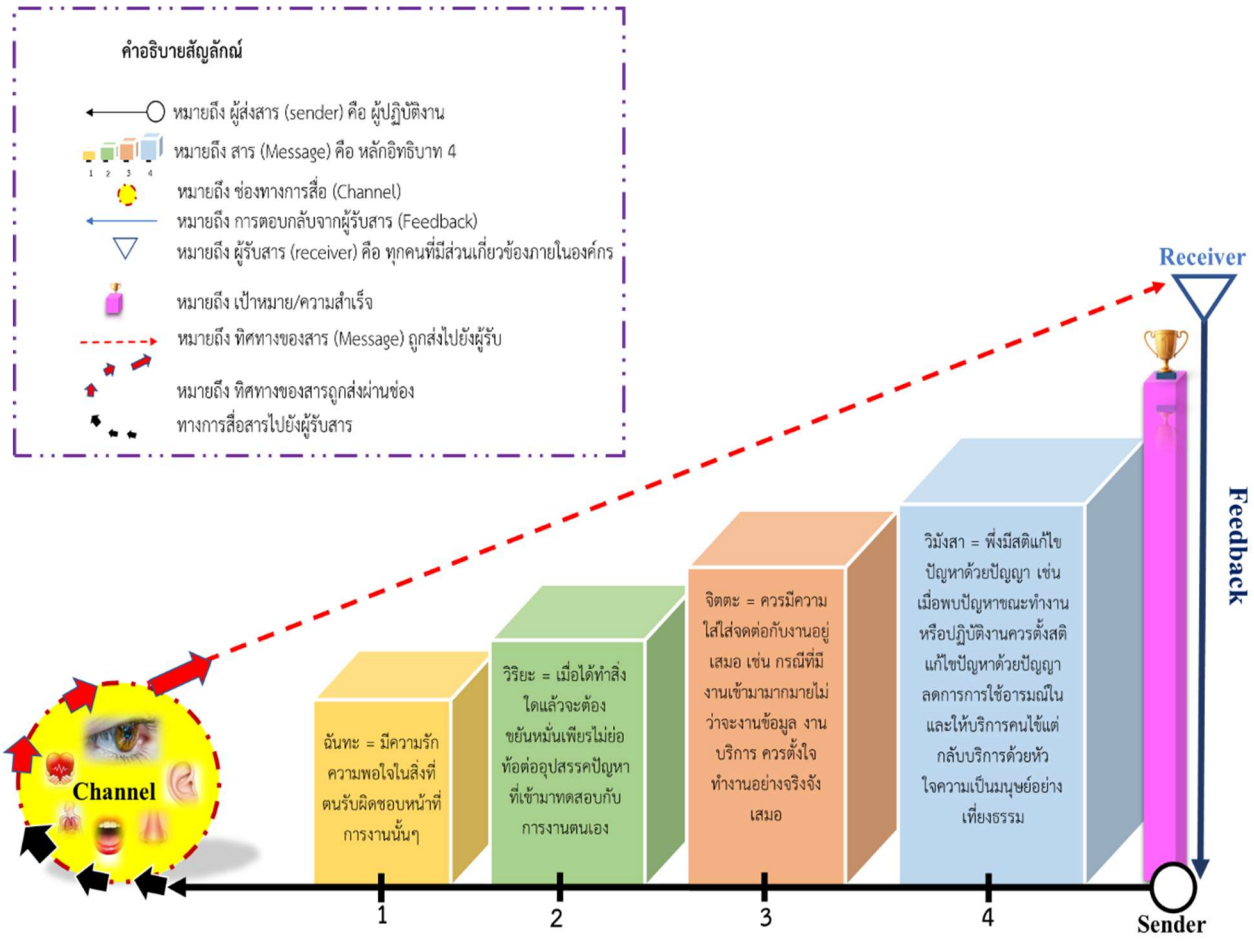
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อการศึกษาหลักการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรด้านสาธารณสุขและผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนา มีมุมมองที่เห็นตรงกันเริ่มจากการปฏิบัติการงาน ควรเริ่มจากการที่เราพึงพอใจ (ฉันทะ) ในหน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเห็นได้ชัดว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขจะทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร (วิริยะ) นำมาซึ่งการฝึกความอดทน ทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกและสติปัญญาในการมีความมุ่งมั่น ใส่ใจในการงานที่กระทบด้วยจิตใจพร้อมจะพัฒนาและเรียนรู้ (จิตตะ) ไม่ว่าจะเจอเหตุการณ์ใดในขณะการให้บริการคนไข้ หรืออุปสรรคปัญหาในการทำงาน จะตั้งสติและใช้สมาธิแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบ (วิมังสา) ดังจะเห็นได้อย่างยิ่งว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นเครื่องมือนำทางสู่ความสำเร็จหากเปรียบเทียบข้อเหมือนจะทำให้เข้าใจได้ยิ่งขึ้น คือ กระบวนการของบุคลากรในองค์กรที่ทำงานควรมีคุณธรรมซ่อนอยู่ เพราะหากองค์กรใดขาดคนที่มีคุณธรรมหรือหลักธรรมะในการใช้ดำรงหรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจจะเป็นหนทางสู่ความประมาทได้ จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 รูป/คน ด้วยความเป็นผู้นำของศาสนา องค์กร และครอบครัวทั้งสิ้น บางคนเป็นหัวหน้าหน้าองค์กร เป็นเสาหลักของบ้าน เป็นพ่อเป็นแม่ผู้ปกครอง และเป็นพระผู้ปกครองวัด ทำให้ทราบว่า การเสนอความคิดเห็นจะมีความเมตตาและคุณธรรมซ่อนอยู่ด้วย มีการอธิบายในการปฏิบัติหน้าที่ นำสู่การอธิบายให้เห็นถึงหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น กล่าวโดยสรุปการปฏิบัติหน้าที่การงานควรมีความรักในงาน และทำงานอย่างภาคภูมิขยันหมั่นเพียรทำโดยความไม่ประมาท มีความมุ่งมั่นอดทนตั้งใจ ใส่ใจต่อหน้าที่การงานและทำสิ่งใดควรใส่ใจเสมอ ควรมีการวิเคราะห์พิจารณาตริตรองด้วยสติปัญญาอาศัยเหตุผลในการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องบนพื้นฐานของสังคมที่กฎหมายเป็นกรอบขอบเขตในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมซึ่งการทำงานในองค์กรควรอยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยของหน่วยงานและให้การบริการคนไข้อย่างเที่ยงธรรมด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ถึงจะเป็นบุคลากรด้านการสาธารณสุขอย่างภาคภูมิตามรอยบิดาแห่งการแพทย์ไทย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด ผลการวิจัย พบว่าหลักการสร้างแรงจูงใจด้วยหลักธรรมอิทธิบาท 4 ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคลากรในองค์กร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแทบทุกข้อทั้งสิ้น เพราะว่า การทำงานหากขาดแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ทำงานแล้วนั้นจะส่งผลให้การทำงานไม่มีความสงบสุข เพราะบุคคลจะขาดความรักใส่ใจในการตั้งใจทำงาน และหากขาดคุณธรรมอิทธิบาท 4 ข้อใด จะไม่อาจเรียกได้ว่า การประสบความสำเร็จด้วยหลักแห่งคุณธรรมของพระพุทธศาสนาและการสำเร็จขององค์กรนั่นย่อมกลับสู่การทบทวนองค์กรเช่นเคย ไม่ราบรื่นอาจเกิดปัญหาขึ้นได้เช่นเคย ดังนั้นควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้กับการทำงานเพื่อจะได้คอยชี้นำทางให้ปฏิบัติงานได้โดยไม่ย่อท้อต่อความลำบากและอุปสรรคปัญหาและควรใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือส่งเสียงให้ทุกคนในองค์กรเกิดความเข้าใจต่อหน้าที่ของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางของพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด ผลการวิจัย พบว่า แนวทางของพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านาตาดในมุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาจะให้ความสำคัญต่อผู้บริหารองค์กรให้เข้าใจหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นเครื่องมือแห่งความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรและขับเคลื่อนงานในองค์กรของตนให้สำเร็จบรรลุตัวชี้วัดของงานที่ได้รับ และเพื่อบรรลุการให้บริการที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุข การทำงานจะสำเร็จผู้บริหารต้องศึกษาหลักของศาสนาเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น จะช่วยลดความขัดแย้งในองค์กรสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกลมเกลียวกันในองค์กรและเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ไม่อาจมองข้ามได้แม้เพียงแต่ข้อใดข้อหนึ่งซึ่งทุกข้อนั่นสำคัญเท่ากันทุกประการ ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและบุคลากรในองค์กรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาดมีมุมมองว่า ควรพึ่งเข้าใจหลักธรรมพุทธศาสนาให้มากขึ้น เพราะทุกคนที่ทำงานล้วนทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพชอบแต่ไม่ทราบว่าความสุขในการทำงานเกิดขึ้นได้เสมอหากบุคลากรทุกคนมีหลักแห่งความสำเร็จในการนำทางและทุกคนนำมาประยุกต์ใช้ปฏิบัติร่วมกันในองค์กร ดังนั้น ทุกการทำงานควรศึกษาหลักการทำงานของพระพุทธเจ้าจะสำเร็จได้จริงต้องพิสูจน์ในองค์กรการทำงานของตนเอง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ คือ พุทธนวัตกรรมหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักแห่งความสำเร็จถูกถ่ายทอดผ่านประสบการณ์ทำงานจากผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและผู้เชี่ยวชาญในด้านบุคลากรสาธารณสุขโดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านาตาด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ แผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวทางพุทธนวัตกรรมการสื่อสารด้วยหลักอิทธิบาท 4

ภาพนี้แสดงถึงพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาด อธิบายได้ว่า จุดเริ่มต้นจากผู้ปฏิบัติงาน (Sender) ประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ประการ นั่นคือ ฉันทะ (รักในงาน), วิริยะ (เพียรในการงาน), จิตตะ (มีความตั้งใจใส่ใจรายละเอียดงาน), และ วิมังสา (แก้ไขปัญญาด้วยสติปัญญา) หลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียวก่อเกิดเป็นข้อมูลหรือสาร (Massage) ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลซึ่งได้ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านช่องทางการสื่อสาร (Channel) นั่นคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญ ทางพระพุทธศาสนาได้อธิบายไว้ว่า เป็นการรับรู้ทางประสาทสัมผัสภายใน เมื่อถูกกระทบภายในร่างกายของมนุษย์จะมีการตอบสนองทันทีและแปลงสารออกมาทางประสาทสัมผัสภายนอกร่างกาย ได้เป็น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และความคิด ดังนั้น เมื่อผ่านกระบวนการของช่องทางการสื่อสารแล้วจะทำให้สารถูกส่งออกมาเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ซึ่งมีเป้าหมายไว้เพื่อความสำเร็จ และจะได้ส่งไปยังผู้รับ (Receiver) คือ บุคลากรที่ทำงานร่วมกันในองค์กร เมื่อถึงจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายของงานแล้ว ผู้รับสารจะมีการตอบกลับ (Feedback) ถึงผู้ส่งสารเสมอ ดังนั้น สิ่งที่กล่าวมา

นี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสร้างแนวทางพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 ผ่านการประยุกต์ใช้กระบวนการสื่อสารของทฤษฎีการสื่อสารสองทาง Two-way Communication (Wilbur Schramm, 1954) มาร่วมอธิบายในงานวิจัยนี้

อภิปรายผลการวิจัย

1) สำหรับหลักปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุข พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนาและผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขมีมุมมองที่เห็นตรงกัน เริ่มจากในการปฏิบัติการงานควรเริ่มจากการที่เราพึงพอใจในหน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขจะทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรซึ่งนำมาซึ่งการฝึกความอดทน ทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกและสติปัญญาในการมีความมุ่งมั่นจดจ่อในการงานที่กระทบด้วยจิตใจที่พร้อมจะพัฒนาและเรียนรู้ ไม่ว่าจะเจอเหตุการณ์ใดในขณะการให้บริการคนไข้ หรืออุปสรรคปัญหาในการทำงาน พึงจะตั้งสติและใช้สมาธิแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบ ดังจะเห็นได้อย่างยิ่งว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นเครื่องมือนำทางสู่ความสำเร็จ หากเปรียบเทียบข้อเหมือนจะทำให้เข้าใจได้ยิ่งขึ้น คือ กระบวนการของบุคลากรในองค์กรที่ทำงานพึงมีคุณธรรมซ่อนอยู่ เพราะหากองค์กรใดขาดคนที่มีคุณธรรมหรือหลักธรรมะในการใช้ดำรงชีวิตหรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจจะเป็นหนทางสู่ความประมาทได้ จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 8 รูป/คน ด้วยความเป็นผู้นำของครอบครัวทั้งสิ้น บางคนเป็นหัวหน้า เป็นเสาหลักของบ้าน เป็นพ่อเป็นแม่ผู้ปกครอง และเป็นพระผู้ปกครองวัด ทำให้ทราบว่า การเสนอความคิดเห็นจะมีความเมตตาและคุณธรรมซ่อนอยู่ด้วย มีการอธิบายในการปฏิบัติหน้าที่ นำสู่การอธิบายให้เห็นถึง หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะสอดคล้องกับคำสอนหลักการปฏิบัติของ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ("The Father of Modern Medicine and Public Health of Thailand," 2024) ที่ขออัญเชิญมากล่าวในเอกสารโดยสรุปว่า การปฏิบัติหน้าที่ควรมีความรักในงาน และทำงานอย่างภาคภูมิ ขยันหมั่นเพียรมีความมุ่งมั่นอดทน ตั้งจิตจดจ่อและใส่ใจ ต่อหน้าที่การงานที่ตนทำ และวิเคราะห์พิจารณาตริตรองด้วยสติปัญญาอาศัยเหตุผลในการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องบนพื้นฐานของสังคม กฎหมาย และศีลธรรมอันเป็นกรอบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม การทำงานในองค์กรควรอยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยของหน่วยงานและให้การบริการคนไข้อย่างเที่ยงธรรมและด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ถึงจะเป็นบุคลากรด้านการสาธารณสุขอย่างภาคภูมิ

2) หลักการสร้างแรงจูงใจด้วยหลักธรรมอิทธิบาท 4 พบว่า ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคลากรในองค์กรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแทบทุกข้อทั้งสิ้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การทำงานหากขาดแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ทำงานแล้วนั้น จะส่งผลให้การทำงานไม่มีความสงบสุข เพราะบุคคลจะขาดความรักใส่ใจในการตั้งใจทำงาน และหากขาดคุณธรรมอิทธิบาท 4 ข้อใด จะไม่อาจเรียกได้ว่า การประสบความสำเร็จด้วยหลักแห่งคุณธรรมของพระพุทธศาสนา และความสำเร็จขององค์กรนั่นย่อมกลับสู่การทบทวนองค์กรเช่นเคย ไม่ราบรื่นอาจเกิดปัญหาขึ้นได้เช่นเดิม ซึ่งจะสอดคล้องกับงานเขียนของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารณ์ (ป.อ.ยุตฺโต), (Somdet Phra Buddhaghosacarya (P. A. Payutto), 2022) ที่ได้กล่าวถึงหลักของอิทธิบาท 4 หนทางแห่งความสำเร็จซึ่งมีเนื้อหาสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน โดยการใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านำทาง ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ฉันทะ ที่ถูกต้อง คือ ธรรมฉันทะที่จะไปสัมพันธ์กับความสันโดษ ทำให้เกิดความสันโดษที่ถูกต้อง แล้วทำให้เกิดความไม่สันโดษที่ถูกต้องด้วย แล้วก็จะทำให้เกิดวิริยะ ความเพียร จิตตะ ความ

ใส่ใจการงาน วิมังสา ความคิดพิจารณาไตร่ตรองสอบสวน ดังนั้น ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้กับการทำงานเพื่อจะได้คอยชี้นำทางให้ปฏิบัติงานได้โดยไม่ย่อท้อต่อความลำบากและอุปสรรคปัญหาและควรใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือส่งเสียงให้ทุกคนในองค์กรเกิดความเข้าใจต่อหน้าที่ของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

3.) แนวทางของพุทธนวัตกรรมการสื่อสารหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านาตาด พบว่า มุมมองผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาจะให้ความสำคัญต่อผู้บริหารองค์กรให้เข้าใจหลักธรรมอิทธิบาท 4 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า เพื่อเป็นเครื่องมือแห่งความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรและขับเคลื่อนงานในองค์กรของตนให้สำเร็จบรรลุตัวชี้วัดของงานที่ได้รับ และเพื่อบรรลุการให้บริการที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุข การทำงานจะสำเร็จผู้บริหารต้องศึกษาหลักของศาสนาเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น จะช่วยลดความขัดแย้งในองค์กรและเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ไม่อาจมองข้ามได้แม้เพียงแต่ข้อใดข้อหนึ่งซึ่งทุกข้อจะสำคัญเท่ากันทุกประการ ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีติ พรมลารักษ์ (Preeti Phromlarak, 2021) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มคุณภาพการศึกษากกดู่-นาแขม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1. ด้านการบริหารงานตามหลักฉันทะ ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงาน 2. ด้านการบริหารงานตามหลักวิริยะ ผู้บริหารควรมีความเพียรพยายามโดยเฉพาะ 3. ด้านการบริหารงานตามหลักจิตตะ ต้องมีใจจดจ่อต่อการส่งเสริมครูให้ทุ่มเทและมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่หลักและหน้าที่เสริม และ 4. ด้านการบริหารงานตามหลักวิมังสา ต้องมีความรอบคอบ ไตร่ตรองการปฏิบัติงาน ในด้านของการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับบริบทผู้เรียนหรือไม่ ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสาธารณสุขและบุคลากรในองค์กรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาตาดมีมุมมองให้เข้าใจหลักธรรมพุทธศาสนาให้มากขึ้น เพราะทุกคนที่ทำงานล้วนทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพชอบแต่ไม่ทราบว่าความสุขในการทำงานเกิดขึ้นได้เสมอ หากบุคลากรทุกคนมีหลักแห่งความสำเร็จในการนำทางและทุกคนปฏิบัติร่วมกันทุกคน ดังนั้นทุกการทำงานควรศึกษาหลักการทำงานของพระพุทธเจ้าจะสำเร็จได้จริงต้องพิสูจน์ในองค์กรการทำงานของตนเอง

บทสรุป

การทำงานด้านสาธารณสุขเป็นการทำงานที่ใช้ทักษะเฉพาะงานและองค์ความรู้ที่เชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ หากต้องการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการทำงานต้องมีความขยันหมั่นเพียรและตั้งใจทำงานด้วยอุดมการณ์ที่แน่วแน่ในการทำงานเนื่องจากในภาพรวมของการทำงานด้านสาธารณสุขไม่ใช่เพียงทำหน้าที่ดูแลป้องกันโรคแต่ยังรวมถึงการตรวจรักษาประเมินสภาพผู้มารับบริการเบื้องต้นด้วย และงานนอกเหนือจากดูแลให้บริการสุขภาพประชาชนในพื้นที่ ยังได้รับผิดชอบงานด้านเอกสารตัวชี้วัดอื่นเพิ่มขึ้นเมื่อมีการตรวจประเมิน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยิ่งขยันหมั่นทบทวนตรวจสอบเอกสารตัวชี้วัดในระบบบริการสาธารณสุขและปรับปรุงโปรแกรมการใช้งานของสถานพยาบาลให้ทันสมัยรวมถึงจัดเอกสารเตรียมพร้อมการประเมิน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การทำงานด้านสารณสุขไม่ใช่งานเพียงด้านเดียว การประสานงานร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน จึงทำให้การสื่อสารในองค์กรมีความสำคัญและการสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำงานพร้อมขับเคลื่อนองค์กรให้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และหากผู้

ทำงานได้นำคุณธรรมมาปรับใช้ในการปรับแนวความคิดใช้ในการดำเนินงานประจำ จะดีขึ้นเหมือนกับผู้เชี่ยวชาญกล่าวไว้หรือไม่ ควรนำไปปฏิบัติก่อน จะได้ทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากหลักธรรมอิทธิบาท 4 ทุกประการเริ่มต้นกระบวนการด้วย การทำงานด้วยความพอใจและรักในงานที่ตนทำ นำสู่การทำงานที่ขยันหมั่นเพียรไม่ละเลยในงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อพบเจออุปสรรคปัญหาในการทำงานในองค์กรและการทำงานร่วมกับผู้อื่นควรมีสติคือ ควบคุมอารมณ์ตนให้ได้และแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาที่ใช้สติพิจารณาไม่ฟังความเพียงข้างเดียว และหากมีสติทุกเมื่อและแก้ไขปัญหาด้วยความรู้ตัวแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้จะส่งผลให้บุคคลเป็นคนที่มีกระบวนการคิดที่มีความคิดเป็นลำดับขั้นตอนพิจารณาประเด็นให้ชัดเจนไปทีละงานตามขั้นตอน แก้ไปปัญหาโดยแยกประเด็นไม่รวมงานหลายอย่างแล้วใช้อารมณ์แก้ไขโดยการโยกย้ายงานให้ผู้อื่นทำงานแทนควรทำงานด้วยตนเอง งานจึงจะสำเร็จด้วยความเข้าใจและบรรลุเป้าหมายงานด้วยความภาคภูมิใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) บุคคลในองค์กรเดียวกันควรต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อย่างพี่น้อง ครอบครัวและพัฒนาการทำงานเป็นทีมร่วมกันในองค์กร

2) องค์กรด้านสาธารณสุขควรต้องมีการส่งเสริมยกย่องความสำเร็จในงานของแต่ละบุคคลให้เป็นเชิงประจักษ์

3) ผู้บังคับบัญชาควรต้องมอบหมายงานที่ท้าทายให้แก่บุคลากรเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ทันสมัยและใหม่

4) ผู้บังคับบัญชาควรต้องมอบหมายงานที่รับผิดชอบให้ตรงกับความสามารถของแต่ละบุคคล

5) ผู้บังคับบัญชาควรต้องพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนด้วยระบบคุณธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข”

2) ควรวิจัยเรื่อง “หลักกัลยาณมิตรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กรสาธารณสุข”

References

Department of Health. (2021). *For Public Health Personnel.* (1th ed.). Printing. Nonthabur Thansumrit 249 Company Limited.

Jutamanee Trakulmututa, Thanathip Kwanthong. (2023). *Motivation Affecting the Performance of Employee in Songkhla Provincial Administrative Organization.* (Master’s Thesis). Prince o Songkla University.

Juraporn Krates et al. (2021). Factors Influencing Work Retention of Professional Nurse under that

Ministry of Public Health. *Journal of Health Science*, 30(3) (May - June 2021), 561-573.

Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1986). Buddhadhamma: The Revised and Expanded Edition. (3th ed.). printing. Bangkok: Darn Sutha Press Company Limited.

Phrasamuh Pongsathon Papangaro (Tumcha). (2021). An Application of The Principle of The ıths of Accomplishment of The Administration Of Kut Jab Municipality In Kut Jab Distric Udonthani Province. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4) (July - August 2021), 242 254.

Phra Brahmagunabhorn P.A. Payutto. (2022). Putthathum-Extend. [online]. Source: https://www. ıaves.net/uploads/File/books/pdf/buddhadhamma_extended_edition.pdf. [16 January 2025]

Region 8 Health Office. (2023). *Dashboard Overview of all personnel of 8th Public Health Region*. [online]. Source: https://r8hr.moph.go.th. [4 November 2023].

Thai Health Promotion Foundation. (2024). *Happy 8 Workplace*. [online]. source: https://happy 8workplace.thaihealth.or.th/happy-8 [16 July 2024].

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

FACTORS AFFECTING THE JOB PERFORMANCE OF GOVERNMENT HOUSING BANK EMPLOYEES IN NORTHEASTERN, THAILAND

[1]ทัณฑิกา ขุนบุญจันทร์, ธนิกาญจน์ พิพิธวณิชการ
[1]Tuntika Khunbunchan, Tanikan Pipitwanichakarn
[1]มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ประเทศไทย
[1]North Bangkok University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: khunbunchantuntika@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกับพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งมีการวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณใน การทดสอบสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมปัจจัยที่ศึกษา ได้แก่ ด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านภาวะผู้นำทีม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าพนักงานได้ให้ความสำคัญการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การทำงานเป็นทีม, การสื่อสารในองค์กร, คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

Abstract

The study was "Factor Affecting the Job Performance of Government Housing Bank Employees in Northeastern, Thailand". The aim of this study is to investigate how teamwork, organizational communication, and quality of work life influence the job performance of Government Housing Bank employees in Northeastern, Thailand. This quantitative research

employs a survey method from the target group. The data collected is analyzed using statistical measures such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression. The findings of the quantitative analysis confirm that 5 aspects: message recipients, communication channels, competent team members, information and data, and team leadership had influence the job performance of Government Housing Bank employees in Northeastern, Thailand. Furthermore, the results indicate that the employees valued effective communication in the organization.

Keywords : Teamwork, Organizational Communication, Quality of Work life Influence, Job Performance

บทนำ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ สังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งมีภารกิจหลักเพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการมีที่อยู่อาศัย โดยให้สินเชื่อเพื่อการก่อสร้าง จัดสรรที่ดิน และพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งมีพันธกิจ คือ “ทำให้คนไทยมีบ้าน” และวิสัยทัศน์ “ธนาคารที่ดีที่สุดสำหรับการมีบ้าน” เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผ่านการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ธนาคารจึงได้มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างเสริมระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักการบริหารจัดการองค์กรยึดหลักธรรมาภิบาลที่ดี เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นของธนาคารให้แก่ลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ทั้งนี้ การดำเนินการที่ผ่านธนาคารให้บริการลูกค้ามากกว่า 4.4 ล้านครอบครัว ซึ่งถือเป็นเครื่องยืนยันและตอกย้ำถึงความมุ่งมั่นในการมุ่งสู่การเป็น “ธนาคารที่ดีที่สุดสำาหรับการมีบ้าน” ได้เป็นอย่างดี (Government Housing Bank, 2025) สิ่งสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้องค์กรประสบผลสำเร็จได้นั้น คือ พนักงานผู้ปฏิบัติงาน พนักงานนับเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สามารถให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กรตามเป้าหมายที่ธนาคารได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้กำหนดค่านิยมหลักขององค์กร "GIVE + 4” อันประกอบด้วย Good Governance (ยึดมั่นธรรมาภิบาล), Innovative Thoughts (สร้างสรรค์สิ่งใหม่), Valued Teamwork (ยอมรับทีมงาน), Excellent Service (บริการเป็นเลิศ) รวมถึง Professional (เชี่ยวชาญในงาน), Achievement Oriented (มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ), Speed (เสร็จก่อนทันเวลา) และ (En)courage to change (กล้าเปลี่ยนแปลง) เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากรและวัฒนธรรมองค์กร (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2568) การที่ผลของการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ท้าทายมากขึ้น อาจบ่งชี้ถึงช่องว่างระหว่างค่านิยมที่องค์กรมุ่งหวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "Valued Teamwork" และ "Achievement Oriented" กับการปฏิบัติจริง หรืออาจมีปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อให้พนักงานสามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่และสอดคล้องกับค่านิยมดังกล่าว (Government Housing Bank, 2025)

องค์กรที่สามารถประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในปัจจุบันนั้น จะเกิดจากการมีระบบการบริหารทางด้านทรัพยากรบุคคลที่ดี และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถและพร้อมปฏิบัติงานให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากร

มนุษย์ถือเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างมาก เป็นงานที่มุ่งเลือกสรรคนมีความรู้ ความสามารถฝึกอบรมและพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการทำงานที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นพนักงานยังเป็นปัจจัยในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวไปถึงจุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานจึงมีความจำเป็นต่อการเติบโตขององค์กร การที่องค์กรมีพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ ย่อมส่งผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่องทรัพยากรบุคคลจึงมีความสำคัญมากในการบริหารงานขององค์กร หากองค์กรต้องการให้พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรต้องมีการสร้างการทำงานเป็นทีม การสื่อสารในองค์กรที่ดี และพนักงานคุณภาพชีวิตในการทำงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Government Housing Bank, 2025)

การทำงานเป็นทีมเป็นการร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำให้งานนั้นสำเร็จ โดยที่ทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่สมาชิกในทีมหรือในองค์กรแต่ละคนสามารถร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ โดยมีการแบ่งปันความรู้ แชร์ทักษะ พร้อมกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละคน รวมถึงความรับผิดชอบที่ต้องทำร่วมกันเอาไว้ด้วย ทั้งนี้ การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์กร การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานในองค์กร ดังนั้น การทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี ดังนั้น การทำงานเป็นทีมจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (Government Housing Bank, 2025)

การสื่อสารเป็นกระบวนการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในการติดต่อและการทำงานร่วมกันของบุคคลในองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมาย (Wirot Sowattana, 2012) โดยการสื่อสารในองค์กรเป็นสิ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานองค์กรในทางบวก เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การสื่อสารภายในองค์กร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ทั้งนี้หากการสื่อสารภายในองค์กรดี มีความชัดเจนจะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจ เข้าใจนโยบายได้อย่างชัดเจน จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ขององค์กร ดังนั้น กระบวนการทำงานขององค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จะต้องทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกองค์กรเป็นไปอย่างคล่องตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกิดความร่วมมือ และการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานขององค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย (Phutchatcha Nithiphakthanan, 2021)

คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความรู้สึกและสภาพความเป็นอยู่ของพนักงานที่เกิดจากการตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อมการทำงานการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีนั้น ส่งผลต่อทั้งพนักงานและองค์กร โดยที่ความสำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงานจะช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการทำงาน และช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น (Huse and Cummings, 1985)

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ในฐานะสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ มีพันธกิจหลักสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและปานกลาง สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในการลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย การดำเนินงานในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศ ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของธนาคารให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กรและความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หน่วยงานระดับ เขต 5 เขต มีจำนวนสาขาทั้งสิ้น 33 สาขา และ 3 ศูนย์วิเคราะห์สินเชื่อ (DEC) (Government Housing Bank, Northeastern Region, 2025) จากข้อมูลการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยปล่อยใหม่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปี พ.ศ. 2565-2567) พบว่า ประสิทธิภาพในการปล่อยสินเชื่อของธนาคารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูล พบว่าในปี พ.ศ. 2565 การปล่อยสินเชื่อทำผลงานได้ 122.84% ของเป้าหมาย ขณะที่ในปี พ.ศ. 2566 ทำผลงานได้เพียง 106.72% ของเป้าหมาย และในปี พ.ศ. 2567 ทำผลงงานได้ลดลงเหลือเพียง 92.24% ของเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Government Housing Bank, 2025)

จากสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานที่อาจได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยภายในองค์กร อาทิ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจ แรงจูงใจ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในการปฏิบัติงาน หากขาดการส่งเสริมที่ดีในด้านเหล่านี้ อาจนำไปสู่การลดลงของผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งขันในการปล่อยที่อยู่อาศัยที่มีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีความต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ผลงานบรรลุตามเป้าหมายขององค์กรต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และคุณภาพชีวิตในการทำงาน ที่อาจมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง หรือสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แหล่ง คือ ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเพื่อทบทวนทฤษฎีและแนวคิด รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งที่น่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้
2. ประเภทของงานวิจัย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 474 คน (จากฐานข้อมูลของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ณ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2568) กลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้เกณฑ์ขั้นต่ำกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 15-20 คน ต่อ 1 ตัวแปรต้น (Hair, Black, Babin & Anderson, 2019) ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้น ซึ่งครอบคลุมจำนวนตามที่คำนวณได้และมีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่านกูเกิ้ลฟอร์ม (google form) โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูลและดำเนินการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ดังนี้

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 สถิติอ้างอิง (Inference Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) วิธี Stepwise ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 35,000 บาทขึ้นไป ตำแหน่งงานพนักงานปฏิบัติการ (พนักงานธุรกิจ/พนักงานบริการ) และระยะเวลาในการทำงาน (กับธนาคารอาคารสงเคราะห์) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

ตัวแปรตาม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	ระดับความคิดเห็น
ด้านคุณภาพของงาน	**4.53**	**0.510**	มากที่สุด
ด้านปริมาณงาน	**4.53**	**0.504**	มากที่สุด
ด้านเวลา	**4.59**	**0.500**	มากที่สุด
รวม	**4.55**	**0.458**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.55) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเวลา (ค่าเฉลี่ย = 4.59) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.55) และด้านปริมาณงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.55) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวม

ตัวแปรต้น	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	ระดับความคิดเห็น
ด้านภาวะผู้นำทีม	4.53	0.556	มากที่สุด
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีม	4.62	0.478	มากที่สุด
ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ	4.43	0.572	มากที่สุด
ด้านกระบวนการทำงาน	4.53	0.530	มากที่สุด
ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม	4.50	0.543	มากที่สุด
ด้านองค์ความรู้และทักษะของทีม	4.47	0.553	มากที่สุด
รวม	**4.51**	**0.464**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.51) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การทำงานเป็นทีม ทั้ง 6 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีม (ค่าเฉลี่ย = 4.62) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำทีม และด้านกระบวนการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.53) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย = 4.50) ด้านองค์ความรู้และทักษะของทีม (ค่าเฉลี่ย = 4.47) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ (ค่าเฉลี่ย = 4.43) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารในองค์กร โดยภาพรวม

ตัวแปรต้น	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	ระดับความคิดเห็น
ด้านผู้ส่งสาร	4.54	0.524	มากที่สุด
ด้านข้อมูลข่าวสาร	4.55	0.553	มากที่สุด
ด้านช่องทางการสื่อสาร	4.57	0.491	มากที่สุด
ด้านผู้รับสาร	4.51	0.560	มากที่สุด
รวม	**4.54**	**0.491**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสาร ในองค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.54) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การสื่อสารในองค์กร ทั้ง 4 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านช่องทางการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย = 4.57) รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย = 4.55) ด้านผู้ส่งสาร (ค่าเฉลี่ย = 4.54) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผู้รับสาร (ค่าเฉลี่ย = 4.51) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยภาพรวม

ตัวแปรต้น	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	ระดับความคิดเห็น
ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ	4.37	0.666	มากที่สุด
ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและมีความปลอดภัย	4.46	0.578	มากที่สุด
ด้านโอกาสพัฒนาขีดความสามารถ	4.32	0.689	มากที่สุด
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	4.45	0.627	มากที่สุด

ตัวแปรต้น	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	ระดับความคิดเห็น
ด้านสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	4.35	0.680	มากที่สุด
รวม	**4.39**	**0.566**	มากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.39) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อด้านพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและมีความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย = 4.46) รองลงมา คือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.45) ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 4.37) ด้านสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว (ค่าเฉลี่ย = 4.35) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโอกาสพัฒนาขีดความสามารถ (ค่าเฉลี่ย = 4.32) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย แสดงตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.450	0.092		4.913	0.000*
ด้านผู้รับสาร (X_{24})	0.267	0.028	0.326	9.636	0.000*
ด้านช่องทางการสื่อสาร (X_{23})	0.272	0.035	0.291	7.759	0.000*
ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ (X_{13})	0.137	0.024	0.171	5.736	0.000*
ด้านข้อมูลข่าวสาร (X_{22})	0.133	0.034	0.160	4.754	0.000*
ด้านภาวะผู้นำทีม (X_{11})	0.097	0.020	0.118	3.891	0.000*
$R = 0.922$, $R^2 = 0.850$, Adjusted $R^2 = 0.848$, Std. Error of the Estimate =0.17848,					
$F = 447.682$, Sig.<0.05, Durbin-Watson = 2.245, VIF = 1.614-4.469					

หมายเหตุ: **R** คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์,

R^2 คือ ค่าความผันแปรของตัวแปรต้นที่สามารถอธิบายตัวแปรตามในตัวแบบเชิงเส้น,

Std. Error of the Estimate คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์,

F คือ ค่าสถิติทดสอบ **F**,

Sig. คือ ค่าระดับนัยสำคัญ

Durbin-Watson คือ ค่าความเป็นอิสระกันของค่าความคาดเคลื่อนของตัวแปร

VIF คือ ค่าที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นหลายตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของเส้นถดถอยของตัวพยากรณ์ สามารถนำมาสร้างสมการตัวแบบในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นในรูปสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (**Unstandardized Score**) ดังนี้

$$Y = 0.450 + 0.267X_{24}^{*} + 0.272X_{23}^{*} + 0.137X_{13}^{*} + 0.133X_{22}^{*} + 0.097X_{11}^{*}$$

จากสมการในรูปแบบคะแนนดิบ อธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านผู้รับสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านภาวะผู้นำทีม สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 85.0 ($R^2 = 0.850$)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม (Teamwork) มีอิทธิพลจริงต่อประสิทธิภาพการทำงาน

1) การทำงานเป็นทีมที่มีภาวะผู้นำชัดเจน เป้าหมายร่วมกัน สมาชิกที่มีความสามารถ และการมีส่วนร่วมอย่างมีระบบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพของพนักงาน

2) ส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มปริมาณงาน คุณภาพงาน และการทำงานตรงเวลา

3) พนักงานให้ความสำคัญกับ “วัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีม” เป็นลำดับต้น ๆ

2. การสื่อสารในองค์กร (Organizational Communication) เป็นปัจจัยสำคัญ

1) ผลการวิจัยยืนยันว่า การสื่อสารที่ดีภายในองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) พนักงานเห็นว่าการสื่อสารที่ชัดเจนจากผู้ส่ง การเลือกช่องทางที่เหมาะสม และความเข้าใจของผู้รับ ล้วนมีผลต่อการทำงานที่ราบรื่น

3. คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Work Life) มีแนวโน้มส่งผล แต่ไม่เด่นชัด

1) แม้คุณภาพชีวิตในการทำงานจะมีความสำคัญ เช่น ค่าตอบแทน ความปลอดภัย การพัฒนาและความก้าวหน้าในอาชีพ

2) แต่จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานน้อยกว่า สองปัจจัยแรก (ทีมเวิร์ก และการสื่อสาร)

4. แสดงให้เห็นช่องว่างระหว่างค่านิยมองค์กรกับการปฏิบัติจริง

1) โดยเฉพาะค่านิยม "Valued Teamwork" และ "Achievement Oriented" ที่แม้จะถูกกำหนดไว้ในเชิงกลยุทธ์ แต่การนำไปสู่การปฏิบัติจริงยังต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม

5. สร้างกรอบแนวคิดใหม่ที่เฉพาะเจาะจงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. งานวิจัยชิ้นนี้มีการวิเคราะห์ลึกในบริบทของ ธอส. ภาคอีสาน โดยใช้ข้อมูลจาก 33 สาขา และ 3 ศูนย์วิเคราะห์สินเชื่อในพื้นที่

2. ช่วยเปิดมุมมองว่า "พื้นที่ที่มีบทบาทสูงต่อภารกิจของรัฐ" อย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำเป็นต้องอาศัย “ปัจจัยภายในองค์กร” ที่มีความละเอียดอ่อนยิ่งกว่าพื้นที่ทั่วไป

อภิปรายผลการวิจัย

การทำงานเป็นทีมส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.<0.05) ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทีม ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ ในส่วนของด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีม ด้านกระบวนการทำงาน ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านองค์ความรู้และทักษะของทีม ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชชาภา เกาะเต้น (Pitchapa Kohtent, 2020) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ที่ส่งผลต่อความผูกพัน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โตโยต้านครธน จำกัด พบว่า การทำงานเป็นทีมมีอิทธิผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิชา ศรีสงกรานต์ (Natnicha Srisongkran, 2021) ได้ศึกษาอิทธิพลการทำงานเป็นทีม และความสุขในการทำงานส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า การทำงานเป็นทีมมีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การสื่อสารในองค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.<0.05) ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านผู้รับสาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.<0.05) แต่ในส่วนของปัจจัยการสื่อสารในองค์กรด้านผู้ส่งสารไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา สาระพันธ์ (Jenjira Saraphan, 2019) ได้ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารในองค์กรที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัทขนส่งสินค้าในนิคม อุตสาหกรรมอมตะนคร ในจังหวัดชลบุรี พบว่า การสื่อสารในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤวรรณ ม่วงประเสริฐ (Naruwan Muangprasert, 2021) ได้ศึกษาปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยในการสื่อสารในองค์กรส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษิณภัทร เศรษฐอุปการ และ อัมพน ห่อนาค (Kasinpat Settha-uppakan & Amphon Honak, 2023) ได้ศึกษาการสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โฮง สิน สาน คอนสตรัคชั่น จำกัด พบว่า ปัจจัยการสื่อสารในองค์กรด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โฮง สิน สาน คอนสตรัคชั่น จำกัด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คุณภาพชีวิตในการทำงานไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและมีความปลอดภัย ด้านโอกาสพัฒนาขีดความสามารถ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงศ์ รัตนนุพงศ์ (Sompong Rattananupong, 2015) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของพนักงานศูนย์ข่าว SMM พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงาน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุสตอฟา หมัดบินเฮด (Mustofa Madbinhed, 2022) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภรัณยู อภิมนต์บุตรา และศุภฤกษ์ สุขสมาน (Pharanyu Aphimonbutra & Supharuek Suksaman, 2023) คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจากที่บ้านของบุคลากรในสายสำนักงานกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในช่วงสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านการใช้ชีวิตในการทำงานและชีวิตส่วนตัว ด้านการบูรณาการทางสังคม หรือการทำงานร่วมกัน และด้านระบบบประชาธิปไตยในการทำงาน ส่งผลต่อกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจากที่บ้านของบุคลากรในสายสำนักงานกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการศึกษาวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า ปัจจัยการทำงานเป็นทีม ปัจจัยการสื่อสารในองค์กร และปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงนำมาเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

1. ด้านผู้รับสาร ธนาคารควรมีการพัฒนาทักษะการรับสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรสามารถฟัง วิเคราะห์ และตีความข้อมูลที่ได้รับได้อย่างถูกต้อง มีการฝึกฝนทักษะทั้งในการฟัง อ่าน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะช่วยเพิ่มความสามารถในการตีความข้อมูลและตัดสินใจได้ดีขึ้น การพัฒนาทักษะผู้รับสารเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกทีมมีประสิทธิภาพและสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ดีขึ้น

2. ด้านช่องทางการสื่อสาร ธนาคารควรมีการพัฒนาช่องทางการสื่อสารโดยใช้สื่อออนไลน์หลายรูปแบบควบคู่กับการจัดหาและดูแลอุปกรณ์สื่อสารให้เพียงพอและทันสมัย พร้อมกำหนดระบบประชุมและแจ้งข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงบุคลากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ.

3. ด้านสมาชิกทีมที่มีความสามารถ ธนาคารควรกำหนดแนวทางการพัฒนาความสามารถของสมาชิกในทีมจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ที่ครอบคลุม ทั้งการฝึกอบรมด้านทักษะเฉพาะทางและทักษะทั่วไป การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการเติบโตของ ทุกคนในทีม อันจะช่วยให้ทีมมีความแข็งแกร่งและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์

4. ด้านข้อมูลข่าวสาร ธนาคารควรมีการพัฒนาระบบการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลให้ตรงตามความต้องการของบุคลากร มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง พร้อมสื่อสารให้ชัดเจน เข้าใจง่าย เพื่อให้สมาชิกในทีมรับรู้และตีความข้อมูลได้ถูกต้องตรงกัน

5. ด้านภาวะผู้นำทีม ธนาคารควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้าทีมเพื่อให้มีทักษะการเป็นผู้นำทีมหลายด้าน ทั้งในเรื่องของการให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหา และการดูแลผลการทำงานของทีม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานและผลักดันทีมให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาวะผู้นำทีมที่มี

ประสิทธิภาพช่วยสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในทีมงาน ช่วยให้ทีมสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้หลักการสุนทรียสาธก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ด้วยคำถามเชิงบวกควบคู่กับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานมากขึ้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยโดยประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ ความพึงพอใจในงาน ความผูกผันในงาน ลักษณะงาน เป็นต้น

References

Government Housing Bank, Northeastern Region. (2025). *Annual report*. Khon Kaen, Thailand: Government Housing Bank, Northeastern Region.

Government Housing Bank. (2025). *About GH Bank*. Retrieved from https://www.ghbank.co.th/information/

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Hampshire: Cengage Learning.

Huse, E. F., & Cummings, T. G. (1985). *Organization development and change* (3rd ed.). Minnesota: West Publishing.

Jenjira Saraphan. (2019). *The influence of organizational communication on employees' work performance: A case study of a transportation company in Amata Nakorn Industrial Estate, Chonburi Province* (Master's thesis, Master of Business Administration Program, Sripatum University, Chonburi Campus).

Kasinpat Settha-uppakan, & Amphon Honak. (2023). Organizational communication affecting employees' work performance at Hong Sin San Construction Co., Ltd. *Journal of Modern Learning Development, 8*(3), 178–188.

Mustofa Madbinhed. (2022). *Quality of work life affecting the work performance of public sector personnel in Bang Kaeo District, Phatthalung Province* (Master's independent study, Master of Public Administration Program, Prince of Songkla University).

Naruwan Muangprasert. (2021). *Communication factors affecting the work performance of personnel at the Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University* (Master's independent study, Master of Public Administration Program, Chulalongkorn University).

Natnicha Srisongkran. (2021). *The influence of teamwork and happiness at work on the work effectiveness of personnel at the State Audit Office of Thailand* (Independent study, Master of Business Administration Program, Ramkhamhaeng University).

Pharanyu Aphimonbutra, & Supharuek Suksaman. (2023). Quality of work life affecting the work performance of office personnel working from home in food and beverage industry groups during the COVID-19 crisis. *Saket Review Graduate Journal, 8*(1), 97–111.

Phutchatcha Nithiphakthanan. (2021). *Communication affecting employees' work performance in an energy drink company in Phra Samut Chedi District* (Independent study, Master of Business Administration Program, Ramkhamhaeng University).

Pitchapa Kohtent. (2020). *The effects of teamwork, transformational leadership, and perceived organizational support on employee engagement and work performance at Toyota Nakornthon Co., Ltd.* (Master's thesis, Master of Business Administration Program, Silpakorn University).

Sompong Rattananupong. (2015). *Quality of work life and work performance of employees at SMM News Center* (Master's thesis, Thammasat University).

Wirot Sowattana. (2012). *The handbook to unlimited success*. Bangkok, Thailand: Lokthip Magazine Office.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง

PROBLEM ANALYSIS AND DEVELOPMENT APPROACHES TO INCREASE SALES OF SAVINGS BONDS OF THE GOVERNMENT HOUSING BANK, BAN CHANG BRANCH, RAYONG PROVINCE

[1]นลินรัตน์ เปลี่ยนผึ้ง, ธนิกาญจน์ พิพิธวณิชการ
[1] Nalinrat Plienphueng, Tanikan Pipitwanichakarn
[1]มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ประเทศไทย
[1]The University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: 2411131621012@live4.utcc.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง 2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง และ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี คือ งานวิจัยเชิงปริมาณ และงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการศึกษาประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ผลการศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยอ้างอิงจากเกณฑ์ประเมินด้านประสิทธิผล ความคุ้มค่า และความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน พบว่า แนวทางที่ควรดำเนินการในลำดับแรก ได้แก่ แนวทางที่แนะนำ คือ พัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์ดิจิทัล เป็นแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในระดับสาขาโดยไม่ต้องพึ่งหน่วยงานส่วนกลางมาก ใช้งบประมาณต่ำกว่าทางเลือกอื่น แต่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวาง โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานและผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ช่วยแก้ปัญหาด้านการสื่อสารผลิตภัณฑ์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสลากออมทรัพย์ สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ที่ต้องการข้อมูลรวดเร็ว เข้าใจง่าย และผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้สะดวก

คำสำคัญ : การพัฒนา, การเพิ่มยอดขาย, สลากออมทรัพย์

Abstract

The objectives of this study are: (1) to analyze problems and development approaches to increase the sales of Government Housing Bank (GHB) savings bonds at Ban Chang Branch,

Rayong Province; (2) to examine the marketing mix factors from the consumer perspective (4C's) that influence the decision to purchase GHB savings bonds at Ban Chang Branch; and (3) to propose development strategies to enhance sales performance of GHB savings bonds at Ban Chang Branch. This study employed a mixed-methods research design, combining both quantitative and qualitative approaches. Data were collected through in-depth interviews with 17 key informants using purposive sampling, as well as from 400 respondents through online questionnaires (Google Forms). The findings revealed that, based on the analysis of strategies to address sales growth problems of GHB savings bonds at Ban Chang Branch, and evaluated through the criteria of effectiveness, cost-efficiency, and feasibility, the most suitable strategy to implement initially is the development of digital communication channels. This approach can be executed immediately at the branch level without heavy reliance on the central office, requires lower budget compared to other alternatives, and enables wider access to target groups, particularly working-age consumers and social media users. It also addresses issues related to product communication and misconceptions about savings bonds, aligning with modern consumer behavior that demands quick, clear, and easily accessible information.

Keywords : Development, Sales Growth, Savings Lottery Bonds

บทนำ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่มีพันธกิจหลักในการส่งเสริมให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ผ่านการให้บริการด้านสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ๆ เช่น สลากออมทรัพย์ ซึ่งถือเป็นทางเลือกในการออมเงินที่มีความปลอดภัย พร้อมลุ้นรับรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ การวางแผนพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบทบาทของธนาคารในยุคที่การแข่งขันทางการเงินทวีความรุนแรงขึ้น (Government Housing Bank, 2023)

อีกทั้งธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) เป็นสถาบันการเงินของรัฐที่มีภารกิจสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ผ่านผลิตภัณฑ์ทางการเงินหลากหลายรูปแบบ หนึ่งในนั้นคือ “สลากออมทรัพย์” ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกสำหรับการออมเงินอย่างมั่นคง พร้อมลุ้นรับรางวัล โดยในปี 2566 ธอส. ได้รายงานว่ายอดจำหน่ายสลากออมทรัพย์ทั่วประเทศอยู่ที่ประมาณ 54,000 ล้านบาท ลดลงจากปี 2565 ซึ่งอยู่ที่ 62,000 ล้านบาท คิดเป็นอัตราลดลงประมาณ 12.9% (Government Housing Bank, 2023)

สลากออมทรัพย์ ธอส. เป็นผลิตภัณฑ์การเงินที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) เปิดให้บริการแก่ประชาชน โดยมีจุดประสงค์ในการส่งเสริมการออมเงินและให้ผลตอบแทนที่ดีในรูปแบบของรางวัลและดอกเบี้ย

การจำหน่ายสลากออมทรัพย์ถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักของธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่สร้างรายได้และเป็นส่วนสำคัญในกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการออมของประชาชน (Fiscal Policy Office, 2023)

สำหรับธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ได้ดำเนินการจำหน่ายสลากออมทรัพย์ ธอส. มาอย่างต่อเนื่อง แต่ในระยะหลังพบว่ายอดขายสลากออมทรัพย์ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป้าหมายทางการเงินและการดำเนินการของสาขาในระยะยาว โดยยอดขายสลากออมทรัพย์ ธอส. ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉางต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีปัจจัยหลายประการที่อาจส่งผลต่อการลดลงของยอดขาย (Government Housing Bank, Ban Chang Branch, 2025)

ในระดับสาขา ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ถือเป็นสาขาหนึ่งที่มีศักยภาพเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ EEC (Eastern Economic Corridor) ซึ่งมีภาคอุตสาหกรรมเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักงานสถิติจังหวัดระยอง (2566) พบว่าอัตราการจ้างงานในพื้นที่สูงถึง 85% ของประชากรในวัยแรงงาน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 18,200 บาท (Rayong Provincial Statistical Office, 2023) แต่ยอดจำหน่ายสลากออมทรัพย์ของสาขาบ้านฉางกลับไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยในไตรมาส 3 ของปี 2566 มียอดขายรวมเพียง 18 ล้านบาท จากเป้าหมาย 25 ล้านบาท หรือคิดเป็นเพียง 72% ของเป้าหมายเท่านั้น (Government Housing Bank, 2025) สลากออมทรัพย์ ธอส. มีจุดเด่นคือ การได้รับผลตอบแทนแน่นอน และมีโอกาสลุ้นรางวัลรายเดือน โดยเฉพาะรางวัลสูงสุดที่มีมูลค่าสูงถึง 3 ล้านบาทต่อเดือน อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตบ้านฉาง จำนวน 300 คน พบว่า 58% ไม่เคยซื้อสลากออมทรัพย์เลย ขณะที่ 29% เคยซื้อแต่เลิกซื้อเพราะไม่เห็นผลตอบแทนชัดเจน และมีเพียง 13% ที่ยังคงถือครองสลากอยู่ในปัจจุบัน (Rayong Provincial Statistical Office, 2023)

จากการเปรียบเทียบสลากออมทรัพย์ “ออมสิน-ธ.ก.ส.-ธอส.” ใครเหนือใคร สลากออมทรัพย์ไม่กินทุน-ต้นไม่สูญ 3 แบงก์รัฐมีให้เลือกออม แต่ดอกเบี้ย-เงินรางวัลต่ำ หากหวังถูกทุกงวด ออมสิน- ธ.ก.ส. ต้องซื้อ 1 แสนบาท ส่วน ธอส.หน่วยแพงต้องซื้อ 5 แสน ที่เหลือต้องอาศัยโชค แนะทำใจรับสภาพดอกเบี้ยต่ำเตือนอย่าโลภอาจเป็นเหยื่อมิจฉาชีพหรืออาจสูญเงินทั้งก้อน ชี้ยุคนี้ควรเลือกเก็บเงินกับแหล่งที่ไม่กินเงินต้น ตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่กินเวลามากกว่า 1 ปี หลายกิจการจึงไม่อาจที่จะฟื้นกลับมาได้เหมือนเดิม เปลี่ยนธุรกิจ หรือถึงขั้นเลิกกิจการ แม้ภาครัฐจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องสภาพคล่องเมื่อการกดอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำเป็นแนวทางหลักในการประคับประคองเศรษฐกิจในยุคนี้ ดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำลง ย่อมเป็นผลดีช่วยลดภาระให้ลูกหนี้ และไม่สร้างภาระการก่อหนี้ใหม่มากจนเกินไป ซึ่งทั้ง 3 ธนาคารของรัฐ ก็ได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ สินเชื่อปล่อยได้ลำบาก แถมมีการไหลเข้าของเม็ดเงินจำนวนมาก เจ้าตลาดอย่างธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ต้องปรับลดเงินรางวัลลง บางรุ่นไม่มีดอกเบี้ย แถมจำกัดวงเงินการออกสลาก โดยเฉพาะออมสิน ที่ไม่สามารถซื้อได้สะดวกเหมือนก่อน ธนาคารออมสิน ได้กลับมาเปิดขายสลากแบบมีใบสลากอีกครั้งเป็นสลากออมสินพิเศษ 2 ปี ตั้งแต่ต้นเดือนกันยายน 2564 ไม่จำกัดวงเงินซื้อ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องที่ต้องลงทะเบียนซื้อก่อน เพื่อลดความแออัดและลดความเสี่ยง ส่วนธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ยังเป็นสลากเกล็ดดาวที่เปิดจำหน่ายมาก่อนหน้านี้ ซึ่งในช่วงครบรอบ 85 ปีของธนาคารได้เพิ่มดอกเบี้ยสลากจาก 0.4% เป็น 0.5% และ ธอส. สลากออมทรัพย์ต่อหน่วยแพงสุด จึงทำให้ขายได้ยากและลฺกค้าเข้าถึงได้น้อย (Manager Online, 2025)

จากรายงานยอดขายสลากออมทรัพย์ ธอส. จากระบบ ghb system ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ในช่วงปีที่ผ่านมา พบว่า มียอดขายสลากออมทรัพย์ลดลงจากปีที่แล้วอย่างมีนัยสำคัญ โดยยอดขาย 6 เดือนย้อนหลังจนถึงปัจจุบันมียอดขายสลากออมทรัพย์ ธอส. ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยที่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 พบว่า ยอดขายสลากออมทรัพย์ ธอส. ของสาขาได้วางเป้าหมายไว้ 14 ล้าน (บาท) สาขาทำยอดได้ 7.15 ล้านบาท ซึ่งจำนวนยอดขายสลากออมทรัพย์ ธอส. ของสาขามียอดที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ 6.85 ล้าน (บาท) ซึ่งยอดขายสลากออมทรัพย์ ธอส. ของสาขาทำได้ตามเป้าหมายเพียงประมาณ 51.07% ของเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้มาก ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน ซึ่งสาขาต้องพิจารณาปรับกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (Government Housing Bank, Ban Chang Branch, Rayong Province, 2025)

จากการเปรียบเทียบยอดขาย ในช่วงปี พ.ศ. 2566–2568 ที่ผ่านมา พบว่ายอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นสาขาที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม แต่กลับประสบปัญหายอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ที่สามารถทำยอดขายได้เพียง 51.07% ของเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ว่าเดือนกันยายน พ.ศ. 2567 ยอดขายสูงเป็นเพราะธนาคารมีการจัดโปรโมชั่นในวันเกิดของธนาคารมากมายซึ่งในโปรโมชั่นนั้นก็มีการเปิดผลิตภัณฑ์สลากออมทรัพย์ ธอส. ชุดวิมานเมฆ Plus ปี 2567 หน่วยละ 1 ล้านบาท รับดอกเบี้ยสูง 1.70% ต่อปี พร้อมลุ้นรางวัลใหญ่ 3 ล้านบาท ซึ่งมีลูกค้าที่มีความสามารถซื้อในราคาต่อหน่วยที่สูงได้มาซื้อผลิตภัณฑ์จึงทำให้มียอดสูงในเดือนนี้ แม้ว่าธนาคารอาคารสงเคราะห์จะมีจุดเด่นเรื่องรางวัลใหญ่ แต่ด้วยมูลค่าต่อหน่วยที่สูง ทำให้เข้าถึงยาก และไม่เหมาะสมกับกำลังซื้อของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมที่แม้มีรายได้มั่นคง แต่ค่าใช้จ่ายประจำเดือนยังสูง (Government Housing Bank, 2025)

หนึ่งในสาเหตุสำคัญคือ ภาวะเศรษฐกิจถดถอยในระดับประเทศและท้องถิ่น โดยเฉพาะหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 และภาวะเงินเฟ้อที่ส่งผลให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง ประชาชนส่วนใหญ่ระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น โดยเฉพาะการออมในผลิตภัณฑ์ที่มีหน่วยลงทุนสูง เช่น สลากออมทรัพย์ของ ธอส. ซึ่งหน่วยละ 50,000 บาท จึงอาจไม่สอดคล้องกับสภาพความสามารถในการออมของประชาชนในจังหวัดระยอง แม้พื้นที่นี้จะอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และมีอัตราการจ้างงานสูง แต่ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยเพียง 18,200 บาทต่อเดือน (National Statistical Office, 2023) ซึ่งไม่เอื้อต่อการลงทุนในผลิตภัณฑ์ที่ใช้เงินก้อนใหญ่ในการซื้อ

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาจากการยกเลิกผลิตภัณฑ์รุ่นเก่าที่มีความเหมาะสมกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน เช่น สลากรุ่นที่มีหน่วยการซื้อหน่วยละ 1,000 บาท ที่เคยได้รับความนิยมในอดีต ได้ถูกยุติการจำหน่ายไป (Government Housing Bank, 2023) แม้จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เข้าถึงง่าย เหมาะสมกับรายได้ของประชาชนในพื้นที่มากกว่า การที่ไม่มีผลิตภัณฑ์ทดแทนในระดับราคาที่เข้าถึงได้ ส่งผลให้เกิดช่องว่างในตลาด และกลุ่มลูกค้าเดิมที่มีงบประมาณจำกัดไม่สามารถกลับมาซื้อได้อีก

ดังนั้น การปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์เศรษฐกิจ ศักยภาพการเข้าถึงของประชาชน และศักยภาพของทำเลที่ตั้ง จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารอาคาร

สงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง สามารถกลับมาเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต อันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้กับองค์กร รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางการเงินแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

จากการสังเกตของเจ้าหน้าที่สาขาบ้านฉาง พบว่าการประชาสัมพันธ์สลากออมทรัพย์ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มลูกค้าใหม่ และวิธีการนำเสนอสินค้ายังคงใช้รูปแบบดั้งเดิม ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย การที่ผลิตภัณฑ์การเงินอย่างสลากออมทรัพย์ไม่ได้รับความนิยมอย่างที่ควร อาจสะท้อนถึงปัญหาเชิงกลยุทธ์ด้านการตลาดขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค หรือการสร้างจุดขายของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกเพื่อหาแนวทางการพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้บริโภคต้องการประสบการณ์ที่ตรงกับความต้องการเฉพาะบุคคล การปรับวิธีการตลาดของ ธอส. ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมดังกล่าว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์อย่างยั่งยืน (Government Housing Bank, 2025)

ในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนายอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผ่านมุมมอง (4C's) พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ได้แก่ (1) Customer (ลูกค้า) กลุ่มเป้าหมายหลักคือประชาชนรายได้ปานกลางถึงต่ำในจังหวัดระยอง ซึ่งมีข้อจำกัดทางด้านกำลังซื้อและต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีหน่วยลงทุนต่ำกว่า (National Statistical Office, 2023) (2) Cost (ต้นทุนที่ลูกค้าต้องจ่าย) สลากออมทรัพย์หน่วยละ 50,000 บาท เป็นภาระที่สูงเกินไปเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยของประชากรในพื้นที่ ซึ่งทำให้ความสามารถในการเข้าถึงลดลง (Government Housing Bank, 2025) (3) Convenience (ความสะดวกในการซื้อ) ปัจจุบันการเข้าถึงสาขาและจุดจำหน่ายยังไม่ครอบคลุมแหล่งชุมชนและสถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและเล็ก (Digital Economy Promotion Agency, 2023) และ (4) Communication (การสื่อสารการตลาด) ช่องทางการประชาสัมพันธ์ยังคงใช้วิธีการแบบดั้งเดิม เช่น การแจกแผ่นพับและป้ายโฆษณา ไม่ได้ใช้โซเชียลมีเดียหรือเครื่องมือดิจิทัลที่ประชาชนใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน (Electronic Transactions Development Agency, 2023) ดังนั้น เพื่อฟื้นฟูยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับความต้องการและพฤติกรรมของลูกค้าในแต่ละมิติของ (4C's) อย่างเร่งด่วน

จากการวิเคราะห์เชิงลึกผ่านมุมมอง 4C’s พบว่าแม้ผลิตภัณฑ์สลากออมทรัพย์ของ ธอส. จะมีจุดเด่นด้านผลตอบแทนและความมั่นคง แต่กลับไม่สามารถตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าเป้าหมายในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้ระดับปานกลางถึงต่ำ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่มีราคาต่อหน่วยสูงถึง 50,000 บาทได้อย่างทั่วถึง ขณะที่ผลิตภัณฑ์ของธนาคารคู่แข่ง เช่น ออมสินและ ธ.ก.ส. มีหน่วยลงทุนเพียง 100 บาท จึงสามารถขยายฐานลูกค้าได้ครอบคลุมกว่า (Manager Online, 2025; Government Housing Bank, 2025) นอกจากนี้ พฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลมากขึ้น แต่สาขาบ้านฉางยังเน้นช่องทางการสื่อสารแบบออฟไลน์ เช่น การแจกแผ่นพับ ป้ายโฆษณา ซึ่งไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคยุคใหม่ ส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพต่ำ (Digital Economy Promotion Agency, 2023)

อีกทั้งข้อมูลยอดขายจากระบบ GHB System ยังสะท้อนชัดเจนว่าสาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีปัญหายอดขายไม่เป็นไปตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ทำได้เพียง 51.07% ของเป้าหมาย แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะอยู่ในเขต EEC ที่มีศักยภาพสูงทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม (Rayong

Provincial Statistical Office, 2023) สาเหตุสำคัญไม่เพียงแต่อยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายนอก แต่ยังรวมถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ กลยุทธ์การตลาดที่ไม่ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ ซึ่งนำไปสู่คำถามสำคัญของงานวิจัยนี้ คือ “จะมีแนวทางการพัฒนาและปรับกลยุทธ์ใดที่จะช่วยเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ให้แก่ ธอส. สาขาบ้านฉาง ได้อย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับธนาคารเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการออมของประชาชนในพื้นที่ สร้างเสถียรภาพทางการเงิน และสนับสนุนนโยบายภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งหวังที่จะรวบรวมข้อมูล ปัจจัยและความคิดเห็นของผู้บริโภค เพื่อนำไปสู่การปรับกลยุทธ์ทางการตลาดของสาขาบ้านฉางให้ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สลากออมทรัพย์กลับมามีความนิยมและเป็นที่ไว้วางใจในวงกว้างอีกครั้ง

จากบริบทดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ไม่ได้เกิดจากตัวผลิตภัณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมาจากความต้องการและพฤติกรรมของลูกค้า ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ต้องการเพิ่มยอดสลากออมทรัพย์เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสลากออมทรัพย์ ให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ และสามารถนำไปปรับปรุงออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง” มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

8. ประเภทของงานวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

9. ขอบเขตด้านเนื้อหา ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แหล่ง คือ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลกับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในส่วนการให้บริการสลากออมทรัพย์ ธอส. ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผู้ที่เลือกใช้บริการสลากออมทรัพย์ ธอส. ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยเก็บข้อมูลจากการ

ตอบแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากการทำแบบสอบถามออนไลน์ด้วยการแสกน QR code เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยมีการเก็บรวบรวม ข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2568 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568 และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสาร เพื่อเป็นการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาโดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร รวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

10. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ ประชากรกลุ่มที่ 1 คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในส่วนการให้บริการสลากออมทรัพย์ ธอส. ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง กลุ่มลูกค้าที่เลือกใช้บริการสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำนวน 17 คน และประชากรกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มลูกค้าสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง และประชาชนที่สนใจสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่เข้ามาสอบถามสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรของดับเบิลยู. จี. คอชแรน

11. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย โดยผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

12. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่านกูเกิ้ลฟอร์ม (google form)

13. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และดำเนินการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

14. สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักที่ทำให้ยอดขายสลากออมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ต่ำกว่าเป้าหมาย มาจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในองค์กรและพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยสามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่หลักได้ดังนี้ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านกระบวนการและเทคโนโลยี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส.สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส.สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส.สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้าน Customer Solution (การแก้ปัญหาให้ลูกค้า)	3.67	0.83	มาก
2. ด้าน Customer Cost (ต้นทุนที่ลูกค้าต้องจ่าย)	3.57	0.75	มาก
3. ด้าน Convenience (ความสะดวกสบาย)	3.92	0.85	มาก
4. ด้าน Communication (การสื่อสาร)	3.83	0.84	มาก
รวม	**3.72**	**0.83**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส.สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.72, S.D = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้าน Convenience (ความสะดวกสบาย) ($\bar{x}$ = 3.92, S.D = 0.83) รองลงมา คือ ด้าน Communication (การสื่อสาร) ($\bar{x}$ = 3.83, S.D= 0.84) ด้าน Customer Solution (การแก้ปัญหาให้ลูกค้า) ($\bar{x}$ = 3.67, S.D= 0.682) และอันดับสุดท้าย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน Customer Cost (ต้นทุนที่ลูกค้าต้องจ่าย) ($\bar{x}$ = 3.57, S.D= 0.75) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่า จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยแรงจูงใจสำคัญมาจาก ผลตอบแทนในรูปแบบรางวัล โดยเฉพาะ "รางวัลพิเศษ" และ "เงินจากการถูกรางวัล" ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นที่มีอิทธิพลสูง นอกจากนี้ แรงสนับสนุนจากครอบครัว และข้อมูลจาก พนักงานธนาคาร รวมถึงสื่อโฆษณาต่าง ๆ ก็มีบทบาทสำคัญในการโน้มน้าวการตัดสินใจ ขณะที่ปัจจัย "ดอกเบี้ยสูง" มีอิทธิพลน้อยที่สุด สะท้อนว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการลุ้นรางวัล ความรู้สึกคุ้มค่า และความมั่นคงของเงินต้น มากกว่าผลตอบแทนดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์สามารถใช้เป็นแนวทางกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่เน้นการสื่อสารจุดขายด้านรางวัลและความปลอดภัยทางการเงิน ควบคู่กับการใช้ช่องทางสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง มีศักยภาพในการพัฒนาและขยายยอดขายสลากออมทรัพย์ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ หากสามารถปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภค และกลยุทธ์การตลาดที่เน้นประสบการณ์ผู้ใช้งานในยุคดิจิทัล

จากผลการวิเคราะห์สะท้อนว่าข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสนับสนุนกัน โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรางวัลและผลตอบแทนในเชิงโอกาสถูกรางวัลพิเศษมีน้ำหนักมากกว่าปัจจัยด้านผลตอบแทนดอกเบี้ยหรือราคาหน่วยลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงพฤติกรรมจากส่วนที่ 2 ที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อเพื่อเสี่ยงโชคและเพื่อเป็นของขวัญ เช่น ความหวังรางวัล ประสบการณ์ถูกรางวัล และอิทธิพลจากคนใกล้ชิด มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจซื้อ มากกว่าปัจจัยเชิงเหตุผลด้านผลตอบแทนดอกเบี้ยหรือต้นทุนต่อหน่วยลงทุน

3. ผลการศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยการค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในงานวิจัยนี้อ้างอิงมาจากกระบวนการที่เป็นระบบโดยใช้ ข้อมูลจริง ร่วมกับเครื่องมือวิเคราะห์ และร่วมกับทฤษฎี และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้มั่นใจว่าแนวทางที่เสนอสามารถนำไปใช้ได้จริงและสอดคล้องกับบริบทของธนาคารในพื้นที่ ซึ่งแนวทางที่ผู้วิจัยเลือก คือ ทางเลือกที่ 2: เพิ่มประสิทธิภาพช่องทางประชาสัมพันธ์และสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล โดยพัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์ดิจิทัล ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในระดับสาขาโดยไม่ต้องพึ่งหน่วยงานส่วนกลางมาก ใช้งบประมาณต่ำกว่าทางเลือกอื่น แต่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวาง โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานและผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ช่วยแก้ปัญหาด้านการสื่อสารผลิตภัณฑ์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสลากออมทรัพย์ และสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ที่ต้องการข้อมูลรวดเร็ว เข้าใจง่าย และผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้สะดวก

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง” องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลกับผลิตภัณฑ์การเงินรูปแบบสลากออมทรัพย์ งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารการตลาดผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น Social Media, LINE OA, และคลิปวิดีโอออนไลน์ สามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการรับรู้และแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การเงินที่มีลักษณะเฉพาะอย่างสลากออมทรัพย์ ซึ่งเดิมทีมีการประชาสัมพันธ์แบบออฟไลน์เป็นหลัก ผลการวิจัยยืนยันว่า การปรับใช้กลยุทธ์ดังกล่าวสามารถลดข้อจำกัดด้านพื้นที่และเวลา ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างและรวดเร็วขึ้น

2. การบูรณาการมุมมอง 4C’s กับพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดการเงิน งานนี้ได้ขยายองค์ความรู้โดยการใช้กรอบแนวคิด 4C’s (Customer Needs, Customer Cost, Convenience, Communication) วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์การเงินแบบสลากออมทรัพย์ ซึ่งพบว่าปัจจัยด้าน *Convenience* และ *Communication* มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจมากกว่าด้านดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนตรง องค์ความรู้นี้ช่วยให้สถาบันการเงินเข้าใจการให้ความสำคัญของผู้บริโภคในบริบทที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์เงินฝากทั่วไป

3. แนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์สลากออมทรัพย์รูปแบบใหม่เพื่อตอบโจทย์ตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) งานวิจัยได้เสนอแนวทางใหม่ในการออกสลากที่มีราคาหลากหลาย (เช่น 500, 1,000 บาท) และมีรางวัลหลายระดับ ทั้งรางวัลแจ็กพอตและรางวัลย่อย รวมถึงรางวัลในรูปแบบไม่ใช่เงินสด เช่น ทองคำหรือสิทธิ

พิเศษด้านสินเชื่อ ความรู้นี้สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์การเงินเชิงสร้างสรรค์ที่ตอบสนองพฤติกรรมการออมของกลุ่มลูกค้าวัยทำงาน วัยเกษียณ และผู้เริ่มออม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักที่ทำให้ยอดขายสลากออมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ต่ำกว่าเป้าหมาย มาจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในองค์กรและพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยสามารถจำแนกเป็นหมวดหมู่หลักได้ดังนี้ ปัญหาด้านบุคลากรและการให้บริการ พนักงานส่วนใหญ่มีภาระงานประจำสูง จึงไม่สามารถลงพื้นที่หรือดำเนินกิจกรรมเชิงรุกเพื่อแนะนำผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่การให้บริการบางส่วนยังขาดทักษะเฉพาะทางด้านการสื่อสารจูงใจ การเสนอขายที่ตรงกลุ่ม หรือการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้สะท้อนถึงการขาดการอบรมที่ต่อเนื่องและขาดการสนับสนุนด้านเวลาและทรัพยากรบุคคลที่เพียงพอ ปัญหาด้านกระบวนการและเทคโนโลยี การซื้อสลากออมทรัพย์ยังต้องดำเนินการผ่านสาขา เนื่องจากแพลตฟอร์มบริการเชื่อมโยงลูกค้าในทุกช่องทางยังไม่รองรับ ทำให้ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับความสะดวกและรวดเร็ว ผลการวิเคราะห์สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบดิจิทัลของธนาคารให้มีความทันสมัยและรองรับบริการแบบ self-service มากยิ่งขึ้น ปัญหาด้านผลิตภัณฑ์และการรับรู้ของลูกค้า ลูกค้าบางกลุ่มยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับลักษณะของสลากออมทรัพย์ โดยมองว่าเป็นลักษณะเดียวกับ "หวย" และคาดหวังผลตอบแทนในรูปแบบการถูกรางวัลถี่ ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผลิตภัณฑ์สลาก ธอส. ที่มุ่งเน้นการออมแบบมั่นคงในระยะยาว ขณะที่ข้อเสนอหรือเงื่อนไขรางวัลของสลากออมทรัพย์ ธอส. ยังไม่ชัดเจนในสายตาผู้บริโภคเมื่อเทียบกับคู่แข่ง เช่น ธนาคารออมสิน ที่มีความถี่ในการออกผลรางวัลและการตลาดเชิงรุกมากกว่า ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์และช่องทางการสื่อสาร จากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่าการประชาสัมพันธ์ของธนาคารยังคงเน้นผ่านเจ้าหน้าที่ ณ สาขา และป้ายประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เท่านั้น โดยขาดการใช้สื่อดิจิทัลที่ทันสมัย เช่น วิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก หรือการสื่อสารผ่าน LINE OA และแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ซึ่งกลายเป็นช่องทางหลักของผู้บริโภคในปัจจุบัน ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รับรู้ในกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง และโอกาสและแนวทางการพัฒนา แม้จะมีข้อจำกัดหลายประการ แต่ก็พบว่า ธอส. มีโอกาสในการขยายตลาดจากปัจจัยเชิงพื้นที่ ได้แก่ การตั้งอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งมีประชากรวัยทำงานสูง และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ดี โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการและมนุษย์เงินเดือนที่ให้ความสำคัญกับการออมอย่างมั่นคง หากสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ และจัดแคมเปญส่งเสริมการขาย เช่น ลุ้นรางวัลรายเดือน หรือสะสมแต้มแลกรางวัล ก็จะสามารถกระตุ้นความสนใจได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับทฤษฎี 4C’s ของ Lauterborn (Lauterborn, 1990) ที่มุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคใน 4 ด้าน ได้แก่ Customer Needs: ลูกค้าต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในการออม Customer Cost: การซื้อสลากผ่านสาขามีต้นทุนเวลาและความยุ่งยากสูง Convenience: ลูกค้าคาดหวังบริการออนไลน์ ซึ่งยังไม่รองรับ และ Communication: ช่องทางการสื่อสารยังไม่ทันสมัยและไม่

ครอบคลุม นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับ Kotler & Keller (Kotler & Keller, 2016) ที่ชี้ว่า ปัจจัยด้านความสะดวกและการเข้าถึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บริการทางการเงิน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้แตกต่างจากผลการศึกษาในบางบริบท เช่น งานวิจัยของธนพล คันธชาติศิริกล (Thanaphon Khanthachatsirikun, 2019) ที่เน้นว่า “ความมั่นคงของสถาบันการเงิน” เป็นปัจจัยหลักของการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ แต่ในพื้นที่บ้านฉาง พบว่าความสะดวกและการเข้าถึงมีบทบาทสำคัญยิ่งกว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค (4C's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณ พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนผ่านกรอบแนวคิด 4C’s ของ Lauterborn (Lauterborn, 1990) Customer Solution – ความสามารถในการตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อสลากออมทรัพย์เพราะต้องการ ผลตอบแทนที่คุ้มค่าและปลอดภัย มากกว่าการฝากเงินปกติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับ “โอกาสลุ้นรางวัล” ทำให้การตัดสินใจซื้อสัมพันธ์กับแนวคิด Customer Solution ของ Lauterborn (Lauterborn, 1990) ที่มุ่งเน้นการนำเสนอ “คุณค่าที่ลูกค้าต้องการ” มากกว่าการขายผลิตภัณฑ์โดยตรง โดยสลากออมทรัพย์ ธอส. ยังสามารถพัฒนาได้อีกในมิติของการ “ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่าง” เช่น สลากสำหรับวัยเกษียณ, สลากเพื่อบ้าน, สลากออมแล้วได้ประกัน หรือแม้แต่สลากที่เชื่อมโยงกับแผนเกษียณ ซึ่งจะช่วยเพิ่มการรับรู้ในฐานะ “ทางเลือกการออมที่ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์” มากกว่าการมองว่าเป็นเพียงการฝากเงิน Customer Cost – ต้นทุนของผู้บริโภค ผลการศึกษาชี้ว่าผู้บริโภคจำนวนมากยังมีความกังวลเรื่อง ขั้นตอนการซื้อที่ยุ่งยาก, การไม่มีข้อมูลชัดเจนเกี่ยวกับผลตอบแทน หรือการเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น เช่น เงินฝากประจำ ทำให้ผู้บริโภคมองว่า “ค่าใช้จ่ายแฝงและต้นทุนเวลา” สูง การตัดสินใจของผู้บริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับ “ราคาหน่วยละ 1,000 บาท” เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึง “ความยุ่งยากในการเข้าถึงบริการ” และ “ต้นทุนในการเปรียบเทียบข้อมูล” ดังนั้น ธอส. ควรให้ข้อมูลผลตอบแทนแบบ *Net Return* ผ่านสื่อดิจิทัล เปรียบเทียบได้ง่าย และชัดเจน เช่น ตารางเทียบเงินต้น–ดอกเบี้ย–โอกาสถูกรางวัลในแต่ละงวด ช่วยให้ลูกค้า “รู้สึกว่าคุ้มค่า” มากกว่า “แค่ซื้อเพื่อเสี่ยงโชค” Convenience – ความสะดวกสบายในการเข้าถึง ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากยังคงเข้าถึงสลากผ่าน สาขาธนาคาร เป็นหลัก ซึ่งสะท้อนว่า “การเข้าถึงผ่านออนไลน์ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร” ทั้งที่ลูกค้าหลายกลุ่มการสื่อสารระหว่างธนาคารกับผู้บริโภคยังคงเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงทางเดียวผ่านโปสเตอร์ในสาขา หรือแผ่นพับ ขณะที่ผู้บริโภคในยุคปัจจุบันต้องการการสื่อสารแบบ มีปฏิสัมพันธ์ – เข้าใจง่าย – สั้นกระชับ มากกว่า โดยเฉพาะวัยทำงาน ต้องการช่องทางที่สะดวกและรวดเร็ว โดยความสะดวกในการเข้าถึงเป็นหนึ่งในตัวแปรสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อสลาก ธอส. และมีการสื่อสารสอนวิธีใช้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่ไม่ชำนาญเทคโนโลยี เช่น กลุ่มวัยกลางคน–สูงวัย Communication – การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การเปลี่ยนแนวทางสื่อสารไปเป็น สื่อสองทาง ผ่าน Facebook, Line OA, TikTok รวมถึงการใช้ Infographic หรือคลิปวิดีโออธิบายวิธีการซื้อ และวิธีคำนวณผลตอบแทน จะช่วยลดอุปสรรคในการเข้าใจผลิตภัณฑ์ และ กระตุ้นความมั่นใจ ในการซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลการอภิปรายนี้สอดคล้องกับงานของสิริเพ็ญ แก้ววิเชียร และลีลาวดี พัฒนรัชต์ (Siripen Kaewwichian & Leelawadee Phatthanarat, 2024) ที่พบว่า “ช่องทางการจัดจำหน่าย” และ “พนักงาน” มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และ กุสุมา ภูมิลำเนา (Kusuma

Phumlamnao, 2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับ “กระบวนการให้บริการ” และ “ราคา” เป็นอันดับต้น ทั้งนี้แตกต่างจากงานของ ปัณฑ์ชนิต พวงทองคำ (Panchanit Phuangthongkham, 2022) ที่พบว่าความสัมพันธ์ของ 4C’s กับการตัดสินใจใช้บริการอยู่ในระดับต่ำในร้านอาหาร ซึ่งอาจเนื่องจากลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง จากการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยอ้างอิงจากเกณฑ์ประเมินด้านประสิทธิผล ความคุ้มค่า และความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน พบว่า แนวทางที่ควรดำเนินการในลำดับแรก ได้แก่ แนวทางที่แนะนำอันดับ 1 พัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์ดิจิทัล เป็นแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในระดับสาขาโดยไม่ต้องพึ่งหน่วยงานส่วนกลางมาก ใช้งบประมาณต่ำกว่าทางเลือกอื่น แต่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวาง โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานและผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ช่วยแก้ปัญหาด้านการสื่อสารผลิตภัณฑ์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสลากออมทรัพย์ สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ที่ต้องการข้อมูลรวดเร็ว เข้าใจง่าย และผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้สะดวก แนวทางที่แนะนำอันดับ 2 อบรมเสริมทักษะพนักงาน เพิ่มคุณภาพการให้บริการในระดับปฏิบัติการโดยตรง ช่วยให้พนักงานสามารถอธิบายผลิตภัณฑ์ ตอบข้อสงสัย และจูงใจลูกค้าได้อย่างมั่นใจมากขึ้น เสริมสร้างทักษะการขายและการให้คำปรึกษาที่เหมาะกับกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท และดำเนินการได้ง่ายในระดับพื้นที่และสามารถประเมินผลได้ในระยะสั้น และ แนวทางอันดับสุดท้าย แนวทางระยะยาว: พัฒนาการสร้างแพลตฟอร์มบริการเชื่อมโยงลูกค้าในทุกช่องทาง แม้ใช้งบประมาณสูงและขึ้นกับนโยบายส่วนกลาง แต่เป็นการลงทุนเพื่ออนาคตรองรับพฤติกรรมลูกค้าที่ต้องการความสะดวก ลดภาระเดินทางมาสาขา และสามารถผนวกกับแผนส่งเสริมการขายแบบครบวงจรในระยะยาว เช่น ตรวจรางวัล, แจ้งเตือน, ซื้อสะสมแต้มผ่านระบบเดียวเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของแนวทางที่แนะนำมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรดำเนินการแบบบูรณาการ (Integrated Strategy) โดยเริ่มจากแนวทางที่ทำได้เร็วและประหยัด (แนวทางที่ 2 และ 3) แล้วค่อยขยายสู่ระบบการสร้างแพลตฟอร์มบริการ (แนวทางที่ 1) เมื่อมีทรัพยากรเพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิด 4C’s ของ Lauterborn (Lauterborn, 1990) ที่เกี่ยวกับ Customer Needs ลูกค้ามีความต้องการข้อมูลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และบริการที่สะดวก แนวทางพัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์ช่วยตอบสนองความต้องการนี้ได้ Customer Cost แนวทางพัฒนาดิจิทัลช่วยลดต้นทุนด้านเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางของลูกค้า Convenience สร้างแพลตฟอร์มบริการเพื่อเชื่อมโยงลูกค้าในทุกช่องทาง และสื่อออนไลน์ช่วยให้ลูกค้าสะดวกในการเข้าถึงบริการ Communication การใช้สื่อดิจิทัลและอบรมพนักงานช่วยพัฒนาการสื่อสารกับลูกค้าให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งสอดคล้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สลากให้ตอบโจทย์ “Customer Solution” ตามแนวคิดของ Lauterborn (Lauterborn, 1990) การเพิ่มยอดขายจำเป็นต้องตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง โดยจากผลการวิจัยพบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่ “ออมแล้วได้รางวัล” “ปลอดภัย” และ “มีดอกเบี้ย” ดังนั้น ธอส. ควรออกแบบสลากออมทรัพย์ให้มีคุณลักษณะหลากหลาย เช่น สลากระยะสั้น–ยาว, สลากแบบรายเดือน-รายปี ส่งเสริมจุดแข็งด้านการเป็นสถาบันการเงินของรัฐที่มั่นคง สร้างจุดขายว่า “สลาก ธอส. ไม่ใช่แค่การออม แต่คือโอกาสทางการเงินที่มีรางวัล” การปรับปรุงผลิตภัณฑ์เช่นนี้จะช่วยสอดคล้องกับ พฤติกรรมผู้บริโภคในขั้นตอน “การประเมินทางเลือก” และสามารถดึงดูดผู้บริโภคที่ยังลังเลในการตัดสินใจ การลดอุปสรรคของลูกค้า -“Customer Cost” ด้าน “ต้นทุนของลูกค้า” ไม่ได้หมายถึงราคาเพียงอย่าง

เดียว แต่รวมถึง “เวลา ความยุ่งยาก และความเสี่ยง” ซึ่งลูกค้าในพื้นที่บ้านฉางให้ความสำคัญกับความสะดวกและความโปร่งใส ดังนั้นแนวทางพัฒนาที่เสนอ ได้แก่ ปรับขั้นตอนการซื้อ–ถอน–ตรวจสอบรางวัล ให้สามารถสร้างแพลตฟอร์มบริการเพื่อเชื่อมโยงลูกค้าในทุกช่องทาง หรือแอปธนาคาร เพิ่มความชัดเจนในเงื่อนไข เช่น ไม่มีค่าธรรมเนียมแฝง มีการสื่อสารแบบ Infographic สิ่งเหล่านี้จะช่วยลดความเสี่ยงในด้าน Perceived Risk และสร้าง Perceived Value ให้กับลูกค้า การส่งเสริมช่องทางบริการ - “Convenience” จากพฤติกรรมผู้บริโภคตามแนวคิด Kotler (Kotler, 2012) ขั้นตอน “ซื้อที่ไหน” และ “ซื้ออย่างไร” เป็นตัวชี้วัดสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ ผู้บริโภคต้องการช่องทางที่ง่ายและรวดเร็ว ดังนั้น ธอส. ควรขยายช่องทางการซื้อผ่านร้านค้าออนไลน์ สิ่งเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความถี่ในการซื้อและสร้างการรับรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม - “Communication” และผลวิจัย พบว่าลูกค้าต้องการการสื่อสารที่ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถ สอบถาม/รับข้อมูลได้ทันที ธอส. สามารถดำเนินการได้โดยปรับรูปแบบการสื่อสารจากการ “แจ้ง” เป็นการ “สื่อสารสองทาง” เช่น มีช่องแชตโต้ตอบ อัปเดตโปรโมชั่นผ่าน Facebook Line OA จัดกิจกรรม Live สร้างการมีส่วนร่วม เช่น ถาม -ตอบเกี่ยวกับรางวัลสลาก เทคนิคออมเงินแบบมีโชค แนวทางนี้จะช่วย สร้างสัมพันธ์ระยะยาว และลดอัตราการเปลี่ยนใจจากลูกค้ากลุ่มที่มีพฤติกรรมการซื้อซ้ำ จะเห็นว่าการเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของ ธอส. สาขาบ้านฉาง สามารถทำได้ผ่านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์พฤติกรรมผู้บริโภค การลดต้นทุนการเข้าถึง การเพิ่มความสะดวก และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการประยุกต์ใช้ SWOT และ TOWS ในการกำหนดกลยุทธ์องค์กรอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์ปัญหา พฤติกรรมผู้บริโภค และแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มยอดขายสลากออมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ธนาคารควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดิจิทัล เช่น การจัดทำคลิปวิดีโอที่เข้าใจง่าย อินโฟกราฟิก หรือบทความประชาสัมพันธ์บนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เพื่อขยายฐานลูกค้าในกลุ่มคนรุ่นใหม่

2. ส่งเสริมให้สาขาทั่วประเทศสามารถพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้เอง โดยมีแนวทางกลางจากสำนักงานใหญ่ เช่น รูปแบบเทมเพลตการประชาสัมพันธ์ หรือแนวทางการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น

3. พิจารณาออก สลากออมทรัพย์รุ่นใหม่ ที่มีราคาและโครงสร้างรางวัลจูงใจมากขึ้น เช่น ราคาต่อหน่วยเริ่มต้นเพียง 500 บาท เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อต่ำและผู้เริ่มออม มีรางวัล แจ็กพอตมูลค่าสูง ออกปีละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างแรงจูงใจในวงกว้าง รางวัลรายเดือนหรือรายไตรมาสที่มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสถูกรางวัล และเพิ่มรางวัลรูปแบบอื่นนอกจากเงินสด เช่น ทองคำ บัตรกำนัล หรือสิทธิพิเศษด้านสินเชื่อ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พัฒนาและฝึกอบรมพนักงานให้มีทักษะการสื่อสารและการขายผลิตภัณฑ์เฉพาะทาง เช่น การให้คำแนะนำตามโปรไฟล์ลูกค้า การโน้มน้าวใจด้วยภาษาง่าย และการตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับรางวัลหรือผลตอบแทนของสลากออมทรัพย์

2. สร้างแพลตฟอร์มบริการเพื่อเชื่อมโยงลูกค้าในทุกช่องทาง ให้สามารถซื้อ ตรวจรางวัล และแจ้งเตือนและการทำธุรกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับสลากออมทรัพย์ได้ในระบบเดียว เพื่อลดภาระของลูกค้าในการเดินทาง และเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ

3. สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สลากออมทรัพย์ให้แก่ลูกค้า โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เช่น บูธตามชุมชน การสัมมนา หรือไลฟ์สดเพื่ออธิบายคุณสมบัติของสลาก

4. จัดทำ เอกสารแนะนำสลากรุ่นใหม่ ที่ระบุรายละเอียดราคา เงื่อนไข และรางวัลอย่างชัดเจน พร้อมสื่อสารผ่านทุกช่องทาง ได้แก่ สาขา เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน LINE OA และโซเชียลมีเดีย เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นการตัดสินใจซื้อ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

จากข้อจำกัดและขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลากหลายพื้นที่มากขึ้น เช่น ศึกษาการจำหน่ายสลากออมทรัพย์ในธนาคารอาคารสงเคราะห์หลายสาขาในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรคในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ได้แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละภูมิภาค

2. ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยเกษียณ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย หรือกลุ่มวัยทำงานที่ใช้เทคโนโลยีสูง เพื่อวางแผนกลยุทธ์การตลาดแบบเฉพาะกลุ่ม (Niche Marketing) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารคู่แข่ง เช่น สลากออมทรัพย์ของธนาคารออมสิน เพื่อให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยเชิงเปรียบเทียบ ช่วยให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์สามารถกำหนดตำแหน่งทางการตลาดได้ชัดเจนขึ้น

References

Digital Economy Promotion Agency. (2023). Digital accessibility and consumer behavior report 2023. Bangkok, Thailand: Digital Economy Promotion Agency.

Digital Economy Promotion Agency. (2023). Thailand digital technology usage report 2023. Bangkok, Thailand: Digital Economy Promotion Agency.

Electronic Transactions Development Agency. (2023). Thailand social media report 2023. Bangkok, Thailand: Electronic Transactions Development Agency.

Fiscal Policy Office. (2023). Report on the savings and investment situation of Thai people 2023. Retrieved from https://www.fpo.go.th

Fiscal Policy Office. (2023). Survey report on the saving behavior of Thai people. Retrieved from https://www.fpo.go.th

Government Housing Bank, Ban Chang Branch. (2025). Savings lottery deposit report, fiscal years 2024–2025 [Internal document].

Government Housing Bank. (2023). Annual report 2023. Retrieved from https://www.ghbank.co.th

Government Housing Bank. (2023). Annual savings lottery performance report 2023. Retrieved from https://www.ghbank.co.th

Government Housing Bank. (2023). Financial performance and financial products report. Bangkok, Thailand: Government Housing Bank.

Government Housing Bank. (2023). Performance report and savings lottery sales statistics. Bangkok, Thailand: Government Housing Bank.

Government Housing Bank. (2025). Government Housing Bank annual report. Bangkok, Thailand: Government Housing Bank.

Government Housing Bank. (2025). Savings lottery product sales report, Ban Chang Branch [Internal document].

Government Housing Bank. (2025). Savings lottery sales data, Ban Chang Branch, Rayong Province. Bangkok, Thailand: Government Housing Bank.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). Marketing Management. 15th Edition. Pearson Education.

Kusuma Phumlamnao. (2022). Factors affecting customers' decisions to purchase Government Housing Bank savings lottery tickets in Bangkok and its metropolitan area. Statistical Studies for Marketers, 19(2), 45–60. Thammasat University.

Lauterborn, R. F. (1990). New marketing litany: Four Ps passé; C-words take over. Advertising Age.

Manager Online. (2025). Savings lottery: Government Savings Bank, BAAC, or GH Bank—which one is superior? Retrieved from https://mgronline.com/specialscoop/detail/9640000102353

National Statistical Office. (2023). Annual population income statistics report: Rayong Province. Bangkok, Thailand: National Statistical Office.

National Statistical Office. (2023). Average income of the population in Rayong Province 2023. Bangkok, Thailand: National Statistical Office.

Panchanit Phuangthongkham. (2022). The influence of the 4C's marketing mix from consumers' perspectives on the decision to use Thai restaurant services in Mueang District, Samut Prakan Province (Master of Business Administration thesis, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand).

Rayong Provincial Statistical Office. (2023). Economic and labor statistics of Rayong Province 2023. Retrieved from https://rayong.nso.go.th

Siripen Kaewwichian, & Leelawadee Phatthanarat. (2024). A study of guidelines for increasing Government Housing Bank savings lottery sales: A case study of the Government Housing

Bank, Central Rayong Branch (Master of Business Administration thesis, University of the Thai Chamber of Commerce, Bangkok, Thailand).

Thanaphon Khanthachatsirikun. (2019). Factors affecting customers' decisions to purchase special Government Savings Bank lottery tickets at the Sathorn City Tower Branch. Journal of Finance and Banking Research, 30(2), 112–125.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

A Study of Speaking Skills of Grade 10 Students at Government High School in Myittha Town of Myanmar

[1]Ven Tayzatharmi, Veerakarn Kanokkamalade, Narongchai Pintrymool
[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email: Tayzatharmi89@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was to investigate the speaking skills of Grade 10 students at a government high school in Myittha Town, Myanmar. This research employed a documentary and qualitative approach, with data collected from two sources: interviews with five Grade 10 teachers and a review of textbooks, theses, academic journals, and related documents. Additional tools included interviews, focus group discussions, and tests. Data analysis involved descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, as well as pre-tests and post-tests.

The findings revealed multiple challenges hindering students' speaking skills. These included a lack of qualified English teachers, weaknesses in syllabus management, underutilization of educational resources, ineffective management of government scholarships, and students' limited understanding of traditional teaching methods. The study also identified difficulties faced by teachers in their daily teaching practices, which further impacted students' learning.

Analysis showed that both teachers' and students' attitudes played an important role in the classroom learning process and the broader educational system. To address these challenges, the study recommended enhancing teachers' academic qualifications, teaching effectiveness, and ability to integrate multimedia technology. Strengthening teacher training and adopting modern instructional methods were highlighted as key strategies to improve students' English-speaking skills.

This research contributes to understanding the current state of English teaching in Myanmar's government high schools and offers practical recommendations for improving language education.

Keywords: Speaking skills, Grade 10 students, English teaching, Government high school, Myanmar

Introduction

The English language has become the most widely spoken language in the world in the 20th and 21st centuries. It also becomes a second language in international communication. The

English language is a compulsory subject in university studies worldwide. Most universities worldwide have included English as one of their major subjects or the language of instruction. (D Nunan, 2003) Today, language plays a crucial role in effective communication across various social, political, economic, educational, and religious contexts. Human beings can easily understand the emotions, beliefs, and ideals of each other through language. Effective communication and mutual understanding of people in daily activities cannot be attained without language.

There are many languages in the world, but only a few languages, such as English, Chinese, Russian, Italian, and Spanish, are spoken by people as global languages in international forums. Among them, the English language has become more popular than other languages in global communication in the modern day. Over 60 nations in the world use English as an official language and have a dominant place in a further 20. It is also dominant in all six continents. (Thuy Nguyen, Nguyen, 2005)

Many books, newspapers, academic forums, science, airports, air traffic control, technology, medicine, diplomacy, international competition, music, and Advertisements around the world use the English language widely. Furthermore, over two-thirds of the world's scientists and three-quarters of the world's mail are written in the English language, and all the information in the world's electronic retrieval systems 80% is stored in English.

It can understand the importance of the English language in the world by seeing the above-mentioned scholars. For it is true because Facebook is international news. Furthermore, there are four skills in the English language. They are speaking, listening, writing, and reading. People in the world have to use these skills in communication in daily life. Among them, speaking is the most important in daily communication, such as economic, social, political, and religious dialogue and education affairs. People can exchange knowledge, ideas, wisdom, and beliefs through speaking. People cannot communicate without speaking.

As regards the importance of speaking in daily communication, Nurmala Yusni Fegriyanti said, “Every person needs to communicate with others through speaking. Speaking plays an important role in making social interactions with other people to gain information. Thus, every person must have good speaking skills. (Nurmala, Febriyanti, 2024.) It is very helpful for people if they can speak English very well with foreigners. Furthermore, it is more useful for educators and interpreters who can apply it in daily life. English is a tool for both native and non-native speakers because it is used for education purposes, career development, economics, and communication.

English is an important weapon of speakers in native and non-native speakers and is always used for academic purposes, career advancement or investments, and traveling abroad easily. As we know, English communication is important in the world today because it is widely

used in English as a tool of communication with other people. Learning a new language, usually one learn to listen first, then to speak, to read, and finally to write. To be an expert student should have good speaking skills.

Moreover, students often respond to the teacher only when called upon, and the learning atmosphere is individualistic. This mostly happens in class, even in the speaking class. The students only speak English when the teacher asks them or talks to them; in those circumstances, they speak in their mother tongue again. And the teachers often ask only one student, so it feels like an individualistic situation, and the other students will not say anything in English because they are not asked by the teachers. Furthermore, students do not get any chances either in the classroom or outside to speak English.

Objective of the Research

The objectives of the study are as follows:

1. To study the speaking skills of Grade 10 students at a government high school in Myittha Town, Myanmar

2. To find out the solutions to the speaking skills problems of Grade 10 students at the government high school in Myittha Town, Myanmar

Research Methods

Population and Sample

The population of this study consisted of teachers and students from the Faculty of Mathematics at government high schools in Myittha Town, Myanmar. A total of 70 participants were selected as the sample group. The respondents were given sufficient time to reflect and express their own ideas. Among them, five key English teachers from government high schools in Myittha Town were chosen as informants for in-depth interviews to provide qualitative insights. This methodological approach combined both quantitative and qualitative data collection to ensure a comprehensive understanding of the research problem.

Research Tools

Qualitative Method

The qualitative part of this study focused on in-depth interviews, which were identified as the most suitable tool for data collection. The researcher interviewed five experienced English teachers from government high schools in Myittha Town, Myanmar. These teachers, who

specialize in teaching speaking skills, provided valuable insights into classroom practices, challenges, and strategies for improving students' English proficiency.

Quantitative Method

The quantitative part employed structured questionnaires designed to assess the speaking skills of Grade 10 students at government high schools in Myittha Town. The questionnaires included items that measured students' attitudes, challenges, and levels of proficiency in English-speaking skills. The data collected from students were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with pre-tests and post-tests.

Research Findings

The findings of this study integrate both quantitative and qualitative results, offering a comprehensive view of the factors influencing students' speaking skills. Insights from teachers and students collectively highlight the existing problems and point toward practical solutions for enhancing English language education in Myanmar's high schools.

1: Personal information of the participants

This questionnaire involved the background of the personal information of the participants. Demographic details include male, female, gender, age, English subject, and academic year of the students.

2: A Study of English-Speaking Skills

This section is specifically intended to address the research questions of the study. The investigation focused on speaking skills and utilized a Five-Point Likert Scale to collect data from 70 students at government high schools in Myittha Town, Myanmar. The scale consisted of five response options: strongly agree, agree, moderate, disagree, and strongly disagree. The criteria are provided as follows;

Rating for the five-point Likert scale

Rating Score	Interpretation of the Score
5	Strongly agree
4	Agree
3	Moderately
2	Disagree
1	Strongly disagree

3: According to the questions used for asking the students about the ways to improve their study speaking skills.

This section is to find out the ways to improve speaking skills for Grade 10 students by studying speaking skills through authentic material that they have encountered. Therefore, this section is especially aimed at using the questionnaire, by using a Five-Point Likert Scale to measure the 70 Grade 10 students, consisting of five choices of the criteria provided as follows;

Accordingly, the mean value of data derived from each statement will be investigated as follows;

The results of the average means are classified into five levels:

1) The average 4.50-5.00 means Very high

2) The average of 3.50-4.49 means a high

3) The average 2.50-3.49 means medium

4) The average of 1.50-2.49 means low

5) The average of 1.50-1.49 means very low

4: Opinions & Suggestions about the Improvement of study speaking skills.

Data collection

The steps to collect data consist of two methods are as follows:

Primary Data

Primary data is collected from the target group of the previous research study, consisting of 70 students, by answering the questionnaires. The researcher makes up the questions, suggestions, and opinions about the problems of English speaking and the ways to solve them to improve the problems of English-speaking skills. Especially, in in-depth interviews, the researcher has emphasized those teachers in English subjects.

Secondary Data

Secondary data is collected from documentary surveys such as academic books, theses, and journals; these sources are used to support information in this study. The documentary survey is provided as guidelines to amplify the research.

Data analysis

The data analysis of the research study is to analyze the data from the respondents. The data from the completed questionnaires were collected and analyzed by computer using the Statistical Package for Social Sciences. Meanwhile, the data from the in-depth interviews were analyzed separately as follows.

Analysis of data from the questionnaires

To analyze the data obtained from the questionnaire, the following

- The results from questionnaires of the students' background information, such as gender, age, and grade, were calculated by frequency and percentage.
- The students' opinions on the problems of English speaking were analyzed by using the arithmetic mean and standard deviation.
- Cronbach's alpha was employed to ascertain the reliability of the response for the items that use a five-point Likert Scale.

Results

This research objective 1 described the summary finding result of objective one. Summarizing all the results by SPSS version, the table showed the mean, standard deviation, and level of 30 statements, which were the objective of this research. The average of means in the table or objective one was 112, and the SD was 26.1, and then the level of problems was very high because most respondents agreed with the statements of objective one.

The result of Objective 2 presented a summary finding the findings of Objective 2. Summarizing all the results by SPSS version, the table showed the mean, standard deviation, and level of 30 statements that are objective two of the study. The average of means in the table or objective two was 121.3, and the SD was .28.3, and then the level of providing way was very high because most of the respondents agreed with the statements of objective two.

Conclusion

This study investigated the challenges faced by Grade 10 students in developing English-speaking skills at a government high school in Myittha Town, Myanmar, and proposed practical strategies for improvement. A total of 70 students participated, with data collected through structured questionnaires and interviews. Statistical analysis was conducted using SPSS with descriptive measures such as percentage, mean, and standard deviation.

Findings showed that most respondents were female (54.29%), aged 19–21 years (51.43%), and had studied English for 5–7 years (45.71%). In terms of language use, over half (54.29%) reported speaking English daily, while others used it less frequently.

The analysis revealed that students experienced very high levels of difficulty in English-speaking skills ($\bar{X}$ = 112, S.D. = 26.1). However, proposed solutions, such as interactive learning strategies and improved teaching methods, were also rated at a very high level of effectiveness ($\bar{X}$ = 121.3, S.D. = 28.3).

Overall, the study highlights the severity of students' speaking challenges while emphasizing the strong potential of targeted interventions to improve English-speaking proficiency.

Discussion

The findings of this study highlight several important implications for addressing English-speaking problems among students. First, the need for enhanced training for educators is consistent with the research objective of improving teaching practices to better support students' communication skills. Professional development programs can provide teachers with modern methodologies and tools that cater to diverse learning needs. This aligns with Richards & Rodgers (2014), who emphasize that updated pedagogical approaches are crucial for effective language instruction.

Second, the study suggests that resource availability plays a significant role in facilitating language learning. Access to textbooks, digital resources, and language laboratories not only provides students with practice opportunities but also promotes self-directed learning. This finding supports Nunan's (2015) assertion that adequate learning resources are essential for developing communicative competence.

Third, the results underscore the importance of interactive learning environments, such as group discussions, language exchanges, and technology-integrated activities. These approaches encourage active participation and improve fluency, which corresponds with the communicative language teaching framework (Littlewood, 2018), where interaction is central to language development.

Fourth, the implementation of tailored support programs, including tutoring, language clubs, and peer mentoring, was found to be an effective way of assisting students who struggle with English speaking. This finding is in line with Topping's (2017) research on peer learning, which shows that collaborative approaches enhance both confidence and performance in second-language acquisition.

Finally, the establishment of regular assessment and feedback mechanisms is essential for students to monitor their progress and identify areas requiring improvement. According to Brown & Abeywickrama (2019), continuous assessment and formative feedback are key to fostering learner autonomy and promoting sustained language development.

Overall, these findings are consistent with the research objectives of identifying causes of English-speaking difficulties and proposing effective strategies for improvement. They also

correspond with prior studies, thereby reinforcing the validity of the results and offering practical implications for educators and learners alike.

Suggestion

The purpose of the Suggestions. Based on the findings from our study on of Speaking Skills of Grade 10 Students at Government High Schools in Myittha Town of Myanmar, we have developed a series of targeted suggestions aimed at enhancing the overall learning experience. These recommendations are designed to address the challenges identified in the research and to foster a more effective and engaging language learning environment.

The framework for Improvement. The following section outlines key suggestions derived from our study on Speaking Skills of Grade 10 Students at Government High Schools in Myittha Town of Myanmar. Aimed at educators, administrators, and policymakers, these recommendations are intended to enhance curriculum design, instructional strategies, and student support services, thereby creating a more effective framework for language acquisition:

1)Enhanced Training for Educators: Provide professional development programs for teachers to equip them with modern teaching methodologies and tools that cater to diverse learning needs.

2)Resource Availability: Increase access to learning materials, including textbooks, digital resources, and language labs, to facilitate more engaging and effective learning experiences.

3) Implementing interactive and communicative teaching approaches such as group discussions, language exchanges, and technology-integrated activities is highly effective in boosting student engagement and improving speaking skills.

4)Tailored Support Programs: Develop support programs for students who may be struggling, including tutoring sessions, language clubs, or peer mentoring initiatives to encourage collaborative learning.

5)Regular Assessment and Feedback: Establish a system for regular assessments and constructive feedback, allowing students to track their progress and identify areas for improvement.

By addressing these areas, Government High Schools in Myittha Town of Myanmar can significantly enhance the English language learning experience for its Grade 10 Students, preparing them for better opportunities in both local and global contexts.

References

Anderson, K., Maclean, J., & Lynch, T. (2004). Study speaking (2nd ed.). Cambridge University Press.

D, Nunan, Practical English Language Teaching, (Boston: McGraw-Hill, 2003), p. 10.

Ellis, M., & Johnson, C. (1994). Teaching business English. Oxford University Press.

Nunan, D. (2003). Practical English language teaching. McGraw-Hill.

Nurmala, Y. F. (2012). The use of multimedia teaching aids to improve the quality of speaking teaching and learning at the English grade class of SMP N 6 Yogyakarta in the academic year of 2011/2012 (Unpublished thesis). Universitas Negeri Yogyakarta.

Nurmala, YusniFebriyanti, “The use of Multimedia Teaching AIDS to improve the Quality of the Speaking Teaching and Learning Process at the English Grade Class of SMP N 6 Yogyakarta in the Academic Years of 2011/2012”, (2 July 2024). p. 67.

Scarcella, R. C., & Oxford, R. L. (1994). Second language pronunciation: The state of the art in instruction. System, 22(2), 221–230. https://doi.org/10.1016/0346-251X(94)90054-X

Thuy Nguyen, N. (2008). English: A global language and its implications for students. VNU Journal of Science: Foreign Languages, 24, 65–75. https://js.vnu.edu.vn/FS/article/view/123

Thuy Nguyen, Nguyen, “English -a global language and its implications for students”, VNU Journal of Science, Foreign Language, Vol 24, (Online), Resource: http//www.google.th/search?q=English+globalLanguage+and+its+implications+for+students

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง

A STUDY OF GUIDELINES FOR ENHANCING SERVICE QUALITY TO INCREASE HOUSING LOAN REFINANCING FROM OTHER FINANCIAL INSTITUTIONS: A CASE STUDY OF THE GOVERNMENT HOUSING BANK, RAYONG BRANCH

[1]ชาตรี แจ่มศรี, ธนิกาญจน์ พิพิธวณิชการ

[1]Chatree Jamsree, Tanikan Pipitwanichakarn

[1]มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ประเทศไทย

[1]The University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand

[1]Corresponding Author's Email: 2411131621017@live4.utcc.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ง วิธีการศึกษาประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในส่วนการให้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ผู้ที่เลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยองที่เป็นลูกค้าเก่า และที่เป็นลูกค้าปัจจุบัน (ได้รับอนุมัติในปี พ.ศ. 2568) จำนวน 27 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มลูกค้าที่เลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง จำนวน 398 คน โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลประชากรทั้งหมด การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า 1) สาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ชี้ให้เห็นว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ความเชื่อมั่น รองลงมา คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือ ความเอาใจใส่ และอันดับสุดท้าย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตอบสนอง ตามลำดับ และจากผลการวิจัย พบว่า ความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ การให้ข้อมูลที่ชัดเจน และการบริการที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้า โดยเฉพาะในมิติ "ความเชื่อมั่น" และ "ความน่าเชื่อถือ" ที่ลูกค้าให้คะแนนสูง 2) แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง พบว่า แนวทางที่ควรดำเนินการในลำดับแรกคือ "การปรับปรุง

กระบวนการภายในและบริการหน้าสาขา” เพราะใช้งบประมาณน้อย ดำเนินการได้ทันที และส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : คุณภาพการบริการ, สินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัย, สถาบันการเงิน

Abstract

This independent study has two main objectives: 1) To analyze the causes that led to the amount of housing loan refinancing from other financial institutions to the Government Housing Bank (GHB), Rayong Branch, being lower than the set target; and 2) To propose guidelines for increasing the amount of housing loan refinancing from other financial institutions to the Government Housing Bank, Rayong Branch. The research methodology consisted of interviews with executives and staff members of the Government Housing Bank, Rayong Branch, who are responsible for providing housing refinancing services from other financial institutions, as well as interviews with customers who had previously used refinancing services and current customers whose applications were approved in 2025 (B.E. 2568), totaling 27 participants. A purposive sampling method was employed. In addition, data were collected using questionnaires distributed to 398 customers who had chosen to refinance their housing loans from other financial institutions to the Government Housing Bank, Rayong Branch, with the researcher collecting the entire population through an online survey. The findings revealed that: 1) The causes contributing to the housing loan refinancing volume from other financial institutions to the Government Housing Bank, Rayong Branch, being lower than the target were, overall, rated at a high level. When considered by dimension, all aspects were also at a high level. Ranking from highest to lowest, the first was Assurance, followed by Tangibles, Reliability, Empathy, and finally Responsiveness. The results also indicated that assurance, reliability, clarity of information, and good interpersonal services were key factors influencing customers’ decisions-particularly assurance and reliability, which received the highest scores. 2) The guidelines for increasing housing loan refinancing from other financial institutions to the Government Housing Bank, Rayong Branch, highlighted that the most immediate approach is “improving internal processes and branch services.” This measure requires

minimal budget, can be implemented promptly, and significantly enhances customer satisfaction.

Keywords : Service Quality, Housing Refinancing Loan, Financial Institutions

บทนำ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2496 ตามพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการให้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มรายได้น้อยและปานกลาง ธอส. มุ่งเน้นการช่วยให้ประชาชนมีบ้านและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม รวมถึงการให้สินเชื่อรีไฟแนนซ์เพื่อปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยหรือระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น เพื่อให้การชำระหนี้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น (Government Housing Bank, 2023)

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ได้เริ่มต้นการให้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและส่งเสริมการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและเหมาะสมแก่ประชาชนในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อยและปานกลาง ภารกิจหลักของ ธอส. คือการช่วยให้ประชาชนมีบ้านที่เหมาะสมตามรายได้ โดย ธอส. ได้ขยายการให้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อช่วยลดภาระหนี้สินและอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินไปจากการกู้ยืมของลูกค้า (Government Housing Bank, 2023)

สินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้เหมาะสม โดยการย้ายหนี้สินจากสถาบันการเงินอื่นมาอยู่ที่ธอส. ซึ่งจะทำให้ลูกค้าสามารถลดภาระดอกเบี้ยหรือขยายระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ได้ การรีไฟแนนซ์ช่วยให้ผู้กู้สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายได้ในระยะยาว และสามารถควบคุมการเงินได้ง่ายขึ้น การขยายตัวของตลาดสินเชื่อรีไฟแนนซ์จึงเป็นโอกาสที่สำคัญในการเพิ่มยอดสินเชื่อของ ธอส. (Government Housing Bank, 2023)

ในการดำเนินธุรกิจสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) สาขาระยอง พบว่าแม้จะมีศักยภาพในการแข่งขัน แต่ยังมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ดังนี้ แนวโน้มความต้องการตลาดรีไฟแนนซ์ในจังหวัดระยองสูงขึ้นตลาดอสังหาริมทรัพย์ในจังหวัดระยองมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการลงทุนอุตสาหกรรมและโครงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทำให้กลุ่มประชาชนมีความต้องการรีไฟแนนซ์เพื่อลดภาระหนี้สินมากขึ้น (Real Estate Information Center, 2024) การขาดการรับรู้ (Awareness) ของผู้บริโภคเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของ ธอส. ด้านรีไฟแนนซ์ แม้ ธอส. จะมีผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันได้ แต่การสื่อสารแบรนด์ที่เน้นเรื่องความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านรีไฟแนนซ์ยังไม่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Kotler & Keller, 2016) การขาดความเชี่ยวชาญของพนักงานเกี่ยวกับธุรกรรมรีไฟแนนซ์ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการรีไฟแนนซ์ เช่น การประเมินหลักทรัพย์และการคำนวณต้นทุนสินเชื่อ เป็นเรื่องที่ซับซ้อน ซึ่งต้องการการฝึกอบรมเฉพาะทางอย่างสม่ำเสมอ (Solomon, 2017) แนวโน้มการหาลูกค้าใหม่ทำได้ยากขึ้น จากการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นและความอิ่มตัวของตลาด ทำให้ต้นทุนในการหา

ลูกค้าใหม่สูงขึ้นมาก จำเป็นต้องเสริมกลยุทธ์การรักษาฐานลูกค้าเดิมด้วย Loyalty Program หรือ Customer Retention Strategy (Kotler & Keller, 2016)

ธอส. ต้องเผชิญกับการแข่งขันจากธนาคารพาณิชย์ที่มีสาขาในพื้นที่ระยอง และมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่คล้ายคลึงกัน ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีการนำเสนอโปรโมชั่นดอกเบี้ยต่ำหรือการขยายระยะเวลาผ่อนชำระที่ยืดหยุ่น ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ดึงดูดลูกค้าให้เลือกรีไฟแนนซ์กับพวกเขา การแข่งขันนี้ทำให้ ธอส. ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสามารถแข่งขันได้ในตลาด อีกทั้งกระบวนการรีไฟแนนซ์ที่ซับซ้อน ใช้เวลานาน และค่าใช้จ่ายสูง ขั้นตอนการรีไฟแนนซ์มักมีหลายขั้นตอนและต้องเตรียมเอกสารมากมาย นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าประเมินหลักทรัพย์ ค่าจดจำนอง และค่าประกันอัคคีภัย ซึ่งอาจทำให้ลูกค้ารู้สึกยุ่งยากและไม่คุ้มค่าในการดำเนินการ และการขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่า ธอส. จะมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่น่าสนใจ แต่อาจยังขาดการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ลูกค้าไม่รับรู้ถึงข้อเสนอและประโยชน์ที่ธนาคารมอบให้ (Government Housing Bank, 2025)

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) สาขาระยอง กำลังเผชิญกับความท้าทายในการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ปัญหาหลักที่พบ ได้แก่ การแข่งขันที่รุนแรงในตลาดสินเชื่อที่อยู่อาศัย สถาบันการเงินหลายแห่งเสนออัตราดอกเบี้ยและเงื่อนไขที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดลูกค้า เช่น ธนาคารออมสินที่มีโครงการสินเชื่อบ้านออมสินสบายใจ โดยมีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย 3 ปีแรกที่ 2.890% ต่อปี (ddproperty.com, 2568)

จากรายงาน ระบบ ghb system ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ดังกล่าว พบว่าสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ประจำปี 2565 – 2568 มียอดสินเชื่อที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับยอดสินเชื่อทั้งหมดของธนาคาร (Government Housing Bank, 2025)

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ รายงานว่ายอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ที่ต่ำกว่าเป้าที่วางไว้ เนื่องจากธนาคารสูญเสียโอกาสในการขยายฐานลูกค้าและเพิ่มรายได้จากดอกเบี้ย นอกจากนี้ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของธนาคารในสายตาของลูกค้า และการแข่งขันที่รุนแรงในตลาดสินเชื่อ กระบวนการรีไฟแนนซ์ที่ซับซ้อน และการขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าประเมินหลักทรัพย์ ค่าจดจำนอง และค่าประกันอัคคีภัย ซึ่งอาจทำให้ลูกค้ารู้สึกยุ่งยากและไม่คุ้มค่าในการดำเนินการ (Government Housing Bank, 2025) และจากรายงาน ระบบ ghb system ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ดังกล่าว พบว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ประจำปี 2566 – 2568 มียอดสินเชื่อที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Government Housing Bank, 2025)

แม้ว่า ธอส. จะมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่น่าสนใจ แต่อาจยังขาดการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ลูกค้าไม่รับรู้ถึงข้อเสนอและประโยชน์ที่ธนาคารมอบให้ และการขาดข้อมูลลูกค้าที่ยืดหยุ่นและมีความละเอียด ทำให้ ธอส. ขาดความสามารถในการปรับปรุงและออกผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ลูกค้าหรือไม่สามารถพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ตรงจุดได้ การมีข้อมูลลูกค้าที่ถูกต้องและสามารถวิเคราะห์ได้ดีเป็นสิ่งที่ ธอส. ต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการรีไฟแนนซ์ (Government Housing Bank, 2023)

ทั้งนี้ ธอส. จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพบริการ ให้ระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการบริการขององค์กร ซึ่งมักวัดจากความคาดหวังของลูกค้าเทียบกับสิ่งที่ได้รับจริง โดยทั่วไป อีกทั้ง ธอส.ต้องสร้างความพึงพอใจโดยการฝึกอบรมพนักงานให้มีทักษะในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินเชื่อรีไฟแนนซ์ โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการย้ายหนี้สินจากสถาบันการเงินอื่นมายัง ธอส. ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจและตัดสินใจเลือกสินเชื่อรีไฟแนนซ์จาก ธอส. (Government Housing Bank, 2023)

ธอส. ต้องพัฒนาและปรับอัตราดอกเบี้ยให้มีความแข่งขันได้กับธนาคารพาณิชย์ที่มีผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์ เพื่อดึงดูดลูกค้าให้มาใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์จาก ธอส. โดยการปรับอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าที่มีความต้องการลดภาระค่าใช้จ่าย (Government Housing Bank, 2023)

การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสะดวกในการสมัครสินเชื่อรีไฟแนนซ์เป็นสิ่งที่ ธอส. ควรให้ความสำคัญ การพัฒนาแอปพลิเคชันหรือช่องทางออนไลน์ที่สามารถช่วยลูกค้าในการสมัครสินเชื่อและติดตามสถานะการรีไฟแนนซ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วจะทำให้ ธอส. สามารถเข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น (Government Housing Bank, 2023)

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและยาวนานกับลูกค้าเป็นสิ่งที่ ธอส. ต้องใส่ใจ โดยการให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับลูกค้าในแต่ละกลุ่มจะช่วยเพิ่มโอกาสในการได้รับคำขอสินเชื่อรีไฟแนนซ์มากขึ้น การรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าเก่าและขยายฐานลูกค้าใหม่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ (Government Housing Bank, 2023)

การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและอัตราดอกเบี้ยที่มีการปรับตัวเป็นสิ่งที่ธอส. ต้องพิจารณาเพื่อให้ผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์ของ ธอส. มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในทุกสถานการณ์ (Government Housing Bank, 2023)

การปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์ให้หลากหลายและตอบสนองความต้องการของลูกค้าในแต่ละกลุ่ม เช่น การให้สินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่มีระยะเวลาผ่อนชำระยืดหยุ่นหรือการปรับอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับลูกค้าต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มยอดสินเชื่อได้มากขึ้น (Government Housing Bank, 2023)

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง จึงมีความจำเป็น เพื่อหากลยุทธ์ที่ตอบโจทย์ทั้งในด้านการพัฒนาบริการ การสื่อสารทางการตลาด การสร้างความเชื่อมั่น และการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและการบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง” เป็นงานวิจัยแบบผสานวิธี มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

15. ประเภทของงานวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

16. ขอบเขตด้านเนื้อหา ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แหล่ง ประกอบด้วย

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลกับ 1. ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในส่วนการให้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง 2. ผู้ที่เลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง โดยเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ จากกลุ่มลูกค้าที่เลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง .

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสาร เพื่อเป็นการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาโดยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร รวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

17. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ ประชากรกลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในส่วนการให้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ผู้ที่เลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยองที่เป็นลูกค้าเก่า และที่เป็นลูกค้าปัจจุบัน (ได้รับอนุมัติในปี พ.ศ. 2568) จำนวน 27 คน และประชากรกลุ่มที่ 2 คือ จากกลุ่มลูกค้าที่เลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง จำนวน 398 คน (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2568) โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งหมด ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากการทำแบบสอบถามออนไลน์ด้วยการแสกน QR code เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยมีการเก็บรวบรวม ข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2568 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568

18. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสร้างคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาและตรวจสอบความเที่ยงหรือด้านความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) กระทำโดยนำแบบสอบถามซึ่งผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพข้อ 3 และปรับแก้ไขข้อความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว มาทดสอบความเที่ยงในการวัดโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 30 ชุด ผลที่ได้ต้องมีค่าคะแนนสูงกว่า 0.70 ถือว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) มีคุณภาพในระดับที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

19. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่านกูเกิ้ลฟอร์ม

20. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด และนำเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง การดำเนินการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

21. สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง” ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง อายุ 36-40 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ 40,001 - 50,000 บาท

1.2 ข้อมูลทั่วไปข้อมูลทั่วไปพฤติกรรมการเลือกใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเคยมีการรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น เคยพิจารณาการรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากธนาคารอาคารสงเคราะห์ และคาดหวังได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลง

1.3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง พบว่า ภาพรวมการพัฒนาคุณภาพการบริการของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง อยู่ในระดับ มาก แสดงถึงการรับรู้เชิงบวกของลูกค้าในหลายมิติ โดยเฉพาะด้าน ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ลูกค้ามีความเชื่อมั่นว่าธนาคารสามารถให้บริการได้ตามที่สัญญาและมีความถูกต้องแม่นยำ ด้านการตอบสนอง (Responsiveness) อยู่ในระดับมากเช่นกัน พนักงานสามารถให้ข้อมูลและช่วยเหลือได้รวดเร็ว ขณะที่ด้านความเอาใจใส่ (Empathy) สะท้อนว่าบุคลากรมีความตั้งใจในการดูแลลูกค้าเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม ด้านความมั่นใจ (Assurance) ลูกค้าไว้วางใจในความรู้ ความสามารถ และมารยาทของพนักงาน ส่วนสิ่งที่จับต้องได้ (Tangibles) เช่น สภาพแวดล้อมภายในสาขา ความสะอาด ความเป็นระเบียบ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ก็อยู่ในเกณฑ์มาก แม้ยังมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบางจุด การประเมินนี้ชี้ว่าความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจรีไฟแนนซ์และเพิ่มโอกาสการบอกต่อให้ผู้อื่นใช้บริการ ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการบริการ โดยรวม

คุณภาพการบริการ	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
5. ความน่าเชื่อถือ	3.86	0.761	มาก
6. ความเชื่อมั่น	4.00	0.755	มาก
7. ความเป็นรูปธรรมของบริการ	3.89	0.784	มาก
8. ความเอาใจใส่	3.85	0.682	มาก
9. การตอบสนอง	3.81	0.727	มาก
รวม	**3.88**	**0.747**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ความเชื่อมั่น รองลงมา คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ และอันดับสุดท้าย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตอบสนอง ตามลำดับ

สรุป ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ชี้ให้เห็นว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ความเชื่อมั่น รองลงมา คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือ ความเอาใจใส่ และอันดับสุดท้าย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตอบสนอง ตามลำดับ และจากผลการวิจัย พบว่า ความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ การให้ข้อมูลที่ชัดเจน และการบริการที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้า โดยเฉพาะในมิติ “ความเชื่อมั่น” และ “ความน่าเชื่อถือ” ที่ลูกค้าให้คะแนนสูง

2. ผลการนำเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ SWOT, Fishbone Diagram, SERVQUAL และ TOWS Matrix ผู้วิจัยได้พิจารณาอย่างรอบด้านถึงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความเป็นไปได้ของแต่ละแนวทางในการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์จากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง จากผลการประเมินข้างต้น สามารถสรุป ทางเลือกที่แนะนำ ดังนี้

แนวทางที่ควรดำเนินการในลำดับแรกคือ “การปรับปรุงกระบวนการภายในและบริการหน้าสาขา” เพราะใช้งบประมาณน้อย ดำเนินการได้ทันที และส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างชัดเจน แนวทางรองที่ควรดำเนินการร่วม คือ “การส่งเสริมบุคลากรและภาพลักษณ์” เพื่อเสริมความเชื่อมั่น ขณะที่แนวทางด้านเทคโนโลยีและการตลาดควรวางแผนในระยะกลาง–ยาวตามความพร้อมขององค์กร แนวทางที่เสนอประกอบด้วยการพัฒนาช่องทางบริการดิจิทัล การปรับปรุงขั้นตอนให้กระชับ และการอบรมบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้า

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง” องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

4. การผสมผสานการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาแนวทาง งานวิจัยนี้ใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อระบุปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ และสร้างแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยเฉพาะการวิเคราะห์ SWOT และต่อยอดด้วย TOWS Matrix เพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์เชิงรุกและเชิงรับ

5. การให้ความสำคัญกับ “กระบวนการภายใน” เป็นปัจจัยเร่งด่วนในการเพิ่มยอดสินเชื่อ พบว่าการปรับปรุงขั้นตอนภายใน เช่น ลดความซ้ำซ้อนของเอกสาร จัดระบบนัดหมายล่วงหน้า และกำหนดผู้รับผิดชอบติดตามผลเฉพาะราย สามารถยกระดับประสบการณ์ของลูกค้าและเพิ่มโอกาสปิดการขายได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยใช้งบประมาณต่ำแต่ได้ผลลัพธ์สูง

6. บทบาทของบุคลากรและภาพลักษณ์ในความเชื่อมั่นของลูกค้า คุณภาพบุคลากร (ทั้งทักษะการสื่อสาร ความรู้ผลิตภัณฑ์ และความเป็นมิตร) มีผลต่อการตัดสินใจรีไฟแนนซ์พอ ๆ กับปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยและเงื่อนไขการกู้ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นการลงทุนระยะสั้นที่ให้ผลลัพธ์ระยะยาว

7. การใช้เทคโนโลยีเป็นตัวเร่งการเข้าถึงและการให้บริการ แม้จะเป็นปัจจัยที่ต้องใช้งบประมาณและเวลาในการพัฒนา แต่ระบบดิจิทัล เช่น Mobile Banking, Chatbot, และการติดตามสถานะออนไลน์สามารถลดอุปสรรคการเดินทางและเพิ่มความโปร่งใส ซึ่งเป็นปัจจัยที่ลูกค้ามองหาในยุคปัจจุบัน

8. แนวทางการตลาดเชิงพื้นที่และความร่วมมือกับภาคท้องถิ่น การสร้างพันธมิตรกับองค์กรท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมในชุมชน เป็นแนวทางที่ช่วยสร้างความเชื่อมโยงกับลูกค้าเป้าหมายและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งที่มุ่งเน้นเพียงการตลาดออนไลน์

9. โมเดลการพัฒนาเชิงลำดับขั้น (Phased Approach) งานวิจัยนี้นำเสนอการดำเนินงานเป็นลำดับขั้น เริ่มจากมาตรการเร่งด่วน (Quick Wins) เช่น ปรับปรุงกระบวนการและเสริมบุคลากร ไปจนถึงแผนระยะกลางและยาว เช่น การลงทุนด้านเทคโนโลยีและการตลาด เพื่อสร้างความยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่นมายังธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด

การพัฒนาคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน

อยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ความเชื่อมั่น รองลงมา คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือ ความเอาใจใส่ และอันดับสุดท้าย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตอบสนอง ตามลำดับ จากผลการวิจัย พบว่า ความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ การให้ข้อมูลที่ชัดเจน และการบริการที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้า โดยเฉพาะในมิติ “ความเชื่อมั่น” และ “ความน่าเชื่อถือ” ที่ลูกค้าให้คะแนนสูง สอดคล้องกับแนวคิด SERVQUAL ของ Parasuraman, Zeithaml & Berry (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1985) เป็นแนวทางหลักในการวัดคุณภาพการบริการซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้เน้นความสำคัญในมิติความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือ และงานของสิริวิมล ตระกูลชัยศรี (Siriwimon Trakunchaisri, 2020) ชี้ว่าความน่าเชื่อถือและความเอาใจใส่มีผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจในการใช้บริการทางการเงิน ซึ่งตรงกับผลการศึกษาครั้งนี้ และปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการใช้บริการรีไฟแนนซ์จากธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ และการบริการด้วยความเป็นมิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของ “ความเชื่อมั่น” และ “ความน่าเชื่อถือ” ซึ่งลูกค้าให้ความสำคัญสูงสุด โดยมองว่าเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจในการให้ข้อมูล มีความสุภาพและสามารถอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ได้ชัดเจน ทำให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจในบริการที่ได้รับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิด SERVQUAL ของ Parasuraman, Zeithaml & Berry (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1985) ซึ่งเสนอว่าคุณภาพการบริการสามารถวัดได้จาก 5 มิติหลัก ได้แก่ ความเชื่อมั่น (Assurance), ความน่าเชื่อถือ (Reliability), การตอบสนอง (Responsiveness), ความเอาใจใส่ (Empathy) และความเป็นรูปธรรม (Tangibles) ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า มิติความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือเป็นมิติที่โดดเด่นที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของสิริวิมล ตระกูลชัยศรี (Siriwimon Trakunchaisri, 2020) ที่พบว่า ความน่าเชื่อถือของพนักงาน และความสุภาพในการให้บริการมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยในครั้งนี้แตกต่างจากงานของ ธิติมา ศิริโรจน์ (Thitima Sirirot, 2019) ที่ให้ความสำคัญกับอัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจของลูกค้า โดยละเลยปัจจัยด้านบริการ ซึ่งในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า คุณภาพบริการมีอิทธิพลไม่น้อยไปกว่าราคาหรือเงื่อนไขทางการเงิน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ได้แก่ ชื่อเสียงของธนาคารที่น่าเชื่อถือ ความไว้วางใจในกระบวนการอนุมัติสินเชื่อ และความเป็นกันเองของพนักงาน ขณะที่จุดอ่อนที่พบ ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินงานที่ยุ่งยาก ใช้เวลานาน และช่องทางให้บริการที่ยังจำกัด โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านปัจจัยภายนอก พบว่า โอกาสที่ธนาคารสามารถใช้ประโยชน์ ได้แก่ ความต้องการรีไฟแนนซ์ที่เพิ่มขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ยที่ลดลง และพฤติกรรมผู้บริโภคที่หันมาเปรียบเทียบข้อเสนอจากหลายสถาบันการเงิน ในขณะเดียวกัน อุปสรรคหลักได้แก่ การแข่งขันจากธนาคารพาณิชย์รายใหญ่ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐ และความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและจากการวิเคราะห์ SWOT พบว่าจุดแข็งอยู่ที่ชื่อเสียง ความเชื่อมั่น และบริการที่มีคุณภาพ ส่วนจุดอ่อนคือขั้นตอนล่าช้าและบริการดิจิทัลยังจำกัด โอกาสมาจากเทคโนโลยีและการขยายช่องทางสื่อสาร ส่วนอุปสรรคคือภาวะเศรษฐกิจและการแข่งขันอัตราดอกเบี้ย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิด TOWS Matrix ของ Weihrich (Weihrich, 1982) ที่เสนอการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคเพื่อวางกลยุทธ์ โดยผลการศึกษาได้นำไปใช้กำหนดกลยุทธ์ SO (ใช้จุดแข็งเพื่อคว้าโอกาส), ST (ใช้จุดแข็งเพื่อลดอุปสรรค), WO (แก้จุดอ่อนโดยใช้โอกาส), และ WT (หลีกเลี่ยงจุดอ่อนและลดผลกระทบจากอุปสรรค) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ

Kotler & Keller (Kotler & Keller, 2016) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการปรับกลยุทธ์โดยอิงกับสภาพแวดล้อมทางการตลาด การแข่งขัน และพฤติกรรมของลูกค้า ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่าการสร้างช่องทางบริการใหม่และการยกระดับประสบการณ์ลูกค้าสามารถเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มยอดสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากบางงาน เช่น งานของยุทธนา โกมลภมร (Yutthana Komonphamon, 2019) ที่เน้นกลยุทธ์ด้านราคาและเงื่อนไขทางการเงินเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มยอดรีไฟแนนซ์ ขณะที่งานวิจัยนี้พบว่าคุณภาพของกระบวนการและการบริการก็มีบทบาทไม่แพ้กัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินอื่น ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง

แนวทางที่ควรดำเนินการในลำดับแรกคือ “การปรับปรุงกระบวนการภายในและบริการหน้าสาขา” เพราะใช้งบประมาณน้อย ดำเนินการได้ทันที และส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างชัดเจน แนวทางรองที่ควรดำเนินการร่วม คือ “การส่งเสริมบุคลากรและภาพลักษณ์” เพื่อเสริมความเชื่อมั่น ขณะที่แนวทางด้านเทคโนโลยีและการตลาดควรวางแผนในระยะกลาง–ยาวตามความพร้อมขององค์กร แนวทางที่เสนอประกอบด้วยการพัฒนาช่องทางบริการดิจิทัล การปรับปรุงขั้นตอนให้กระชับ และการอบรมบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้า สอดคล้องกับแนวคิดของ Zeithaml, Bitner & Gremler (Zeithaml, Bitner & Gremler, 2018) และแนวคิดการออกแบบบริการแบบยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง (Customer-Centric Service Design) และจากผลการศึกษาพบว่า แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อเพิ่มยอดสินเชื่อรีไฟแนนซ์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง ได้แก่ การปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการให้มีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชัน LINE หรือ Facebook Chat และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์สินเชื่ออย่างชัดเจนเพื่อให้คำปรึกษาที่ตรงประเด็นและน่าเชื่อถือการกำหนดแนวทางดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพบริการแบบ Customer-Centric ซึ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Zeithaml, Bitner & Gremler (Zeithaml, Bitner & Gremler, 2018) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของประสบการณ์ลูกค้าจะมีผลต่อความภักดีและการบอกต่อของลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มยอดขายในระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานของ สายฝน เกตุทอง (Saifon Ketthong, 2021) ซึ่งเสนอว่าการใช้เทคโนโลยีเพื่อขยายช่องทางการเข้าถึงบริการรวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารของพนักงาน สามารถเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าและนำไปสู่การตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้แตกต่างจากงานของ วิภาวรรณ พูลสวัสดิ์ (Wiphawan Phunsawat, 2019) ซึ่งเน้นที่กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก เช่น การลดอัตราดอกเบี้ยหรือแจกของแถม แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพบริการในเชิงกระบวนการและบุคลากร ซึ่งจากผลการศึกษานี้พบว่า การให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นมิตร เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถสร้างความได้เปรียบในเชิงกลยุทธ์ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ สำหรับธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาระยอง นำไปปรับใช้ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้ทุกสาขาเน้นการพัฒนาคุณภาพบริการแบบองค์รวมโดยเฉพาะในกระบวนการสินเชื่อรีไฟแนนซ์ เช่น กำหนดมาตรฐานการบริการที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกสาขา

2) พิจารณาจัดตั้งฝ่ายส่งเสริมการรีไฟแนนซ์โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจสำคัญ เช่น ภาคตะวันออก เพื่อเร่งรัดยอดสินเชื่อในพื้นที่เป้าหมาย

3) นำนโยบายการบริการดิจิทัลมาใช้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการเข้าถึงบริการ เช่น ส่งเสริมการใช้ Mobile Banking และระบบให้คำปรึกษาออนไลน์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรจัดอบรมพนักงานเกี่ยวกับความรู้ผลิตภัณฑ์สินเชื่อรีไฟแนนซ์และทักษะการสื่อสารเชิงให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและความเข้าใจแก่ลูกค้า

2) ปรับปรุงกระบวนการอนุมัติสินเชื่อให้มีระยะเวลาชัดเจน และมีระบบติดตามผลที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลสถานะการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง

3) จัดทำคู่มือขั้นตอนรีไฟแนนซ์เป็นรูปแบบที่เข้าใจง่ายเพื่อแจกให้ลูกค้าก่อนเข้ารับบริการ พร้อมให้บริการแบบ one-stop service ที่รวมทุกขั้นตอนภายในครั้งเดียว

4) ออกแบบขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจนทั้ง ออนไลน์ และ ออฟไลน์ เพื่อเพิ่มความสะดวกและลดเวลาการดำเนินการ ดังนี้:

ขั้นตอนการให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

Step 1: จัดทำระบบลงทะเบียนความสนใจรีไฟแนนซ์ผ่านเว็บไซต์/แอปพลิเคชัน พร้อมแบบฟอร์มออนไลน์ที่สามารถกรอกข้อมูลและแนบเอกสารเบื้องต้นได้

Step 2: ระบบส่งการยืนยันและข้อมูลเอกสารเพิ่มเติม พร้อมประมาณการเบื้องต้นเกี่ยวกับวงเงินและอัตราดอกเบี้ย

Step 3: จัดระบบนัดหมายออนไลน์แบบเลือกวันและเวลาที่สะดวก พร้อมเชื่อมต่อกับเจ้าหน้าที่เฉพาะทาง

Step 4: ให้บริการติดตามสถานะคำขอผ่าน Mobile Banking หรือ Line Official Bank พร้อมแจ้งเตือนอัตโนมัติทุกครั้งที่มีความคืบหน้า

ขั้นตอนการให้บริการผ่านช่องทางออฟไลน์ (หน้าสาขา)

Step 1: จัดทำ “เคาน์เตอร์ให้คำปรึกษาเฉพาะรีไฟแนนซ์” เพื่อลดการรอคิวรวมกับบริการอื่น

Step 2: ใช้แบบฟอร์มและรายการเอกสารที่มี “ตัวอย่างเอกสารแนบ” ชัดเจน เพื่อลดความผิดพลาดในการเตรียมเอกสาร

Step 3: จัดระบบนัดหมายล่วงหน้า (Pre-appointment) และกำหนดเวลาบริการแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อควบคุมเวลารอคิว

Step 4: จัดเจ้าหน้าที่ติดตามลูกค้าเป็นรายบุคคลตั้งแต่ยื่นคำขอจนถึงปิดการอนุมัติ เพื่อเพิ่มความมั่นใจและสร้างประสบการณ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายสาขาในระดับภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบแนวทางพัฒนาในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างธนาคารอาคารสงเคราะห์กับธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ ที่ให้บริการรีไฟแนนซ์ เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices)

3. ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างความพึงพอใจของลูกค้าและความภักดีต่อธนาคารในระยะยาว

4. นำเทคนิคการวิเคราะห์ขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์เชิงปริมาณหรือโมเดลการตัดสินใจของลูกค้ามาใช้ร่วมด้วย เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวางกลยุทธ์

References

DDproperty. (2025, March 1). *Government Savings Bank and Government Housing Bank home loans 2025: Low interest rates with affordable repayments*. Retrieved from https://www.ddproperty.com

Government Housing Bank. (2021). *Government Housing Bank refinancing loan products*. Retrieved from https://www.ghbank.co.th

Government Housing Bank. (2023). *Increasing refinancing mortgage loans from other financial institutions*. Retrieved from https://www.ghbank.co.th

Government Housing Bank. (2025). *GH Bank offers special mortgage interest rates starting from 2.55% per year in support of the government's policy*. Retrieved from https://www.ghbank.co.th/news/detail/public-relations/press-13-03-2025

Government Housing Bank. (n.d.). *General information about Government Housing Bank*. Retrieved from https://www.ghbank.co.th

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). Pearson Education Limited.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1985). Communication and control process in delivery of service quality. Journal of Marketing, 52.

Phungphol, W. (2018). Factors influencing customer decision in choosing bank loan refinancing service. *Journal of Business Administration*, 41(2), 35–48.

Real Estate Information Center. (2024). *Eastern housing market outlook report 2024*. Bangkok, Thailand: Government Housing Bank.

Saifon Ketthong. (2021). The application of digital technology to improve service quality in the financial business. *Journal of Business Administration, 14*(2), 88–102.

Siriwimon Trakunchaisri. (2020). Factors affecting customer satisfaction and decision-making in using financial services. *Journal of Business Administration, 13*(1), 55–68.

Solomon, M. R. (2017). *Consumer behavior: Buying, having, and being* (12th ed.). Pearson Education.

Thitima Sirirot. (2019). Factors affecting the decision to use mortgage refinancing services. *Journal of Finance and Banking, 7*(2), 77–90.

Weihrich, H. (1982). The TOWS matrix: A tool for situational analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54–66. https://doi.org/10.1016/0024-6301(82)90120-0

Wiphawan Phunsawat. (2019). Proactive marketing strategies to increase loan portfolios of commercial banks. *Journal of Marketing, 6*(1), 55–70.

Yutthana Komonphamon. (2019). Marketing strategies to increase mortgage refinancing loans. *Journal of Marketing, 5*(1), 101–115.

Zeithaml, V. A., Bitner, M. J., & Gremler, D. D. (2018). *Services marketing: Integrating customer focus across the firm* (7th ed.). McGraw-Hill Education.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร

An Analytical Study of the Qualities of a Good Friend (Kalyaṇamitta) in the Dutiyappamāda Sutta

[1]พระอธิการวรเชต ขนฺติวโร (สร้อยเพชร),พระครูสิริรัตนบัณฑิต, พระมหายงยุทธ ธีรธมฺโม
[1]Phraathikarn Worachet Khantivaro (Soipeth), Phrakhrusiriratanabundit, Phramaha Yongyut Dhiradhammo
[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: kantivaronama@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร" มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและสาระสำคัญของคุณลักษณะของกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร 2)ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของกัลยาณมิตรดี,สหายดี,เพื่อนดีในทุติยอัปปมาทสูตร 3)วิเคราะห์คุณลักษณะของกัลยาณมิตรดี,สหายดี,เพื่อนดี,ตามแนวทางในทุติยอัปปมาทสูตร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเอกสาร ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล คือพระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือและงานวิทยานิพนธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับพระสูตรนี้

ผลการวิจัยพบว่าทุติยอัปปมาทสูตรนี้ เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ใน พระไตรปิฎกเล่มที่ 15 ทุติยอัปปมาทสูตรเป็นสูตรที่ 8 ของวรรคนี้ พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 7 สังยุตตนิกาย สคาถวรรค มีโครงสร้างประกอบด้วยบทสนทนาระหว่างพระพุทธเจ้ากับพระเจ้าปเสนทิโกศล ว่าด้วยการเลือกคบกัลยาณมิตร,พระพุทธองค์ให้ความสำคัญกับกัลยาณมิตรตรัสว่า "ความเป็นผู้มีมิตรดี,มีสหายดี,มีเพื่อนดี,เป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดภิกษุผู้มีมิตรดี,สหายดี,เพื่อนดี,จักทำพรหมจรรย์และอริยมรรค์มีองค์ 8 ให้เต็มบริบูรณ์ และให้อาศัยธรรมคือความไม่ประมาท เมื่อมรรคมีองค์ 8 เต็มบริบูรณ์องค์ปัญญาเป็นเครื่องประหารกิเลสย่อมบังเกิดอยู่จบพรหมจรรย์ถึงความพ้นทุกข์

ผลการวิจัยยังพบอีกว่าความหมายของมิตร มี 3 ประการ 1) ความหมายตาม ศัพท์ ได้แก่ มิตตะ หมายถึง ผู้มีความเมตตา 2) ความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจ มี 3 คำคือ มิตรดี,สหายดี,เพื่อนดี, เกลอ,ผู้ที่ทำอะไรถูกใจตน,ผู้ที่คบกันนานก็ยังมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง,ผู้ที่คบกันโดยไม่เลือกชนชั้น,ชาติ,ศาสนา,เพศ,วรรณ,,เป็นต้น 3) ความหมายขยาย เป็นความหมายไม่เกี่ยวข้องตัวบุคคลแต่ขยายไปถึงการสื่อสารข้อมูล สิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ต่าง ๆ ถ้าเลือกสื่อ หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ตนเสื่อมเสียไปด้วย ถ้าเลือกสิ่งแวดล้อมที่ดี จะทำให้ชีวิตพัฒนาการไปในทางที่ดีได้ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร มิตรมีความสำคัญต่อทุกคน, พระพุทธศาสนาตระหนักถึงเรื่องนี้ เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่โดยโดดเดี่ยว จำเป็นจะต้องคบหาสมาคมกันเป็นมิตรภาพ เพื่อช่วยเหลือการงาน หรือปรึกษาปัญหาต่างๆร่วมกัน ถ้าเลือกคบคนดี ก็จะทำให้เรามีชีวิตที่พัฒนาไปในทางที่ดี ถ้าคบกับคนไม่ดี ก็จะทำให้ชีวิตมีแต่ความตกต่ำ เสียหาย ท่านจึงแบ่งประเภทของมิตรเป็น 2 คือ 1) มิตรแท้ เป็นมิตรที่มีความจริงใจ ควรคบหาสมาคมมีแต่ประโยชน์และเจริญรุ่งเรือง 2) มิตรเทียม เป็นมิตรที่ไม่ควร

คบหาสมาคมมีแต่โทษคบแล้วตกต่ำมีแต่ความเสื่อมและวิบัติเสียหาย ในปัจจุบันนานาประเทศจะมีสถานทูตของตนเองอยู่ทั่วโลก

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะของกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร พบว่ากัลยาณมิตรมีบทบาทในการส่งเสริมการเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 และทำให้ พ้นจาก ชาติ,ชรา,มรณะ,โศกะ,ปริเทวะ,อุปายาสะได้ โดยมีความไม่ประมาทเป็นหลักสำคัญ และยังพบอีกว่า ช่องทางในการคบมิตรในทางพระพุทธศาสนาคือ หลักมงคลสูตร ในมงคลข้อที่ 1 คือไม่คบคนพาล และเลือกคบบัณฑิต,และหลักการคบมิตรในทิศธรรม 6 หลักการคบมิตรในสิงคาลกะสูตร และหลักธรรมที่ควรปฏิบัติเพื่อให้มีกัลยาณมิตรมากคือ สังคหะวัตถุ เป็นต้น

คำสำคัญ : ศึกษาวิเคราะห์, กัลยาณมิตร, ทุติยอัปปมาทสูตร

Abstract

This research has three of objectives namely, 1) to study the structure and essential content of the qualities of a good friend (Kalyaṇamitta) in the Dutiyappamāda Sutta, 2) to study the concepts of a good friend and good companion in the Dutiyappamāda Sutta, and 3) to analyze the qualities of a good friend, good companion, and good associate according to the Dutiyappamāda Sutta. This study is qualitative research using documentary research methodology, in which the researcher conducted studies and investigations from data sources including the Tipiṭaka, Commentaries, books, and academic theses related to this sutta.

The result of the research found that the Dutiyappamāda Sutta is found in Volume 15 of the Tipiṭaka, as the Eighth Discourse in this section of the Saṃyutta Nikāya, Sagāthāvagga, Volume 7 of the Sutta Piṭaka. The structure of the Sutta consists of a dialogue between the Lord Buddha and King Pasenadi of Kosala, focusing on the importance of choosing and associating with a Kalyāṇamitta (good friend). The Buddha emphasized the significance of spiritual friendship by stating that Having good friends, good companions, and good associates is the whole of the holy life. A monk who has good friends, companions, and associates will be able to fulfill the noble life and develop the Noble Eightfold Path completely. With heedfulness (appamāda) as the foundation, when the path is perfected, wisdom arises as the weapon to eradicate defilements, leading to the completion of the holy life and liberation from suffering.

The research further found that the meaning of Mitta can be classified into three aspects, 1) Literal meaning, the term Mitta refers to one who possesses mettā (loving-kindness). 2) Conventional meaning, understanding includes three terms good friends, good companions, and good associates—those who are compatible, those who please oneself, those who maintain unchanging love despite long association, and those who associate without regard to class, race, religion, gender, caste, etc. And 3) Extended meaning, this expands beyond individuals to include

mediums of communication, environmental influences, and sources of knowledge. If one chooses harmful media or poor environments, it may lead to moral and personal decline, while associating with good environments promotes personal development in a positive way. The concept of Kalyāṇamitta (good friend) in the Dutiyappamāda Sutta emphasizes the crucial role of friendship in human life. Buddhism recognizes that humans cannot live in isolation—they need companionship to support work, discuss issues, and grow together. Associating with good people leads to a noble and progressive life, while associating with bad companions results in decline and harm. The Lord Buddha thus, categorized friends into two types namely, 1) True friends are sincere companions worthy of association, who bring benefit and prosperity, and 2) False friends are insincere individuals whose association leads to decline, harm, and misfortune.

From the analysis of the qualities of Kalyāṇamitta in the Dutiyappamāda Sutta, it is found that good friends play a role in supporting the development of the Noble Eightfold Path and ultimately in overcoming birth, aging, death, sorrow, lamentation, and distress—with heedfulness (Appamāda) as a essential principle. The study also was found that the Buddhist approach to assosicate with friend includes to the Maṅgala Sutta, especially the first blessing of not associating with fools, and associating with the wise. Additionally, the Six Directions in the Sigālovāda Sutta and the principles of Saṅgahavatthu are essential teachings for cultivating and maintaining noble friendships.

Keywords : Analytical Study, Kalyaṇamitta, Dutiyappamāda Sutta

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นการพัฒนาตนเองโดยอาศัยหลักธรรมและการปฏิบัติที่นำไปสู่การดับทุกข์และความหลุดพ้นจากสังสารวัฏ กัลยาณมิตร หรือ “มิตรที่ดี” เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เราสามารถดำเนินชีวิตไปในทิศทางที่ถูกต้อง และเป็นเครื่องสนับสนุนให้เกิดความเจริญในธรรม ในการดำเนินชีวิต การมีเพื่อนที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงธรรมะและพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ดังคำตรัสของพระพุทธเจ้าว่า “การมีมิตรดี เพื่อนดี สหายดี เป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดทีเดียว” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของกัลยาณมิตรในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินชีวิต (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ทุติยอัปปมาทสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) เป็นพระสูตรสำคัญในพระไตรปิฎกที่เน้นเรื่องความไม่ประมาท (อัปปมาทะ) ซึ่งถือเป็นแก่นธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา ในพระสูตรนี้ พระพุทธเจ้าทรงสอนเกี่ยวกับบทบาทของกัลยาณมิตรในการกระตุ้นเตือนและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติไม่ประมาทใน

ธรรมะและการดำเนินชีวิต อัปปมาทะเปรียบเสมือนเกราะป้องกันไม่ให้บุคคลหลงไปในทางเสื่อม และช่วยให้บุคคลสามารถรักษาศีล สมาธิ และปัญญาได้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษาวิเคราะห์กัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าใจบทบาทของเพื่อนที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา เพราะนอกจากจะช่วยให้เข้าใจโครงสร้างและเนื้อหาของพระสูตรแล้ว ยังช่วยให้สามารถนำหลักธรรมดังกล่าวไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การศึกษาลักษณะของกัลยาณมิตรในพระสูตรยังช่วยให้เข้าใจว่าผู้ที่เป็นกัลยาณมิตรควรมีคุณสมบัติและพฤติกรรมอย่างไร รวมถึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่าองค์ประกอบของกัลยาณมิตรมีผลอย่างไรต่อการพัฒนาทางจิตใจและสติปัญญาของบุคคล

จากการศึกษา พบว่ากัลยาณมิตรมีบทบาทสำคัญต่อพระพุทธศาสนาในทุกยุคสมัย พระพุทธองค์ทรงเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีมิตรที่ดีอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะของครู อาจารย์ หรือเพื่อนร่วมทางธรรม เพราะบุคคลเหล่านี้มีบทบาทในการแนะนำ ส่งเสริม และกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินไปสู่เส้นทางแห่งมรรคผลได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิเคราะห์กัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) เพราะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเพื่อนที่ดี ในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมะ โครงสร้างและเนื้อหาของพระสูตรไม่ได้เน้นแค่ความสำคัญของการไม่ประมาทเท่านั้น หากวิเคราะห์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ยังแสดงให้เห็นว่ากัลยาณมิตรที่ดีงามนั้นมีบทบาทสำคัญในการชี้นำสนับสนุนเป็นแบบอย่างที่ดีและให้กำลังใจในการปฏิบัติตน และเหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ปฏิบัติธรรมที่มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการเดินตามเส้นทางธรรมอีกด้วย การศึกษาในเรื่องนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำหลักธรรมดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมที่เต็มไปด้วยความเมตตาและความสงบสุข พร้อมทั้งช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายแห่งการหลุดพ้นจากทุกข์ได้อย่างแน่นอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญของทุติยอัปปมาทสูตร
2. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตร
3. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของกัลยาณมิตรตามแนวทางในทุติยอัปปมาทสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคัมภีร์อรรถกถาที่เกี่ยวข้อง

1) ใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อกับทุติยอัปปมาทสูตรและคุณลักษณะของกัลยาณมิตร

2) สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น Google Scholars ฐานข้อมูลวิชาการของมหาวิทยาลัย และวารสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายเนื้อหาสาระสำคัญของทุติยอัปปมาทสูตร

2) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) เพื่อตีความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมในทุติยอัปปมาทสูตรกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบัน

3) ใช้การตีความ (Interpretative Analysis) เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดหลักธรรมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

3. การจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1) จัดระเบียบข้อมูลตามหัวข้อวิจัย เช่น โครงสร้างของทุติยอัปปาทสูตร หลักธรรมที่เกี่ยวข้องและแนวทางการประยุกต์ใช้

2) สรุปผลการวิเคราะห์ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยการนำเสนอผลการวิจัย

3) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบรายงานวิชาการโดยแบ่งออกเป็นบทต่าง ๆ ตามโครงสร้างวิทยานิพนธ์

4) เสนอข้อค้นพบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าทุติยอัปปมาทสูตร ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เนื้อหาสาระสำคัญของทุติยอัปปมาทสูตร เป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ใน พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๕ สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค โกศลสังยุต ข้อที่ ๑๒๙ วรรคที่ ๒ สูตรที่ ๘ หน้าที่ ๑๕๒ บรรทัดที่ ๘ นั้นเป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนธรรมแก่พระเจ้าปเสนทิโกศลซึ่งเป็นกษัตริย์แห่งแคว้นโกศล พระสูตรนี้พระพุทธองค์ทรงสอนพระเจ้าปเสนทิโกศลให้เลือกคบกัลยาณมิตรและให้อาศัยธรรมหมวดหนึ่งชื่อว่าอัปปมาทธรรม

สาระสำคัญของทุติยอัปปมาทสูตรแสดงให้เห็นว่า พระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญกับการมีกัลยาณมิตร โดยตรัสว่า "ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี เป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดทีเดียว" และทรงชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการมีกัลยาณมิตรกับการเจริญอริยมรรคมีองค์ ๘ โดยผู้มีกัลยาณมิตรจะสามารถพัฒนาตนได้ตามหลักมรรคทั้ง ๘ ประการ อันจะนำไปสู่การพ้นทุกข์ในที่สุด

นอกจากนี้ สูตรนี้ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของความไม่ประมาท (อัปปมาท) ในฐานะที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับการพัฒนาชีวิตและสังคม พระพุทธองค์ตรัสแนะนำพระเจ้าปเสนทิโกศลให้ดำรงพระองค์อยู่ในความไม่ประมาท ซึ่งจะส่งผลให้บริวารและประชาชนเจริญรอยตาม เป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของกัลยาณมิตรที่มีต่อบุคคลรอบข้าง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดเกี่ยวกับกัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตรมีความสอดคล้องกับหลักธรรมอื่นๆ ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ ได้แก่

(1) ปิโย - น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ไต่ถาม

(2) ครุ - น่าเคารพ ในฐานประพฤติสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้

(3) ภาวนีโย - น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะผู้ทรงคุณ คือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง

(4) วตฺตา - รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ

(5) วจนกฺขโม - อดทนต่อถ้อยคำ คือพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ซักถาม คำเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์

(6) คมฺภีรญฺจ กถํ กตฺตา - แถลงเรื่องล้ำลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้

(7) โน จฏฺฐาเน นิโยชเย - ไม่ชักนำในอฐาน คือไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหลหรือชักจูงไปในทางเสื่อม เสียทุติยอัปปมาทสูตรยังสะท้อนให้เห็นว่า กัลยาณมิตรมีบทบาทสำคัญในการชี้ทางให้ผู้อื่นปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์

ซึ่งเป็นหนทางแห่งการพ้นทุกข์ ความสัมพันธ์นี้แสดงให้เห็นว่ากัลยาณมิตรเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่ากัลยาณมิตรมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

(๑) ความเป็นผู้มีมิตรดี

(๑.๑) เป็นผู้มีคุณธรรม มีศีล สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี

(๑.๒) มีเมตตาและความปรารถนาดีต่อผู้อื่นอย่างจริงใจ

(๑.๓) สามารถชักนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามครรลองแห่งธรรม

(๑.๔) สามารถแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์และห้ามปรามในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์

(๒) ความมีสหายดี

(๒.๑) เป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่ทอดทิ้งในยามวิบัติ

(๒.๒) รักษาความลับของมิตร และไม่นำไปเปิดเผย

(๒.๓) มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน

(๒.๔) ยินดีในความสำเร็จของมิตรและไม่ริษยา

(๓) ความมีเพื่อนดี

(๓.๑) เป็นเพื่อนที่คอยให้คำแนะนำในทางที่ถูกที่ควร

(๓.๒) ชักนำให้ละความชั่ว ประพฤติความดี

(๓.๓) ไม่ชักนำไปในทางเสื่อม เช่น อบายมุข หรือการประพฤติผิดศีลธรรม

(๓.๔) ยินดีช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทน

(๔) บทบาทในการส่งเสริมการเจริญอริยมรรคมีองค์ ๘

(๔.๑) มีส่วนช่วยให้เกิดสัมมาทิฏฐิ (ความเห็นชอบ)

(๔.๒) ส่งเสริมให้มีสัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ)

(๔.๓) แนะนำให้ใช้สัมมาวาจา (วาจาชอบ)

(๔.๔) เป็นแบบอย่างในการมีสัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ)

(๔.๕) ชี้แนะแนวทางในการประกอบสัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีพชอบ)

(๔.๖) กระตุ้นให้มีสัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ)

(๔.๗) เตือนให้มีสัมมาสติ (การระลึกชอบ)

(๔.๘) แนะนำวิธีฝึกสัมมาสมาธิ (การตั้งจิตมั่นชอบ)

การวิเคราะห์ยังพบว่า กัลยาณมิตรในทุติยอัปปมาทสูตรสามารถจำแนกได้หลายประเภท ตามบทบาทความสัมพันธ์ ได้แก่

(๑) กัลยาณมิตรในระดับครอบครัว ได้แก่ บิดามารดา ซึ่งเป็นทิศเบื้องหน้า (ปุรัตถิมทิศ) มีบทบาทในการอบรมสั่งสอน ให้การศึกษา และคุ้มครองดูแลบุตรธิดา

(๒) กัลยาณมิตรในระดับการศึกษา ได้แก่ ครูอาจารย์ ซึ่งเป็นทิศเบื้องขวา (ทักษิณทิศ) ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีศีลธรรม

(๓) กัลยาณมิตรในระดับครอบครัวที่สร้างขึ้น ได้แก่ สามีภรรยา ซึ่งเป็นทิศเบื้องหลัง (ปัจฉิมทิศ) เป็นคู่คิดคู่ชีวิตที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

(๔) กัลยาณมิตรในระดับสังคม ได้แก่ มิตรสหาย ซึ่งเป็นทิศเบื้องซ้าย (อุตตรทิศ) เป็นเพื่อนที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และร่วมทุกข์ร่วมสุข

(๕) กัลยาณมิตรในระดับจิตวิญญาณ ได้แก่ สมณพราหมณ์ ซึ่งเป็นทิศเบื้องบน (อุปริมทิศ) เป็นผู้ชี้ทางบรรเทาทุกข์ ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาจิตใจและปัญญา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา ทุติยอัปปมาทสูตร และการวิเคราะห์เรื่องกัลยาณมิตร สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. กัลยาณมิตรเป็น “ตัวกลาง” ระหว่างบุคคลกับการบรรลุธรรม

กัลยาณมิตรไม่ได้เป็นเพียงผู้ชี้แนะ แต่เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้บุคคลเข้าสู่การปฏิบัติตามอริยมรรคอย่างเป็นระบบ

2. การมีอัปปมาทธรรมเชื่อมโยงกับการสร้างสังคมคุณธรรม

พระพุทธองค์ทรงชี้ว่า เมื่อผู้นำไม่ประมาท ประชาชนก็จะปฏิบัติตาม ส่งผลต่อความสงบสุขและความมั่นคงของบ้านเมือง

3. โครงสร้างของกัลยาณมิตรมีหลายระดับตามความสัมพันธ์ทางสังคม

กัลยาณมิตรไม่ได้จำกัดเฉพาะครูหรือเพื่อน แต่ครอบคลุมถึงครอบครัว คู่ครอง เพื่อน และนักบวช ซึ่งมีบทบาทแตกต่างกันแต่ล้วนเป็นปัจจัยเสริมให้บุคคลพัฒนาศีลธรรมและปัญญา

4. กัลยาณมิตรในพุทธศาสนาเป็นทั้งมิติส่วนบุคคลและมิติทางสังคม

การมีกัลยาณมิตรเป็นพลังสองด้าน ทั้งช่วยยกระดับการปฏิบัติของตนเอง และสร้างผลกระทบต่อชุมชนและสังคมโดยรวม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กัลยาณมิตรเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาตนตามหลักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับพุทธพจน์ที่ว่า "การคบกัลยาณมิตรเท่ากับเป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดทีเดียว" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีกัลยาณมิตรเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะ

กัลยาณมิตรมีบทบาทเป็นผู้ชักนำให้บุคคลเข้าถึงธรรม เป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และเป็นผู้ชี้แนะแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับโยนิโสมนสิการ (การพิจารณาโดยแยบคาย) ซึ่งเป็นปัจจัยภายในจะทำให้การพัฒนาตนเป็นไปอย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Upaddha Sutta (SN 45.2) ที่พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า “ความเป็นผู้มีกัลยาณมิตรเป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดทีเดียว” (spiritual friendship is the whole of the holy life) (SuttaCentral, 2023) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากัลยาณมิตรเป็นปัจจัยภายนอกที่เกื้อกูลต่อการเจริญมรรคและการบรรลุธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาเกรียงไกร บัวจันอัด ที่กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเรื่องกัลยาณมิตรกับการบรรลุธรรม ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและพระพุทธศาสนามหายานมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเหมือนและความต่างในด้านคำสอนเรื่องกัลยาณมิตรกับการบรรลุธรรม ทั้งพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายานให้ความหมายที่เหมือนกันในเรื่อง ๑ ความหมายของกัลยาณมิตร คือความหมายทั้งบุคคล คุณธรรม รวมทั้งสรรพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติอันเอื้อประโยชน์ทั้งสนับสนุนสังคมโลก ๒ การแยกประเภทของกัลยาณมิตรเป็นฝ่ายโลกิยะและฝ่ายโลกุตระกัลยาณมิตรฝ่ายโลกิยะหมายถึงผู้เสมอกัน ปฏิบัติต่อกัน เช่น ปฏิบัติตามหลักทิศ ๖ในฝ่ายเถรวาทหรือในฝ่ายมหายานหมายถึงการ ที่บุคคลปฏิบัติต่อกัน ช่วยกันสั่งสอนให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายเดียวกัน และกัลยาณมิตรฝ่ายโลกุตระเป็นเรื่องของบุคคลเหนือบุคคลธรรมดา ผู้ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้เข้าถึงนิพพาน ขณะที่ฝ่ายมหายานหมายถึงพระอมิตาภพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ผู้ใช้ปาฏิหาริย์ดลบันดาลช่วยสรรพสัตว์และสั่งสอนธรรมเพื่อให้เข้าถึงพุทธภูมิ โดยกัลยาณมิตร ทั้งสองฝ่ายต้องเป็นแบบอย่างที่ดีประพฤติปฏิบัติในธรรมดีเป็นตัวอย่าง ส่วนที่ต่างกันในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทและมหายาน มีในเรื่องดังนี้ ๑. ฝ่ายเถรวาทมีอุดมคติหรือเป้าหมายเพื่อบรรลุถึงความเป็นคนดีโดยกัลยาณมิตรเป็นผู้ยึดหลักปฏิบัติในทิศ ๖ และพัฒนาตนาตนให้สูงขึ้นจนถึงขั้นเป็นพระอรหันต์ ๒.ในความหมายของการบรรลุธรรม ฝ่ายเถรวาทกล่าวว่าเป็นเรื่องของปัจเจก ต้องได้รับการฝึกฝน พัฒนาตนตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ จนกว่าจะบรรลุธรรมในขั้นโลกุตตระ ขณะที่ฝ่ายมหายาน กล่าวถึงการบรรลุธรรมว่าเป็นการเข้าถึงพุทธภูมิ คือสามารถเป็นพระพุทธเจ้าได้โดยไม่จำกัดในเรื่องเพศ วัย ชนชั้นและสถานภาพ ทั้งมนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน เพียงปฏิบัติตามหลักธรรมที่พระโพธิสัตว์คอยสั่งสอนรวมถึงการสวดมนต์อ้อนวอนถึงพระพุทธเจ้าต่างๆ ๓. ในแง่การปฏิบัติตนเพื่อเข้าถึงกัลยาณมิตรในฝ่ายเถรวาทเปิดโอกาสให้กับคนทุกระดับชั้น โดยมุ่งที่หน้าที่ในทิศ ๖ ขณะที่ฝ่ายมหายานมีการเข้าถึงกัลยาณมิตรผ่านทางศาสนพิธีต่างๆ โดยยกพระโพธิสัตว์เป็นกัลยาณมิตรที่โดดเด่น ดังนี้ (Phra Maha Kriangkrai Buajanad, 2003)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ทุติยอัปปมาทสูตรและคำสอนที่เกี่ยวข้องได้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างกัลยาณมิตร (มิตรแท้) กับมิตรเทียม ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าการคบมิตรต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ มิตรเทียมมี 4 จำพวก ได้แก่ 1) คนที่ถือเอาประโยชน์จากผู้อื่น 2) คนดีแต่พูด 3) คนพูดประจบ และ 4) คนที่ชักนำเพื่อนไปในทางที่เสื่อม ซึ่งล้วนเป็นมิตรที่ควรหลีกเลี่ยง ในทางตรงข้าม กัลยาณมิตรหรือมิตรแท้มี 4 จำพวก ได้แก่ 1) มิตรมีอุปการะ 2) มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ 3) มิตรแนะนำประโยชน์ และ 4) มิตรมีความรักใคร่ ซึ่งล้วนเป็นมิตรที่ควรคบหา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในชีวิตผลกระทบของการคบมิตรดีหรือมิตรชั่วมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังพุทธภาษิตที่ว่า "คบคนเช่นใด ย่อมเป็นเช่นคนนั้น" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการคบคนดีจะทำให้เราได้รับอิทธิพลที่ดี ในทางกลับกัน การคบคนชั่วก็จะทำให้เราได้รับอิทธิพลในทางที่ไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วย โพธิ์ศรี ที่ศึกษา หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในพระไตรปิฎกสำหรับครู พบว่า กัลยาณมิตร

เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม และส่งผลต่อการสร้างสังคมคุณธรรม (Boonchuay, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุขวสา ชิตะปัญญา กล่าวว่าคุณสมบัติของกัลยาณมิตร ที่บัณฑิตและทุกคนควรได้นำไปศึกษาและพัฒนาตนเลือกจะใช้เป็นหลักในการทำหน้าที่ต่อผู้อื่นหรือคบหาเข้าหามิตรแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญมาสู่ตนสู่ครอบครัว สู่สังคม อีกทั้งยังขจัดปัญหาสังคมไม่นำพาตนไปสู่อบายภูมิ เพื่อประโยชน์สุขต่อสังคมโลกต่อไป ผู้ที่มุ่งพัฒนาตนควรมีคุณสมบัติของกัลยาณมิตรที่สมควรมีคุณสมบัติพิเศษ พื้นฐานเป็นกัลยาณมิตรที่ดีในการคบหาบุคคลที่เรียกว่ากัลยาณมิตรธรรม ๗ ประการ กัลยาณมิตรหรือมิตรแท้นั้น ต้องมีลักษณะของผู้ให้ เป็นผู้มีอุปการะคุณคอยป้องกันไม่ให้มิตรได้รับภัยอันตรายใดๆทั้งร่างกายและทรัพย์สินเมื่อยามมีภัยตกอยู่ในห้วงอันตรายก็ไม่ทอดทิ้งกันสามารถเป็นที่พึ่งพิงได้ ยินดีให้ความช่วยเหลือ ขอน้อยก็ให้มาก หรือแม้ไม่เอ่ยปากขอก็ให้ด้วยความเต็มใจ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีเรื่องอไรก็ไม่ปกปิด ไม่มีความลับแต่ให้ความไว้วางใจซื่อสัตย์ต่อกัน (Sukwasa Chitapanya, 2017)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทของกัลยาณมิตรยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น กัลยาณมิตรในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หรือผู้นำทางศาสนา ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญาของบุคคล ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การมีกัลยาณมิตรในสังคมปัจจุบันช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีสติ มีปัญญาและมีคุณธรรม ท่ามกลางกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมที่เน้นการแข่งขันและเห็นแก่ตัว นอกจากนี้ กัลยาณมิตรยังมีบทบาทในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้บุคคลสามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายต่างๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ปัญญาแก้ว ในบทความ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ระบุว่ากัลยาณมิตรไม่เพียงมีบทบาทต่อการพัฒนาตนเอง แต่ยังช่วยสร้างสังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืน (Kanokwan, 2024) และสอดล้องกับงานวิจัยของ พระมหารัศมี ชุติโก (ด้วงได้) สรุปผลการวิจัยไว้ว่า มิตรภาพในพุทธปรัชญา หมายถึง ความเป็นเพื่อนที่รู้ใคร่คุ้นเคยกัน มีไมตรีจิตต่อกัน อาจจะร่วมสุขด้วยหรือไม่ก็ได้ มี ๒ ประเภท คือ (๑) มิตรเทียม (๒) มิตรแท้ คำว่า “กัลยาณมิตร” หมายถึง มิตรแท้ที่มีความหมาย ในหลักคุณธรรม ความดีต่างๆ ที่บุคคลมีและแสดงออกต่อผู้อื่น ส่วนมิตรภาพในทัศนของอาริสโตเติล หมายถึง คุณธรรมอย่างหนึ่งที่จำเป็นสำหลับมนุษย์ในการดำเนินชีวิต หรือทางแห่งความยุติธรรมเพื่อสร้างสังคมให้เกิดสันติสุขมี ๓ ประเภท คือ มิตรภาพเพื่อผลประโยชน์มิตรภาพเพื่อความสำราญและมิตรภาพเพื่อความดี มิตรภาพทั้งพุทธปรัชญาและปรัชญาของของอาริสโตเติล สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นระหว่างบิดา - มารดาและบุตร ครู - อาจารย์และศิษย์ ระหว่างสามี - ภรรยา ระหว่างคนหนุ่มกับคนอาวุโส หรือนายจ้างกับลูกจ้าง ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครอง และระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ แม้ในบางครั้งจะเป็นมิตรภาพเพื่อผลประโยชน์ความสนุกสนานหรือมิตรเทียม แต่สามารถพัฒนาไปถึงมิตรแท้ หรือมิตรภาพ เพื่อความดีได้ในที่สุด ขอเพียงแต่ต่างฝ่ายต่างเข้าใจในความเอื้ออาทร หน้าที่ หรือคุณธรรมของความเป็นมนุษย์ด้วยกัน (Phra Maha Rasamee Chutiko, 2015).

บทสรุป

ทุติยอัปปมาทสูตร เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงสอนพระเจ้าปเสนทิโกศลให้ตระหนักถึงความสำคัญของการคบกัลยาณมิตรและการดำรงอยู่ในความไม่ประมาท ซึ่งเป็นหลักธรรมพื้นฐานในการพัฒนาตนและสังคม

กัลยาณมิตรที่แท้จริงต้องมีคุณลักษณะอันเป็นที่พึ่งพิง ทั้งด้านศีลธรรม ความจริงใจ การแนะนำตักเตือน และการส่งเสริมให้ดำเนินชีวิตตามอริยมรรคมีองค์ 8 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากัลยาณมิตรมีบทบาทสำคัญในหลายระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ครูอาจารย์ มิตรสหาย ไปจนถึงสมณพราหมณ์ ซึ่งล้วนมีส่วนช่วยในการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม โดยสรุป กัลยาณมิตรและความไม่ประมาทเป็นแกนหลักที่นำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่มั่นคงและการสร้างสังคมที่สงบสุขสอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง: บุคคลสามารถนำหลักกัลยาณมิตรไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง โดยการเลือกคบกัลยาณมิตรและเป็นกัลยาณมิตรให้กับผู้อื่น รวมทั้งใช้หลักโยนิโสมนสิการในการพิจารณาไตร่ตรองสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ

1.2 การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม องค์กรและชุมชนสามารถนำหลักกัลยาณมิตรไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม โดยการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรและส่งเสริมการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

1.3 การประยุกต์ใช้ในการศึกษา สถาบันการศึกษาสามารถนำหลักกัลยาณมิตรไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน

1.4 การประยุกต์ใช้ในการทำงาน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ สามารถนำหลักกัลยาณมิตรไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกัลยาณมิตรในพระสูตรอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลของการมีกัลยาณมิตรต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การทำงาน และสุขภาพจิต

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนากับแนวคิดเรื่องมิตรภาพในศาสนาและปรัชญาอื่น ๆ

References

Boonchuay, P. (2020). Kalyāṇamitta-dhamma 7 in the Tipiṭaka for Teachers. Journal of Buddhist Studies, 12(2), 45–62.

Kanokwan, P. (2024). Moral Development According to the Seven Qualities of a Good Friend in Theravāda Buddhism. Journal of Buddhist Ethics, 14(1), 77–95.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Phra Tripiṭaka Thai edition [Thai edition of the Pali Canon]. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

_____. (1996). Thai-language Atthakathā [Thai commentary on the Pali Canon]. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Phra Maha Kriangkrai Buajanad. (2003). A comparative study of the teachings on Kalyāṇamitta and the attainment of Nibbāna in Theravāda and Mahāyāna Buddhism (Master's thesis). Mahidol University, Thailand.

Phra Maha Rasamee Chutiko. (2015). A comparative study of friendship in Theravāda Buddhist philosophy and Aristotle (Master's thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Sukwasa, Chitapanya. (2017). Qualities of Kalyāṇamitta and principles of friendship. Pratcha Paritthasan Journal, 22(1), Mahamakut Buddhist University, Thailand.

SuttaCentral. (2023). Upaddha Sutta (SN 45.2): Half (of the Holy Life). Retrieved from https://suttacentral.net

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร

An Analytical Study of the Process of Mental Development in the Ganakamoggallāna Sutta

[1]ภัชญาภา ธนากฤตกษิดิศ, พระมหายุทธนา นรเชฏโฐ
[1] Patchayapha Thanakritkasidis, Phramaha Yutthana Narajettho
[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
[1]Corresponding Author's Email: sonyamcu@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญในคณกโมคคัลลานสูตร 2) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาจิตที่ปรากฏในคณกโมคคัลลานสูตร และ 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูล ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยและภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คัมภีร์อรรถกถาภาษาไทย ปกรณ์วิเสส ตำราทางวิชาการ งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิต

ผลการวิจัยพบว่า คณกโมคคัลลานสูตร ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 14 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 6 มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) มีเนื้อหาสาระสำคัญว่าด้วยหลักการปฏิบัติที่เป็นลำดับขั้นตอนอันเป็นระบบ โดยประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ (1) เป็นผู้มีศีล (2) เป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย (3) เป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภคอาหาร (4) เป็นผู้ประกอบความเพียรเครื่องตื่นอย่างต่อเนื่อง (5) เป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ (6) เป็นผู้อยู่ในเสนาสนะอันสงัดเพื่อกำจัดนิวรณ์ 5 และ (7) เป็นผู้เข้าสมาธิ ตั้งแต่ฌานที่ 1 ถึงฌานที่ 4

กระบวนการพัฒนาจิตที่ปรากฏในคณกโมคคัลลานสูตร แสดงให้เห็นถึงแนวทางการฝึกฝนจิตที่ค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มต้นจากศีล นำไปสู่สมาธิ และพัฒนาไปสู่ปัญญา อันเป็นแนวทางปฏิบัติธรรมที่มีความมั่นคง มีระบบ และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ผู้ปฏิบัติตามหลักการนี้จะสามารถพัฒนาจิตใจได้อย่างต่อเนื่องตามแนวทางแห่งอริยมรรค เพื่อมุ่งสู่ความหลุดพ้นจากกิเลส

กล่าวโดยสรุป กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร เป็นแนวทางภาวนาอย่างมีระบบ ตามหลักปฏิบัติ 7 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักอริยมรรคมีองค์ 8 ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ชัดเจนว่า ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักการทั้ง 7 ขั้นตอนนี้อย่างเคร่งครัด ย่อมสามารถพัฒนาจิตให้บริสุทธิ์จากกิเลส และบรรลุธรรมอันเกษมจากโยคะ คือ พระนิพพาน ได้ในที่สุด

คำสำคัญ : กระบวนการ, การพัฒนาจิต, คณกโมคคัลลานสูตร

Abstract

This thesis has three objectives, namely, (1) to study the structure and essential content of the Gaṇakamoggallāna Sutta, (2) to study the process of mental development appeared in the Gaṇakamoggallāna Sutta, and (3) to analyze the process of mental development in the Gaṇakamoggallāna Sutta. This study is a qualitative research which using the documentary research methodology from the data soureces, including the versions of both Pāli and Thai Tipiṭaka of Mahachulalongkornrajavidyalaya University editions, Commentaries, Pakaraṇavisesa, academic textbooks, research works, and other relevant docuements related to an analysis of the mental development processes.

The result of the research was found that the Gaṇakamoggallāna Sutta, found in the Tipiṭaka, Volume 14 of the Suttanta Piṭaka, Volume 6, Majjhima Nikāya, Uparipaṇṇāsaka (Mahachulalongkornrajavidyalaya University Edition), contains essential content regarding systematic principles of practice arranged in sequential stages, consisting of seven stages, as follows (1) morality, (2) sense-control, (3) moderation in eating, (4) vigilance, (5) mindfulness and clear comphehension, (6) overcoming of the five Hindrances, and (7) attaining the absorption (jhāna) from the first to the fourth level.

The process of mental development appeared in the Gaṇakamoggallāna Sutta demonstrates a gradual approach and systematic path of mental training. It starts with moral conduct (Sīla), leading to concentration (Samādhi), and progressing to wisdom (Paññā). This structured approach to Dhamma practice is both stable and practical, making it applicable to everyday life. Practitioners who follow these principles can continuously cultivate their minds in accordance with the Noble Path (Ariyamagga), ultimately leading to liberation from defilements (Kilesa).

In summary, the process of mental development in the Gaṇakamoggallāna Sutta represents a systematic approach to meditation practice following seven sequential stages, which correspond to the Noble Eightfold Path that the Lord Buddha clearly expounded. Those who strictly adhere to these seven stages of practice will be able to purify their minds from defilements and ultimately realize the supreme liberation from all bondage that is Nibbāna.

Keywords : Process, Mental Development, Ganakamoggallãna Sutta

บทนำ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาอเทวนิยม ที่ไม่เชื่อในการมีพระผู้สร้างหรือพระผู้เป็นเจ้าและไม่ได้พึ่งพาพลังจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกกาย การสอนหลักของศาสนาพุทธเน้นไปที่ศักยภาพของมนุษย์ในการพัฒนาจิตใจและการเข้าถึงความสุขภายใน ด้วยการพึ่งตนเองและการฝึกฝนทางจิตใจให้เกิดปัญญา โดยเชื่อว่าแต่ละบุคคลสามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้ตามผลแห่งการกระทำ (กฎแห่งกรรม) กรรมในพุทธศาสนา หมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกาย วาจา ใจ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ อกุศลกรรม และกุศลกรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพระพุทธเจ้า สอนให้มนุษย์รู้จักการพัฒนาและบรรลุความสมบูรณ์ของการเป็นมนุษย์โดยการฝึกฝนจิตใจ กระบวนการพัฒนาจิตในพระพุทธศาสนานั้นโดยหลัก มีอยู่ 2 ประการ คือ การฝึกสมาธิด้วยการปฏิบัติสมถกรรมฐาน และการฝึกเพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งในอริยสัจจ์ ด้วยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งจะเป็นวิธีที่ทำให้บุคคลสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิต และสามารถปล่อยวางจากกิเลสและความยึดมั่นต่าง ๆ ที่ผูกมัดจิตใจไว้ให้หลุดพ้นจากวัฏสงสาร (การเวียนว่ายตายเกิด) (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), 2022)

ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติและเห็นคุณด้วยพระองค์เอง ทรงอาศัยธรรม 1 ประการนี้เป็นเครื่องนำทางในการดำเนินอริยมรรคจนถึงการตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณ เรียกว่า อุปัญญาตธรรม 2 ได้แก่ (1) อสนฺตุฏฐิตา กุสเลสุ ธมฺเมสุ คือ ความไม่สันโดษในกุศลธรรม หรือการไม่รู้จักอิ่มพอในการสร้างและสะสมความดี ซึ่งหมายถึงการมุ่งมั่นพัฒนาคุณธรรมและคุณความดีอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดนิ่ง (2) อปฺปฏิวาณิตา ปธานสฺมึ คือ ความไม่ย่อท้อต่อการพากเพียร หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติธรรมอย่างไม่ลดละ พร้อมที่จะก้าวหน้าและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการถอยหลัง ธรรมทั้งสองนี้เป็นแนวทางสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เพื่อดำเนินชีวิตในหนทางของการพ้นทุกข์และการบรรลุธรรมสูงสุด ทั้งยังเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ที่มุ่งมั่นปฏิบัติธรรมเพื่อความเจริญในทางจิตใจและปัญญา (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

การตรัสรู้อริยสัจ ๔ ของพระพุทธองค์ เกิดขึ้นผ่านการบรรลุ “ฌาน 4” ซึ่งเป็นภาวะจิตที่สงบลึกซึ้ง และ “วิชชา 3” อันเป็นความรู้แจ่มแจ้งในความจริงแท้ รูปฌาน 4 เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาจิต ซึ่งนำไปสู่การบรรลุปัญญาอันยิ่งในการหยั่งรู้ตามธรรมชาติของสรรพสิ่ง โดยเฉพาะในบริบทของการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นก้าวแรกสู่วิชชา 3 และการบรรลุอริยสัจ 4 ได้แก่ (1) ปุพเพนิวาสานุสติญาณ (2) จุตูปปาตญาณ (3) อาสวักขยญาณ (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), 2022)

อริยสัจจ์ 4 เป็นหลักธรรมสำคัญที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง และเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา มี 4 ประการดังนี้ (1) ทุกข์ หมายถึง ความทุกข์หรือสภาวะที่ทนได้ยาก เช่น ชาติ ชรา มรณะ การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก หรือการไม่สมหวัง โดยสรุป ทุกข์ คือ อุปาทานขันธ์ 5 ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่บีบคั้น ขัดแย้ง ขาดแก่นสาร และไม่ให้ความสุขที่แท้จริง (2) ทุกขสมุทัย หมายถึง สาเหตุที่ทำให้ทุกข์เกิดขึ้น ได้แก่ ตัณหา 3 คือกามตัณหา (ความอยากในกามคุณ) ภวตัณหา (ความอยากมี อยากเป็น) วิภวตัณหา (ความอยากไม่มี อยากไม่เป็น), (3) ทุกขนิโรธ หมายถึง สภาพที่ความทุกข์ดับสนิท ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อกำจัดอวิชชา (ความไม่รู้) และสำรอกตัณหา (ความอยาก) ได้สิ้นเชิง ภาวะนี้เรียกว่า นิพพาน ซึ่งเป็นความสงบ หลุดพ้น และอิสระจากทุกข์ทั้งปวง (4) ทุกขนิโรธคามีนิปฏิปทา หมายถึง วิธีปฏิบัติที่นำไปสู่ความดับทุกข์ ได้แก่ อริย

อัฏฐังคิกมรรค หรือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) ซึ่งประกอบด้วยองค์ 8 และสรุปได้เป็นไตรสิกขา คือ ศีล (การประพฤติชอบ) สมาธิ (การฝึกจิตให้มั่นคง) ปัญญา (การรู้เท่าทันตามความเป็นจริง) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ในการแสดงธรรมของพระผู้มีพระพุทธองค์ เมื่อทรงแสดงธรรมแก่คฤหัสถ์ผู้มีอุปนิสัยสมควรแก่การบรรลุธรรม พระองค์จะตรัส อนุปุพพิกถา คือ ธรรมเทศนาตามลำดับเพื่อขัดเกลาอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย ทานกถา (ธรรมว่าด้วยการให้), สีลกถา (ธรรมว่าด้วยศีล), สัคคกถา (ธรรมว่าด้วยสวรรค์), กามาทีนวกถา (ธรรมว่าด้วยโทษของกาม), และ เนกขัมมานิสังสกถา (ธรรมว่าด้วยอานิสงส์ของการออกจากกาม) เป็นลำดับ เพื่อปรับจิตใจให้ประณีตขึ้น ดุจการซักฟอกผ้าให้สะอาดก่อนย้อมสี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังสามารถเข้าถึงธรรมพิเศษได้อย่างสมบูรณ์ หลังจากนั้นจึงทรงแสดงอริยสัจ 4 (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

ในยุคปัจจุบัน สังคมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้มนุษย์ประสบกับปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ที่ซับซ้อน อาทิ ความเครียด ความวิตกกังวล และการขาดสมดุลทางจิตวิญญาณ ปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงกระทบต่อความสุขและคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคล แต่ยังส่งผลต่อความมั่นคงของสังคมโดยรวม สถานการณ์ดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาจิต ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการนำพามนุษย์ให้หลุดพ้นจากความทุกข์และค้นพบความสุขอย่างแท้จริง พระพุทธศาสนาได้เสนอแนวทางที่มีคุณค่าในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคณกโมคคัลลานสูตร เป็นพระสูตรสำคัญที่อธิบายลำดับขั้นตอนการพัฒนาจิตไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน อย่างไรก็ตาม การนำหลักธรรมเหล่านี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันยังคงเป็นความท้าทาย เนื่องจากความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติที่ถูกต้องยังไม่สมบูรณ์ ผู้คนจำนวนไม่น้อยขาดความรู้และทักษะในการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งงานวิจัยและเอกสารที่ศึกษาเกี่ยวกับคณกโมคคัลลานสูตร ยังมีอยู่อย่างจำกัด ส่งผลให้หลักธรรมคำสอนนี้ยังไม่ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง พระสูตรนี้จึงมีความสำคัญไม่เพียงแค่เป็นแนวทางสำหรับปุถุชนในการกำจัดกิเลส แต่ยังช่วยให้พระอรหันต์ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ การศึกษาพระสูตรนี้อย่างละเอียดจึงมีความจำเป็นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจิต และช่วยให้บุคคลสามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาสมดุลทางจิตใจ อารมณ์ และปัญญา (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร อย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์แนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งอ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยคาดหวังว่าจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาจิต และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเองตามหลักพุทธธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาสังคมในระยะยาว

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร”ซึ่งเป็นพระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 14 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 6 มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างและเนื้อสาระสำคัญในคณกโมคคัลลานสูตร
2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร
3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่างๆจากตำรา เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตร คือคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.ศ.๒๕๓๙

2. ชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร มีอรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเศษ ตลอดทั้งหนังสือตำรางานวิจัย เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อมูลต่างๆที่ได้จากการศึกษาทั้งจากตำราและผลงานวิชาการต่างๆในชั้นปฐมภูมิ และขั้นทุติยภูมิมาสรุปเรียบเรียง และตรวจสอบความถูกต้องโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าคณกโมคคัลลานสูตร เป็นพระสูตรสำคัญที่บรรจุอยู่ในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ (พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 14) ซึ่งแสดงถึงแนวทางการปฏิบัติในการเข้าถึงธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเพื่อตอบคำถามของพราหมณ์ “คณกโมคคัลลานะ” พระสูตรนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจอย่างลึกซึ้ง โดยมีประเด็นหลักที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจดังนี้:

1. ศีล: การสำรวมในศีลและปาติโมกข์ ซึ่งช่วยให้เห็นภัยในโทษเล็กน้อยและปฏิบัติตามสิกขาบทเพื่อให้จิตใจสะอาดและบริสุทธิ์

2. อินทรียสังวร: การคุ้มครองอินทรีย์ทั้งหก เพื่อไม่ให้จิตถูกก่อกวนจากสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ หรือสิ่งที่ทำให้จิตหมกมุ่น

3. โภชเนมัตตัญญุตา: การรู้ประมาณในการบริโภคอาหาร เพื่อไม่ให้ร่างกายและจิตใจเบียดเบียนกัน การกินอย่างพอเหมาะจะช่วยในการเจริญสมาธิ

4. ความเพียร: การเพียรเพื่อความตื่นตัว ไม่ปล่อยให้จิตตกอยู่ในภาวะเกียจคร้านหรือหยุดนิ่ง

5. สติสัมปชัญญะ: การมีสติและสัมปชัญญะในทุกอิริยาบถ เพื่อให้จิตใจไม่หลงไปตามอารมณ์หรือความคิดที่ขัดแย้ง

6. เสนาสนะอันสงัด: การอยู่ในสถานที่สงบ เพื่อเจริญสมถกรรมฐานและวิปัสสนาให้ได้ผลอย่างเต็มที่

7. ฌาน: การบรรลุฌานที่ 1 ถึงฌานที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาจิตให้เข้าสู่ภาวะสมาธิที่มั่นคง

การปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้ปฏิบัติตามสามารถพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์และเข้าถึงความรู้แจ้งเห็นจริงในที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงกระบวนการที่สำคัญในการเจริญวิปัสสนากรรมฐานและการพัฒนาจิตในพระพุทธศาสนาอย่างครบถ้วน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าคณกโมคคัลลานสูตรได้แสดงถึงกระบวนการพัฒนาจิตที่สำคัญและเป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงกับการเจริญวิปัสสนากรรมฐานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้:

1. ศีล: การสำรวมในศีลและปาติโมกข์ ช่วยให้เห็นภัยในโทษเล็กน้อย และส่งผลให้จิตใจสะอาดและบริสุทธิ์ การปฏิบัติตามสิกขาบทช่วยให้สามารถป้องกันการเกิดความผิดพลาดทางจิตใจได้
2. อินทรียสังวร: การคุ้มครองอินทรีย์ทั้งหกเป็นการป้องกันไม่ให้จิตถูกก่อกวนจากสิ่งภายนอกที่อาจทำให้เกิดการหมกมุ่นหรือหลงในสิ่งไม่เป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้จิตใจสงบและใสสะอาด
3. โภชเนมัตตัญญุตา: การรู้ประมาณในการบริโภคอาหารเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ร่างกายและจิตใจไม่เบียดเบียนกัน การกินอย่างพอเหมาะจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถรักษาสมดุลในการฝึกจิตได้ดีขึ้น
4. ความเพียร: การมีความเพียรในการตื่นตัวและไม่ปล่อยให้จิตตกอยู่ในภาวะเกียจคร้านหรือหยุดนิ่ง เป็นการฝึกฝนให้จิตมีความตั้งใจและสามารถพัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง
5. สติสัมปชัญญะ: การมีสติและสัมปชัญญะในทุกอิริยาบถช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถรักษาจิตให้อยู่ในภาวะปัจจุบันและไม่หลงไปตามอารมณ์หรือความคิดที่ขัดแย้ง
6. เสนาสนะอันสงัด: การเลือกสถานที่สงบเพื่อเจริญสมถกรรมฐานและวิปัสสนาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาจิตให้ลึกซึ้ง ซึ่งสถานที่สงบช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถฝึกจิตได้เต็มที่และไม่ถูกกวนจากสิ่งภายนอก
7. ฌาน: การบรรลุฌานที่ 1 ถึงฌานที่ 4 เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาจิตให้เข้าสู่ภาวะสมาธิที่มั่นคงและลึกซึ้ง การบรรลุฌานนี้ช่วยให้จิตมีความมั่นคงและสามารถเข้าถึงธรรมได้

กระบวนการทั้งหมดนี้สะท้อนถึงการฝึกฝนและพัฒนาจิตใจอย่างละเอียดรอบคอบ ซึ่งเป็นหลักการที่สามารถนำไปสู่การบรรลุการตรัสรู้และหลุดพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าคณกโมคคัลลานสูตร เป็นบทเรียนสำคัญในการพัฒนาจิตที่เน้นการปฏิบัติธรรมในหลายด้านเพื่อให้จิตบริสุทธิ์และหลุดพ้นจากทุกข์ โดยมีองค์ประกอบหลักในการพัฒนาจิตอย่างครบถ้วน ดังนี้:

1. ศีล: การฝึกปฏิบัติศีลและการรักษาปาติโมกข์เพื่อให้จิตบริสุทธิ์ ป้องกันการกระทำที่เป็นอกุศลและสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการปฏิบัติธรรม
2. การสำรวมอินทรีย์: การควบคุมประสาททั้งห้าของตนเพื่อไม่ให้จิตฟุ้งซ่านไปในสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการฝึกฝน
3. โภชเนมัตตัญญุตา: การมีสติในการบริโภคอาหารเพื่อลดการเบียดเบียนทั้งร่างกายและจิตใจ
4. ความเพียร: การตั้งใจฝึกฝนและไม่ย่อท้อในการพัฒนาจิตให้มั่นคง พร้อมสู้กับความขัดแย้งและกิเลส
5. สติสัมปชัญญะ: การรักษาความรู้สึกตัวอย่างเต็มที่ในทุกการกระทำเพื่อให้จิตไม่ตกไปในความหลงลืม
6. เสนาสนะอันสงัด: การเลือกสถานที่สงบเพื่อฝึกสมาธิและวิปัสสนาเพื่อการเจริญจิตให้สงบ

7. ฌาน: การฝึกฌานเพื่อให้จิตสงบและมั่นคงในทุกระดับ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการบรรลุสมาธิ

8. อริยสัจ 4, ไตรสิกขา, ไตรลักษณ์ และขันธ์ 5: หลักธรรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจสภาพความจริงเกี่ยวกับทุกข์ ความไม่เที่ยง ความไม่ใช่ตัวตน และการพัฒนาปัญญา

9. โพธิปักขิยธรรม 37: การปฏิบัติตามหลักธรรมทั้ง 37 ประการที่จะช่วยให้เกิดการตรัสรู้

โดยสรุป กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตรมีความสัมพันธ์กับการฝึกฝนทั้งในด้านศีล สมาธิ ปัญญา และการปฏิบัติตามหลักโพธิปักขิยธรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจิตใจจากการฟุ้งซ่านไปสู่ความสงบและการหลุดพ้นจากทุกข์ ตลอดจนการบรรลุความรู้แจ้งและการตรัสรู้ตามแนวทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาคณกโมคคัลลานสูตรและการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิต สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตรมีลักษณะเป็นกระบวนการเชิงลำดับเหตุปัจจัยหลักปฏิบัติแต่ละขั้นมิได้ดำเนินไปอย่างแยกส่วน แต่ขั้นต้นทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขสนับสนุนขั้นต่อไป ตั้งแต่การควบคุมพฤติกรรม การสำรวมการรับรู้ การจัดระเบียบการดำเนินชีวิต การสร้างความตื่นตัวและสติ จนถึงการทำจิตให้สงบตั้งมั่นในระดับฌาน จึงแสดงให้เห็นโครงสร้างของการพัฒนาจิตที่มีความต่อเนื่องจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูง

2. กระบวนการพัฒนาจิตประกอบด้วยทั้งมิติของการป้องกันและมิติของการพัฒนาการรักษาศีล อินทรียสังวร การรู้ประมาณในการบริโภค และการมีสติสัมปชัญญะ มีบทบาทในการป้องกันปัจจัยที่รบกวนจิต ขณะที่ความเพียร ความสงัด และการเจริญฌานมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของจิตให้สงบ ตั้งมั่น และพร้อมต่อการเกิดปัญญา จึงเป็นกระบวนการที่มิได้เพียงกำจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรค แต่ยังสร้างคุณสมบัติของจิตที่เกื้อกูลต่อการบรรลุธรรม

3. การพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตรเชื่อมโยงการดำเนินชีวิตประจำวันกับการปฏิบัติภาวนาเป็นกระบวนการเดียวกันการบริโภค การรับรู้อารมณ์ การมีสติในอิริยาบถ และการจัดสภาพแวดล้อม มิใช่เรื่องที่แยกออกจากการฝึกสมาธิ แต่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการพัฒนาจิต แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติธรรมเริ่มต้นตั้งแต่วิถีการดำเนินชีวิต ก่อนพัฒนาไปสู่การฝึกจิตในระดับที่ละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

4. กระบวนการพัฒนาจิตเป็นการเปลี่ยนจากการควบคุมโดยปัจจัยภายนอกไปสู่ความสามารถในการกำกับจิตจากภายในในระยะแรก ผู้ปฏิบัติต้องอาศัยศีล ระเบียบในการดำเนินชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นเครื่องสนับสนุน เมื่อได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่อง จิตจะสามารถตั้งมั่น มีสติ และกำกับตนเองได้มากขึ้น จนพัฒนาไปสู่สมาธิและปัญญา กระบวนการดังกล่าวจึงสะท้อนการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของจิตจากการพึ่งพาเงื่อนไขภายนอก ไปสู่ความมั่นคงและความเป็นอิสระภายใน อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินไปสู่ความหลุดพ้นตามหลักพระพุทธศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า คณกโมคคัลลานสูตร เป็นพระสูตรสำคัญที่บรรจุอยู่ในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ แสดงให้เห็นถึงความหมายเชิงประวัติศาสตร์และเชิงเนื้อหาที่ชัดเจน พระสูตรนี้มิได้เป็นเพียงข้อความโต้ตอบระหว่างพระพุทธเจ้ากับพราหมณ์คณกโมคคัลลานะ แต่เป็น “แนวทางการปฏิบัติ” ที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนแห่งการพัฒนาจิตใจอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะสาระสำคัญของพระสูตร ได้แก่ การรักษาศีล อินทรียสังวร โภชเนมัตตัญญุตา ความเพียร สติสัมปชัญญะ การเลือกเสนาสนะอันสงัด และการบรรลุฌาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาจิตใจจากขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง เป็นกระบวนการที่ค่อย ๆ หล่อหลอมจิตให้สะอาด บริสุทธิ์ และมั่นคง โดยไม่เพียงแต่ป้องกันความผิดพลาดทางพฤติกรรม แต่ยังช่วยยกระดับสภาวะทางจิตให้พร้อมต่อการเจริญสมาธิและปัญญา สอดคล้องกับ สุชีพ ปุญญานุภาพ ได้แปลโดยย่อความจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี 45 เล่ม ไว้ในหนังสือ “พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน” พระสูตรเรื่อง คณกโมคคัลลานสูตร (สูตรว่าด้วยพราหมณ์ชื่อคณกโมคคัลลานะ) สรุปความได้ว่า พระผู้มีพระภาคประทับ ณ ปราสาทของนางวิสาขาในบุพพาราม ใกล้กรุงสาวัตถี ตรัสตอบเรื่องอนุปุพพสิกขา (ข้อศึกษาโดยลำดับ) อนุปุพพปฏิปทา (ข้อปฏิบัติโดยลำดับ) ใน พระธรรมวินัยนี้ แก่คณกโมคคัลลานพราหมณ์ผู้ทูลถาม โดยชี้ไปที่ (1) การมีศีลสำรวมในปาฏิโมกข์ (ศีลที่เป็นประธาน), (2) การสำรวมอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (3) ความเป็นผู้รู้ประมาณในอาหาร (4) การประกอบความเพียรเป็นเครื่องตื่น (ไม่เห็นแก่นอนมากนัก), (5) การมีสติสัมปชัญญะ (6) การบำเพ็ญสมาธิชำระจิตจากนิวรณ์ 5 (7) การสงบจากกาม จากอกุศลธรรม บำเพ็ญฌานที่ 1 ถึงฌานที่ 4 พราหมณ์ถามว่า พระนิพพานมีอยู่ ทางไปสู่พระนิพพานมีอยู่ พระสมณโคดมผู้ทรงชักชวนให้ไปก็มีอยู่ เหตุไฉนบางคนที่ได้รับคำสั่งสอนแล้วจึงได้บรรลุ บางคนจึงมิได้บรรลุ ตรัสตอบว่า เหมือนชี้ทางให้คนไปกรุงราชคฤห์ แต่ไปทางอื่นเสียก็ไปไม่ถึง ถ้าไปถูกทางตามที่ชี้ก็ถึงได้ คณกโมคคัลลานพราหมณ์ กราบทูลสรรเสริญพระธรรมเทศนา แสดงตนเป็นอุบาสกถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดชีวิต (Sujib Punyanubhab, 2017)และสอดคล้องกับ จำรูญ ธรรมดา ผู้แปลจากหนังสือของพระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ) ผู้รจนาภาษาพม่า กล่าวไว้ในหนังสือ “วิปัสสนาชุนี” สรุปความได้ว่า หลักการปฏิบัติวิปัสสนา วิธีการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ในลักษณะของการเจริญศีลให้บริสุทธิ์ (ศีลวิสุทธิ) การเจริญสมาธิให้เกิดความตั้งมั่น มีสติประคองอยู่ (จิตตวิสุทธิ) เพื่อให้เกิดปัญญา รู้ชัด รู้แจ้งตามความเป็นจริง (ปัญญาวิสุทธิ) เจริญมรรคจิตให้บรรลุอริยผลตามคำสอนของพระพุทธองค์ ด้วยกำลังแห่งญาณ 16 (Chamroon Thammada, 2021)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า คณกโมคคัลลานสูตร ได้อธิบายกระบวนการพัฒนาจิตที่เชื่อมโยงกับการเจริญวิปัสสนากรรมฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เห็นถึงโครงสร้างเชิงปฏิบัติที่เป็นลำดับขั้นตอน เริ่มจากการฝึกเบื้องต้น เช่น ศีลและการสำรวมอินทรีย์ ไปสู่ขั้นกลาง เช่น ความเพียรและสติสัมปชัญญะ จนถึงขั้นสูงคือการบรรลุฌาน สิ่งสำคัญคือ พระสูตรนี้มิได้หยุดเพียงการพัฒนาสมาธิ แต่ยังชี้ให้เห็นถึงการใช้สมาธิเป็นฐานเพื่อเจริญวิปัสสนา ทั้งนี้เป็นเพราะ กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับหลัก “สมถะ–วิปัสสนา” ในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ สมถะเป็นการฝึกให้จิตสงบ ส่วนวิปัสสนาคือการทำให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งตามความเป็นจริง ทั้งสองประการนี้เกื้อกูลกัน และสามารถนำผู้ปฏิบัติไปสู่การบรรลุธรรมได้ สอดคล้องกับ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “จิตตนคร” สรุปความได้ว่า จิตใจของมนุษย์มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดทั้งความสุขและความทุกข์ในชีวิต เปรียบเสมือน “นคร” ที่มีทั้งผู้

อยู่อาศัยที่ดีและไม่ดี ซึ่งการทำความเข้าใจจิตสามารถอธิบายได้ผ่าน บุคคลาธิษฐาน เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้และจดจำ ดังนี้ นคร หมายถึง กาย หรือร่างกายของเรา, ทวาร 6 คือ อายตนะภายในทั้ง 6 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ซึ่งเป็นช่องทางที่ข้อมูลจากโลกภายนอกเข้ามาสู่จิตนายทวารบาล คือ สติ ที่คอยดูแลและควบคุมการรับข้อมูลหรือสิ่งเร้าผ่านทวารทั้ง 6, คู่แห่งทูตด่วน คือ สมถะและวิปัสสนา ที่ช่วยนำพาจิตไปสู่ความสงบและปัญญา, นครสามี หมายถึง ธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่เป็นส่วนประกอบของกาย ในการรักษานครนี้ให้ปลอดภัย ต้องมีการป้องกันจากข้าศึกศัตรู ซึ่งเปรียบได้กับ กิเลสมาร ที่พยายามเข้ามารุกราน หากเรามีสติที่มั่นคง (นายทวารบาล) และปฏิบัติสมถะกับวิปัสสนา (คู่แห่งทูตด่วน) อย่างต่อเนื่อง ก็จะช่วยป้องกันข้าศึกเหล่านี้ได้ และนำพาชีวิตไปสู่ความสงบสุขและพ้นทุกข์ในที่สุด (Somdet Phra Nyanasamvara Somdet Phra Sangharaja Sakalamahasanghaparinayaka, 2014) และยังสอดคล้องกับ พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทฺธิ) แสดงหลักการของการปฏิบัติวิปัสสนาขั้นต้นในหนังสือ หลักปฏิบัติสมถะและวิปัสสนากรรมฐานว่า ในขั้นแรก ผู้ปฏิบัติมีสติกำหนดรูป-นาม ตามอารมณ์และอิริยาบถนั้น ข้อสำคัญต้องให้ได้ปัจจุบันอารมณ์มากที่สุด เพราะอารมณ์ปัจจุบันนั้น ทำลายสันตติของรูป-นามให้แยกออกจากกัน (Phradhamadheerarajmahamunee (Chodok Yanasiddhi), 1999)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า คณกโมคคัลลานสูตร เป็นบทเรียนสำคัญในการพัฒนาจิตที่ครอบคลุมทั้งศีล สมาธิ ปัญญา และเชื่อมโยงกับหลักธรรมอื่น ๆ เช่น อริยสัจ 4 ไตรสิกขา ไตรลักษณ์ ขันธ์ 5 และโพธิปักขิยธรรม 37 แสดงให้เห็นถึงความเป็น “องค์รวม” ของคำสอนพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เป็นเพราะ พระสูตรนี้ไม่ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติแบบตัดขาดจากหลักธรรมอื่น ๆ แต่เชื่อมโยงเข้ากับ “ระบบธรรม” ที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้ทั้งหมด ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติไปพร้อมกัน เช่น การรักษาศีลมิใช่เพียงการควบคุมพฤติกรรม แต่เป็นการวางฐานเพื่อเจริญสมาธิ ขณะที่การบรรลุฌานมิใช่เป้าหมายสุดท้าย แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการเจริญปัญญาเพื่อเข้าถึงอริยสัจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกาศิต ประกอบผล “ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพจิตตามแนววิปัสสนากรรมฐาน” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพจิตด้วยวิปัสสนากรรมฐาน เป็นกระบวนการเฝ้าดูจิต รั้งจิตให้อยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งในปัจจุบัน เพื่อทำให้จิตสงบนิ่งมีความมั่นคง เข้มแข็ง และมีภูมิต้านทานต่อสิ่งยั่วยุหรือสิ่งเย้ายวนต่าง ๆ ทั้งยังช่วยให้เกิดความรู้แจ้งในอารมณ์และเข้าใจโลกกับชีวิตตามความเป็นจริง แนวทางการพัฒนาคุณภาพจิตการพัฒนาคุณภาพจิตตามพระพุทธศาสนาจำแนกออกเป็น 2 ประการ ดังนี้ 1) สมถกรรมฐาน เป็นการฝึกจิตให้สงบตั้งมั่นโดยใช้ อารมณ์ 40 ประการ เป็นอุปกรณ์ในการปฏิบัติ ได้แก่ กสิณ 10 ประการ เช่น ดิน น้ำ ไฟ ลม เป็นต้น, อสุภะ 10 ประการ เช่น การพิจารณาสภาพของร่างกายที่ไม่งดงาม, อนุสติ 10 ประการ เช่น การระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นต้น, พรหมวิหาร 4 ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา, อาหาเรปฏิกูลสัญญา การพิจารณาอาหารว่าปฏิกูล, จตุธาตุวัตถาน การพิจารณาธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม, อรูปธรรม 4 ประการ เช่น การเจริญอากาสานัญจายตนะ เป็นต้น, การปฏิบัติสมถกรรมฐานใช้ อิริยาบถ 4 คือ เดิน ยืน นั่ง นอน และกำกับด้วย ลมหายใจ เพื่อพัฒนาจิตให้สงบนิ่งจนเกิดสมาธิและฌาน 2) วิปัสสนากรรมฐาน เป็นการฝึกจิตให้เกิด ปัญญาญาณ โดยการพิจารณาสรรพสิ่งตามความเป็นจริง เช่น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เพื่อละวางความยึดติดในตัวตนและสิ่งต่าง ๆ เมื่อปฏิบัติอย่างถูกต้อง จิตจะคลายจากอวิชชา หมดสิ้นปัญหา เกิดความสะอาด สว่าง สงบ และพบความสุขที่แท้จริง สรุปการพัฒนาคุณภาพจิตด้วยสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน เป็นแนวทางที่ทำให้จิตสงบและเกิดปัญญา

สามารถดำรงอยู่ในโลกอย่างมีสติ เข้าใจความจริงของชีวิต และพบกับความสุขอันยั่งยืน (Prakasit Prakopphol, 2017)

บทสรุป

คณกโมคคัลลานสูตรเป็นพระสูตรที่มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติธรรมอย่างลึกซึ้งและครอบคลุม พระสูตรนี้ได้แสดงแนวทางการพัฒนาจิตอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางรากฐานด้วยศีล การสร้างความสงบด้วยสมาธิ การใช้สมาธิเป็นฐานในการเจริญวิปัสสนา จนถึงการเข้าถึงปัญญาและการตรัสรู้ กระบวนการเหล่านี้สอดคล้องกับหลักธรรมหมวดใหญ่ในพระพุทธศาสนา และสะท้อนถึงความเป็น “มัชฌิมาปฏิปทา” ที่เป็นหัวใจของคำสอนทั้งหมด ดังนั้น พระสูตรนี้มิใช่เพียงคำสอนเชิงโต้ตอบกับบุคคลในสมัยพุทธกาล แต่เป็น “คู่มือการฝึกจิตแบบองค์รวม” ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในทุกยุคสมัย เพื่อการพัฒนาจิตใจให้สงบ บริสุทธิ์ และเข้าถึงความหลุดพ้นจากทุกข์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การฝึกฝนการสำรวมศีลในชีวิตประจำวัน: การฝึกปฏิบัติศีลไม่ควรจำกัดเฉพาะในวัดหรือในกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ แต่ควรสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยการฝึกฝนการสำรวมในศีลเพื่อให้จิตใจมีความสงบและบริสุทธิ์

1.2 การฝึกสมาธิและวิปัสสนากรรมฐาน: ผู้ปฏิบัติสามารถนำหลักการฝึกสมาธิในคณกโมคคัลลานสูตรมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการตั้งใจฝึกสมาธิทุกวัน เพื่อให้จิตใจมีความสงบและเข้าใจธรรมะอย่างลึกซึ้ง

1.3 การควบคุมและระมัดระวังการบริโภค: การฝึกฝนการควบคุมการบริโภคให้เหมาะสมกับความจำเป็นทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยควรเน้นการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และไม่เบียดเบียนร่างกาย

1.4 การสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบเพื่อการฝึกสมาธิ: ควรเลือกสถานที่ที่สงบและปราศจากสิ่งรบกวนเพื่อให้การฝึกสมาธิและวิปัสสนามีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การศึกษาผลกระทบระยะยาวของการปฏิบัติตามคณกโมคคัลลานสูตร: ควรมีการศึกษาผลกระทบของการฝึกตามคณกโมคคัลลานสูตรในระยะยาว เพื่อประเมินผลในด้านการพัฒนาจิตใจ การหลุดพ้นจากทุกข์ และการบรรลุการตรัสรู้

2.2 การศึกษาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมในสภาพแวดล้อมต่างๆ: การวิจัยควรศึกษาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมที่มีประสบการณ์จากการฝึกในบริบทต่างๆ เช่น ผู้ปฏิบัติในวัดและในชุมชน เพื่อตรวจสอบความแตกต่างและประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามคณกโมคคัลลานสูตร

2.3 การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาอื่นๆ: การวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาจิตในคณกโมคคัลลานสูตรกับหลักธรรมในพระสูตรอื่นๆ ในพระไตรปิฎก เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องและความหลากหลายในการฝึกปฏิบัติธรรม

2.4 การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลกระบวนการพัฒนาจิต: ควรมีการพัฒนาเครื่องมือที่สามารถประเมินผลกระบวนการพัฒนาจิตในผู้ปฏิบัติ โดยการวัดผลในด้านต่างๆ เช่น ความสงบของจิต ความเข้าใจในธรรมะ และการหลุดพ้นจากทุกข์

References

Chamroon Thammada. (2021). Vipassanā Chuni (3rd ed.). Bangkok: Prayurasan Thai Printing Ltd., Partnership.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Phra Tripiṭaka Thai edition [Thai edition of the Pali Canon]. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

_____. (1996). Thai-language Atthakathā [Thai commentary on the Pali Canon]. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

Prakasit Prakopphol. (2017). The development of mental quality through vipassanā meditation. Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Sciences), 7(3), 144–145.

Phradhamadheerarajmahamunee (Chodok Yanasiddhi). (1999). Principles of samatha and vipassanā meditation practice. Bangkok: Sahadhammik Co., Ltd.

Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto). (2022). Buddhist dictionary: Compendium edition (47th ed.). Bangkok: Phlitham Publishing.

Somdet Phra Nyanasamvara Somdet Phra Sangharaja Sakalamahasanghaparinayaka. (2014). Cittanagara: The inner city of the world (2 nd ed.). Bangkok: Sala Phimphakarn Publishing.

Sujib Punyanubhab. (2017). The Tipiṭaka for the people: Kaṇakamoggallāna Sutta (Centenary edition of Suchip Punnānupāp, Dhamma-donation edition). Bangkok: Krungthep Printing.

วารสารพุทธอาเซียนศึกษา
BUDDHIST ASEAN STUDIES JOURNAL
ISSN 2822-0935 (Online)
BASJ

พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต)

A study buddhist communication innovations of phrarajvajiradhammavides (setthakic samahito)

[1]เจนณรงค์ สำเภานนท์, พระราชวัชรธรรมวาที, บุญเลิศ โอฐสู
[1] Chennarong Samphaonon, Phra Ratchawacharathamwathi, Boonlert Otsu
[1] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
[1] Mahachulalongkornrajavidyalaya University , Thailand
[1]Corresponding Author's Email: jannarong@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษารูปแบบการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของท่านในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพ อาศัยการศึกษาทางเอกสารจากพระไตรปิฎก หนังสือ งานวิจัย เอกสารวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันอยู่ที่พฤติกรรมของผู้รับสาร โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ใช้เวลาในสื่อออนไลน์มาก สื่อธรรมะแบบเดิมมีลักษณะซับซ้อน เข้าใจยาก และขาดปฏิสัมพันธ์กับพระสงฆ์ ทำให้เข้าถึงยาก (2) พระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ได้พัฒนานวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Facebook, YouTube, TikTok และเว็บไซต์ WatNakprok.com เนื้อหามีความเข้าใจง่าย สะดวกต่อการเข้าถึง และสร้างความสัมพันธ์เชิงจิตใจกับผู้ฟัง ทำให้การเผยแผ่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้รับสารในยุคดิจิทัล (3) แนวทางที่โดดเด่นคือการสื่อสารเชิงเฉพาะตัว โดยนำหลักมรรคมีองค์ 8 มาประยุกต์ใช้ ถ่ายทอดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ผู้คนเข้าถึงในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น จากใจร้อนเป็นใจเย็นขึ้น รู้สึกว่าได้รับคำปรึกษาตรงกับบริบทชีวิตและสังคมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ เป็นการบูรณาการพุทธธรรมกับนวัตกรรมสื่อสารดิจิทัล ทำให้พระพุทธศาสนามีความร่วมสมัย เข้าถึงง่าย และยังคงแก่นธรรมที่มั่นคง เป็นแบบอย่างของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนา; พุทธนวัตกรรมการสื่อสาร; เทคโนโลยี; พระราชวชิรธรรมวิเทศ

Abstract

This research aims to achieve three objectives: (1) to study the problems of using Buddhist communication innovation to propagate Buddhism today, (2) to study the communication innovation models of Phra Ratchawachiradhammavides (Setthakic Samahito), and (3) to propose approaches for applying Buddhist communication innovation in propagating Buddhism. This is a qualitative study that employs documentary research from the Tipiṭaka scriptures, books,

research papers, academic documents, and related electronic media. The data will be analyzed through content analysis and synthesized into new knowledge.

The research findings revealed as follows: (1) The problem with propagating Buddhism in the current era lies with the behavior of the recipients, especially the younger generation, who spend a lot of time on online media. Traditional Dharma media are complex, difficult to understand, and lack interaction with monks, making them hard to access. (2) Phra Ratchawachiradhammavides (Setthakic Samahito) developed communication innovation through platforms like Facebook, YouTube, TikTok, and the WatNakprok.com website. The content is easy to understand, convenient to access, and fosters a mental connection with the audience. This makes the propagation of Buddhism align with the behavior of recipients in the digital age. (3) A prominent approach is personalized communication, applying the principles of the Noble Eightfold Path. These teachings are conveyed through online platforms that people use daily, leading to behavioral changes in recipients—for example, becoming calmer from being short-tempered. They feel they receive advice that is relevant to their lives and social context. The communication model of Phra Ratchawachiradhammavides integrates Buddhist principles with digital communication innovation, making Buddhism contemporary and accessible while preserving its core teachings. This serves as an effective model for propagating Buddhism in the present day.

Keywords: Development; Buddhist Communication Innovation; Technology; Phra Ratchawachirathammavites

บทนำ

พุทธนวัตกรรมการสื่อสารหมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการใหม่ที่ยังคงรักษาแก่นคำสอนไว้ครบถ้วน การริเริ่มครั้งแรกปรากฏขึ้นภายหลังการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์เสด็จไปแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ต่อมามีพระยสกุลบุตรพร้อมสหายเข้าบวช รวมเป็นพระภิกษุ 60 รูป นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดพระรัตนตรัยครบทั้งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ พร้อมทั้งมีคฤหัสถ์ผู้ให้การอุปถัมภ์ ถือเป็นการจัดตั้งองค์กรพระนักเผยแผ่ในยุคพุทธกาล พระพุทธองค์ได้ทรงกำหนดหลักการเผยแผ่ไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย จงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่อเกื้อกูลแก่ชาวโลก” Phra Dhammapitaka (P. A. Payutto). (1999). อันเป็นรากฐานของการสื่อสารทางพระพุทธศาสนาในเวลาต่อมาในช่วงกว่า 2,500 ปีที่ผ่านมา พระพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปทั่วโลก และเข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิเมื่อกว่า 2,000 ปีก่อน ผ่านพระสงฆ์ชาวอินเดีย โดยเริ่มเผยแผ่ในหมู่ชนชั้นปกครอง และขยายไปสู่ประชาชนทั่วไป กระทั่งกลายเป็นศาสนาหลักของ

ประเทศไทย หล่อหลอมวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันกลับเผชิญความท้าทายหลายประการ เช่น การลดจำนวนศรัทธา การบิดเบือนหลักธรรมคำสอน และการแข่งขันจากกระแสวัฒนธรรมและศาสนาอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่พระพุทธศาสนาต้องปรับตัว ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการสื่อสารใหม่ ๆ

เพื่อให้ยังคงความเกี่ยวข้องกับสังคม พระพุทธเจ้าทรงเป็น Inventor หรือผู้ค้นพบสัจธรรมตามกฎธรรมชาติ และทรงประกาศแก่สังคม ขณะที่พุทธสาวกเป็น Innovator คือผู้ประยุกต์และต่อยอดคำสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสังคม ดังนั้น “พุทธนวัตกรรม” จึงมิใช่การสร้างธรรมะใหม่ แต่คือการบูรณาการคำสอนดั้งเดิมกับวิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ Phra Phrombundit. (2023). เพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า พุทธนวัตกรรมอาจมี 2 นัย ได้แก่ 1. การนำพระพุทธศาสนาไปสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยไม่เปลี่ยนแปลงแก่นธรรม 2. การปรับเปลี่ยนคำสอนหรือรูปแบบให้ดูทันสมัย ซึ่งเสี่ยงต่อการบิดเบือนพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาตามนัยแรก พุทธนวัตกรรมการสื่อสารจึงเป็นการเผยแผ่คำสอนผ่านสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยยังคงรักษาความบริสุทธิ์ของคำสอนสังคมไทยในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี คนรุ่นใหม่ใช้ชีวิตอยู่บนโลกออนไลน์เป็นหลัก ส่งผลให้การสื่อสารทางศาสนาแบบเดิมที่เน้นการเทศน์บรรยายเชิงวิชาการเข้าถึงยากและไม่ดึงดูดพอ จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่ใหม่และเข้าใจง่ายมากขึ้น Thongyoi, S. (2023). การนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะอินเทอร์เน็ตกลายเป็น “ชุมชนใหม่ของโลก” ที่ไร้พรมแดน สามารถสื่อสารได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ

พระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) เป็นตัวอย่างสำคัญของพระสงฆ์ที่นำพุทธนวัตกรรมการสื่อสารมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Facebook Wat Nakprok Bangkok ที่มีผู้ติดตามกว่าสองหมื่นเจ็ดพันคน, YouTube ที่มีวิดีโอกว่า 230 ตอน, TikTok ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และเว็บไซต์ WatNakprok.com ที่เป็นศูนย์กลางเผยแผ่ธรรมะ นอกจากนี้ยังผลิตรายการ “เรื่องเล่าท่านเจ้าคุณ” กว่า 500 ตอน มียอดเข้าชมกว่า 1.5 ล้านครั้ง Phra Rajavachiradhammaphiṭak (2022). โดยเน้นภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงศัพท์ซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ผู้ชมถาม-ตอบ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม นอกจากสื่อออนไลน์แล้ว ยังมีการจัดคอร์สปฏิบัติธรรม “สติปัฏฐาน 4” ทั้งในรูปแบบออนไซต์และออนไลน์ รับผู้เข้าร่วมจำนวนมากต่อคอร์ส ผ่านการถ่ายทอดสดในเพจ “สำนักปฏิบัติธรรมวัดนาคปรก” ที่มีผู้ติดตามกว่าหมื่นคน ถือเป็นการเชื่อมโยงหลักธรรมเข้ากับชีวิตจริงของผู้คนในสังคมปัจจุบันการสื่อสารพระพุทธศาสนาอย่างมีนวัตกรรมจึงเป็นทั้งความจำเป็นและโอกาสในการเสริมสร้างความเข้าใจในพระธรรมแก่คนรุ่นใหม่และสังคมโลกโดยยังคงรักษาแก่นแท้ของคำสอนให้มั่นคง การศึกษาพุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศจึงมีความสำคัญ เพราะสามารถชี้ให้เห็นแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับบริบทสังคมดิจิทัล และช่วยให้พระพุทธศาสนายังคงเป็นพลังทางจิตใจและปัญญาที่นำไปสู่สันติสุขในสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

2 เพื่อศึกษารูปแบบการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

3 เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรม และพุทธวิธีในสื่อสาร ทฤษฎีการสื่อสาร และบทบาทหน้าที่ของคณะสงฆ์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการวิจัยจากกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และใช้คำจำกัดความของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาวิจัย นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) จากหนังสือ เอกสาร ผลงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น Facebook, YouTube และ TikTok และเว็บไซต์ WatNakprok.com

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) จากการจากหนังสือ เอกสาร ผลงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น Facebook, YouTube และ TikTok และเว็บไซต์ WatNakprok.com

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษาวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมาย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนครบทุกประเด็น และนำข้อมูลในแต่ละประเด็นมาเขียนเรียบเรียงข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา (Descriptive) จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน พบว่า สภาพปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน คือการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้รับสาร โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ใช้เวลาอยู่กับสื่อออนไลน์เป็นหลัก ความสนใจในธรรมะมีอยู่ แต่ขาดช่องทางที่เข้าถึงง่าย สื่อธรรมะแบบเดิมมักเน้นการบรรยายเชิงวิชาการที่เข้าใจยาก และขาดปฏิสัมพันธ์กับพระสงฆ์สภาพปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้เวลาอยู่กับสื่อออนไลน์เป็นหลัก ทำให้ช่องทางการเผยแผ่พระธรรมคำสอนแบบเดิม เช่น การบรรยายธรรมในวัดหรือการแจกเอกสารธรรมะ ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ แม้จะมีความสนใจในธรรมะ แต่ผู้คนจำนวนมากยังขาดช่องทางที่เข้าถึงธรรมะได้ง่ายและสะดวก เนื่องจากสื่อธรรมะแบบดั้งเดิมมักเน้นเนื้อหาเชิง

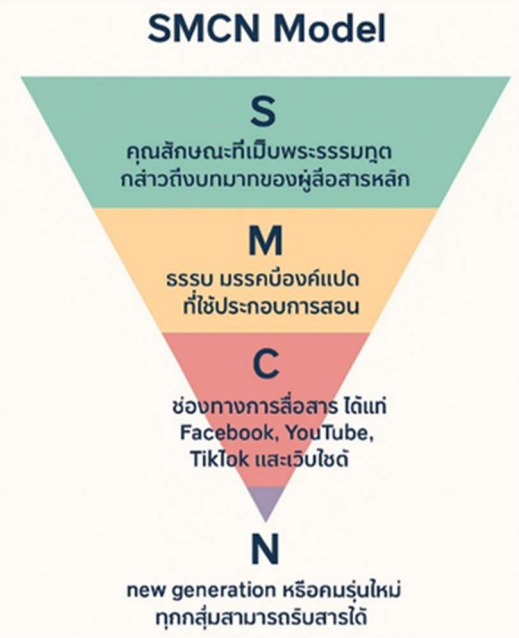
วิชาการที่ซับซ้อน ทำให้ยากแก่การเข้าใจในชีวิตประจำวัน การขาดปฏิสัมพันธ์พระสงฆ์หรือผู้เผยแผ่ธรรมะ ส่งผลให้ผู้สนใจธรรมะรู้สึกขาดความอบอุ่น และโอกาสในการถามตอบหรือรับคำปรึกษาที่ตรงกับปัญหาเฉพาะของตนลดลง ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาช่องทางและรูปแบบการสื่อสารธรรมะที่ตอบโจทย์พฤติกรรมผู้รับสารในยุคดิจิทัล ที่เน้นความเข้าใจง่าย มีปฏิสัมพันธ์ และสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน พบว่า พระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ได้พัฒนาพุทธนวัตกรรมการสื่อสารอย่างโดดเด่น ผ่านการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เผยแผ่ธรรมะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น Facebook, YouTube และ TikTok และเว็บไซต์ WatNakprok.com ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นช่องทางเผยแพร่เนื้อหาธรรมะในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้สะดวก แต่ยังเน้นการสร้าง “ความสัมพันธ์ทางใจ” กับผู้สนใจธรรมะในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบถาม-ตอบธรรมะที่พระอาจารย์ตอบกลับด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและอบอุ่น มีลักษณะเป็นกันเองและมีเมตตา ทำให้ผู้ถามรู้สึกได้รับคำปรึกษาทางใจที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองมากกว่าการตอบแบบอัตโนมัติหรือคำตอบทั่วไป ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงและความไว้วางใจระหว่างพระสงฆ์และผู้ปฏิบัติธรรมในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) พบว่า แนวทางการใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ในเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน มีลักษณะเด่นที่สำคัญคือทักษะในการสื่อสารเน้น “การสื่อสารเฉพาะตัว” โดยมีเนื้อหาพุทธธรรมเรื่องมรรคมีองค์ 8 ผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย คือFacebook, YouTube, TikTok และเว็บไซต์ WatNakprok.com ทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากที่เป็นคนใจร้อนกลายเป็นคนใจเย็น เพราะรู้สึกได้ว่า ได้รับคำปรึกษาทางใจ และตรงกับบริบทชีวิตสังคม และวัฒนธรรมของผู้รับสาร อย่างแท้จริงแผ่พระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนสร้างกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยยังคงรักษาแก่นแท้แห่งพระธรรมคำสอน พร้อมทั้งเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของผู้คนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อให้พระพุทธศาสนาสามารถดำรงอยู่และตอบโจทย์ต่อสังคมร่วมสมัยได้อย่างมั่นคง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าพุทธนวัตกรรมการสื่อสารพระราชวชิรธรรมวิเทศ(เศรษฐกิจ สมาหิโต) พบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยพุทธนวัตกรรมการสื่อสารที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ใช้ชีวิตอยู่กับสื่อออนไลน์เป็นหลัก พระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ได้นำเสนอแนวทางที่สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็น SMCN Model ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาการสื่อสารเชิงพุทธได้ดังนี้

ภาพที่1 พุทธนวัตกรรมการสื่อสาร SMCN Model

ภาพนี้แสดงถึงพุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต)อธิบายได้ว่า จุดเริ่มต้นจาก S (SETTHAKIC SAMAHITO) คุณลักษณะที่ยึดหลักศีล สมาธิ ปัญญา และเป็นสื่อบุคคลต้นแบบแห่งความสงบ, M (Magga) การประยุกต์อริยมรรคมีองค์แปดเข้าสู่การดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้ธรรมะเป็นพลังแห่งการพัฒนาชีวิต, C (Communication) การใช้ช่องทางสื่อสารดิจิทัล เช่น Facebook, YouTube, TikTok และเว็บไซต์ เพื่อสร้างการเข้าถึงและปฏิสัมพันธ์กับสาธารณชน, และ N (New Generation) การสื่อสารที่สอดคล้องกับคนรุ่นใหม่ ด้วยเนื้อหากระชับ เข้าใจง่าย และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมสร้างคอนเทนต์ธรรมะ การบูรณาการทั้งสี่ด้านทำให้ SMCN Model ไม่เพียงเป็นเครื่องมือการเผยแผ่ แต่ยังเป็นองค์ความรู้ใหม่ทางพระพุทธศาสนา ที่ตอบสนองสังคมดิจิทัลโดยยังคงรักษาแก่นแท้แห่งพระธรรมคำสอนไว้อย่างมั่นคง ดังนั้น สิ่งที่กล่าวมานี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสร้างแนวทางพุทธนวัตกรรมการสื่อสาร ผ่านการประยุกต์ใช้กระบวนการสื่อสารใหม่ และทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของเบอร์โล Berlo, D. K. (1996). มาร่วมอธิบายในงานวิจัยนี้

อภิปรายผลการวิจัย

1) สำหรับสภาพปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลเผชิญความท้าทายสำคัญ คือพฤติกรรมผู้รับสารที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ซึ่งใช้เวลาอยู่กับสื่อออนไลน์เป็นหลัก ต้องการสารที่กระชับ เข้าถึงง่าย และมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการฟังบรรยายเชิงวิชาการแบบเดิม ๆ การสื่อธรรมะแบบดั้งเดิมจึงไม่สามารถดึงดูดความสนใจและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับสารในบริบทปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ พระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นพุทธนวัตกรรมการสื่อสาร โดยไม่เพียงมองว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ แต่เป็นการนำหลักธรรมมาเป็นแกนกลางของการสื่อสาร โดยเฉพาะตัว ที่ทำให้ผู้รับสารไม่เพียงได้รับความรู้เชิงหลักธรรมเท่านั้น แต่ยังเกิดประสบการณ์ว่ามีผู้เข้าใจและพร้อมจะเป็นที่พึ่งทางใจ หลักการนี้สอดคล้อง

กับแนวคิดของ Phra Somdet Phra Buddhakosacarya (P. A. Payutto). (2010). ที่ได้กล่าวถึงหลักของการสื่อสารว่าธรรมะเป็นสัจธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลง แต่การสื่อสารต้องเปลี่ยนตามยุคสมัยธรรมะมีแก่นแท้อันมั่นคงและไม่เปลี่ยนแปลงตลอดกาล แต่การเผยแผ่ให้คนรุ่นใหม่รับรู้และเข้าใจต้องใช้วิธีการและสื่อที่เหมาะสมตามเทคโนโลยี วิถีชีวิต และพฤติกรรมในแต่ละยุค เพื่อให้ธรรมะยังคงความสำคัญและเข้าถึงใจผู้คนได้จริงการประยุกต์ใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังสื่อดิจิทัล เช่น สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชัน สามารถทำให้ธรรมะเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากได้รวดเร็ว และส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรม แต่ต้องใช้อย่างมีหลักการ ไม่บิดเบือนเนื้อหาธรรมะ และคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย“ธรรมะเป็นของทันสมัยเสมอ หากสื่อสารให้เข้ากับกาลสมัย”

2) หลักการของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) ใช้พุทธธรรมควบคู่กับนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลแต่ละรูปแบบถูกนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่ต่างกัน Facebook ช่วยสร้างชุมชนผู้สนใจธรรมะและให้ข่าวสารที่ต่อเนื่อง YouTube เหมาะกับการอธิบายธรรมะเชิงลึกผ่านวิดีโอที่ให้รายละเอียดครบถ้วน TikTok ช่วยให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ด้วยคลิปสั้นที่สร้างแรงบันดาลใจได้รวดเร็ว และเว็บไซต์ WatNakprok.com ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางที่รวบรวมทั้งการเผยแพร่เชิงกว้างและการสื่อสารเชิงลึกผ่านระบบถาม–ตอบเฉพาะบุคคล สิ่งเหล่านี้ช่วยแก้ไขปัญหาการเข้าถึงที่ยาก ความเข้าใจที่ซับซ้อน และความรู้สึกโดดเดี่ยวทางใจของผู้สนใจในพระพุทธศาสนา หลักการนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Paisal Visalo. (2015). ที่ได้กล่าวถึงหลักของการสื่อสารว่าการสื่อสารแบบโต้ตอบช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันการสื่อสารในโลกออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงทางเดียว แต่เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ และข้อสงสัยระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิด “สังฆะ” หรือชุมชนธรรมะที่มีชีวิตชีวา พร้อมเรียนรู้และเติบโตไปด้วยกันสังฆะออนไลน์ขยายบทบาทของกัลยาณมิตรสู่ยุคดิจิทัลโลกออนไลน์เปิดโอกาสให้ผู้คนหลายรุ่นและหลายพื้นที่สามารถมาพบกัน แลกเปลี่ยนข้อคิด และสนับสนุนซึ่งกันและกันในทางธรรมะ การเชื่อมโยงนี้ไม่จำกัดเพียงกลุ่มในวัด แต่ขยายวงกว้างกลายเป็นกัลยาณมิตรแห่งยุคสมัยใหม่ธรรมะไม่ใช่เพียงคำสอนเชิงทฤษฎี แต่เป็นพลังที่เกื้อหนุนจิตใจเมื่อมีการสื่อสารแบบสองทาง ธรรมะจะถูกนำมาใช้ในชีวิตจริง ทั้งในความคิดและการปฏิบัติ ผ่านการแบ่งปันประสบการณ์และคำแนะนำ ทำให้คำสอนธรรมะกลายเป็นพลังในการสนับสนุนความสงบใจและการพัฒนาตนเองลักษณะการสื่อสารแบบโต้ตอบยังสร้าง “สังฆะในโลกออนไลน์” ซึ่งผู้รับสารสามารถเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นการขยายแนวคิดเรื่องกัลยาณมิตร ให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่ ทำให้ธรรมะมิได้เป็นเพียงคำสอนเชิงทฤษฎี แต่เป็นพลังที่เกื้อหนุนจิตใจและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

3) แนวทางพุทธนวัตกรรมของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) แสดงให้เห็นว่า การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลกับหลักพุทธธรรมสามารถแก้ปัญหาหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้อย่างแท้จริง ทั้งในมิติการเข้าถึง ความเข้าใจ และการสร้างสายสัมพันธ์ทางใจ อันจะเป็นแนวทางที่ทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีชีวิตชีวาในสังคมดิจิทัลแนวทางดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวเชิงรุกของพระพุทธศาสนาต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มิได้เพียงรักษารูปแบบดั้งเดิม แต่ยังสร้าง “พื้นที่สื่อสารธรรมะ” ที่เชื่อมโยงผู้คนข้ามพรมแดนและวัฒนธรรม นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยยกระดับความต่อเนื่องในการเรียนรู้ธรรมะ ผ่านสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงได้ทุกเวลา ส่งผลให้พระพุทธศาสนาสามารถตอบโจทย์ความต้องการทางจิตวิญญาณของสังคมยุคใหม่ได้อย่างทันท่วงที อีกทั้งยังสร้างมิติใหม่ในการเผยแผ่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของ

พุทธศาสนิกชนมากกว่าการรับสารฝ่ายเดียว ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนารูปแบบการสื่อสารทางศาสนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน หลักการนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ McLuhan, M. (1964). ที่ได้เสนอแนวคิดว่า “The medium is the message” โดยชี้ให้เห็นว่าสื่อมิได้เป็นเพียงเครื่องมือถ่ายทอดเนื้อหาเท่านั้น แต่ยังเป็นโครงสร้างที่กำหนดวิธีคิด การรับรู้ และการตีความสารของผู้รับอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การเลือกใช้สื่อดิจิทัลที่เหมาะสมจึงมิได้หมายถึงเพียงการปรับรูปแบบการนำเสนอธรรมะ แต่เป็นการสร้างกรอบความหมายใหม่ให้แก่พระพุทธศาสนาในสังคมร่วมสมัย แนวทางของพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) จึงสามารถอธิบายได้ว่าเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสื่อสมัยใหม่เพื่อเสริมพลังการสื่อสารทางศาสนา โดยอาศัยแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ เป็น “พื้นที่ความหมาย” ที่ช่วยเปิดโอกาสให้ธรรมะเข้าถึงผู้คนได้อย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับวิถีชีวิตดิจิทัล อันเป็นการสะท้อนถึงการบูรณาการทั้งเชิงสื่อสารและเชิงจิตวิญญาณไปพร้อมกัน

บทสรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลประสบปัญหาหลายประการ เช่น การเข้าถึงผู้สนใจที่มีไลฟ์สไตล์แตกต่างกัน การรับสารธรรมะที่ซับซ้อนเกินไป หรือความยากในการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ ทำให้แก่นแท้ของธรรมะไม่สามารถแพร่หลายอย่างต่อเนื่องได้ พุทธนวัตกรรมการสื่อสารของพระราชวชิรธรรมวิเทศ ภายใต้กรอบ SMCN Model เสนอกลยุทธ์ที่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย S (SETTHAKIC SAMAHITO) สร้างความน่าเชื่อถือและบทบาทผู้นำจิตวิญญาณ, M (Magga) นำเสนอแนวทางปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์แปดอย่างเข้าใจง่าย, C (Communication) ปรับการเผยแผ่ธรรมะให้ทันสมัยและเข้าถึงได้ในวงกว้าง, และ N (New Generation) สร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจกับคนรุ่นใหม่ การประยุกต์ใช้ SMCN Model ส่งผลดีในหลายระดับ ตั้งแต่บุคคลที่สามารถนำธรรมะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ชุมชนที่เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และความสามัคคี สังคมที่พระพุทธศาสนามีภาพลักษณ์ร่วมสมัย และระดับนานาชาติที่สร้างต้นแบบการเผยแผ่ธรรมะผสมผสานนวัตกรรมและแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ผลดีที่จะเกิดขึ้นในวงกว้างจากการประยุกต์โมเดลนี้ ได้แก่ ระดับบุคคล ผู้รับสารสามารถเข้าถึงธรรมะได้ง่ายขึ้น เกิดแรงบันดาลใจและแนวทางแก้ปัญหาชีวิตอย่างมีสติระดับชุมชน เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และการสื่อสารทางธรรมะที่สร้างสังคมแห่งการเกื้อกูล ลดช่องว่างระหว่างพระสงฆ์กับฆราวาสระดับสังคม พระพุทธศาสนามีภาพลักษณ์ร่วมสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงไว้ซึ่งรากฐานแห่งปัญญาและความสงบระดับนานาชาติ เป็นต้นแบบการเผยแผ่ศาสนาด้วยนวัตกรรมการสื่อสารที่ผสานแก่นธรรมกับเทคโนโลยี ทำให้พระพุทธศาสนามีบทบาทในเวทีโลกได้อย่างสง่างามดังนั้น SMCN Model ไม่เพียงเป็นเครื่องมือด้านการสื่อสาร แต่ยังเป็นกรอบกลยุทธ์ที่ช่วยธำรงและขยายผลพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนในบริบทสังคมดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างวัดที่ใช้พุทธนวัตกรรมการสื่อสารกับวัดที่ยังใช้รูปแบบดั้งเดิม เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านผลลัพธ์ทางจิตวิญญาณและพฤติกรรม

ของผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเป็นระบบ รวมถึงควรมีการวิจัยต่อยอดในประเด็นว่า แนวทาง “ถาม-ตอบธรรมะ” แบบเฉพาะตัวนี้ ส่งผลต่อคุณภาพจิตใจของผู้ใช้งานในระยะยาวอย่างไร ทั้งในแง่ของความสงบใจ ความเข้มแข็งทางจิต และการนำธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง

2.ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ วัดหรือพระสงฆ์ที่สนใจเผยแผ่ธรรมะผ่านโลกดิจิทัล ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานของ WatNakprok.com เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา “วัดออนไลน์” ที่สามารถสื่อสารได้ทั้งทางตรงและทางใจอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดอบรมพระภิกษุรุ่นใหม่ให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใช้งานยุคดิจิทัลอย่างลึกซึ้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเผยแผ่ธรรมะที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหลากหลาย และสามารถสร้างความสัมพันธ์ทางใจระหว่างพระสงฆ์กับฆราวาสได้อย่างยั่งยืนในโลกออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลงานวิจัยนี้เน้นศึกษากรณีพระราชวชิรธรรมวิเทศ (เศรษฐกิจ สมาหิโต) เป็นหลัก ในอนาคตควรขยายการศึกษาไปยังพระรูปอื่นที่มีบทบาทภายในวัด

2. ศึกษาบทบาทของสื่อสมัยใหม่ที่เฉพาะเจาะจง ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, YouTube, TikTok) และเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแต่ละช่องทางต่อการสื่อสารธรรมะ

3. เชื่อมโยงกับแนวคิดสหวิทยาการอนาคตสามารถเชื่อมโยงพุทธนวัตกรรมการสื่อสารกับศาสตร์อื่น ๆ เช่น การสื่อสารมวลชน จิตวิทยา การจัดการความรู้ หรือการศึกษาศาสนาเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่รอบด้าน

References

Berlo, D. K. (1996). American communication theory. Michigan State University, Chair of the University of Illinois.

McLuhan, M. (1964). Understanding media: The extensions of man. New York, NY: McGraw-Hill.

Phra Dhammapitaka (P. A. Payutto). (1999). Buddhadharma. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press. Communication]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Rajavachiradhammaphiṭak (Setthakic Samahito). (2022). Guidelines for disseminating dhamma abroad [Lecture handout]. Wat Nakprok, Bangkok, Thailand. Bangkok, Thailand: Buddhadharma Foundation Press.

Phra Paisal Visalo. (2015). Dhamma and communication in the digital age. Bangkok, Thailand: Suan Ngern Mee Ma Publishing.

Thongyoi, S. (2023). Innovation for creative Buddhist communication. Bangkok, Thailand: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานศูนย์อาเซียนศึกษา ห้อง A 400 อาคารเรียนรวม ชั้น 4 โซนA มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ 035-248505

E-mail: mcuasean@gmail.com

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ (ภาษาไทย/ ภาษาอังกฤษ)

1. บทความวิจัย (Research Article)
2. บทความวิชาการ (Academic Article)
3. บทความปริทัศน์ (Article Review)
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
5. บทวิจารณ์เชิงวิชาการ (Critique/ Discussion Paper)
6. กรณีศึกษา (Case Study)

ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

1.ต้นฉบับพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้แต่ละเรื่องจะต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ให้หลีกเลี่ยง การเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น เช่น ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่มีคำแปล หรือคำที่ใช้แล้วทำให้เข้าใจง่ายขึ้น คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เขียนปนภาษาไทยให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ สำหรับต้นฉบับภาษาอังกฤษต้องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. ขนาดของต้นฉบับใช้กระดาษขนาด A4 (พิมพ์หน้าเดียว) และพิมพ์โดยเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านละ 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร) โดยมีระยะห่างระหว่างบรรทัด เป็นแบบ double space เพื่อสะดวกในการอ่านและแก้ไข

3. ชนิดและขนาดตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบTH SarabunPSK เหมือนกันตลอดทั้งบทความรายละเอียดต่างของบทความ กำหนดดังนี้

ชื่อเรื่อง (Title)

-ชื่อเรื่องภาษาไทย กำหนดกึ่งกลาง ขนาด 16point ตัวหนา

-ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ กำหนดกึ่งกลาง ขนาด 16 point ตัวหนา

ชื่อผู้นิพนธ์ (Author)

-ชื่อผู้นิพนธ์ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ กำหนดชิดขวาขนาด 16 point ตัวปกติ

-ชื่อผู้นิพนธ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) กำหนดชิดขวาขนาด 16 point ตัวปกติ

-ใส่เชิงอรรถหน้าแรกเป็นชื่อหน่วยงานของผู้นิพนธ์ และ E-Mail ที่ติดต่อได้ กำหนดชิดซ้าย ขนาด 12point ตัวธรรมดา

บทคัดย่อ (Abstract)

-หัวข้อ บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดชิดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา

-เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้า โดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้ายตัวธรรมดา

คำสำคัญ (Keyword) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบทความ อย่างน้อย 3 คำขนาด 16 point ตัวธรรมดา

การพิมพ์หัวข้อใหญ่และหัวข้อรอง

-หัวข้อใหญ่ กำหนดชิดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา

-หัวข้อรอง จัดย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวหนา

-เนื้อความของแต่ละหัวข้อ บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้วขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้าย

4. ภาพและตารางประกอบ กรณีมีภาพหรือตารางประกอบ กำหนดการจัดพิมพ์ดังนี้

-ภาพประกอบและตารางประกอบทั้งหมดที่นำมาอ้างต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น

-ภาพประกอบจัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ และไม่ต้องตีกรอบภาพ

-ชื่อภาพประกอบจัดอยู่ใต้ภาพ ใช้คำว่า ภาพที่ ต่อด้วยหมายเลขภาพและข้อความบรรยายภาพ กำหนดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ ขนาด 14 point ตัวธรรมดา

-ชื่อตารางประกอบจัดอยู่เหนือเส้นคั่นบนสุดของตาราง ใช้คำว่า ตารางที่ ต่อด้วยหมายเลขตารางและข้อความบรรยายตาราง กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

-บอกแหล่งที่มาของภาพประกอบ ตารางประกอบที่นำมาอ้าง โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพหรือเส้นคั่นใต้ตาราง กำหนดเว้นระยะห่าง 1 บรรทัด บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 14point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้าย

5. จำนวนหน้า ความยาวของบทความ 8-15 หน้า รวมตาราง รูปภาพและเอกสารอ้างอิง

หมายเหตุ: ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ตีพิมพ์บทความเป็นภาษาต่างประเทศ ต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยด้วย

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่านที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-blind peer review)

ส่วนประกอบของบทความ

1. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งทบคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปแบบ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา(Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key words) ซึ่งควรเรียบเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

-วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดหมายของการศึกษา

-วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้

-ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีที่มีการวิเคราะห์)

-สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา

-คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

2. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานการวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

2.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 2.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

2.4 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี

ข้อเสียขิงวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

2.5 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2.6 เอกสารอ้างอิง (References)ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบAPA Style (American Psychology Association) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 เอกสารอ้างอิงทุกลำดับที่ปรากฏอยู่ท้ายบทความต้องมีการอ้างอิงอยู่หรือกล่าวถึงในเนื้อหาของบทความ

2.6.2 จัดพิมพ์เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงก่อนหลังตามตัวอักษร และยึดรูปแบบตามรูปแบบของ APA (American Psychology Association) กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนชื่อผู้แต่ง

ไม่ต้องลงคำนำหน้านามตำแหน่งทางวิชาการคำเรียกทางวิชาชีพและตำแหน่งยศต่าง ๆ (ยกเว้น มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ และสมณศักดิ์)

ผู้เขียน 1 คน

ผู้แต่ง1.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

ผู้เขียน 2 คน

ผู้แต่ง1,และผู้แต่ง2.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

ผู้เขียน 3 คน

ผู้แต่ง1,/ผู้แต่ง2,/และผู้แต่ง3.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วรวิทย์ เจริญเลิศ. (2562). ประวัติแนวคิดเศรษฐกิจการเมือง.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งให้ขึ้นต้นด้วยชื่อหนังสือ

2. บทความวารสาร

2.1 วารสารแบบรูปเล่ม

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง.ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่),หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

ตัวอย่าง

ศักดิภัทเชาวน์ลักษณ์สกุล และ ยุพา ปราชญากูล. (2561). วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,1(3), 17-34.

2.2 วารสารออนไลน์

2.2.1 กรณีไม่มีเลข DOI

ชื่อผู้เขียน.(ปีพิมพ์).ชื่อเรื่อง.ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่),หน้าแรก-หน้าสุดท้าย. สืบค้นจากหรือ Retrievedfromhttp://www.xxxxxxxxx

ตัวอย่าง

Pattaratumrong, M., & Wongkhamhaeng,K. (2019). The Molecular Identification of Nephtys species (Polychaeta: Phyllodocida) from SongkhlaLake, Southern Thailand. Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST),27(3),1-9. Retrieved from http://www.journal.nu.ac.th /NUJST/article/view/Vol-27-No-3-

2.2.2 กรณีมีเลข DOI

ชื่อผู้เขียน.(ปีพิมพ์).ชื่อเรื่อง.ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่),หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.doi: 12345678

ตัวอย่าง

Chantana, C. (2019). A Cooling System for a Mushroom House for Usein the Upper Central Region Climate of Thailand. Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST), 27(3),10-19. doi: 10.14456/nujst.2019.22

3. รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม, วัน เดือน ปี สถานที่จัด. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

กรมวิชาการ. (2538). การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน,25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ:ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อวิทยานิพนธ์(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). เมืองที่พิมพ์:สำนักพิมพ์

ตัวอย่าง

สมคิดสร้อยน้า. (2557). การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

5. การอ้างอิงจากอินเตอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปีจาก

ตัวอย่าง

ประภัสสร กิมสุวรรณวงศ์. (2556). การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2560 จาก http://oknation.nationtv.tv /blog/ SocialDevelopment ByBuddhism/2013/12/15/entry-1

6. หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องที่แปล[ชื่อเรื่องต้นฉบับ](ชื่อผู้แปล, แปล). สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์. (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. หรือ พ.ศ.).

ตัวอย่าง

แบรี่ สมาร์. (2555).มิเชลฟูโกต์[Michel Foucault] (จามะรี เชียงทอง และสุนทร สราญจิต, แปล). กรุงเทพฯ:ศูนย์มานุษยวิทยาสิริธร (องค์การมหาชน). (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 1994).

7. บทสัมภาษณ์สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหน่ง (ถ้ามี), วัน เดือน ปี ที่ทำการสัมภาษณ์

ตัวอย่าง

สัมภาษณ์พระพรหมบัณฑิต, อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 18 กรกฎาคม 2557

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารพุทธอาเซียนศึกษา

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธอาเซียนศึกษา

ชื่อบทความ.....

.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :.....

สถานที่ทำงาน : .....

โทรศัพท์.....**โทรสาร**.....

Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1.คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน: บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่นำเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

☐ ดีมาก เหตุผล

.....

.....

☐ ดี เหตุผล

.....

.....

☐ พอใช้ เหตุผล

.....

.....

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

.....

.....

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) .....

.....

ประโยชน์ทางวิชา

การเกณฑ์ประเมิน: บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

☐ ดีมาก ☐ ดี
☐ พอใช้ ☐ ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน: มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

☐ ดีมาก ☐ ดี
☐ พอใช้ ☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

2.และการเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน: มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบเดียวกัน

☐ ดีมาก ☐ ดี
☐ พอใช้ ☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข
☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1. .....
2. .....

☐ ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1. .....
2. .....

☐ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ .....

.....

ลงชื่อ.....

( )

ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ: หากมีประเด็นชี้แนะอื่น ๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้